

Bb ΛΑΚ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΙΖΥΗΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

Ἰαδεία τοῦ Αὐτοκράτορος Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας.
(ἰστ' ἀριθ. 328 καὶ ἡγεο. 22 Ρεβιουὶ-ἑβέλ 317)

ΥΠΟ

ΣΑΒΒΑ Θ. ΛΟΑΚΙΔΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1890

2309

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

BB

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΙΖΥΗΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

Ἰδέα τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τῆς Παιδείας.
(ὅπ' ἀριθ. 328 καὶ ἡμερ. 22 Ἰαννουαρίου ἔδ' 317)

ὑΠΟ
ΣΑΒΒΑ Θ. ΛΟΑΚΙΔΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1899

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΤΥΠΟΣ Γ. ΓΕΩΡΓΟΓΟΥΛΟΥ ΓΑΛΑΤΑ, ΚΟΥΡΣΟΥΜ-ΧΑΝ ΑΡΙΘ 3.

ΤΗ,

ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΗ, ΔΕΣΠΟΣΥΝΗ,

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ, ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΥΡΙΑΖΗ

ΓΕΝΝΑΙΑΙ ΑΡΩΓΩΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΙ

ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΤΗΣ ΕΜΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

ΣΑΜΜΑΚΟΒΙΟΥ

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΕΚΑΟΤΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

ΜΕΤΑΣΤΕ τῆς εὐρύμου καὶ σεμιόπρεποδὸς χορείας
τῶν ἑλευθετῶν τοῦ Ἰέου καὶ ἐργῶν Ἐδεργε. ὦρ
εἰς τὴν δέλιον τῆς μεγάλης τῶν ἀνθρώπων ἱστορίας
ἐχαράχθη καὶ ἡ μήμη τῶν κλειῶν Ξυκορατῶν.

ὦ: ἐκεῖνοι εὐηργῆσαν τὴν γενέλιον τῶν χώρων
δι' ἀδελτικῶν ἐργῶν καὶ μαρμαυγῶν χρυσῶν,
οὕτω Σὺ Μουσῶν Προστάτις, ἐδεργεσιῶν π.ληλῶζαν,

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ, διαρέμεις πρόφρων ὑπὲρ τῶν Μουσῶν.
Τῶν ἐνδόξων Σὺ προγόνων τὸ πρῶδειγμα ζηλεύσα
καὶ τὰς ἀρετὰς ἐκείνων ἐν καρδίᾳ ἰλιγῶ

μεγαλῶδωρον παρέμεις προστασίην χορηγεῦσα,
τῶν Σχολῶν Σαρμακοβίτου ἑδεργῆτις γενεῶν.

Ζῆθι πύχλιον, καὶ δέξαι τὸ μικρόν μου τοῦτο δῶρον,
ὅπερ Σοι, καθὼ πατρώων τῶν γραμμῶν ἐραστής,
ὡς ἐλάχιστον προφέρω τῆς ἐργωμοσύνης φύρον,
ἢ ἄψι. λει κληκόντω: ἡ φιλιότη μω Πατρίς.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εὐκλειῶν προγόνων θύγατερ πινυτὴ Κ.λεοπάτρη,
τῶν Ξυκορατέων τῶν γίτις ἀθανάτην, -
Μουσῶν Σὺ γε Σαρμακοβίτουδ' ἔπ.λεο χώρας
Προστάτις, ἐδεργῆα νείμασα προστασίην,
ὄντεκ' ἀπειρεσίης ἐργωμοσύνης βραχὺ τέκμαρ,
πότνια, τήνδε γράφω Σοι γ' ἀρέθηκα βιβλίον.

Σ. ΛΟΑΚΙΔΗΣ

Τοις ἀγαγιώσκουσιν.

Ἐξ ἐπιστήμων πηγῶν ἀρχίων τε καὶ νεωτέρων συγγραμμάτων, ἐκ θετικῶν παραδόσεων καὶ ἐκ τῆς κατὰ δεκαετῆ ἐν τῇ ἐπικρατῆ διδασκαλίᾳ ἰδίᾳ μου ἀντιλήψεως, συλλέξας ἱκανὴν ὕλην, ἀρρωστῶν διάφορα ἱστορικὰ γεγονότα, καθήρτισα ἱστορίαν τῆς ἐπικρατῆς Βιζύης καὶ Μηδείας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμέρας, ἧς προσδίδωμι εἰς ἑκάστην, πάντα κρίσειν ἀφίημι τῇ ἐπιεικείᾳ τῶν φίλων ἀναγνωστῶν.

Τοῦ πονήματος τούτου καίτοι ἐν τῇ ἀγγελίᾳ ἐδήλωσα τὴν εἰς δύο μέρη διχίρεσιν, καθ' ὠριωτέρην ὅμως σκέψιν ἐνέκρινα τὴν ἐν ἐνὶ μέρει ὑπὸ τὰ ἐξῆς κεφάλαια κατὰ τάξιν.

Κεφ. Α'. Ἀρχαῖοι χρόνοι, Περσικὴ κατοχὴ, Ὀδρύται. 1300—336 Π.Χ. Κεφ. Β'. Μακεδονικὴ καὶ Ῥωμαϊκὴ ἐπικυριαρχία. 336 π. χ.—324 μ. χ. Κεφ. Γ'. Κατάστασις τῆς ἐπικρατῆς ὑπὸ τὴν Βιζυαντινὴν μοναρχίαν. 324—1204 μ. χ. Κεφ. Δ'. Λατινοκρατία, ἐπιδρομαί, Ἰωάννης ὁ Κατακλιζηνός, 1204—1557. Κεφ. Ε'. Ὀθωμανικὴ κατάκτησις, τὸ Σουλτανάτιον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ μεταλλεῖα. 1557—1808 Κεφ. ΣΤ'. Ἡ ἀπὸ τῆς κατακτῆσεως ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις, οἱ ἐν Βιζύῃ καὶ Μηδίᾳ ἀρχιερατεύσαντες, Κεφ. Ζ'. Πολιτικὴ διχίρεσις, πληθυσμὸς, αἱ κυριώτεραι κωμοπόλεις. Κεφ. Η'. ἐκπαιδευτικὴ κατάστασις. Κεφ. Θ'. ἐπίσημοι ἄνδρες. Κεφ. Ι'. Ἀρχαῖα ἔθιμα. Κεφ. ΙΑ'. Ἀρχαῖα μνημεῖα. Κεφ. ΙΒ'. Κλίμα, ἔθρος, προϊόντα.

Ἐν τῇ ἐπιεικείᾳ δὲ παρέθηκα καὶ δημῶδητινὰ ζῆματα, ἀδόμητα ὑπὸ τῆς γεωργικῆς τάξεως τῆς ἐπικρατῆς, χάριν τῶν ἐπιεικῶν τῆς δημῶδους ποιήσεως. Καίτοι δὲ ἤκιστα φρονῶ ὅτι ἐκπληρῶ τέ-

λειόν τι ἔργον, νομίζω ὅμως ὅτι ἀνκλήρω κατὰ τι τὴν πεν-
 τελῆ ἔλλειψιν τοιοῦτου χρησίμου συγγράμματος καὶ παρέχω
 ἀφορμὴν τοῖς περὶ τὰ τριζῦτα ἀσχολουμένοις πρὸς ἔκδοσιν τε-
 λειότερου τοιοῦτου ἔργου· ἐκφράζω δὲ τὴν ἀπειρὸν μου εὐγνωμο-
 σύνην πᾶσι τοῖς δι' ὑποθηκῶν καὶ προτρονύσεων, ὡς καὶ τοῖς
 διὰ τῶν συνδρομῶν συντελέσασσι πρὸς ἔκδοσιν αὐτοῦ.

Ἐρ Νέω Βασιλικῷ κατὰ μῆνα Μάρτιον 1899.

Ἐπισημειωθεὶς

ΣΑΒΒΑΣ ΛΑΚΙΔΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΙΖΥΗΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἀρχαῖοι χρόνοι, Περσικὴ ἰακτοχὴ, Ὀδριάται.

1300 - 336 Π. Χ.

Η ἐπαρχία Βιζύης καὶ Μηδείας, κειμένη εἰς τὸ Ἀνατολικὸν μέρος τῆς Θράκης περὶ τὸν μικρὸν Ἰμμιον καὶ συνορευομένη πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Σωζουαγαθοπόλεως, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἡρακλείας, ἀπετέλει κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὸ τῶν Ἀστυῶν βασιλείον, (1) ὅπερ ἀρχαῖον μικρὸν ἔξωθεν τοῦ Βυζαντίου πρὸς Α. περιωρίζετο πρὸς Δ. ὑπὸ γραμμῆς δικηούσης ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς Προποντίδος Περίθου μέχρι τῆς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Ἀπολλωνίας (2) (Σωζουπόλεως), κατέγον τὴν Θυριάδα ἀκτὴν (3) καὶ τὴν παραλίαν Σαλμυδησοῦ (4) ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου πρὸς ἀνατολὰς.

(1) Στράβων. Στεφ. Βυζάντιος. (2) Ἐγκυκλ. λεξικό. τὸ μέρος δὲ τοῦτ' καὶ Ἀστικὴ χώρα ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο. 3. Ἡ Θυριά; ἀκτὴ ἐξαιρέηται, κατ' Ἀρριανόν, ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας; μέχρι τοῦ μικροῦ κόλπου Σαλμυδησοῦ (Σέρβας); ἐκλήθη δὲ οὕτω ὑπὸ Θούου υἱοῦ τοῦ Φινέω; καὶ Ἰδαίου; τῆς Δαρδάνου. 4. Ἡ παραλία Σαλμυδησοῦ ἢ Ἀλμυδησοῦ; ἐξαιρέηται ἀπὸ

Πρωτεύουσα τῆς Ἀστικῆς ταύτης χώρας ὑπῆρξε κατὰ τὰς μαρτυρίας πολλῶν (1) ἡ Βύζυξ, ἣτις ἐλέγετο καὶ Ἀστῶν βασιλεῖον, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον. (2)

Ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαιοτέρας ταύτης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ πόλεως ἀνάγεται εἰς τοὺς μυθολογικοὺς χρόνους. Καθ' Ἡσύχιον τὸν Μιλήσιον (3) ἐντυχθὰ διηγήσατο νύμφη Βιζύη ἀναθρέψασα τὸν Βύζαντα, υἱὸν τοῦ Πυσειδῶνος καὶ τῆς Κερύσεως, οὗτινος ἡ γενεαλογία ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἰνναχον (4) τὸν κτίστην καὶ πρῶτον βασιλεῖα τοῦ Ἄργου. Εἰς τὸν Βύζαντα ταῦτον, ὅστις ἐγένετο ἰσχυρὸς βασιλεὺς ἐξουσιαστικὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Αἴμου Θράκης, (5) δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν τὴν κτίσιν τῆς Βιζύης, πρὸς τιμὴν τῆς θρεψίστης αὐτὸν ὀμωνύμου Νύμφης, ἣτις καὶ Βύζη ὑπὸ τινῶν ἀναφέρεται. (6) Οὗτος δὲ ὁ Βύζας κατὰ τὸν αὐτὸν ἱστορικὸν καὶ κατὰ Κεδρηνὸν καὶ Βυζάντιον διέγραψεν ἐπὶ τῆς παραλίᾳ τοῦ Βοσπόρου καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ μεγάρειως Βύζαντος ἀποικισθεῖσαν πόλιν Βυζάντιον.

τῷ μικρῷ αὐτῆς ὀμωνύμου κόλπου μέχρι τοῦ στόμιου τοῦ Βοσπόρου (Ἄρρ περὶ πλοῦ). 4. Στέρ Βυζάντιος Μελέτιος. Πλίνιος κ. ἄλ. ἤκματε, περὶ τὴν ε' μ. γ. ἐκατονταετηρίδα 3. ἤκματε περὶ τὰ μέγα τῷ 6ου μ. γ. αἰῶνος. 4. Ἰννάχου τῷ Ἀργεῖω βασιλεύοντος γέγονε θυγάτηρ Ἰώ ταύτη· τὴν παρθενίαν ἐφύλαττεν Ἄργος, ὃν π λυόμενα λέγουσιν· ἐκεῖ δὲ Ζεὺς ἐρρισεθί· τῆς κορῆς πείθει τὴν Ἑρμῆν δολοφονῆσαι τὸν Ἄργον, λυθείσης δὲ τῆς παρθενείας ὑπὸ Διὸς εἰς βυῖν μεταβάλλεται. Ἦρα γλωθεῖσα οἷστρον ἐπιπέμπει τῇ δομῆλει, καὶ διὰ πίσης αὐτὴν ἐλαύνει ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς· ἐπει δὲ πρὸς τὴν Θάκην ἀφίκετο γυῖραν, δίσμα μὲν τῷ τόπῳ καταλέλοιπε Βύσπορον, αὐτὴ δὲ πρὸς τὸ καλούμενον κέραι ἐπὶ νηλοῦσα, καθ' ὃ Κούαρῶς τε καὶ Βοβείης· σιμαίτρονται τοῖς ἐνακῶσι προθεπέζονται· τὰ ἐσόμενα πρὸς τὴν Σιμέτιρος· βουδὴν τὴν λεγόμενην Κερύσεσιν ἀπεκύησεν· οὕτω δὲ ὑπὸ Πυσειδῶνος ἐραθεῖσα τίκει τὴν καλούμενην Βύζαντα, τούτορα· τούτο λαβόντα πρὸς τῆς θρεψίστης· αἰτὸν κατὰ τὴν Θράκην νύμφης Βιζύης· ἣς μέγχοι καὶ νῦ· σὶ π λ ται τῶν ἰδέου· ἀρῶ ται· (7) ὡ· ὡ· ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς

* Ὑπόμνημα ὑδαγωγία ὁ ἄκοντα μέχρι Κωνσταντινουπόλεως ἀναγράφεται εἰς πλεῖστα μέρη περὶ τὴν Βιζύην μέχρι σήμερον

Περὶ τῆ ρηαιότητος τῆς Βιζύης (1) ναφέρων καὶ ὁ Με-
λέτιο λέγει ὅτι αὐτὴν ἐκόσμησε καὶ ὁ ἐκ Θράκης ὀρμώμενος ἀρ-
χιεὺς ποιητὴ Ὅρφεύς γράψας περὶ αὐτῆς ἐν τινι τῶν μὴ δια-
σωθέντων δυστυγῶ ποιημάτων αὐτοῦ, οὗ ἡ ἀρχή,

«Νῦν δ' ἄγε μοι κούρη Λειβήθρις (2) ἔννεπε μοῦσα» κλπ.
καὶ ὅτι ὑπῆρξε καθέδρα τῶν Θρακῶν βασιλέων θέτει ὁμως αὐ-
τὴν ἐσφραγμένω εἰ τὴν Σιθωνίαν γῶραν κειμένην περὶ τὸν Το-
ρωνχιον κόλπον.

Κατὰ τοὺς προϊστορικῶς τούτους χρόνους ἡ Ἀστική αὐτῆ
χώρα, ὡς καὶ ἡ λοιπὴ Θράκη, κατελήφθη ὑπὸ Θρακικῶν φυλῶν.
Αἱ φυλαὶ αὗται ἐκ τῆς Ἀσίας μεταναστεύσασα δισπάρησαν
ἀνὰ τὴν Θράκην, (3) εἰς ἣν μετέδωκεν καὶ τὴν ὀνομασίαν αὐ-
τῶν, ἐλάβανον δὲ διάφορα ὀνόματα ἐν αὐτῇ ἐκ τοῦ μέρους, ἐν-
θα ἐγκαθίσταντο. Οὕτως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ οἱ περὶ τὴν Θυμι-
άδα αὐτὴν οἰκήσαντες ἐκλήθησαν Θυνοί, δικαιοῦμενοι εἰς κώμα
καὶ ζῶντες ἐκ τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας ἀνεξάρτητοι, ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον, θεωρούμενοι δὲ μαχημώτατοι κατὰ τὴν νύ-
κτα (4) οἱ δὲ περὶ τὴν Βιζύην μέχρι τῆς Σαλμυδησοῦ ἐκαλοῦντο
Ἀστοί (5) ἀποτελοῦντες τὸ τῶν Ἀστῶν βασίλειον. Πέριξ δὲ
τῆς ἐπαρχίας κατώκουν πρὸς Ν. οἱ Μελινοράγοι, τρεφόμε-

ἡλικίας ὁ νεῦ, προέβαινε καὶ τοῦ Θρακίαι. ἐδιδέρβην ὄρεσι φ θ β ρ ς π ρ ς
τὸν θ ῆ ς καὶ τοῦ βραχίονος, φερόμενοι, πρεσβείας ὑπὸ τῶν τ παρχούντων
ἐδέχετο σύμαχρ; αὐτοῦ; εἶται καὶ φ ῆ ς προτραπέμενοι; (Πουγ. Πάτρ. Κων-
π λ ω ς). 1. Εὐτ. Διονυσίου περὶ ἡγήσει. Πατρίστη βυζ. μελέται. 2. Γενέ-
σις βατ. 6! 3. Κατὰ παρὰ δισιν τινα ἡ ἀρχαία Βιζύη ἔκειτο εἰς ἡμί-
σειαν ὦρα πρὸς β. τ ῆ ς ν β, ἐπὶ ὄρειν ῆ ς θέσειω; εἶθα σώζοντα τὰ κινῶ;
λεγόμεν. δάματ, ἦτοι τε γ ῆ ἄ γ α, ἰρεῖ π ῆ κ λ π ἐπὶ τῷ ὄρου; Χαρχο-
τιέχ καὶ τῷ γ ῆ ῆ ς Σά ταπε. 4. Λειβήθρα ὀνομα ἀρχαία πόλιω, ἐν
Θ ῆ κ ς ὑπὸ τὴν Πιερίαν, πατρίδα τ. ὁ Ὅρφεύς.

νοι ἐκ μελίνης (εἶδος ἀρχαίου) πρὸς Δ. οἱ Ἀγριαῖες⁽¹⁾, περὶ τὸν Ἀγριάνην ποταμὸν, καὶ πρὸς Β. οἱ Σαυμαδαὶ καὶ Νιψαῖοι,⁽²⁾ οἵτινες καὶ Τραυψαῖοι⁽³⁾ ὑπὸ τοῦ Ξανθοῦτος ἐλέγοντο. Κατὰ τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκτραπέζην (1263Π. Χ. ἐν τῇ Σαλμυδησσῶ ἐβασίλευεν ὁ Φινέας,⁽⁴⁾ μεθ' οὗ οἱ Ἀργοναῦται, ἐπιβιβάσθηέντες εἰς τὴν ξηράν, συνεπολέμησαν κατὰ τὸν υἱὸν τοῦ τῶν Φινειδῶν,⁽⁵⁾ ἀνομησάντων πρὸς τὴν μητρικὴν αὐτῶν ἰδίαν τὴν Δαρδάνου βασιλέως Σαυθῶν θυγατέρα. Καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ δὲ αὐτῶν ἐκ τῆς ἀνγκλήσεως τοῦ χρυσοῦ δέματός οἱ Ἀργοναῦται φθασκντες κατὰ τὸ στόμιον τοῦ Πόντου ἐπιβιβάσθησαν εἰς τὴν ξηράν, βασιλεύοντες τότε τοῦ Βυζαντος, ἔνθα καθιέρωσαν τὸν τόπον δι' ἰδρύσεως βωμῶν καὶ εὐγῶν πρὸς τοὺς Θεοὺς. Ὁ τόπος⁽⁶⁾ 22 δὲ οὗτος ἐτίματο ὑπὸ τῶν παρὰπλεόντων μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰστοροῦντος ταῦτα Διοδώρου⁽⁷⁾.

Κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐφεξῆς ἐν Θράκῃ ἐποχὴν, ἐκ τῶν ἀναφερομένων θρακῶν βασιλέων, ἀγνωστον τίνες οἱ ἐν τῇ Ἀστικῇ γόρῃ βασιλεύσαντες.

Βραχύτερον ὅτε οἱ ἐπιχειρηματικὰ ἡμῶν πρόγονοι ἤρξαντο πέμποντες ἀποικίας καὶ εἰς τὰς διαφόρους παραλίαις τοῦ Εὐξείνου (ἐγένετο δὲ ἡ ἀποικίσις τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν Μεγαρέων τῷ 658 Π. Χ. τῆς Ἀπολλωνίας ὑπὸ Μιλησίων τῷ 610 Π. Χ. κλπ.) οἱ ἐν τῇ Ἀστικῇ γόρῃ Θρακίας λίαν ὑπόπτως εἶδον τοὺς ἐλθόντας ἔνθα ἐγκαταστῶσιν εἰς τὴν γόρῃν αὐτῶν ξένους ἀνωτέρους

1. Οἱ Θρακίαι ἐκλήθηται οὕτω ὑπὸ Θείρα ἢ Θίρα υἱοῦ τοῦ Ἰάριθ ἐκ γόρου δὲ τοῦ Νῶε, ὅθεν καὶ Θίραι ἐλέγοντο, ἢ κατ' ἄλλ. οὐ; ὑπὸ Θρακῆς τοῦ Δ', αὐτῶν βασιλέως. 2. Ξε. Ἄν. κερ. 1ον. 15. Στρακῶ. βιβλ. 7. ν. 16. Ξεν. Ἄν. 11ον. 3. Ἀρρ. Ἄν. Αλεξ. βιβλ. 1ον. 4. Ἡροδ. βιβλίων 4ον. 5. Ξεν. Ἄν. βιβλ. 7ον. κερ. 3ον. 4. ν. κερ. 4. 5. Ἀπολ. βιβλ. 1. 9. 6. υἱῶν τοῦ νέως ἐκ τῆς Κλεισπέρας τῆς ἐξ Ὀρειθυίας τοῦ Ἐρεθέως. 7. Ὁ τόπος πιθανῶς, ἔσθε ἐκτετακτικῆς μετὰ γένετον ἢ Μήδεια. 7. ἤματα περὶ τὰ ἀρχαῖα τῆς 1ης. α. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

τόν πολιτισμόν καί καρπωθῶσι, καίτοι ἐν εἰρηνικῇ ἐργασίᾳ, τὰ ἐν φυσικῇ ἔτι καταστάσει πλούτη τῆς χώρας αὐτῶν εἰς συνεχεῖς δὲ πολέμους, οὓς ἱστορεῖ ὁ Πολύβιος, ⁽¹⁾ εὐρίσκοντο οὗτοι μετὰ τῶν Βυζαντιῶν μάλιστα λεηλατοῦντες συνεχῶς καὶ δρέποντες τοὺς καρπούς τῶν περ' αὐτῶν καλλιεργημένων γαιῶν.

Ἄλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Σαλμυδησῶ Θράκες κατὰ τὴν ἐποχὴν λίαν ἀξένως προσεφέροντο πρὸς τοὺς συνεχῶς ἕνεκα τοῦ τεναγώδους τῆς παραλίης ναυαγούντας ξένους, ἢ χάριν ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων ἢ ἀποικισμοῦ προσορμιζομένους· διὸ καὶ ὁ ποιητὴς Αἰσχύλος δικαίως ἀποκαλεῖ αὐτὴν,

«Τραχεῖα Πόντου Σαλμυδησία γνάθος

ἐλθροῦξενος ναύτησι μητριὰ νεῶν.» Ἀσχ. Προμηθεύς

Ἄναφέρουσι προσέτι ὅτε Στρούβων ⁽²⁾ καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, ⁽³⁾ ὡς καὶ ὁ γεωγράφος Σκύριος ⁽⁴⁾ περὶ τε τῆς ἀλιμενότητος αὐτῆς καὶ τῆς διαρπαγῆς τῶν ναυαγούντων πλοίων καὶ αἰχμαλωτίσεως τῶν ναυαγῶν.

Ἐπελθούσης ἀκολούθως τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν κατοχῆς τῆς Θράκης ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐστρατείᾳ Δαρείου τοῦ Ὑστάτου, τῷ 515 π. Χ., ὅς διὰ τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ Μεγαβύζου καθυπέταξεν ἄπασαν τὴν Θράκην, περιωρίσθησαν αἱ λεηλασίαι αὐταὶ τῶν Θρακῶν ἐν μέρει.

1. Ἐξ ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 2ου Π. Χ. αἰῶνος.

2. Ὁ Στρίβων ἀναφέρει περὶ Σαλμυδηστοῦ τὰ ἐξῆς ἔστι δὲ οὗτος ἔρημος αἰγιαλὸς καὶ λιθώδης, ἀναπεπταμένος· πλὴν πρὸς τὸν βράχιον, σταθίων ὅσον ἐπτακοσίων μέγρι Κυανέων τὸ μέγιστον· πρὸς δὲ οἱ ἐκπίπτοντες ὑπὸ τῶν ἄστων διαρπαζόνται τῶν ὑπερκειμένων Θρακίου ἔθους»

3. Ὁ δὲ Διόδωρος ἀναφέρει «οἱ μὲν οὖν Θρακεῖς εἰώθησαν περὶ τοῦτου τοὺς τόπους ἐπιδιδόντες, τὸν ἐκπίπτοντα τῶν ἐμπόρων αἰχμαλωτίζειν». 4. Ὁ δὲ Σκύριος ὁ Χΐς «ἔστι αἰγιαλὸς τῆς Σαλμυδησίδος λεγόμενος, ἐφ' ἑμποκόσια σταδία, τεναγώδης ἄρα καὶ δυσπρόσιτος, ἀλιμενὴς τε παντελῶς, παρατάσσεται, ταῖς ναυσὶν ἐλθροῦξενος τόπος»

Ἐρχόμενοι δὲ οὗτοι εἰς στενωτέρην ἤδη ἐπαρῆν μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ βλέποντες μεθ' ὀπίσσης εὐθύτητος προσεφέροντο ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς αὐτῶν συναλλαγαῖς, πᾶσα δυσπιστία αὐτῶν διεσκεδάσθη, ἐπήρχετο δὲ βαθμηδὸν ἀδελφώσεις πλήρης ὀφθαλμῶν καὶ Ἑλλήνων, αἵτις τῆς ὀπίσσης οὐδέποτε θύξῃ ἦτο δύνακτι ἢ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐγκαταστάσεις Ἑλλήνων συντελεσάντων εἰς τὴν ἐξημέρωσιν καὶ πολιτισμὸν τῶν Ὀφθαλμῶν.

Κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν νεωτέρων περιηγητῶν αἱ πηγαὶ τοῦ Ταύρου ποταμοῦ, ἐν ἃ ἐστὶν ἐπιπεδούτατος ὁ Δαρεῖος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας κατὰ τὴν ἐκστρατεῖαν ταύτην, « ὄσων δέουσαι τεσσαράκοντα ἐκ πέτρης τῆς αὐτῆς ῥέουσαι » κατὰ τὸν πατέρα τῆς ἱστορίας Ἡρόδοτον, εἰσὶν αἱ περίξ τῆς Βιζύης πλείστα πηγαὶ ὀνομαστὶ ἐπαριθμούμεναι σήμερον ὑπὸ τῶν ἐγγυφίων περὶ τὰ τεσσαράκοντα, (ἐκ τῆς κλιτύος τῆς βουνοσειρᾶς, ἐν ἣ ἔκτισται ἡ νῦν Βιζύη πηγάζουσαι) πηγαὶ αὗται τοῦ περ' αὐτῆς Ἰνά — δευτέρου καλουμένου, χυνομένου εἰς τὸν ἐν Πασάκιον παραπόταμον τοῦ Ἐργίνου, συμφώνως τῶν περ' Ἡρόδοτον ἀναριθμῶν πηγῶν τοῦ Ταύρου ῥέοντος εἰς τὸν Κριτὴν ποταμὸν καὶ τούτου εἰς τὸν Ἀγρ. ἰνῆν. Ἐκ τῶν ὑδάτων τούτων ὑπερευχριστητέος ὁ Δαρεῖος ἐστῆτε τὴν ἡμέραν, ἐν ἣ ἐγκαψε τὰ ἐξῆς: « Ταύρου ποταμοῦ: ἐπιλαὶ ὑδάτ' ἄριστόν τε καὶ κάλλιστον παρέχοντα πάντων ποταμῶν, αἵ ἐπ' αὐτῆς ἀπίετο, ἐλάτων ἐπὶ Σκύθας: στρατὸν ἀνὴρ ἄριστός τε καὶ κάλλιστος πάντων ἀνθρώπων, Δαρεῖος ὁ ὑπὲρ πρὸς Περσέων τε καὶ πάσης τῆς ἡπείρου βασιλεύς. (1) » Κατὰ χεῖρο δὲ ἡ Ἀστική χώρα κατὰ τὴν ἐπαρῆν ταύτην ὑπὸ Ὀφθαλμῶν, οἵτινες ἀμυχαντὶ παρεδίδωσαν τῷ Δαρείῳ (2) καὶ διετί-

1 Ἡρόδ. βιβλ. 4ῶν κεφ. 9.

2. 27. οἳ μὲν γὰρ δὴ Σαλαμυνησῶν ἔχοντες; Ὀφθαλμῶν; καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίη τε καὶ Μεσιμβρίη; πόσει, κημέσει, κηλούμενα δὲ Σκυρμιθῶν καὶ Νυζαῖος ἀμαχητῆ σφέας παρεδίδωκαν Δαρείῳ αὐτόθι.

λουν μετά τῆς λοιπῆς Θράκης ὑπὸ τὴν περσικὴν ἐξουσίαν, σατραπεύοντες ἐν αὐτῇ τοῦ Μεγαβύζου, μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Ξέρξου εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 480 π. Χ., ὅτε οἱ Πέρσαι διὰ τῶν ἐπικνηλειμμένων ἀκολούθως νικῶν τοῦ Κίμωνος ἠναγκάσθησαν νὰ κενώσωσι τὴν Θράκην καὶ ἀρήσωσιν αὐτὴν ἐλευθέραν καὶ ἀνεξάρτητον.

Θλαστοκρατοῦντος ἤδη τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου, οἱ Ἕλληνες ἀναπτύττοντες ἀκωλύτως τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν καὶ καταλαμβάνοντες τὰ περσικὰ δὲ τῆς ἰδρύσεως ἀποικίων, οὐδόπως πικρεῖδον καὶ τὰ τῆς Ἀστικῆς χώρας, καί τοι ὡς ἔτι ἐν ὑπ' αὐτῶν κατεκρίνοντο. Ἐτέπεσχαν δὲ τὴν προτοχὴν αὐτῶν ἢ τε ἀ-ἀρθῶν οἰκοδομήματα καὶ ναυπηγήματα, ἐξίλει τῶν περιόντων καὶ συνηρεῶν αὐτῆς δατῶν, ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Θρακῶν ἐπιμελουμένη κτηνοτροφία μεθ' ὧν ἀναλλάττοντες ἢ ἀγοράζοντες τὰ προϊόντα ὡς οὐκ αὐτῶν μόνον ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς ἢ ἀγορῆς ταύτης, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς προστατήσεως ἑλλητικῶν ἡλῶν καὶ ἐθιμῶν, ἐλληνικῆς ἡμερώσεως καὶ πολιτισμοῦ. Ἀναφέρονται δέ, κατὰ τούτων ἐξέπλυντος τὴν ἐποχὴν ἀποικισθεῖσιν, ἐν μὲν τῇ Θυμια καὶ παραλ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Πλινίου (1) τὸ Ἄνταρον τείχος μετὰ τὴν Ἀπολλωνίαν, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀρριανοῦ (2) τὸ Αὐλικιον τείχος (ταῦν

1 Ἡμετέρας περὶ τὰ 21 μ. γ. 2 Ὅστις ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 2ου μ. γ. οἶδεν, ἐν τῷ τοῦ Εὐζέινου περίπλω αὐτοῦ περιγράφει τὰ παραλία ταῦτα ὡς ἐξῆς: «ἐκ δὲ Ἀπολλωνίας εἰς Χερρόνησον στᾶσι ἐξήκοντα, ὅμοιο ναυί' καὶ ἐκ Χερρόνησου εἰς Αἰθάλιον τείχος πεντήκοντα καὶ διακόσιον ἐνθῆδες εἰς Θουμιάδα ἀκτῆν εἶχον καὶ ἐκατόν, ἀπὸ δὲ Θουμιάδος εἰς Σαλυμῶν δησιὸν σταδίον διακόσιοι.» 3. ὁ δὲ περὶ τὴν 1ην μ. γ. ἐκκ. νταετηρίδα ἀκμάσας περιγράφει: Ἀμασειὰς γεωγράφου Στραβῶνι ἀναγράφει, ὡς ἐξῆς: «πάλαι δὲ ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας ἐπὶ Κυκλάδας, στᾶσι εἰς ἀπὸ τῶν γίλιαι πεντακῆσιον ἐν δὲ τῷ μεταξύ ἦτε Θουμιάς (*) τῶν Ἀπολλωνιακῶν χώρα καὶ Ἀδριακὴ καὶ Φινόςπιλις συνάπτουσι τῷ Σαλυμῶντι.»

(*) Περὶ Θουμιάδος οὐδεὶς λόγος, ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὡς κτισθείσης μεταγενεστέρως.

Ἀγχιόπολις μετὰ τὴν χειρρόνησον· ἐν δὲ τῇ περικλίᾳ Σαλαμυδησοῦ ἄνεκρέονται ὑπὸ τοῦ Στραβῶνος ἢ Ἀδριακή καὶ ἡ Φινόπολις καὶ ἡ Σαλαμυδησὸς ὑπὸ τοῦ Μελέτιου. (1)

Αἱ πόλεις αὗται διατελοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλείου, ὅφ' οὗ ἴτωσ; καὶ μετακίεθθησαν, προήγοντο μετακομίζουσι ἐν αὐτῷ τὴν ἐκ τῶν ἀπεράντων αὐτῶν δάσων ἄρθρον ζυλεῖν ὡς; καὶ τὰ ἐκ τῶν Θρακῶν ἐμπορεύματα, οἷον ἔρις, τυρὸν δέματτα κλπ. Ἡ ἐλευθερία ὅμως καὶ προαγωγή αὐτῶν ἐπ' ὀλίγον διετηρήθη, διότι μετ' οὐ πολὺ μεταμειλήθησαν μεθ' ἀπάτης τῆς Θρακῆς εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν Ὀδρυσῶν

Οἱ Ὀδρύται αὗτοι κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Δρακίου μείναντες ἀνεξέργητοι εἰς τὰ ὄρη τῶν, συνέστησαν ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Γηρέα τὸ περὶ τὴν Ὀρεστιάδα (Ἀδριακιοῦπολιν) ἰδιον βασιλεῖον τῶν Ὀδρυσῶν. Ἐποριληθέντες δὲ τῶν Μηδικῶν πολέμων καὶ ὑπερον τοῦ ἐξοκθηνήσαντος τὴν Ἑλλάδα Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐπέξετειναν τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Γηρέως Σιτάλκου, ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐποιήσαντο σύμμαχον καὶ φίλον ἀπὸ τῶν Ἀβδηρῶν περακίως μέχρι τοῦ Ἰστρου. (2)

Μετὰ τὸν διάδοχον τοῦ Σιτάλκου Σεύθην τὸ βασιλεῖον τῶν Ὀδρυσῶν διηρέθη. ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Μηδόκου καὶ Μικιάδου, ὧν ὁ τελευταῖος αὐτός ἐξουσίαζε τοὺς ἐν τῇ Ἀστικῇ χώρᾳ Θυνοῦς, ἴτωσ; δὲ καὶ τοῦς Ἀστούς, ὡς; καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν Γρακνίφας καὶ Μελανδέπτας. Ἐκπεσόντος δὲ τούτου τῆς ἀρχῆς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σεύθης ὁ β', ὅστις ἀνετρέφετο ὀρφανὸς παρὰ τῷ Μηδόκῳ, ἐνήλιξ

(1). Ὁ Μελέτιος ἀναφέρει τὴν Σαλαμυδησὸν, ἣν θέτει ἐν τῷ ἑμνύμῳ κώλφῳ πρὸς Β. τῆς Μηδείας, τὴν δὲ Διάκην, ἣν καλεῖ καὶ Γατόπολιν πρὸς Β. τῆς Σαλαμυδησοῦ καὶ τὴν Φινόπολιν πρὸς Ν. τῆς Μηδείας. 2. Θουκυδ. βιβλ. 2. κεφ. 27. 98.

γενόμενος, ἔλαθε στρατὸν παρ' αὐτοῦ πρὸς κατάληψιν τῆς πατρι-
κῆς του ἀρχῆς, ἐλθὼν δὲ ἐνταῦθα ἐπολέμηε πρὸς τοὺς ἐν ἀνεξαρ-
τησίᾳ ὀρεσιβίους θυνούς, οὓς μὴ δυνάμενος νῆ καταβῆλη μόνος
προσεκάλεσε τὸν Ξενοφῶντα, ἐλθόντα μετὰ τῶν μυρίων εἰς Χρυσ-
σίπολιν, πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ. (1)

Δεγθέντες τὴν πρόσκλησιν οὗτοι καὶ συμφωνήσαντες περὶ τοῦ
μισθοῦ τῶν ἐλεηλάτησαν ἐπὶ τῇ ἐνταῦθα ἐλεύσει τῶν πλείστας
θηρακικῆς κώμας, ἐξ ὧν ἔλαθον δισηλίους βόας καὶ μύρια πρό-
βατα, ἅτινα ἐπέμψαν εἰς Μέρινθον προσχωρήσαντες δὲ ἐστρα-
τοπεδεύσαντο ἀνὰ τῶν θυνῶν πεδίον (2) ἐνταῦθα πολέμισαντες
πρὸς τοὺς θυνούς καὶ καθυποτάξαντες αὐτούς ἐπέστρεψαν εἰς
τοὺς ὑπὲρ τὸ Βυζάντιον θηρακικῆς ἐκείθεν πλωγώρηταν διὰ τῶν
Μελινοφάγων θηρακῶν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν Ἰόντον μέχρι τῆς Σελ-
μυδησοῦ, ἧς καὶ ὁ Ξενοφῶν περιγράφει τὴν ἀλιμενότητα, τὰ
συνεχῆ νηυάγια καὶ τὴν διαρπαγὴν αὐτῶν ὑπὸ τῶν θηρακῶν, ἐ-
χόντων ὀρισμένους στήλας, ὅπως ἕκαστος τὰ πρὸς τὸ μέρος αὐ-
τοῦ ναυαγοῦντα πλοῖα ληΐζηται.

Ἐνταῦθα εὐρόντες πολλὰς κλίνας, κιβώτια, βίβλους, καὶ διά-
φορα ἄλλα σκεῦη τῶν ναυακλήρων, ἀφ' οὗ κατέστρεψαν ἅπαντα,
ἀπελθόντες ἐστρατοπεδεύσαντο εἰς τὴν πεδιάδα ὑπὲρ τὴν Σηλι-
βρίαν. (3)

Κατὰ τὴν ἐστρατείαν ταύτην τοῦ Ξενοφῶντος καὶ Σεύθου
οὐδεμία ὀμνηστικὴ μνηεὶ γίγεται περὶ τῶν Ἀστῶν, πιθανὸν δὲ
ᾧτι οὗτοι ἢ αὐτονομούμενοι ἤδη ὑπετέλουν ἱπτικὸν τῷ Σεύθῳ ἔ-
χοντι ἴσως τοὺς Ὀδρύσαις, ἢ καθέδραν τῆς μέχρι Βισάνθης (Ραι-
δεστοῦ) ἱπποταχμένης ἐπικρατείας του τῆν Βυζάντιον.

Ἡ ἱστορία ἀποσιωπᾷ προσέτι παντάπασιν καὶ τὰ περὶ τῶν δια-
δόχων τοῦ Σεύθου ἢ Ἀστικῆ ὅμως χώρα περὶ ἡλθις προφανῶς

1. Ξεν. ἐν βιβλ. 7ῃ κεφ. 2ῃ 2. πιθανόν κατὰ τὸν τῆμερον λεγόμενον
λόγγον παρὰ τῆν Νυβία 3 Ξεν. ἐν βιβλ. 7ῃ κεφ. 5ῃν.

κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὑπὸ τὸ ἰσχυρὸν σκῆπτρον τοῦ ἐν Κυβέ-
λοις (1) βασιλεύοντος Ὀδρυσίου βασιλέως Κότου, τοῦ Α.

Ὁ Κότος οὕτως ἤγαγε περὶ τὰ 380 Π. Χ. διὰ τῆς πρὸς
τοὺς πολέμους ἐπιπέρας τοῦ καὶ τῶν πολλῶν κατακτήσεων τοῦ
ἐγένετο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τῆς Θράκης· συνεμάχησε μετὰ
τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐπίμητιν αὐτὸν μὲ τὸ δικέωλον τοῦ πο-
λίτου καὶ μὲ χρυσοῦν στέφανον, συνῆψε δὲ καὶ ἐπιγυμνάσιον μετ'
αὐτῶν συζεύξας τὰς δύο θυγατέρας τοῦ τῆν μὲν μετὰ τοῦ δικ-
σίου στρατηγῶ αὐτῶν Ἰριμάτου, τὴν δὲ μετὰ Χερσίδημου
τοῦ Ὠρέστου. Τελευτάριον ὅμως ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ἀθηναίων
εἰς τὰ μέρη τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἦν καὶ κατέλαβε παρ' αὐ-
τῶν. (2)

Τὰ νομισματικὰ αὐτοῦ φέρουσι τὸν τύπον ἀρ' ἐνὸς μὲν κερκλῆς
πωγωνοῦρου ἢ ἱππέως, ἀρ' ἑτέρου δὲ τὴν λέξιν ΚΟΤΟΥΣ, ΚΟ-
ΤΥ ἢ ΚΟΤΟ καὶ ἀγγείον κυβέλου. (3)

Διὰ δὲ τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ ἐγένοντο οἱ τρεῖς οἴοι τοῦ
Βηρισάδης, Ἀμάρχορος καὶ Κερτοβλίπτης, οἵτινες τῆ ἐπιμαχίᾳ
τῶν Ἀθηναίων διενεμήθησαν τὴν πεντακλίην αὐτῶν ἐπιμαχίαν,
δι' ὅρων καὶ συνθηκῶν ἀρὰ πρὸς ἐκαστὸν ἰδίον· καθέστας
ὡς ἀήλικα. Καὶ ὁ μὲν Κερτοβλίπτης βασιλεύων ἐν Κυβέλοις
παρέλαβε τὸν γυμνασίον αὐτοῦ Χερσίδημου, ὁ δὲ Βηρισάδης, ὅστις
βασιλεύων κατὰ τὸν Πόντον κατέχευε ἴσως καὶ τὴν Ἀστικὴν γῶ-
ραν, τὸν στρατηγὸν Ἀθηνόδωρον καὶ ὁ Ἀμάρχορος βασιλεύων ἐν
Μικρῶν καὶ τοῦ στρατηγῶν Σίμωνα καὶ Βάνου. (4) Ἀθηνῶν-
τος ὅμως τῶ Βηρισάδου, ὁ Κερτοβλίπτης παρὰ τὸς τοὺς ὅρκους
καὶ τὰς συνθήκας ἐκήρυξε πόλεμον πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἀνεψιούς

1. Πόλις τῆς Θράκης· παρὰ τὴν ἑβρον. 2. Δημ. κατ' Ἀριστοκράτους.

3. Γὰ νομισματικὰ τῶν ἐρείθης Θρακῶν βασιλέων παρατίθημι ἐκ τοῦ περὶ
νομισμάτων σπουδαίου συγγραμματος τοῦ I. Σβαρώνου. 4. Δημ. κατ' Ἀρι-
στοκράτους.

αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν Ἀμύδακον καὶ ἐγένετο κύριος ἀπάσης τῆς πατρικῆς αὐτοῦ ἐπικρατείας, παραχωρήσας τῇ προτροπῇ τοῦ Χαριδήμου εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του καταληφθεῖσαν παρ' αὐτῶν θρακικὴν χερσονήσον, οἵτινες διὰ τοῦτο ἐποίησαντο αὐτὸν σύμμαχον καὶ φίλον. (1)

Τὰ νομίσματτα αὐτοῦ φέρουσι τὸν τυπον, ἀφ' ἐνὸς μὲν κεφαλῆν γυναικὸς ἐχούσης τὴν κόμην ἐν σφενδόνῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν λέξιν ΚΕΡ καὶ ἀγγεῖον κυψέλην.

Αὐξάνοντος ἤδη τοῦ Μακεδονικοῦ, κράτους, ὁ Φίλιππος ἐποφθαλμιῶν τὴν πλουσίαν ἐπικράτειαν τοῦ θρακικοῦ τούτου βασιλείου καὶ κυριεύσας τὰ περὶ αὐτὴν, ἤρξατο ἐπιτιθέμενος καὶ κατὰ τοῦ Κερσοβλέπτου Οἱ Ἀθηναῖοι μεγάλως ἐφρόντισαν ἵνα συμπεριλάβωσιν αὐτὸν ὡς σύμμαχον κατὰ τὰς συνθήκας, ἃς συνῆψαν μετὰ τοῦ Φιλίππου πρὸ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης. Ὅτε ὅμως οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἐπορεύοντο πρὸς τὸν Φίλιππον οὗτος εὗρίσκατο ἐν Θράκῃ (2) πολιορκήσας δὲ τὸν Κερσοβλέπτην καὶ νικήσας εἰς πολλὰς μάχας τοὺς Θράκας, αὐτὸν μὲν κατέστησε φόρου ὑποτελεῖν, τοὺς δὲ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ Ἕλληνας μεγάλως ὑπερησπίσθη, κτίσας μάλιστα ἐν ἐπικαίροις θέσει ἀξιολόγους πόλεις συνοικισθείσας ἐξ Ἑλλήνων (3)

Καὶ ἐν τῇ Ἀστικῇ χώρᾳ πλὴν τῶν μνημονευθέντων παραλλίων πόλεων καὶ μεσόγιοί τινες πόλεις συνωκίσθησαν ἤδη. Οὕτω εἰς τρίωρον ἀπόστασιν ΒΔ' τῆς Βιζύης ἐκτίσθη ἡ Πεντάπορος, ἧς τὰ ἐρείπια τῶν τειχῶν μόλις διακρίνονται σήμερον καὶ παρ'

1. αὐτόθι. 2. Δημ. παραπρεσβ. Διοδ. β βλ. 16ον κεφ. 7. 1. 3. Τὸ λατρεῖον τοῦτο ὑπάρχει σήμερον εἰς ἡμίσειαν ὥραν. Δ. τῆς Σαρακίνης καλούμενον « Μαρμαροκοπιῶ ».

τὴν διὰ τὰ ἀναγκινόμενα σήμερον πλείστα μνημεῖα ὕλην, ὡς καὶ χαλκωρυχείον. Εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν μεσογείως τῆς Θυνιακῆς παραλίας ἐν τῇ θέσει Ἀζάμου (ἐνθα νῦν τὸ ὑποστατικὸν Πολυγρόν ὄγλου) ἐκτίσθη πλουσία κωμόπολις, ἐν ἣ ἡ πλὴν τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν μακεδονικῶν νομισμάτων, ἀνευρέθησαν καὶ μαρμαρίνοι κίονες κλπ. μνημεῖα· δυτικώτερον δὲ ταύτης ἐν τῇ θέσει Καραβιζύη (¹) ἑτέρα κωμόπολις Ἑλληνος καλουμένη καὶ ἄλλαι τινὲς περὶ τοῦ νῦν Σαμμακοβίου ἐπασχολούμεναι κατὰ τὸ πλείστον εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν χαλκοῦ καὶ σιδήρου μετὰ τῶν Θρακῶν, (²) ἴσως ὡς ἐκ τῶν ἀπαντώντων ἐν πλείστοις ὄρεινοῖς ἐνταῦθα μέρεσι σκωριῶν, φρεάτων καὶ διαφόρων ὑπογείων μεταλλείων (³) κατὰδηλον γίνεταί.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ Ἀστική χώρα, ὡς καὶ ἡ λοιπὴ Θράκη ἤρξατο βαθμηδὸν ἐξελληνίζομένη· διότι αἱ Ὀδρύσαι βασιλεῖς κατὰ τε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς Μακεδονικῆς ἐπικυριαρχίας, πρόμαχος τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τέχνης διὰ τῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων συνεχῶν σχέσεων καὶ ἐπιγαμιῶν των, προσείλκυσον εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν, πλείστους Ἑλλήνας ἀριστοτέχνους, στρατηγούς κλπ. οἵτινες ἐπέδρασαν σπουδαίως εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ἐν αὐτῇ Ἑλληνίδων πόλεων καὶ τὴν ἡμέρωσιν καὶ ἐξελληνισμὸν βαθμηδὸν τῶν Θρακῶν.

1. Τὰς δογματίας τῶν πόλεων τούτων ἡ παράδοσις συγκεχυμένης διεφύλαξε Καραβιζύην μὲν ὀνομάζει τὴν εἰς ἡμῶν ἀπόστασιν Α. τοῦ Σαμμακοβίου εὐρῶν χιλιάδα, εἴθε σώζονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Κωμοπόλεως Ἑλλ. γορ. περὶ δὲ τῆς ἐν τῷ ὑπ. στατικῷ τοῦ Πολυγρόν ὄγλου πλουσίας Κωμοπόλεως, οὐδεμίαν δογμασίαν διασώζει· προφανῶς ὅμως αὐτῇ ἦτο ἡ ἐπίσημος Καραβιζύη γνηματσασ καὶ εἴθε ἀγχιπεισκόπιον, ὡς θέλομεν δ. ἀλθβεῖ ἐφεξῆς. 2. Ἐκ τῶν Θρακῶν πλείστα μεταλλευτικὰ φυλάττει κατεγίνετο εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν διαφόρων μετάλλων εἰς πλείστα μέρη τῆς Θράκης φημιζομένη· ἤδη πλουσία εἰς μεταλλεῖα. 3. εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν Δ. τοῦ Σαμμακοβίου παρὰ τῷ Ἀγ. Ἀθανασίῳ ἐν τῇ θέσει ἀλώνια ὑπάρχει ὑπόγειον εὐρεῖα· ἐκτίσσεως, εἰς τὸ ἀπέσπον λίθους μεταλλιοῦχου, οὗ· ἐπεξεργάζετο ἐν τῇ παρ' αὐτῷ ἀναγκινόμεναι μεταλλεῖα· κατὰ ταύτην προφανῶς τὴν ἐποχὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΚΗ

ΕΠΙΚΥΡΙΑΡΧΙΑ

336 Π. Χ.—364 Μ. Χ.

Τὸ αὐτονομικὸν πολίτευμα ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν ἐπικυριαρχίαν διέσωζεν ἅπασα ἐν γένει ἡ Θράκη καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὃς ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ, ἣν τῷ 336 Π. Χ. ἐπεχείρησε κατὰ τῶν Θρακῶν καὶ Γετῶν, κατατροπώσας τοὺς μὲν περὶ τὸν Αἴμον, τοὺς δὲ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰστροῦ, ἐπανέκαμψεν εἰς Μακεδονίαν διὰ τῶν Ἀγριάνων Θρακῶν, ἐν οἷς ἐβασίλευεν ὁ Λάγγαρος. Ἀμείβων δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ βασιλέως τούτου, ὄντος καὶ πρότερον φίλου του, ἤξιωσεν αὐτὸν μεγίστων καὶ πλουσίων δώρων. (47)

Ἄγνωστος τυγχάνει ἡ πόλις, ἐν ἣ ἐβασίλευεν ὁ Λάγγαρος· ἐπειδὴ δὲ περὶ τὸν Ἀγριάνην ποταμὸν (48) οὐδεμίαν ἑτέραν πόλιν ἀναφέρει ἡ ἱστορική πρυτεύουσαν Θρακικῷ βασιλείῳ πλην τῆς Βιζύης, ἐβασίλευτε πιθανῶς ἐν αὐτῇ, ἐν ἣ καὶ ἀγαλμα λέγεται ὅτι ὑπῆρχε τοῦ Ἀλεξάνδρου, τιμηθέντος ὡς ἡμιθέου, ὡς καὶ παρ' ἄλλ-

47. Ἄρρ. ἀν. Ἀλεξ. βιβλ. 4. ν. 48. Τούτου αἰ πηγαὶ εὐρίσκονται εἰς τρία ἄποστασιν πρὸς Ν. τῆς Βιζύης.

λων Θρακικῶν πόλεων. (1) Μετὰ τὸν θάνατον ὁμῶς τοῦ Ἀλεξάνδρου περιήλθεν ἔπαυσις ἡ Θρακία ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τοῦ Λυσιμάχου, τῷ 323 Π. Χ., ὅστις, ἀνγκορευθεὶς βασιλεὺς τῆς Θρακίας μέχρι τῆς Σαλμιδῆσσοῦ, ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ κράτους αὐτοῦ μέχρι τοῦ Ἰστρου. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου τοῦ βασιλείου τῆς Θρακίας περιελθόντος εἰς τὸν νικητὴν αὐτοῦ Σέλευκον τῷ 281 Π. Χ. τὸ Θρακικὸν στέμμα περιεβλήθη μετ' ὀλίγον ὁ δολοφονήσας αὐτὸν Πτολεμαῖος ὁ Κερκυρῆς. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἡττηθέντος καὶ φονευθέντος, τῷ 279 ὑπὸ τῶν ἐπιδρομόντων Γαλατῶν, ἡ Θρακία ἀπηλλάγη τῆς Μακεδονικῆς ἐξουσίας.

Οἱ ῥηθέντες ὁμῶς βάρβαροι ἰδρύσαντες ἴδιον βασιλείην παρὰ τὸν Αἴμον ἐπέδραμον τὴν Θρακίαν καὶ ἠνάγκασαν ὅλας τὰς πόλεις νὰ τελῶσι φόρον αὐταῖς, μηδὲ αὐτοῦ τοῦ Βυζαντίου ἐξαίρουμένου. Ἐξεδιώχθησαν δὲ νικηθέντες, ὑπὸ τοῦ Ἀιγώνου, τῷ 223 Π. Χ. ὁστις κατέστησε καὶ πάλιν τὴν Θρακίαν Μακεδονικὴν ἐπαρχίαν διοικουμένην ὑπὸ ἰδίου δυνάστας.

Ἡ ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἐξουσία τῆς Θρακίας σπουδαίως ἐπέδρασαν εἰς τὸν ἐξελληνισμόν σχεδὸν αὐτῆς. Οἱ ἐν αὐτῇ Θρακίαι ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Γαλατῶν, Γετῶν καὶ Γόθων ἀκολούθως, αἰχμαλωτιζόμενοι ἐγκατελίμπνον ὁ σημεῖρον τὴν Θρακίαν, τινὲς δὲ αὐτῶν μετόφησαν ἤδη εἰς Ἀσίαν. ὡς οἱ ἐν τῇ Ἀστικῇ χώρᾳ οὐνεὶ μετονομασθέντες Βιθυνοί. (2) οἱ δὲ Ἕλληνες προαγόμενοι ὁσημέραι καθίστων τὰς πόλεις αὐτῶν ὄχυρὰς διὰ τῆς τέχνης πρὸς ἀντοχὴν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τούτων.

Κατὰ τοὺς διαφόρους ἐρεξῆς πολέμους, τῶν Ρωμαίων κατὰ τῶν βασιλείων τῆς Μακεδονίας οὐδὲν ἄξιον λόγον ἱστορικὸν γνωρίζομεν περὶ τῆς Ἀστικῆς χώρας. Ἀκολούθως δὲ ὅτε τὴν ἀρχὴν τῶν Μχ-

(1). Πρωτὴ ἱστορία βιβλ. 8ον.

(2). Στραβ. βιβλ. 7ον.

κεδόνων διεδέχθη ἡ Ρωμαϊκὴ κοσμοκρατία τῷ 148 Π. Χ. πλειοσταὶ πόλεις τῆς Θρακίης ὑπέκυψαν ὑπὸ τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον τῆς ἀκορέστου δόξης τῶν Κρισιάρων, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἀπολλωνία, κατασκαφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου στρατηγοῦ Μάρκου Λουκούλου, κατὰ τὴν ἐκστρατεῖαν, ἦν τῷ 72 Π. Χ., ἐπεχείρησε κατὰ τῶν Μυσῶν. Ἐκ τῶν κατοίκων δὲ αὐτῆς οἱ μὲν μετοικίσαντες βορειότερον ἔκτισαν τὴν Ἀγχίαλον, οἱ δὲ πρὸς Ν. ἐν τῷ Θινιακῷ λιμένι τῆς Ἀστικῆς χώρας ἔκτισαν τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν Θυνιάδα, ἣτις ἐλέγετο καὶ Ἀπολλωνιατῶν χώρα. (1)

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ ἱστορία τῆς Ἀστικῆς χώρας σαφεστέρα ἡμῖν καθίσταται ἕκτε τῶν ἀκμασάντων ἤδη ἱστορικῶν, συνεχῶς μνείαν ποιουμένων περὶ αὐτῆς, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτῆς Βιζύῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνεσκαφέντων μνημείων, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι αὐτὴ ἐχρημάτισεν ἤδη καθέδρα τῶν ὑπὸ τὴν ῥωμαϊκὴν ἐπικυριαρχίαν Θρακῶν βασιλέων, ὡς μαρτυρεῖ τοῦτο καὶ ὁ Πλίνιος. Ἐν τοῖς ἐν λόγῳ δε μνημείοις οἱ βασιλεῖς οὗτοι, παρίστανται ὡς ἐντελῶς ἐξελληνισθέντες κατὰ τὰ ἦθη, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλῶσσαν. Βασιλεύσαντες δὲ ἐν Βιζύῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καθίστανται γνωστοί, ἐξ ἀνευρεθέντων ἐπιγραφῶν καὶ νομισμάτων κατὰ τὸ πλεῖστον, οἱ ἐξῆς Ὀδρῦσαι βασιλεῖς.

Ὁ Σαδάλης ἐβασίλευσε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1ου Π. Χ. αἰῶνος μετὰ τῆς συζύγου τοῦ Πολεμοκρατείας τῆς Ἑλληνίδος, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ὅπερ μανθάνομεν ἐξ ἐπιγραφῆς. (2)

Τὰ νομίσματα αὐτοῦ ἐν Βιζύῃ ἀναμφιβόλως χαραχθέντα φέρουσιν ἀφ' ἐνὸς μὲν κεφαλῆν αὐτοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ διαδήματος

(1). Αὐτόθι.

(2). Ἡ ἐπιγραφή αὐτῆ ἀνευρεθεῖσα ἐν Βιζύῃ ὑπάρχει ἐν τῷ περιβόλῳ τῆ

καὶ ἄφ' ἑτέρου τὰς λέξεις ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΔΑΛΟΥ καὶ ἀετὸν ἐπὶ κερκυνοῦ.

Κότυς ὁ Γ'. (1) υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ, ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 48 Π. Χ. καὶ τὰ νομίσματα δὲ τούτου φέρουσι τὸν αὐτὸν τύπον μετὰ τῆς λέξεως ΚΟΤΥΟΣ ἢ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΟΤΥΟΣ.

Ὁ Κόσων μέχρι τοῦ 42 Π. Χ.

Ροιμητάκης ὁ Α'. ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 11ου (2) ἔτους Π. Χ. μέχρι τοῦ 12ου μ. Χ. Οὗτος ἦν σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, παρὰ τῶν αὐτῶ πλείστας ἐκδουλεύσεις καὶ συμπολεμῆσας μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν κατὰ τὸν Ἀττικὸν πόλεμον. Ἐπίσημος δὲ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Γάιος Ἰούλιος Κρόκος ἔσωσεν αὐτὸν ἐκ προφρανοῦς κινδύνου, ἐπιδρομῆς Ἰσῶς τινος τῶν πρὸς Β. Γετῶν (3) δηρῶντων ἤδη συνεχῶς τὴν Θράκην ὑπὸ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν Βοιρεβίστην, κατὰ τὸν καιλαθητικὸν κληθέντα πόλεμον, καθὼς μανθάνομεν ἐξ ἐπιγραφῆς διαλαμβανούσης

ΘΕΩΙ ΑΓΙΩΙ
ΥΨΙΣΤΩΙ
ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΙΜΗΣ
ΤΑΛΚΟΥ ΚΑΙ ΠΥΘΟ
ΔΩΡΙΔΟΣ ΕΚ ΤΟΥ ΚΑ

Μητροπόλεως ἐπὶ μερμαρίνης πλακίς σχήματος τραπεζίου μήκους 1, 0, 8/10, 63 καὶ πλάτους 0, 22 διαλαμβάνουσα,

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΟΤΥΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΣΑΔΑΛΑ
ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ ΠΟΛΕΜΟΚΡΑΤΕΙΑΝ
ΤΟΥΣ ΕΛΥΤΟΥ ΓΟΝΕΙΣ
ΘΕΟΙΣ ΠΑΤΡΩΙΟΙΣ

(1). Κότυς ὁ Β'. ἐβασίλευσεν ἐν τῇ Αἴῳ πρὸ τοῦ Σαδάλου. τὰ δὲ νομίσματα αὐτοῦ ἀντιγεγραμμένα ἀπὸ νομισμάτων τῆς Θάσσης φέροντα ἀφ' ἑνὸς κεφαλῆν Διονύσου πρὸς δὲ καὶ ἀφ' ἑτέρου ΚΟΤΥΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ Α.

(2). ἀγνωστοί οἱ μεσολαβοῦντες βασιλεῖς. (3). Θρακικὸν ἔθνος κατὰ τὸν ἐν τῇ Μυσίᾳ (Βουλγαρίᾳ).

ΤΑ ΤΟΝ ΚΟΙΛΑΛΗΤΙΚΟΝ
ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΙΝΟΥΝΤΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΕΥΞΑΜΕΝΟΣ
ΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΩΝ ΓΑΙΟΣ
ΙΟΥΑΙΟΣ ΚΡΟΚΟΣ ΧΑΡΙ
ΣΤΗΡΙΟΝ (1)

Τὰ νομίσματα αὐτοῦ ἀρ' ἐνός μὲν φέρουσι τὰς λέξεις ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥΣ καὶ κεφαλὴν βασιλέως μετὰ διαδήματος ἀρ' ἐτέρου δὲ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ καὶ κεφαλὴν Αὐγούστου ἢ καὶ τῆς Διδίας ἐπὶ τῆς ὀπισθίας. Κότυς ὁ Δ'. ἐβαπτίλευσε μετ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ 12-19 μ. Χ. Τὰ νομίσματα αὐτοῦ φέρουσι τὴν λέξιν ΚΟ καὶ κεφαλὴν τοῦ βασιλέως, ὀπισθεν δὲ κεφαλὴν τοῦ Αὐγούστου. Ἔτερα νομίσματα αὐτοῦ φέρουσι ΒΑΣΙΛΚΟΥΣ καὶ κεφαλὴν τοῦ βασιλέως, ὀπισθεν δὲ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΑΙΣΚΟΠΟΡΕΩΣ ἢ ΡΑΙΣΚΟΠΟΡΙΔΟΣ καὶ νίκην μετὰ στεφάνου καὶ φεύκας. (2)

Ροιμητάλκης ὁ Γ'. σὺν τῷ Καλιγόλῳ 37-46 Μ. Χ. Τὰ νομίσματα τοῦ τελευταίου τούτου βασιλέως φέρουσι προτομὴν αὐτοῦ μετὰ τῶν λέξεων ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΑΣ καὶ ὀπισθεν κεφαλὴν Καλιγόλα. (3)

Μετ' αὐτὸν κατηργήθη ἡ βασιλεία τῶν Θρακῶν περιελθούσης τῆς Θράκης ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. Συναπετέλει δὲ ἤδη ἡ ἐπικράεια τὴν Ἀστικὴν στρατηγίαν, περιλαμβάνουσιν τὸ ἀπὸ Περίνθου πόλεως μέχρις Ἀπολλωνίας παράλιον (4)

Ἐκ τῶν πόλεων τῆς ἐπικράειας ἡ Βιζύη ἐξελληνισθεῖσα ἤδη ἡμαρτάνον ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε. Πλείστα περιφανῆ ἐκ μαρμαρόν

(1) Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ὑπάρχει παρὰ τῷ χωρίῳ Μαρτυροῦσση ἐντός τῶν νεοχριστιανῶν ἐπὶ μαρμαρίνου λίθου μήκους 0,74 πλάτους 0,71 καὶ πάχους 0,50. (2) 19-37 ἄγνωστον προφανῶς καὶ Ροιμητάλκης ὁ Β'. (3) Ἰ. Σβούρωνος περὶ νομισμάτων.

ρ (4) Πτολαιμαίου γεωγραφία

κτιρια, θέατρα, ναοί κλπ. ἐκόσμου αὐτήν. Τὰ ὁσημέραι ἀνακαλυπτόμενα ἀρχαία ἐν αὐτῇ μνημεῖα μαρτυροῦσι τὴν πάλαι λαμπρότητα αὐτῆς· καὶ ἔκτασιν δὲ εἶχεν εὐρεῖαν, ὡς ἐκ τῶν ἀνευρισκομένων εἰς Ἰκαρὴν ἀπόστασιν τῆς νῦν πόλεως διαφόρων κτιρίων καὶ λοιπῶν μνημείων καταφαίνεται. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἐν αὐτῇ βασιλείων ἢ Βυζύη ἤκουαζεν αὐτονομουμένη. Ἐκοπτεν ἴδια νομίσματα ἐξ ὀρειχάλκου, ὡς καὶ ἄλλαι αὐτόνομοι πόλεις τῆς Θράκης, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων, ἅτινα φέρουσι τὴν ἐπιγραφὴν ΒΙΖΥ, ΒΙΖΥΗΝΩΝ κτλ. καὶ τύπους, Κεφαλὴν Διός, ὄπισθεν νίκη, κεφαλὴν Ποσειδῶνος, ὄπισθεν Ζεὺς σπένδων, κεφαλὴν Διονύσου νεαροῦ, ὄπισθεν Σειληνός μετὰ κανθάρου καὶ ἀσκοῦ. Ἐπίσης αὐτοκρατορικὰ νομίσματα ἔκοπτεν ἡ Βιζύη ἀπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ 117 Μ. Χ. μέχρι Φιλίππου τοῦ Β'. φέροντα τοὺς τύπους : Ἦρα καθημένη μετὰ ταῶνος ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς, Ποταμός, Ἀσκληπιός, Ὑγεία, Τελεσφόρος, Ἀπόλλων, Σέρπεις, Ἴσις, Ἀρσποκράτης κλπ. ἐξ ὧν βλέπομεν ὅτι πλὴν τῶν Ἑλληνικῶν θεοτήτων καὶ ἡ τῶν Αἰγυπτίων Ἴσιδος καὶ Σεράπιδος λατρεῖα εἰσῆχθη ἐν αὐτῇ. Ἐχουσα δὲ Βουλὴν, Δῆμον καὶ ἐκκλησίαν, τὰ στοιχεῖα ταῦτα παντὸς ἑλληνικοῦ πολιτεύματος εἴτε ἀριστοκρατικοῦ, εἴτε δημοκρατικοῦ, διωκεῖτο ὑπ' ἄρχοντος Πρεσβευτοῦ, Ἀντιστρατήγου ἢ Ἡγεμόνος. (1)

Ἐπὶ στρατηγικωτάτης θέσεως κειμένη ἡ Βιζύη ὑπῆρξεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὸ φυσικόν, οὕτως εἰπεῖν, πρόχωμα κατὰ τῶν βαρβάρων τῶν συνεχῶς ἦδη ἀπὸ Β. πλημμυρούντων πρὸς διαρπαγὴν καὶ λεηλασίαν τῶν πόλεων καὶ χωρίων τῆς Θράκης. Τὰ ἰσχυρὰ αὐτῆς τείχη φαίνεται ὅτι ἀντέσχον γενναίως κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Γόθων, οἵτινες ἐπὶ εἴκοσι περίπου ἔτη ἐπέδραμον ἦδη ἀλληλοδιχόχως τὴν Θράκην. Εἰσβαλόντες τὸ πρῶτον τῷ 251 Μ. Χ. καὶ νικήσαντες τὸν τότε Αὐτοκράτορα Δέκιον πρὸς τὴν

(1) Ἰ. Σβώρονου περὶ νομισμάτων.

Βερόνη (ἔσκη Ζαγορέ) κατέλαβον τὴν Φιλιππούπολιν. Μετ' ὀλίγον ὁ Δέκιος τὴν ἡτεάν του ἀπέπλυε διὰ περιφκνοῦς νίκηστριμυρίους ἐξ αὐτῶν ἀποκτείνας εἰς τινα μάχην. Ἄλλ' ἐπῆλθον πάλιν φριβερώτεροι τῷ 257 μ. Χ. ἐπὶ Οὐαλεριανοῦ καὶ Γαλλιηνοῦ, παρμείψαντες δὲ τὴν Ἰστρον, Τομὴν καὶ Ἀγγίαλον προὐχώρησαν μέχρι τῆς λίμνης τῶν Δέρκων φθείροντες καὶ λεηλατοῦντες ἄπασαν τὴν ὑπαιθρον χώραν, ὡς ἱστορεῖ ὁ Ζώτιμος. (1)

Εἰσέβαλον δὲ εἰς τὴν Θράκην κατέπι τοῦ Αὐτοκράτορος Κλαυδίου τοῦ Β'. τῷ 268 Μ. Χ. Ἄλλ' ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ὁ ἐπικληθεὶς Γοτθικὸς διὰ τὰς κατὰ τῶν βροβάρων τούτων περιφανεῖς νίκας αὐτοῦ κατετρόπωσεν αὐτοῦ; μετ' ὀλίγον παρὰ τὴν Τόμιν ὀλοσχερῶς. τῷ δὲ 270 μ. Χ. ἀπῆλασεν αὐτοῦ; ὀριστικῶς ἐκείθεν τοῦ Δουνάβειος.

Ἐπὶ τῶν καταστρεπτικωτάτων τούτων ἐπιδρομῶν δεινὴν λεηλασίην καὶ καταστροφὴν ὑπέστησαν αἱ παράλιοι πόλεις τῆς ἐπαρχίας· ἡ Θυνιάς ἡ Ἀνδριάκη, ἡ Σαλμυδησοῦς καὶ ἡ Φινόπολις κατεστράφησαν προφανῶς ὑπ' αὐτῶν οὐδ' ὀλω; ἀναφερόμεναι ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν. Ἐτέρα δὲ πόλις ἀναφέρεται ἡδὴ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Σαλμυδησοῦς, ἡ Μήδεια κτισθεῖσα περὶ τὸν 1ον ἢ 2ον μ. Χ. αἰῶνα ἢ συνοικισθεῖσα ἔτι; ὑπὸ τῶν κατὰ τῶν καταστραφειῶν τούτων παρ' αὐτῇ πόλεων. Ἀναφέρει δὲ περὶ αὐτῆς πρῶτος ὁ Ἡρωδ. ἀνός (2) ἐν τοῖς καθόλου μετονομαζῶν αὐτὴν Κύταιαν. (3) Καὶ Συμεών (4) δὲ ὁ μάχιστρος καὶ λογοθέτης ἀναφέρει περὶ αὐτῆς, ὡς κληθείσης οὕτω ἐκ Μηδείας τῆς

1) Πικαστε περὶ τὰ μέσα τῆς ε'. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος

2) Πικαστε περὶ τὴν Γ'. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ἀναφέρει δὲ περὶ αὐτῆς ὡς ἐξῆς. « ἔστι δὲ καὶ ἕτερα πόλις τῆς Εὐρώπης; κητὰ τὸν εἰσπλον τοῦ Εὐδξίνου Κύτα α, λέγεται δὲ οὕτω ὀμιμαστικῶς, Κυταῖδα γαρ τὴν Μήδειαν προσαγορεύουσιν. » 3). Κύτα ἐλέγεται ἡ πητρὶς τῆς Μηδείας ἐν Κολχίδι. (4) ἐξῆ τῷ 910 μ. Χ.

Αιήτου· πιθανώς όμως ἐκ παρρησιότητός τινος περὶ τῆς ἐνταῦθα ἀποβιβάσεως τοῦ Ἰάσονος μετὰ τῆς Μήδειας. (1) ἔκτισται δὲ ἡ Μήδεια ἐπὶ ὄχυροστάτης θέσεως, ἀπέναντι τοῦ μικροῦ αὐτῆς κόλπου Σαλμυδησοῦ καὶ ἤμασεν ἐπὶ Βυζαντινῶν, ὡς θέλομεν διαλάβῃ ἐφεξῆς.

Εἰς τὴν ἀφικόμεθα ἤδη ἐποχὴν ὁ θρησκευτικὸς βίος τῶν πόλεων τῆς ἐπαρχίας ἀρχετικὸς οὖσιωδῶς ἀλλοιούμενος. Ἡ λατρεία τῶν ἀρχαίων θεῶν ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὴν νέαν θρησκείαν, ἥτις ἐνωρὶς ἐρρίψε καὶ ἐνταῦθα βαθεῖα τὰς ρίζας αὐτῆς, καίτοι σκληρῶς καὶ ἀπανθρώπως κετεδιώκετο ὑπὸ τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων ἐπὶ τρεῖς ὄλους αἰῶνας μέχρι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Οἱ κατὰ τῆς καταδιώξεως τῶν Χριστιανῶν ὄρισμοὶ οὗτοι τῶν Αὐτοκρατόρων δὲν περιορίζοντο μόνον ἐν Ρώμῃ. Ὁπριεῖς ποτε τῆς ἀχανεστάτης τότε Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἀνεφάνοντο ὀπαδοὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ κετεδιώκοντο ἀπινέστατα καὶ εἰς παντοίας κινήσεις καὶ βρασμούς ὑπεβάλλοντο. Ἡ ἐκκλησία ἐπακραιφνῆ δέκα σκληροῦς διωγμοῦς τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων· ἐπὶ δὲ τοῦ ὀγδοῦ διωγμοῦ τοῦ συμβάντος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μαρτυριανῶ τῷ 289 Μ. Χ. καὶ ἡ Βιζύη κατέστη θέατρον καὶ τόπος βρασμοῦ 37 μαρτύρων, (2) οἵτινες συλληφθέντες ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ἡγεμονεύοντος τότε Ἀπελλιανῶ ἐν καταφλεγόμενῃ καμίνῳ ἐρρίφθησαν.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς προσέτι χρόνους ἐμαρτύρησεν ἐν τῇ πόλει

(1). ἰδὲ κερ. Ἰωνσλ. 6 τῆς περὶ τῆς ἱστορίας. (2). Οἱ ἄγιοι οὗτοι ἄνδρες κητήγοντο οἱ μὲν ἐκ Βυζαντίου, οἱ δὲ ἐκ Φιλιππουπόλεως. Συλληφθέντες δὲ ἐν Βιζύῃ ὑπὸ τοῦ ἐπαράτου ἡγεμόνος Ἀπελλιανῶ, ἐβασανίσθησαν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν. Τελευταῖον δὲ ἠνάφθη ὑπογεῖως καμίνος καὶ κόφαντες τῶν Ἀγίων τὰς γείρας καὶ τοὺς πόδας ἐρρίψαν αὐτοὺς ἐν τῇ καταφλεγόμενῳ καμίνῳ. (Συναξ. Νικοδήμου) Τελεῖται δὲ ἡ μνήμη αὐτῶν τῇ 20 Ἀυγούστου.

Γάζη καὶ ἡ ἐκ Βιζύης ὀρωμένη Ἁγία Θεόκλα (1) μετὰ τοῦ Ἀγίου Ἀγαπίου, ἔτινες μετὰ πολυωδύνου βασιάνου ἐρρίφθησαν εἰς θηρία, ὅρ' ὧν θανατωθέντες, ἔλαβον τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον.

Ἐχρησίμευσε προσέτι ἡ Βιζύη ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ ἕνεκα τῶν ἀσφαλῶν αὐτῆς ὀχυρωμάτων καὶ ὡς τόπος, ἐξορίας ἢ περιορισμοῦ ἐπισήμως ἐπικινδύνων τῇ αὐτῇ τοῦ Βυζαντίου ἀνδρῶν, ὧν τινες καὶ ἐτάφησαν ἐνταῦθα. Οὕτως ἐν Βιζύῃ κεῖται ταφεῖς Εὐστάθιος ὁ λεγόμενος Ὁμολογητῆς Πατριάρχης Ἀντιοχείας, (2) ὅστις καθιρεθεῖς ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρειανίζοντος βασιλέως Οὐάλεντος τῷ 364 μ. Χ. εἰς Βιζύην. ἔνθα καὶ ἀπέθανε, κατὰ τὸν Χρονογράφον Θεοφάνη.

(1) Περὶ αὐτῆς ἀναφέρεται ἐν τῷ Συναξαριστῇ τὸ ἐξῆς δίστιχον.

Ἐμοίγε κλῆσις Θεόκλα, πατρίς Βυζίη,

Γάζης τόπος θεάτρον, ἄλλον θῆρ δάκνων.

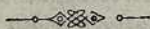
ἡ μνήμη αὐτῆς τελεῖται τῇ 19ῃ Αὐγούστου, πλήρη δὲ ἀκολουθίαν αὐτῆς καταγίνεται συγγράφων ὁ λόγιος τῶν Μουσῶν Ἱεροδιάκνος Δωρόθεος Βιζυηνός, 2. ὁ Ἁγιος οὗτος ἀνὴρ ἐζησεν ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου παρρηθεῖς καὶ κατὰ τὴν ἐν Νίκαιᾳ Α' αἰκουμενικῇ σύνοδον τῶν 318 Θεοφόρων πατέρων Διαβληθεῖς ὑπὸ τοῦ ἀρειανίζοντος Πατριάρχου Εὐθετίου ἐξωρίσθη, διὰ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ὁμοφρόνων αὐτῷ ἐπισκόπων, εἰς Ἰλλυρικὴν τινα πόλιν. Ἐπιγελοῦν δὲ ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπὶ Ἰσθιανῷ τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ κρυπτόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τότε πατριρχεύοντος Εὐδοξίου, ἐχειροτόνησεν, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος, Πατριάρχην τὸν Εὐάγγελιον. Τότε ὁ Αὐτοκράτωρ Οὐάλης, τὴν τοῦ Εὐαγγερίου χειροτονίαν μαθὼν, ἀφίκετο ἐκ Μαρικανουπόλεως, ἔνθα διέτριβεν, εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τὸν μὲν Ὁρθόδοξον Πατριάρχην ἔπαυσεν ἀγνωρίζας τὸν κακῶδες Δημόφιλον, τὸν δὲ ἱερὸν Εὐστάθιον ἐξώριτεν εἰς Βιζύην. (Μ. Γεωῶν Π. π. σελ. 116, 127)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Κατάστασις τῆς ἐπαρχίας
 ὑπὸ τὴν Βυζαντινὴν μοναρχίαν.

364—1204 Μ. Χ.

Κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τὴν ἀναγνώρι-
 σιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὡς ἐπισήμου θρησκείας τοῦ Κρά-
 τους, ἐν τῷ ἀνατολικῷ. ἐκ τῶν πόλεων τῆς ἐπαρχίας ἡ μὲν Βιζύη
 ἐγένετο ἔδρα Ἀρχιεπισκόπου γ. ἐπαρχίας Εὐρώπης, προηγουμένων
 τῶν Ἀρχιεπισκόπων Ὀδισσοῦ (Βάρνης) ἐπαρχίας Μυσίας καὶ Τό-
 μης (Κωνσταντίας) ἐπαρχίας Σκυθίας· ἡ δὲ Μήδεια ἐγένετο ἐπι-
 σκοπὴ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως πρωθιεράρχην, ὡς δεχθεῖσα
 τὸν Χρηστιανισμόν διὰ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν, μέχρι τῆς ἐν Χαλ-
 κηδόνι συνόδου (451): μετὰ δὲ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐγένετο
 ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὸν Ἡρακλείας Μητροπολίτην.

Πολιτικῶς δὲ, μετὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους, ἡ ἐπαρ-
 χία μετὰ τῆς λοιπῆς Θράκης συναποτελοῦσα μέρος τοῦ Ἀνατολι-
 κοῦ ἢ Βυζαντινοῦ κράτους διφαιεῖτο ὑπὸ κονιλιάριον (βουλευτὴν) ἔ-
 χοντα ἔδραν τὴν Βιζύην, κατὰ τὸν Ἱεροκλέους Συνέκδημον.
 Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀρξαμένων τῶν ἀπὸ Β. ἐπιδρομῶν ἵνα
 κατατρέχουσιν ἐπανειλημμένως τὴν Θράκην, συνεχῶς γίνεται μνεία
 τῶν ἐπισήμων τούτων πόλεων καὶ τῆς Ἀστικῆς ἐν γένει χώρας
 ὑπὸ τῶν ἀγκυρῶν ἡδὴ ἱστορικῶν, ὅτε μὲν δεινὰ πολλὰ καὶ
 πλείστας κακώσεις ὑφισταμένων ὑπὸ τῶν σκληρῶν ἐπιδρομῶν, ὅτε
 δὲ διαφρουγῶν τὰς δρώσεις ἕνεκα τῶν τε ὀχυρῶν αὐτῶν τειχῶν

καὶ ὄχυρομάτων, ὡς καὶ τοῦ φύσει ὄχυροῦ τῆς θήσεως αὐτῶν. Οἱ ἐπιδρομεῖς οὗτοι μὴ ἐπιδιώκοντες εἰμὴ τὴν ἀρπαγὴν καὶ δόψωιν ἐπωφθαλμίων πάντοτε τὰς εὐρύρου; πεδιλάδας καὶ πλουσίας κώμας τῆς Ἀστικῆς χώρας. Καὶ οἱ μὲν τῶν κατοίκων ἔρευγον μετὰ τῶν τιμαλφροσθέντων αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη, ἐγκαταλιμπάνοντες τὰς τε οἰκίας καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιδρομέων, αἰτινὲς ἐκδικούμενοι τοὺς φεύγοντας ἐδήρουν τοὺς τε ἀγροὺς καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν, εἰ δὲ ἐνεκλείοντο ἐν ταῖς ὄχυροις αὐτῶν φρουραῖς. Οἱ ἐξήκπίνης ὅμως ἐν ταῖς ἐστίαις αὐτῶν συλλαμβανόμενοι ὑπ' αὐτῶν κατασπρεφόντων ἐνόστο καὶ τὰ ὄχυρὰ αὐτῶν φρουραῖα, ἐν οἷς ἐνεκλείοντο, ὑφίσταντο καὶ ἕτερον σκληρὸν μαρτύριον, τὴν καταναγκαστικὴν μεταφορὰν τῆς λείας τῶν ἐπιδρομέων, ἥτοι τῶν ἐκφυτῶν πραγμάτων εἰς τὰς βραχονικὰς χώρας, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν νέων ἐπιδρομῶν τῶν Γόθων καὶ Οὐνῶν, αἰτινὲς ἀπὸ τοῦ 440 μ. χ. ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ νέου εἰσβαλλόντες εἰς τὴν Θράκην ὑπὸ τὸν Ἀττίλαν, ἀπροσῆλον, κατὰ τὸν Θεοφάνην, καὶ μέχρι θαλάσσης ἑκατέρας τῆς τε Πόντου καὶ τῆς πρὸς Καλλιπολιν καὶ Σηστόν κεχυμένης πᾶσιν πόλιν καὶ φρούρια δουλούμενοι πλὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ Πρακλείας, ἃ ἀδῆωτος ἔμεινε καὶ ἡ Ἀστικὴ χώρα, κατὰ τὸν Προκόπιον, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς νέας εἰσβολῆς αὐτῶν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Λέοντος τῷ 465 μ. χ., ἐπὶ Ζήνωνος ὅστις ἔκτισε τὸ πρὸς Ν. τῆς Βιζύης εἰς ἐξάωρον ἀπ' αὐτῆς ἀποστασιν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῆς Πριποντίδος ἐκτεινόμενον μακρὸν λεγόμενον τεῖχος ἢ τείχος τοῦ Ἀναστασίου πρὸς περιστολὴν αὐτῶν.

Ἀναφέρεται ὅμως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἱστορικοῦ ἡ Ἀστικὴ χώρα ὑποστᾶτα δεινὴν λεηλασίαν ὑπὸ τῶν Ἀντῶν καὶ Σλαβηῶν (Βουλγάρων) τῶν ἐπὶ τῆς βραχιλείας Ἰουστινιανοῦ τῷ 559 μ. χ. ἐπιδραμόντων τὸ πρῶτον Θράκην. Καταλαβόντες οὗτοι τὴν Ἀδριανουπόλιν καὶ πλείστην λείαν συλλέξαντες, ἰδόντες δὲ πολὺ στρατὸν

τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν ἐρχόμενον ἐστρατοπεδεύσαντο εἰς τὸ ὄρος ἀπέναντι αὐτοῦ· νικήσαντες ὁμῶς τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν προ-
χώρησαν εἰς τὴν Ἀστικὴν χώραν ἐν ἣ ἤρξαντο τῶν λεηλασιῶν τῶν
αλείαν ἄφθνον ἐν αὐτῇ εὐρόντες· ὡς ἀδήλωτον ἐκ παλαιοῦ οὕταν (1)·
Ἐνίκησεν ὁμῶς αὐτοὺς ἀκολούθως ἕτερος στρατὸς τῶν Ῥωμαίων
καὶ ἀπήλλαξε πλείστους τῆς αἰχμηλωτίας.

Ὁ μέγας οὗτος Αὐτοκράτωρ, βλέπων τὰ δεινὰ, ἀπερῦρίστα τοῦ
ὑπήκουον αὐτοῦ ἐκ τῶν συνεχῶν τούτων ἐπιδρομῶν, ὠχύρωσε τὸ
κράτος αὐτοῦ διὰ πολλῶν φρουρίων, ἅτινα ὀνομαστὶ ἀναφέρονται
ὑπὸ τοῦ Προκοπίου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Θράκῃ μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόν-
του. Ἐν ταῖς φρουρίαις τούταις κτισθέντος εἰς ὄρεϊνὰ καὶ δύσβατα
μέρη κατέφυγον οἱ τῶν περὶ ἀτειχίστων κωμῶν καὶ κωμοπόλεων
κάτοικοι ἅμα τῇ ἐμπαύσει ἐπιδρομῶν, ἐγλειόμενοι δὲ ἐν αὐτοῖς
ἐνέμενον μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν.

Τοιαῦτα φρούρια ἐκτίσθησαν καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἅτινα σώζονται
εἰσέτι κατεριμμένα εἰς πλείστα μέρη, Κίστρα καλούμενα, ἐν ἀ-
ποκρήμονι βουνοῖς, ἔχοντα μεθ' ἑνὸς μόνου μέρους δυνατὴν συγκοι-
νωσίαν. (2) Καὶ τὰ φρούρια ὁμῶς ταῦτα κατελαμβάνοντο ἐνίστη
ὑπὸ τῶν ἐπιδρομῶν διὰ τεχνασμάτων (3) δι' ἐπιμόνου ἢ πολι-
ορκίας.

Ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ προσέτι, ὅστις πλείστα ὑδραγωγεῖα ἐν
τῇ πρωτεύουσῃ αὐτοῦ ἔκτισε, φαίνεται ὅτι ἐκτίσθη καὶ τὸ ἐκ

(1.) Προκοπ. Γοθηκῆ.

(2.) περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀρχαίων φρουρίων ἴδε κερ. 'I A'. σελ. 179

(3.) Καθὼς ἐκ παραδόσεως ἀναφέρεται καὶ ἐξ ἀρχαίων τινος ἄσματος μανθί-
νομεν φρούριον τι ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ κατελήθη διὰ τοῦ ἐξῆς τεχνάσματος·
Μετ' ἐπίμονον πολιορκίαν ἀπισσομένητων τῶν ἐπιδρομῶν, νῆος τις ἐξ αὐτῶν,
μετεμμεσθεῖς γυναικῶν αἰχμηλωτισθεῖσαν καὶ ἐγκαταληθθεῖσαν καὶ προσποη-
θεῖς διὰ βίμβακος ἐρχομένην, συνεκίνησε τὴν οἶκτον καὶ τὴν συμπύθειαν
τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ, οἵτινες φιλοξενήσαντες αὐτόν, ὡς ἕτερον Λύβριον ἔπνον,
ἐπέφερον τὴν λεηλασίαν καὶ καταστροφὴν αὐτῶν.

Βιζύης μέχρι Κων/πόλεως διήκον μέγα ὑδραγωγεῖον, ὅπερ ἀναφέρει καὶ ὁ Ἱπύχιος, καὶ οὐτινος ἡ ἀρχὴ εὗρηται εἰς ἡμῶν ἀπόστασιν δυτικῶς τῆς Βιζύης.

Καὶ ἐτέρην δὲ λεηλασίαν ὑπέστη ἡ Ἀστικὴ χώρα ἐπὶ τῆς βασιλείας Μικυαίου τῷ 582 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Σκλαβηνῶν ὀδηγούντος τοῦ Ἀνδραγάστου, οἵτινες ὁμῶς νικηθέντες ὑπὸ τοῦ σταλέντος πατρὸς τοῦ βυτιλῆως στρατηγοῦ Κηλεντιόλου παρὰ τὸν ἐργίκαν ποταμὸν ἀπεδιώχθησαν τῆς Ἀστικῆς χώρας. (1)

Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Κώσταντος, τοῦ μίαν θέλητην ἐπὶ Χριστῷ δογματίζοντος, ἐστάλη ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐξόριστος ἐν Βιζύῃ τῷ 645 μ. Χ. καὶ ἕτερος ἐπίσημος ἀνὴρ, ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς, ὅστις ἐξάνιστάς κατὰ τῆς ἀφέσεως ταύτης καὶ σύνοδον ποιήσας ἐν Ρώμῃ μετ' ἄλλων μαθητῶν του ἀνεθεμάτισε τὴν ἀρεσιν τῶν Μονοθελητῶν. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς μετεκαλέσατο ἀπὸ τῆς Ρώμης τὸν Ἅγιον καὶ τοὺς δύο μαθητὰς του Ἀναστασίους ἀμφοτέρους, καλουμένους, καὶ μετὰ πολλὰς θλίψεις ἐξώρισε τὸν μὲν Ἅγιον εἰς Βιζύην, (2) τὸν δὲ ἕνα Ἀναστάσιον εἰς Πέρβην καὶ τὸν ἄλλον εἰς Μεσημερίαν,

(1). Θεοφιλῆ του ἱστορία 1. 7. 8.

72. Ὁ Ἅγιος Μάξιμος κατὰ τὴν ἐν Βιζύῃ ἐξορίαν του δὲν ἔκρυψε κηρύττων καὶ γράφων εἰς διαφόρους κατὰ τῶν Μονοθελητῶν, ὡς καὶ διάφρα ἄλλα θεολογικὰ συγγράματα, δι' ἃ προπόντων ἐπεκλήθη νέος Χρυσόστομος. Μετὰ κρισὴν δὲ ὁ βασιλεὺς, νομίσας ὅτι μετέβαλε γνώμην ἐπὶ τῇ κακοπαθείᾳ τῆς ἐξορίας, μετεκαλέσατο αὐτὸν μετὰ τῶν μαθητῶν του. Βλέπων ὁμῶς αὐτοὺς ἐμμένοντας ἐν τῇ πεπρωμένῃ των, τοῦ μὲν Ἁγίου Μαξίμου καὶ τοῦ μεγαλειότερου Ἀναστασίου κόψας τὰς δεξιὰς χεῖρας καὶ τὰς γλώσσας ἐξώρισεν αὐτοὺς εἰς τὴν Λαμικὴν, ἔνθα ὁ θεὸς, Μάξιμος, μετὰ τρία ἔτη ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ. ὁ δὲ πρεσβύτερος, Ἀναστάσιος διεπέρασεν εἴκοσιν ἔτη. Ὁ δὲ νεώτερος πεμψθεὶς εἰς ἐν Κίστρην τῆς Θάκης ἐτελείωσε τὴν ζωὴν του ἐν ἡμολογίᾳ τῆς πίστεως. (Σιν. Χ. Δουκάκη). Τελεῖται δὲ ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου τῇ 21 Ἰανουαρίου, τῶν δὲ μαθητῶν του τῇ 20 Σεπτεμβρίου.

Ἐναφέρεται δὲ ἤδη καὶ ἡ Μήδεια ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου κατὰ τὸ δριμύ ψῦχος, ὅπερ ἐγένετο ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τῷ 636 μ. χ., καθ' ὃ ἐπέγινετο πρὸς Β. ἡ μέχρι Μεσημβρίας καὶ Μηδείας παραλία ἕως τριάκοντα πῆχων ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀναφέρων καὶ ὁ Γ. Συνέσιος γράφει αὐτὴν Μηδίαν. Ὁ Γ. Τσίτσος ὁμῶς περὶ τῆς ὁθ. γραφίας αὐτῆς ἐκφέρει τὸν ἐξῆς στίχον. α Μηδαίης τῆς Αἰήτου μὲν ἦτα σὺν διφθόγγῳ.»

Ἐναφέρει προσέτι περὶ Μηδείας ὁ αὐτὸς ἱστορικός καὶ κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Φιλιππικοῦ τῷ 711 μ. Χ. ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων, καθ' ἣν ὑπέστη δεινὴν λεηλασίαν ἕτε Μήδεια καὶ τὰ περὶ αὐτὴν χωρία, ὡς καὶ θπασα ἡ παραλία τοῦ Εὐξείνου μέχρι τοῦ θρακικοῦ Βοσπόρου.

Δεινοτέρῳ ὁμῶς ἐπιδρομῆτων Βουλγάρων ἐγένετο τῷ 813 ἔχοντες οὐ-
 ταιρχηγὸν αὐτῶν τὸν Κρομμυον καὶ νικῆσαντες Μιχαὴλ τὸν Ἐργαστὸν καὶ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν μακροῦ χρόνου κατέστρεψαν καὶ κατέκαυον, κατὰ τὸν Θεοφάνην, πάντα τὰ χωρία τῆς Θράκης· προχωρήσαντες δὲ μέχρι τῆς χρυσοῦς πύλης κατέστρεψαν τὸ Κάστρον τῶν Ἀθύρων (Μ. Τσεκμετζής) καὶ τὴν ἐκεῖ γέφυραν, κατηδάψαν τὸ τῆς Σηλυβρίας, ἣν καὶ παρέδωκαν τῷ πυρὶ, ὁμοίως καὶ Ἐρακλεῖον καὶ Ἀσπύρον⁽¹⁾ καὶ διὰ τὰ λοιπὰ Κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ἀδριανούπολιν πολιορκήσαντες κατέλαβον· αἰχμαλωτίσαντες δὲ περὶ τὰς 50 χιλ. ἄνδρας καὶ γυναῖκας μετόπισαν αὐτοὺς πέραν τοῦ Ἰστρου. Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέων ἀντεπεξελθὼν καὶ συναντήσας αὐτοὺς περὶ τὴν Μεσημβρίαν, ἐπέτυχε διὰ τρομερᾶς σφαγῆς νὰ ἐπιφέρῃ ἀληθῆ εἰς αὐτοὺς πανωλεθρίαν.

Ἐπὶ τῇ καταστρεπτικωτάτῃ ταύτῃ ἐπιδρομῇ, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν προηγουμένων ἀνὰ τὴν Ἀστικὴν χώραν δηλώσεων καὶ λεηλασιῶν

(1) πόλις ποτὲ μὲ θρόνον Ἀρχιεπισκόπου μεταξὺ Τραϊανουπόλεως πρὸς Δ,

οὐχὶ μόνον αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς ἐπαρχίας ἔπαθον τὰ πάνδεινα, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀκμαζούσης ἐπισήμου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ πόλεως Βιζύης ὀπληθυσμὸς ἀρκούντως ἠλαττώθη. Περιορίσθη δὲ αὕτη ἤδη εἰς μικρὸν τι ὄχυρόν φρούριον μετὰ πύργου πτόλισμα καὶ πτόλιθρον καλουμένην ὑπὸ τοῦ Γενεσίου, (1) ὡς καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου.

Ἔτεροι δὲ ἤδη ὄχυρὰ πόλεις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀντέχουσαι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν πλὴν τῆς Βιζύης καὶ Μηδείας ἀναφέρονται πρὸς τὴν ἢ Μεσσηνίαν, (2) ἢ Σεργέντην, (3) ἢ Κκραβιζύην (4) καὶ ἢ Ἀγαθόπολιν. (5) ἐπὶ τῆς γινομένης δὲ διατυπώσεως παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τῷ 900 μ. Χ. ἀναφέρονται αὗται τετιμημέναι ἐκκλησιαστικῶς ὡς ἑξῆς. Αὐτοκέφαλοι Ἀρχιεπισκοπαί· ἢ Βιζύη Α'. ἢ Μεσσηνία ΙΖ'. καὶ ἢ Κκραβιζύη ΚΑ'.

Ἐπισκοπαί· ἢ Πρακλείας· ἢ Μηδεία ΙΒ'. καὶ ἢ Σεργέντη ΙΔ'. Ἐπισκοπὴ δὲ Ἀνδριανουπόλεως· ἢ Ἀγαθόπολις Β'. προσηγουμένης τῆς Σωζουπόλεως.

Νέκτι δὲ καὶ πάλιν ἐπιδρομαὶ τῶν Βουλγάρων ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ 888 Μ. Χ., οἵτινες ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Συμεῶνα καὶ ἀκολούθως ὑπὸ τὸν Σαμουὴλ ἐλεηλάτου ἐπανελημμένως τὴν Θράκην μέχρι τῆς ὀλοσχεροῦς ὑποχειρώσεως αὐτῶν ὑπὸ Βασιλείου τοῦ κλη-

1). ἡ ἱστορικὴ ὄστρον ὀνομάζει αὐτήν, καθὼς καὶ ἐν α'. κεφ. εἶρηται, Βιζύην, ἀναφέροντα τὰ ἑξῆς «... εἶθι; δὲ καὶ Ἀναστάσιον οἱ ἐκ Βύζης πτόλισματος, ἐπειδὴ τὸν ἀποστῆτην ἔλαθον ἀνηρῆσαι, πεδήσαντες; γεῖρας) καὶ πόδας πρὸς βασιλέα κημίζουσιν, ὄντινα δὴ τῇ αὐτῇ τοῦ ψευδωνύμου πατρὸς καταδικάζων ποινῆ» (Γεν. Βασίλ. 6.) (2). ἤδη μικρὰ κώμη πρὸς Ν. τῆς ἐπαρχίας. (3). Αὕτη ἐκτίσθη παρὰ τῇ Πενταπόρῳ, νῦν Σαρακῆνη. (4). Ἰδε κεφ. Α'. σελ. 19. (5). τὸ Αὔλαιον τεῖχος, ὅπερ ἀνεκτισθὲν ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ στρατηγοῦ Ἀγάθωνος μετωνομάσθη Ἀγαθόπολις; καὶ ἑτέρα ὅμως πόλις ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἀναφέρεται ἐν τῇ θρακικῇ Χερσονήσῳ παρὰ τὴν Σηστὸν κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Ἀγαθολέου, ταύτης δὲ καὶ ἴσα νομίσματα ὑπάρχουσι (περὶ τὰ 300 Π. Χ.)

θίντος Βουλγαροκτόνου τῷ 1018 μ. Χ. Κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς ταύ-
 τας ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῶν τῆς ἐπαρχίας πόλεων, κατὰ τὴν ἐπὶ
 Ἀνδρονίκου τοῦ Α΄. ὅμως δεινὴν ἐπιδρομὴν τῶν Περσῶν καὶ Ἀμο-
 γαβέρων τῷ 1183 μ. Χ. σπουδαῖον δυστύχημα τῶν Βιζυνηῶν ἐ-
 ναφέρειται ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ ἱστοριογράφου Γ. Πιχυμέρη ὡς ἑξῆς·

Διαπεράσαντες οὗτοι εἰς τὴν Θράκην εἰσέβαλον εἰς τὰ στενὰ
 τοῦ Γάνου καὶ ἤρξαντο τῶν ληλασιῶν των ἀπὸ Ραιδεστοῦ μέχρι
 Βιζύης κατερημώσαντες πάντελῶς τόσον τόπον ἀνθρώπων καὶ ἀ-
 πολυμβάνοντες πλείστην λείαν. Τινὲς αὐτῶν ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν
 Φκρέντα Πιμῆν ἀφοῦ προσέβαλον τὸ φρούριον τῆς Βρούσεως (Μπου-
 νάρ-Χισάρ) ἐπορεύθησαν πρὸς ληλασίαν τῆς Βιζύης, ἥτις ἐφυλάσ-
 σετο ὑπὸ διακισίων μόνον ἱππέων ὑπὸ τὸν Τσαούσιον Οὐμπερτό-
 πουλον. Οὗτος δὲ ὄρθως φρονῶν δὲν ἐτόλμα νὰ διακινδυνεύσῃ ἐναν-
 τίον τοσούτου πλήθους ἐχθρῶν καὶ ἐνέμενεν ἐγκεκλεισμένος ἐν τῷ
 φρουρίῳ.

Οἱ Βιζυνηοὶ τότε συνελθόντες περὶ τὸν Οὐμπερτόπουλον ἔδειξαν
 μεγίστην προθυμίαν ἵνα συμπολεμήσωσι κατ' αὐτῶν. Ὁ δὲ Οὐμ-
 περτόπουλος ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς προθυμίας τῶν Βιζυνηῶν καὶ ἐκ
 τοῦ πλήθους αὐτῶν, διότι εἰς χιλιάδας ἀνῆρχοντο οἱ προθυμοποι-
 ούμενοι νὰ συμπολεμήσωσι, παρέταξε αὐτοὺς μετὰ τῶν ἱππέων
 του κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν καλῶς σκεφθέντες πα-
 ρετάχθησαν εἰς τὸ πετρῶδες μέρος, ἵνα θὰ ἐβοηθοῦντο ὑπὸ τῶν
 δυσχωριῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ἔμελλεν νὰ περικυκλωθῶσιν ὑπὸ ἐχθρικοῦ
 λόγου, ἀφέντες τὸ μέρος αὐτὸ παρετάχθησαν ἐπὶ τῆς πεδιάδος· με-
 τέγνωσμά δὲ τῶν προλογιζόντων Περσῶν οἱ ἱππεῖς πρῶτον ἐφορ-
 μῶσι πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ μόλις εἶδον ὅτι αὐτοὶ ἐκινδύνευον ἐφορμᾶ
 καὶ ὁ λόγος, ἐξ ἧς δειλιάσαντες οἱ Βιζυνηοὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν,
 οἱ δὲ Πέρσαι καταδιώκοντες κατέσφαττον αὐτοὺς ζυλιεῶς ποιμνίαν
 δίκην. Οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ τότε φοβηθέντες, μεταμπίεσάμενοι τὰς
 γυναίκας εἰς ἀνδρας ἔθεσαν αὐτὰς ἐνόπλους, ὡς ἄλλας Ἀμαζόνιας

ἐπὶ τῶν πύργων πρὸς φυλακὴν, μέχρις οὗ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς καὶ λίαν λυπηθεὶς διὰ τὴν συμφορὰν τούτην τῶν Βιζυηνῶν ἐπέμψε στρατὸν καὶ κητώχρῳσε τὸ φρούριον.

Μετὰ τὸ δυστύχημα τοῦτο ἡ Βιζύη ἐφυλάττετο ὑπὸ ἱκανοῦ στρατοῦ κηταστήσαντος αὐτὴν ὀρηγήριον τῶν διαφόρων ἐπιζήσων πολέμων κατὰ τῶν Βουλγάρων, οἵτινες ἀναλαβόντες καὶ πάλιν ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Ὀσπρεντισθλάβον ἐκυρίευσαν οὐ μόνον τὴν Ἀγχιάλον καὶ Μεσιμεβρίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀγαθόπολιν καὶ τὰ περὶ αὐτῆς πολιόμενα. Νικήσας δὲ αὐτοὺς ὁ ἐν Βιζύῃ στρατὸς περὶ τὴν Ἀγαθόπολιν, ἀπεδίωξε μὲν ἐκ τῆς Θράκης, εἰσέβαλον ὁμῶς καὶ πάλιν μετὰ Σκυθῶν, ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰσαακίου Ἀγγέλου τῇ 1190 μ. Χ., ἔχοντες ἀρχηγοὺς Πέτρον τινὰ καὶ Ἀσάν. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰσαάκιος μετὰ τοῦ ἐν Βιζύῃ στρατοῦ εἰς Ἀγαθόπολιν ἐπολέμησε κατ' αὐτῶν, οὓς καὶ νικήσας καταδίωξε πέραν τοῦ Δουνάβεως. Συνεννοηθέντες ὁμῶς ἐνταῦθα μετὰ Σκυθῶν καὶ Βλάχων ἐπανάλαβον τὰς ἀνὰ τὴν Θράκην ἐπιδρομὰς των ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Γ'. τῇ 1200 μ. Χ. ὅτε καὶ κητέστρεψαν τὴν Μεσηνὴν καὶ Ἰσουρούλον καὶ τὰ μέχρι Ραιδεστοῦ πολιόμενα. Ὁ τὴν Βιζύην δὲ φυλάστων στρατὸς ὤρμησε καὶ πάλιν κατ' αὐτῶν, νικήσας δὲ ἀπήλλαξε πλείστους τῆς αἰχμαλωσίης. (1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

**Λατινοκρατία, ἐπιδρομαὶ Σκυθῶν καὶ
Βουλγάρων, Γωίνης ὁ Καντακουζηνός
1204—1357 Μ. Χ.**

Ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων τῇ 1204 μ. Χ. ἡ μὲν Βιζύη μετ' ἄλλων μεσογειῶν πόλεων τῆς

Νικ. Χωνιάτης. 82. ὁ αὐτός.

Θράκης ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Βαλδουίνου ἐγκαταλιπόντος ἐν αὐτῇ καὶ φρουρᾶν⁽⁸³⁾ ἢ δὲ Μήδεια καὶ αἱ λοιπαὶ παράλια πόλεις κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Γενοουνοίων, οἵτινες κατέχαντες τὸν Γαλατῶν ἐπεξέτειναν τὸ ἐμπόριον αὐτῶν καθ' ὅλον τὸν Εὐξείνιον Πόντον, κτίσαντες πολλὰς ἀποικίας ἐν αὐτῷ καὶ καταλαβόντες πλείστας παραλίους πόλεις καὶ φρουρία. (1) Ὁχύρωσαν δὲ οὐχὶ μόνον τὴν Μήδειαν διὰ τῶν μέχρι σήμερον κατερηρμμένων διατελούντων ὀχυρωμάτων αὐτῆς, (2) ἀλλ' ἐκτίσαν προσέτι πελωρίους πύργους ἐκατέρωθεν τοῦ Θουιακοῦ λιμένος, ὠχύρωσαν τὴν Ἀγαθόπολιν, τὸ Ἄνταιον τεῖχος, ὅπερ ὠνομάσθη ἤδη Περροντικόν ἐπὶ Βαρδαβίτζα. (3)

Ἀλλὰ καὶ ἐν Βυζύῃ οἱ Λατῖνοι ἐκτίσαν, ἐπεσκεύασαν καὶ ἀνεκαίνισαν τὰ ἡλίθια τῆς ἀκροπόλεως τεῖχη καὶ τοὺς πελωρίους περὶ αὐτὰ πύργους, ἐπεξέτειναν τὰ περὶ τὴν πόλιν τεῖχη καὶ ἐκατέστησαν αὐτὴν ἤδη μίαν τῶν μεγίστων καὶ ὀχυρωτάτων πόλεων τῆς Θράκης δι' ὃ καὶ μόνη αὐτὴ μετὰ τῆς πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς προποντίδος κειμένης Σηλυβρίας διέφυγε, κατὰ Νικητῆν τὸν Χωνιάτην, τὴν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Μυσὸν καὶ τῶν Σκυθῶν λεηλασίαν τῆς Θράκης, οἵτινες ἐξανδραποδίσαντες τὸν Ῥαιδεστὸν, τὴν Πέριπτον, τὸ Δαόνιον, τὴν Ἀρχιδιούπολιν (Λουλέ-Βουργάς,) τὴν Μεσηνήν καὶ Τυρολῶν καὶ καταστρέψαντες τοὺς ἀγρούς καὶ τὰς κώμας αὐτῶν, ἀφῆκαν ἀσχύλευτον καὶ ἀκαθαίρετον τὴν Βιζύην καὶ Σηλυβρίαν, διότι μόναι αὗται ἀντέσχον οὐχὶ μόνον ἕνεκα τῶν ἰσχυρῶν ὀχυρωμάτων, ἀλλὰ καὶ τοῦ φύσει ὀχυροῦ τῆς θέσεως αὐτῶν, φρουρούμεναι ἄλλως καὶ ὑπὸ στρατοῦ τῶν Λατίνων.

Ὁ βασιλεὺς τότε ἐκ τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων ἐν Νικαίᾳ Ἰωάννης καταδιώξας τοὺς βαρβάρους τούτους τῷ 1222 μ. γ. καὶ κυριεύσας πλείστας πόλεις τῆς Θράκης ἠθέλησε νὰ καταλάβῃ καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Λατίνων κατεχόμενα ἄσπρη τὴν Τυρολῶν καὶ τὴν

1. Ἄλ. Πασπάτη βυζ. μελέται. 2. Ἀλεξάνδρος. 3. Μελετίου γεωγραφ.

Βιζύνην. Ἀφίκετο δὲ κατὰ πρῶτον ἐν Τυρολῳ̄ν, ἔνθα εὕρισκετο ἡ γυναικαδέλφη αὐτοῦ Εὐδοκίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἄσπλ Δεκέξε ἔλαθε σύζυγον. Ἄλλ' αὐτὸς μὲν ἔφυγε, τὴν δὲ σύζυγον αὐτοῦ Εὐδοκίαν ἀφῆκεν εἰς τὴν πόλιν, ἐλπίζων ὅτι ὁ βασιλεὺς χάριν τῆς γυναικαδέλφους αὐτοῦ δὲν ἤθελε πορῆσῃ αὐτήν.

Οὗτος ὅμως διὰ πολλῶν μηχανημάτων ἐκπορῆσας τὴν Τυρολῳ̄ν, τὴν μὲν γυναικαδέλφην αὐτοῦ ἀπέστειλεν ἔριππον εἰς Κων) πόλιν, τοὺς δὲ φυλάττοντας τὴν πόλιν πεζοὺς ἀπέλυσε, στεῖλας δὲ στρατὸν καὶ εἰς Βιζύνην κατέλαβεν αὐτὴν ἄνευ ἀντιστάσεως καὶ προσέθηκε τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ. (1)

Συμμαχήσαντος δὲ ἤδη (τοῦ Ἰωάννου μετὰ τοῦ Ἀσάν βασιλέως τῶν Βουλγάρων, (μεθ' οὗ εἶχον καὶ ἐπιγαμίαν ἐπὶ υἱῷ καὶ θυγατρὶ), κατὰ τῶν Λατίνων, οἱ Βούλγαροι κατέδραμον τὰς ὑπὸ Λατίνων κατεχομένους πόλεις τῆς Θράκης. Μετ' αὐτοῦ, δὲ καὶ οἱ Τάρταροι, γένος Σκυθικόν, διαπεράσαντες τὸν Ἰσθμὸν μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ διαβάντες τὸν Αἰμόν κατέλαβον τὰ περὶ τὸν Ἐβρον μέρη τῆς Θράκης, φονεύοντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες πολλοὺς. Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν ταύτην τῶν Ταρτάρων κατελήφθη καὶ ἡ Βιζύνη μετὰ τῆς Ἀνδρινοῦπόλεως, Καλλιπόλεως καὶ τῶν μεγαλειτέρων πόλεων τῆς Θράκης, ἐν αἷς οἱ Τάρταροι μετεκόμιζον τὴν λείαν αὐτῶν. (2) Καὶ ἔπαυσα δὲ ἡ ἐπαρχία δεινὴν ὑπέστη δῆψιν καὶ αἰχμαλωσίαν, ὡς καὶ ἀρχαῖά τινα δημῶδη περὶ τῶν αἰχμαλωσιῶν αὐτῶν ἔσματα διασώζονται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀδόξενα παρὰ τῷ λαῷ. Ἀκολούθως δὲ οἱ Τάρταροι συμμαχήσαντες μετὰ τῶν Λατίνων κατὰ τοῦ Ἰωάννου, ὅστις κατεῖχε τὸ τῆς Τυρολῳ̄νης μόνον φρούριον, ἐπαύσαντο τῶν ληλασιῶν των.

Ἀνακτηθέντος ἤδη τὸ ὑπὸ Λατίνων κατεχομένου Βυζαντινοῦ κράτους ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου τῷ 1261 μ. Χ., ὅστις ἐπεσκεύασε καὶ τὰ καταστραφέντα φρούρια τῆς Θράκης, οἱ Βούλγαροι μετὰ

(1) Γεώργ. Ἀκροπολίτης. (2) ὁ αὐτός.

των Σκυθῶν ἐπέδραμον καὶ πάλιν εἰς τὴν Θράκην καταλαβόντες καὶ τὴν Ἀγαθόπολιν, Καστρίτσην (1) καὶ τὰ περίξ φρούρια. Ἐξελθῶν δὲ ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν καὶ πολεμήσας μεταξὺ Ἀνδριανουπόλεως καὶ Διδιμοτείχου ἐν τινι χωρίῳ Πριμουσσούλου καλουμένῳ κτετερόπωσεν αὐτούς· λυπηθεὶς ὁμῶς καιρίως διὰ τὸν ἐν Ῥαιδεσιῶν συμβάντα θάνατον τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἐνόησε κατὰ τὴν εἰς Βυζάντιον ἐπιστροφήν του καὶ ἔλθων εἰς Βυζάντην διέμεινεν ἡμέρας τινὰς ἕνεκ τῆς νόστου. (2)

Ἐπὶ δὲ τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν Ἀνδρονίκου τοῦ Πσλαυιλόγου, οἱ Βούλγαροι ἀνανεώσαντες καὶ πάλιν τὰς ἐπιδρομὰς των ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Μιχαὴλ εἰσεβάλον μετὰ Σκυθῶν εἰς τὴν Θράκην καὶ ἐλεηλάτουσιν τὰς ἄνω πόλεις αὐτῆς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ὁ δὲ βασιλεὺς πυθνόμενος ταῦτα καὶ συναθροίσας ὅσων ἠδύνατο στρατὸν ἦλθεν εἰς Βυζάντην καὶ προητοιμάζετο εἰς μάχην, πλὴν ὁ Μιχαὴλ πληροφορηθεὶς τοῦτο ἐκ κατασκόπων, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιπαραταχθῆ πρὸς τὸν βασιλέα ἔστειλε πρεσβευτὴν πρὸς αὐτὸν λέγων νὰ μὴ κοπιᾷ καὶ πορεύηται μακρὰν ἰδὼν μετὰ τοῦ στρατοῦ του, διότι τὴν ἐπύριον θὰ ἔλθῃ εἰς Βυζάντην ἕνα πολεμήσωσιν σὺν τῇ ἀπιστολῇ ὁμῶς τοῦ πρεσβευτοῦ ὁ Μιχαὴλ νυχθημερόν βαδίσας μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν τῆς εἰς μάχην παρατάξεώς του εὕρισκετο ἐντὸς των ὀρίων τῆς ἐπικρατείας του. (3)

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τῷ 1282 μ. Χ. γενομένης ἐκθέσεως διαρρήρων πρὸ β. βασιμῶν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει των ἐπαρχιῶν ἀναφέροντι καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ οἱ ἐξῆς·

Ὁ Βιζύης, πρὸ ἐπιβιβάσθη ἀπὸ Ἀχιεπισκόπου εἰς Μητροπολίτην Α'.

(1) Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀναφέρει ἡ παράδοσις διάφορα φρούρια περίξ τοῦ νῦν Σαμνακίου καὶ παρὰ τὴν Μήρειαν. (2) Ἰωαν. Καντακουζηνῶ ἴστορία κεφ. 3ον.

(3.) αὐτόθι.

Ὁ Μηδείας προεβιβάσθη ἀπὸ ἐπισκόπου Ἡρακλείας εἰς Μητρο-
πολίτην.

Ἡ τῆς Μεσηνῆς Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ ἡ τῆς Σεργέντης ἐπι-
σκοπὴ οὐδόλως ἀναφέρονται, προσετέθησαν δὲ πιθανῶς τῇ Μητρο-
πόλει Βιζύης, ὡς καὶ ἡ τῆς Καρχηζιύης Ἀρχιεπισκοπὴ ἠνώθη ἱ-
σως μετὰ τῆς Μητροπόλεως Μηδείας.

Ἡ δὲ ἐπισκοπὴ Ἀγαθοπόλεως ἐγένετο αὐτοκέφαλος.

Ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ τῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου καταστά-
σης θέατρον συνεχῶν καὶ ἀπροσδοκῆτων ἄλλοιων τοῦ ἀνωτάτου
ἄρχοντος ἕνεκα τῶν πολιτικῶν περιπετεῶν, εἰς ἃς ὑπέκειντο ἀπὸ
χρόνου ἱκανοῦ, ἐπίσημοι οἰκογένειαι ἐκ τοῦ παλατίου ἀπεσύρθησαν
εἰς Βιζύην, ἔνθα ἔζων μακρὰν τῆς τύχης καὶ τῶν ἐρίδων τῆς βυζαν-
τινῆς αὐλῆς, ἐγκατέστη δὲ ἐν αὐτῇ, κατὰ τὸν Καντακουζηνὸν Ἰω-
άννην, ὁ πρωτοστράτηγος (1) τοῦ παλατίου μετὰ πολλῶν συγγενῶν
καὶ οἰκείων του ἔχων κτήσεις πολλὰς καὶ μεγάλας ἐντὸς τε καὶ ἐ-
κτὸς τῆς πόλεως.

Ἐπὶ αὐτῶν ἀγομένη ἡ Βιζύη καὶ ἔχουσα Ἄρχοντα Γεώργιον τὸν
Παλαιολόγον ἔδειξε μεγίστην ἐχεφροσύνην κατὰ τὴν πολιορκίαν αὐ-
τῆς ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ὢν ἐπίτροπος τοῦ ἀ-
νηλικου υἱοῦ τοῦ Ἀνδρόνικου καὶ εἰσῆς μετὰ τῆς βασιλίδος Ἄννης
καὶ τοῦ Πατριάρχου τῷ 1343 μ. Χ. ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλεῖα ἐν
ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Ε΄.

Κυριεύσας δὲ τὴν Σηλυβρίαν καὶ τὰς κατὰ τὴν κάτω Θράκην πό-
λεις, ἐπορεύετο πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τὴν Βιζύην καὶ τὰς μέ-
χρι Πόντου πόλεις ἐκυριεύσει καὶ ἐλεηλάτει ὅσας δὲν ὑπεχώρουν αὐτῷ.
Καὶ κατ' ἄρχαζ ἐπιχειρήσας τὴν κατάληψιν τῆς Ἀδριανουπό-
λεως καὶ μὴ δυναθεῖς ἐξεστράτευσεν εἰς Βιζύην καὶ ἐπόρθει τὴν
χώραν, ὡς ἱστορεῖ ὁ ἴδιος.

Πέμψας δὲ πρεσβεῖάν εἰς τὴν πόλιν συνεβούλευσεν αὐτοῖς νὰ ὑ-

(1) βεβλ. ἀδ. πολιτικῆς τῶν ὁρμητικῶν τοῦ παλατίου Κων/πόλεως.

παρθῶσιν αὐτῷ, ἵνα μὴ ὑποστῶσι τὰς ἐκ τῶν λεηλασιῶν τῶν ἀ-
γρῶν αὐτῶν ζημίαις καὶ τὴν ἀναπόφρευτον ἀκολούθως ὑποταγῆν.
Οἱ Βιζυηνοὶ οὐδεμίαν μὲν ὑπόσχεσιν ὑποταγῆς τῆς πόλεως πρὸς τὴν
πρεσβείαν ἔδωκαν, προσεφέρθησαν ὁμῶς πρὸς αὐτὴν λίαν εὐγενῶς
καὶ σωφρόνως.

Τῆνεὐγενῆ ταύτην συμπεριφορὰν τῶν Βιζυητῶν ὁ βασιλεὺς ἐκλα-
βὼν ὡς ἀρχὴν ὑποχωρήσεως καὶ βλέπων αὐτοὺς ἐκδίδοντας ἕνεκα
τῶν συνεχῶν ἐφόδων καὶ κακώσεων, ἃς ὑφίσταντο, ἔκριεν εὐλογον
ν' ἀποσύρῃ τὸ στράτευμα ταχέως, ἵνα μὴ καταστρέφηται χῶρα
μέλλουσα μετ' ὀλίγον νὰ ὑπαχθῇ αὐτῷ· καὶ ἀφήσει καιρὸν τοῖς Βι-
ζυηνοῖς πρὸς σύσκεψιν τῶν αὐτῆς συμπερόντων(1)

Μετὰ καιρὸν προετοιμαζόμενος νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Βι-
ζυῆς, ἔπεμψε καὶ πάλιν πρεσβείαν συμβουλευσάν αὐτοῖς νὰ ὑποχω-
ρήσωσιν ἐκουσίως καὶ νὰ μὴ περιμείνωσιν ἀναγκαστικῶς· διότι
τότε δὲν θὰ γνωρίζῃ τὴν χάριν τῆς ὑποχωρήσεως εἰς αὐτοὺς, ἀλλ'
εἰς τὴν ἀνάγκην· προσθέσας ἅμα ὅτι καὶ προηγουμένως ἐκστρατεύ-
σας κατ' αὐτῶν διὰ τῆς σώφρονα ἀπάντησίν των ἀπεχώρησε τα-
χέως, ὅπως λάβῃσι καιρὸν πρὸς σύσκεψιν τῶν πρακτέων καὶ τῶρα
ἔαν μὲν ὑποχωρήσωσιν ἐκουσίως, οὐδεμίαν βλάβην θὰ ὑποστῇ ἡ
χώρα των, ἔαν δὲ ἐπιμείνωσι νὰ μὴ θεωρῶσιν αὐτὸν αἴτιον τῶν
δεινῶν καὶ κακώσεων, ἃς θὰ ὑποστῶσιν.

Οἱ Βιζυηνοὶ δεχθέντες πρῶθίμως τὴν πρεσβείαν καὶ ἀκούσαν-
τες τὰς προτάσεις τοῦ βασιλέως, συνεδριάζσαντες ἐσχέποντο περὶ
τοῦ πρακτέου. Μετὰ πολλὰς δὲ συζητήσεις ἐνεκρίθη κοινῆ γνώμη
νὰ ὑποχωρήσωσι εἰς τὸν βασιλέα Καντακουζηνόν, ἀδίκως κατα-
πολεούμενον καὶ ἐπιδιωκόμενον τῆς ἐσχῆς καὶ δυνάμενον νὰ
βλάβῃ αὐτοὺς. Πρὸς δὲ τὸν Ἀρχοντα αὐτῶν Γεώργιον τὸν Πι-
λαιολόγον πρέτειναν νὰ ἀποχωρήτῃ εἰς Βυζάντιον, ἔαν δὲν ἐδέ-
χετο τὴν συνάουτοῖς ὑποχώρησιν τῷ Καντακουζηνῷ. Οὗτος δὲ ἐκ-

(1) Ἰωάν. Καντακουζηνῷ ἱστορ. κειφ. (78)

φράσας αὐτοῖς τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαρίστησίν του ἀνεχώρησε μεθ' ἀπάσης τῆς ἀποσκευῆς συνακολουθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου φοβουμένου τὸν πατριάρχην.

Τότε οἱ Βιζυηνοὶ ἐκλέξαντες δύο ἐκ τῶν προυχόντων, δύο ἐκ τοῦ δήμου καὶ δύο ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἔστειλαν πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα, παραδίδοντες αὐτῷ τὴν πόλιν. Εἶπον δὲ οἱ ἀπεισταλμένοι ὅτι κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξηπατῶντο ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κατηγορούντων αὐτὸν ὡς ἀγνώμονα καὶ ἐπίβουλον καὶ προδότην· ἐπειδὴ δὲ πρῶτον τοῦ χρόνου ἐγνώσθη αὐτοῖς, ὅτι οἱ μὲν ἄρχοντες ἐσυκορῶντον αὐτόν, αὐτὸς δὲ ὅτι ἀδικεῖται καὶ ἐπίβουλεύεται καὶ παρ' οὐδενὸς ὑπερσπίζεται· βλέποντες δὲ συγχρόνως καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἐμφυλίου τούτου πολέμου γενικὴν τῶν Ῥωμαίων πανολεθρίαν καὶ ἀκούοντες ὅτι αὐτὸς μὲν πάντοτε προτείνει περὶ εἰρήνης, οἱ δὲ ἐν Κων|πόλει ἐπιμένουσιν εἰς τὸν πόλεμον τὸν γινόμενον αἰτίων τόσων κακῶν, στοχαζόμενοι δὲ ταῦτα ὡς δεινὰ καὶ ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ ἐξεύρωσι τρόπον τινὰ πρὸς παῦσιν τῶν κακῶν, κλίτοι παρέχουσιν ἑαυτοὺς προθύμους εἰς τοῦτο, τοὺς μὲν ἄλλους ἐλεεινολογοῦσι διὰ τὴν συμφορὰν τούτην, αὐτοὶ δὲ σκεπτόμενοι τὰ πρέποντα ἔκαμον ψήφισμα, δι' οὗ ὑποχωροῦσιν ἐκουσίως, παραδίδοντες τὴν πόλιν αὐτῷ διὰ νὰ μὴ ὑριπτῶνται αὐτοὶ τὰ ἀντίποινα τῆς ἀνοησίας τῶν ἄλλων.

Τοιαῦτα μὲν οἱ Βιζυηνοὶ ἐπρέσθεον, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπαινέσας αὐτοὺς διὰ τὴν ὀρθὴν σκέψιν των προσέφερε δῶρα εἰς τοὺς πρέσβεις καὶ ἀρικνεῖται πρὸς τὴν πόλιν ἀκολουθούμενος ὑπ' αὐτῶν. Ἐξελλόντος δὲ ἄπαντος τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν προυχόντων πρὸς ὑπάντησιν αὐτοῦ, διέταξεν ἅμα τῇ προσεγγίσει εἰς τὰς πύλας πρῶτον μὲν νὰ εὐρημῶπι τὴν βασιλίδα Ἄνναν, δεύτερον βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ τρίτον αὐτὸν μετὰ τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης τῆς συζύγου αὐτοῦ. Οὕτω δὲ διέταττε καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, ὡς καὶ κατὰ τὰς ἱερὰς μυσταγωγίας νὰ μνημονεῦωσι τῶν βασιλέων.

Εὐθύς δὲ προσεχώρουν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὰ περὶ τὴν Βιζύην πλεῖστα πόλιν, εἰς ἃ διοίσασι ἡγεμόνα, διώκει αὐτὰ καλῶς. Ἄρχοντα δὲ Βιζύης διώρισε τὸν γυναικὶ δελφόν του Ἀσάνην τὸν Μανουὴλ ἔχοντα συγγένειαν πρὸς τὴν πόλιν, διότι ὁ ἐν Βιζύῃ οἰκῶν πρωτοστράτωρ ἦν πενθερὸς αὐτοῦ. Διὰ τὴν συγγένειαν δὲ ταύτην παρεχώρησεν αὐτῷ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν τῆς Βιζύης, τὴν δὲ ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἐνεχέρησε τῷ Πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅστις καταδικωμένος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως, ἔφυγε καὶ ἦλθε πρὸς αὐτόν. (1)

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤματι μεγάλῳ καὶ ἡ Μῆδεια ἔνεκα τοῦ φύσει ὄχυροῦ τῆς θέσεως αὐτῆς κειμένης ἐν μέσῳ δύο ἐκτερωθῆν ποταμῶν, ὑπ' ὧν προβάλλεται ὡς χερσονησίς καὶ τῶν ὄχυρωτάτων αὐτῆς τειχῶν, ἐντέτεχε γενναίως καθ' ὅλας τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Βουλγάρων, Σαυθῶν καὶ Ταρτάρων τῶν ἐπὶ Λατινοκρατίας καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἐπιδραμόντων. Μεταφέρουσα δὲ διὰ τῶν πλοίων αὐτῆς εἰς Κων/πολιν τὴν ἐκ τῆς Σαλμυδησίας καὶ Θυνακῆς παραλίαις ἄφθινον ξυλείαν καὶ τὰ ἐκ τῶν πέριξ προϊόντα τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας, οὗτα μάλιστα ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ αὐτῆς τῆς Βιζύης, ἐπλούτησε μεγάλῳ.

Οὐδὲν μέρος λαβοῦσα κατὰ τὸν ἐμφύλιον τοῦτον πόλεμον ἐκήρυξεν ἑαυτὴν ἐνεξάρτητον ἔχουσα Ἄρχοντα τὸν Τομπροτίτζαν διορισθέντα ὑπὸ τῆς βασιλίδος Ἀννης, καὶ αὐτε μετὰ τὴν ὁμόνοιαν τῶν βασιλέων ἠθέλησε νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸν βασιλέα Καντακουζηνὸν τῆ προτροπῆ τοῦ ἀρχόντος αὐτῆς, ὅστις συλλέξας στρατὸν πολὺν ἐκυρίευε καὶ ἐδῆρου τὰς πέριξ αὐτῆς πόλεις, οὐκ ὀλίγα πράγματα παρέχων τῇ Βυζαντινῇ Αυτοκρατορίᾳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατ' ἀρχὰς μὲν φροντίζων περὶ ἀναγκαιοτέρων παρέβλεπεν αὐτὴν ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐκ Μῆδειας ληστεῖαι ἐπέφερον σπουδαίας βλάβας τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ, πρῶτον μὲν στείλας στρατὸν ἐπολιόρκει αὐτὴν ἀφήσας δὲ ἐν Βυζαντίῳ Ἄρχοντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μανουὴλ τὸν Δεσ-

(1) αὐτὴ κεφ. 79-ον

πότην, ἐξεστράτευεν αὐτὸς κατὰ τῆς Μηδείας, φέρων σὺν αὐτῷ καὶ τὸν νέον βασιλέα. Ἀρικόμενος ἐν Μηδείᾳ ἔστειλε πρῶτον προσβείαν πρὸς τὸν Τομπρωτίτζαν πρὸς ὑποταγὴν καὶ παράδοσιν τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Τομπρωτίτζας βλέπων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιπαρταχθῆ κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ βασιλέως ὑπεχώρησε ὑπόσπονδος καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐχαριστηθεὶς ἤξιωσεν αὐτὸν τῆς προσηκούσης εὐμενείας καὶ συγκατέλεξε μετὰ τῶν ἐπιφανεστάτων Ῥωμαίων (1)

Μετὰ τὸν συμβιβασμὸν δὲ τῶν βασιλέων, ὁ μὲν Καντακουζηνὸς ἀπεσύρθη εἰς Μονκστήριον, ἔνθα συνέγραψε καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Μιθιθιὸς ἐρίσας περὶ τοῦ θρόνου πρὸς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον τῷ 1355 μ. Χ. ἐπειδὴ ἦτο ἀνεπίδός τοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ὀρισθέντος ἄρχοντος τῆς Βιζύης Ἀσάνη τοῦ Μανουῆλ, συνήθροισεν ὅσων εἶχε στρατὸν καὶ ἦλθεν εἰς Βιζύην πρὸς τὸν θεῖόν του, μεθ' οὗ συνεξεστράτευσε κατὰ τοῦ νέου βασιλέως εἰς Βυζάντιον καὶ ἐστρατοπεδεύετο κατὰ τὸν Μέλινα ποταμὸν εἰς τὴν τετειχησμένην κώμην Μέτρας. Ἐκεῖ δὲ ἐρχόμενος καὶ ὁ βασιλεὺς Παλαιολόγος μετὰ τοῦ στρατοῦ του συνδιέλεγοντο περὶ εἰρήνης καὶ ἐπέστρεφον πάλιν ὁ μὲν εἰς Βυζάντιον, ὁ δὲ εἰς Βιζύην, σκεπτόμενοι περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἐχθροπραξιῶν. Ἀκολούθως δὲ ὁ Μιθιθιὸς πολεμήσας πρὸς τοὺς Τριβαλλοὺς καὶ ἀτυχήσας παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Βούχνα τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν εἰς τὸν βασιλέα Παλαιολόγον (2)

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην πατριρχεύοντος Καλλίστου τοῦ Α'.

(1) Ἰ. Καντακουζηνοῦ ἱστορ. κεφ. 10-ον. Τὴν ἀποστασίαν ταύτην τῆς Μηδείας ἀναφέρει καὶ ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς ὡς ἐξῆς: «Π γέ μὴν Θερακικὴ Μήδεια, ἧτις ὀλίγον τι ἔχει δυτικωτέραν Βυζαντίου τὴν θέσιν, ἀποστατήσασα καὶ κατ' ἐαυτὴν γενομένη, πολλὰ μὲν ἔθρασε κατὰ Βυζαντιῶν δεινὰ, πλεῖστα δὲ ἐπεπόθει· τέλος δὲ πολιερκηθεῖσα προῦδωκεν ἑαυτὴν τῷ Καντακουζηνῷ καθ' ὁμολογίαν».

(1) αὐτῆσι κεφ. 42, 44.

ἐπεδόθη τῷ μητροπολίτῃ Βιζύης καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Δέρκουσ τῷ 1357. Ἐπὶ δὲ τῆς πατριαρχείας Μιχαήλου τοῦ Α'. τῷ 1376 ἐγένετο ἐνέργεια ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀγαθοπόλεως ὅπως προβιβασθῆ αὕτη εἰς Μητρόπολιν, ἐγράφη ὁμως αὐτῷ ἐπιτιμητικὴ ἐπιστολὴ ἵνα μὴ ζητήσῃ νὰ καταστήτῃ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ Μητρόπολιν, ἀλλὰ νὰ μείνῃ αὕτη ἐπισκοπὴ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, μεθ' ὃ ἐμελλε νὰ διθῆ πρὸς ἰδίαν ἀνάπαυσιν τῷ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως, ὅστις ἔβλεπεν ἕνεκα καίρικῶν περιστάσεων τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ μειουμένην. (1)

---

(1) Μ. Γεδεών Π. π. σελ. 4, 30, 558.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἰθωμανικὴ κατὰκτησις, τὸ Σαμμακόδιον καὶ
τὰ ἐν αὐτῷ μεταλλεῖα.

1357 — 1898.

Ἐξασθενήσαντος ἤδη καὶ παρακμάσαντος τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, ἐπὶ τῶν ἐρίδων τῶν βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων οἱ Τούρκοι κυριεύσαντες τὴν Καλλίπολιν τῷ 1357 μ. Χ. ἤρξαντο νὰ ἐπεκτείνωσι τὰς κτήσεις αὐτῶν κατ' ὅλην τὴν Θράκην.

Ἡ Βιζύη καὶ Μιδεία ἀπόρθητοι ἔμειναν ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῆς τελευταίας αὐτῶν ἐν Ἀδριανουπόλει διαμονῆς. Μόλις δὲ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου κατὰ Μάρτιον τοῦ 1453 κατελήθησαν καὶ αὗται καὶ τὰ ἐπὶ Πόντον φρουρία ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλέντος Καρατζά-βέη (1)

Κατὰ σύγχρονον ὄμω, Ἰθωμανὸν συγγραφέα Μωάμεθ ὁ πορθητὴς μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν φρουρίων 40/ Ἐκκλησιῶν καὶ Βρύσεως ἔστειλε τὸν υἱὸν τοῦ Γαζή Μιγάλ-βέη μὲ τάγμα στρατιωτῶν εἰς τὴν προλιορομένην Βιζύην. Συγχρόνως δὲ καὶ ὁ πορθητὴς ἐλθὼν αὐτοπροσώπως μετὰ τοῦ νικηφόρου στρατοῦ ἔμπροσθεν τῆς Βιζύης μετὰ μικροῦ ἐπιχειροῦν κατέλαβεν αὐτήν, ἐν ᾗ ὤρισεν δικαίως τὴν τὴν ἐπιγνώσμεν ἰκανότητι ἀνδρείου Σεϊμμέρη.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἐπαρχίας ἐν μὲν τῇ Βιζύῃ καὶ τῇ Σαρακλήνῃ (2) μετνομοθετήθη Σεργέντιση ἐπίσημοι Ἰθωμανοὶ (βέηδες) ἐγκατέστησαν.

(1) Χάιμερ.

(2) Ἴσως ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταστάσεως Σαρακηνῶν.

Περιορισθέντων ἤδη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν ὄπλων τῶν ἀπὸ Β. λυμαινομένων τὴν Θράκην ἐθνῶν, ἐκτίσθη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ ἑτέρα ἐπίσημος Κωμόπολις, τὸ Σαμμάκοβιον, προαχθεῖσα ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ μεταλλείων ἀμμοσιδήρου καὶ καταστάτα ἐπὶ τινα ἔτη πρωτεύουσα οὐχὶ μόνον τῆς ἐπαρχίας Βιζύης, ἀλλὰ καὶ πολλῶν περὶ τὴν ἐπαρχίαν.

Τὸ Σαμμάκοβιον ἐκτίσθη κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα μ. Χ. εἰς τρίωρον ἀπόστασιν Δυτικῶς τῆς Θυριακῆς παραλίας καὶ εἰς ἐξάωρον βορειανατολικῶς τῆς Βιζύης, ἐν μέσῳ ὑψηλῶν κορυφῶν τοῦ μ. Αἴμου καὶ δύο ἀμφοτέρωθεν παραποταμίων τοῦ ἐν τῷ Εὐξείνῳ ἐκβάλλοντος θολοῦ ποταμοῦ, παρὰ τῇ Καρχεζιζῷ συνοικισίασιν μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν χωρίων ἐν αὐτῷ. Ὀνομάσθη δὲ οὕτω ἐκ τῶν περὶ τὴν κτισθέντων κατ' ἀρχὰς σαμμάκοβίων, ἧτοι ἐργαστηρίων, ἐν οἷς ἐσφυρηλάτουν τὸν ἀκάθαρτον σίδηρον διὰ παμυεγέθων ἀκμόνων κινουμένων δι' ὕδατος.

Καὶ κατὰ τινα μὲν παράδοσιν λέγεται ὅτι πρῶτοι κτίσται τοῦ Σαμμάκοβίου ἢ τῶν σαμμάκοβίων ἴσως ἦσαν Σέρβοι τινες μαιζιλοῦργοι, ἐλθόντες ἐν Ἁγίον Παύλον (1) καὶ ἀνάζητοῦντες τὰ ἀρχαῖα μεταλλεῖα. Οὗτοι δὲ λέγεται ὅτι ἀνέλαβον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐν ἀρθονίᾳ εὐρισκόμενου ἀμμοσιδήρου κατ' ὄλον τὸ μῆκος πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ἐνταῦθα ἐκβάλλοντος θολοῦ ποταμοῦ, παροτρύναντες τοὺς κατοίκους τῶν περὶ τὴν χωρίων εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτοῦ, οἵτινες καὶ συνοικισθέντες ἐκτίσθη τὸ Σαμμάκοβιον.

Ἐκ τῶν δικτηρουμένων ἡμῶς εἰσέτι ὀνομασιῶν τῶν διαφύρων ἐργαλείων τῶν σιδηρωρυχείων καταφάνεται ὅτι αὐτοὶ οἱ κάτοικοι τῶν περὶ τὴν ὁμογενῶν χωρίων ἀπελευθερωθέντες ἤδη ὡς ἔρθημεν εἰπόντες, ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν ἤρξαντο καὶ πάλιν τὴν ἐκμε-

1) Κωμόπολις παράλιος ἐν τῇ Θυριακῇ ἀκτῇ μετοικισίασιν βραδύτερον εἰς Σαμμάκοβιον.

τάλλειν αὐτοῦ Ἐπιδιδόμενοι δὲ ἡσήμεροι ἐν ταύτῃ ἀποκλειστικῶς τῇ ἐργασίᾳ καὶ εὐρίσκοντες συμπέρουταν κατανάλωσιν τοῦ σιδήρου ἐν τε τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ καθ' ἑλλην τὴν Θράκην, συνωμίζοντο ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ θέσει τῶν μεταλλείων καὶ ἔκτισαν τὸ Σαμμακόβιον. Πιθκόν δὲ Σέρβοι μεταλλουργοί, ἐργαζόμενοι περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν τῆς μεταλλείας τῆς Αὐστρουγγαρίας, ἐλθόντες ἐνταῦθα ὠδήγησαν αὐτούς ἐπὶ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ἐκμετάλλεισιν τοῦ σιδήρου. (1)

Τὸ Σαμμακόβιον προήχθη ταχέως ἕνεκα τῶν μεταλλείων, ἅτινα κατεῖχον κατ' ἀρχὰς οἱ εὐποροῦντες, ἔχοντες ὑπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν σαμμακόβιων καὶ βίγνας, (2) ἔτι δὲ καὶ ἐργάτας ὑποχρεωμένους νὰ ἐργάζωνται πρὸς ἐξχωγὴν ἀμμοσιδήρου (3) ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐν λόγῳ μεταλλουργείαις. Ἐπεκτείνοντες βηθυσθὸν τὴν κατανάλωσιν τοῦ σιδήρου οἱ ἐν Σαμμακίῳ συνοικισθέντες ἀπε-

(1). Τῆς ἐπιεργασίας τοῦ σιδήρου γενομένης κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους διὰ τῶν χειρῶν. ἐγνωσθῆ ἤδη ἡ δὲ ὕδατος κίνησις τῶν μεταλλουργείων, ἥτις ἐγνωστοποιήθη, φαίνεται, καὶ ἐν Σαμμακίῳ ὑπὸ Σέρβων διὰ καὶ ἐν παραποταμίαις μέρεσιν ἔκτιζον ἤδη τὰ μεταλλουργεῖα σιδήρου.

2. Βίγνας ἐκάλουν μὲν καὶ τὰς κατὰ τὴν ἐκμετάλλεισιν ἀπαντώτας φλέβας τῶν μετάλλων, ἰδίᾳ ἕμως ἐκάλουν τὰς καμίνας, ἐν αἷς θέτοντες ἀνάλογον ποσὸν ξυλανθράκων καὶ ἀμμοσιδήρου κατὰ σειρὰν, ὅπερ ἀναλυόμενον διὰ σφρόδου πυρὸς ἀπετελεῖ τὴν πογωνίαν. οὕσαν μίγμα ξυλανθράκων καὶ ἀμμοσιδήρου καὶ ἔχουσαν βάρους 80-150 ὀκάδων, ἣν ἐσφυρηλάττου ἐν τοῖς σαμμακόβιαις καὶ ἐπιεργάζοντο εἰς καθαρὸν σίδηρον.

3). Ἡ ἐξχωγὴ τοῦ ἀμμοσιδήρου ἀπὸ μεταλλεύματος σιδήρου ἐγένετο ὡς ἑξῆς. Περιώριζον τὰ ὕδατα τῶν ποταμίων ἐν δεξαμεναῖς χωρητικότητος μέχρι 500 μέτρων, ἐν αἷς ὠδήγουν αὐτὰ δι' αὐλάκων βαθέων. ἐξ ὁπῆς δὲ τινος ὀρητικῶς τὸ ὕδωρ ἔρρει ἐπὶ τῶν παρακειμένων ἀγρῶν, ἐν αἷς ἐργάται ἐφρόντιζον διὰ σκαπανῶν, ὅπως παρασύρηται τὸ ἀμμοσιδηρῶδες ἀνω στρώμα τῶν ἀγρῶν. Καὶ ὁ μὲν ἀμμοσιδηρὸς ὡς βαρύτερος κατεκάθητο ἐν τοῖς ἐκ σιδήρων ἰδίαις περιεργασίαις, ἅτινα εἶχον εἰς ἀπόστασιν τινα, τὰ δὲ ἄλλα γώματα συμπαρεφέροντο μετὰ τῶν ὑδάτων, οὗχ' ἂν σπένδιως φλεβ' ἀρθῶντι καθαρῷ ἀμμοσιδήρῳ ἀπῆντα ἐν τοῖς ἀγροῖς.

λάμβανον Ικανὰ κέρδη, ἐξ ὧν καὶ εἰς τὴν ἐντελεστέραν ἐκμετάλλευσιν τοῦ σιδήρου πλεῖστα κατηνάλισκον καὶ εἰς τὴν ὑσημέραι προαγωγὴν τοῦ Σαμμακοβίου μεγάλως ἐπέδρασκν. Πλεῖστοι εὐποροὶ εἰκογένηται καὶ ἐξ ἄλλων Κωμοπόλεων, μάλιστα δὲ ἐκ Σιοποῦ καὶ Εὐκαρυσπόλεως κατέφευγον εἰς Σαμμακοβίον καὶ πλουτισμοῦ χάριν ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀσφαλείας ἀφ' ἑτέρου κατὰ τὰς συνεχεῖς ἤδη ἐπιδρομὰς τῶν Κιρτζαλίδων.

ὑπὸ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως οἱ Σαμμακοβίται ἀπῆλθον πλήρους ἐλευθερίας, ἀσυδοσίας καὶ προστασίας μάλιστα ἐπὶ τῇ ἐκμεταλλεύσει τοῦ σιδήρου. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, γνωστῆς καταστάσεως καὶ ἐν Σαμμακοβίῳ τῆς τέχνης τῆς ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς καμίνου, ἐν ἣ τήκεται, χύσεις τοῦ σιδήρου, ἦται τῆς κατασκευῆς τοῦ χυτοσιδήρου, (χρησιμοποιουμένου ἤδη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς κατασκευὴν σφαιρῶν τῶν τηλεβόλων πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἀρχαίων λιθίνων βλημάτων,) ἡ Σ. Κυβέρνησις ἐπέβαλε τὰς ἰδιοκτητὰς σιδηρωρυχείων ἐν Σαμμακοβίῳ ἕνα ὠρισμένον ποσὸν χυτοσιδήρου παραδίδωσι κατ' ἔτος τ.τ. ἐν Ἐπτὰπυργίῳ Κυβερνητικῆς ἐργαστασίῳ ἐπὶ ὁρισθείσῃ τιμῇ. Βεχόμενοι δὲ κατ' ἔτος ἐν Κων]πόλει τινὲς τῶν ἰδιοκτητῶν ἐλάμβανον ὑπὸ τῆς Σ. Κυβερνήσεως τὸ ἀντίτιμον τούτου, ὅπερ ἐκάλουν *μηρῆ* καὶ κατεχρῶντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αὐτοὶ ἐπὶ δικήφορις προφάσειν.

Οἱ ἰδιοκτῆται οὗτοι σιδηρωρυχείων μεγίστης ὑπολήψεως καὶ τιμῆς ἤξιοῦντο ἐν Κων]πόλει ἐγένοντο ἐλευθέρως δεκτοὶ παρὰ τῷ Μ. Βεζύρη, ὅστις μετ' εὐμενείας ἐξετέλει πᾶσαν αὐτῶν αἰτησίαν καὶ ἐπαύρει αὐτήν, πάντα παρεβάλλοντα πρόσκομμά τι ἐπὶ τῇ ἐκμεταλλεύσει τοῦ σιδήρου.

Περὶ τῷ 1810 ἡ Σ. Κυβέρνησις ἀπέστειλεν ἐν Σαμμακοβίῳ πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως καὶ δευτέραν αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἐπαρτίας ἐν κέντρῳ τὸν Χατζῆ Γεωργίου πασσαῖν. Οὗτος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

0022006-10714

κατεσκευάσει προσέτι διὰ λ/μὸν τῆς κυβερνήσεως ἴδια χυτοσιδηρεῖα (ὀτζάκια τουρκιστὶ κληθέντα) ἤτιι τὸ Μαθρ-ὀτζά, Κιργανέ-έργοστάσιον, ἐνθα κατεσκευάζοντο καὶ σφαιροὶ τηλεβόλων καὶ ἀκολούθως εἰς ἡμίσειαν ὡσαν Ἀνατολικῶς τοῦ Σαμμακοβίου ἐν θέσει προσφρωτῆτι καὶ περιρῶτῳ κοιλῶδι ἐντελέστερον χυτοσιδηρεῖον «Μεγάλα ὀτζάκια» καὶ «Αδοικιὸν χανεν» τουρκιστὶ κληθέν. Ἀφῆκεν ὅμως ἐλευθέρην τὴν ὑπὸ τῶν Σαμμακοβιτῶν ἐκμετάλλεσιν τοῦ σιδήρου, οὗτινος ἡ ὀσημέραι κατανάλωσις ἐπέφερεν οὐχὶ εὐκαταφρόνητα αὐτοῖς κέρδη.

Περὶ τῷ 1830 ἀπεστάλη ἐν Σαμμακοβίῳ ὁ Ταχῆρ πασσᾶς, ἀνὴρ νόημων καὶ δραστήριος, ὅστις οὐχὶ μόνον ἀνωκοδομήσατο τὰ Κυβερνητικὰ ταῦτα χυτοσιδηρεῖα κατὰ πολὺ ἐντελέστερα, κτίσας μάλιστα παραπλεύρως τοῦ Μεγάλου χυτοσιδηρεῖου καὶ ἐξοχικὸν μέγαρον μεγαλυπρεπὲς μετὰ τεμένους, ἀλλ' ἔλαβεν ὑπὸ κατοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ πάντα τὰ τῶν Σαμμακοβιτῶν πιδηρωρυχεῖα, ἐξ ὧν τὰ μὲν κατηδάφισε, τὰ δὲ ἐχρησιμοποίησε πρὸς ἐξαγωγὴν σιδήρου διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως. Ἀπαγορεύσας δὲ αὐτηρῶς τὴν παρ' ἰδιωτῶν ἐκμετάλλευσιν καὶ πώλησιν τοῦ σιδήρου κατέστησεν αὐτὴν ἀποκλειστικῶς Κυβερνητικὴν (1) καταδιώκων τὴν παρὰ παντὸς ἄλλου, ὡς λαθρεμπορικὴν. Περιορισθείσης οὕτω τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ σιδήρου οἱ προϋχοντες Σαμ-

1). Διετῆρει ὁ Ταχῆρ πιασσᾶς τέσσαρα σαμμακοβίαι πρὸς κατασκευὴν σφαιρηλάτου σιδήρου, παρ' ἐκάστῳ τῶν ὀπείων ὑπῆρχον καὶ δύο κάμνοι (βίγναι). εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν κατηγαλίσκετο ἐτησίως 100--200 γιλ. ὀκ. ζυλανθράκων καὶ 1--2 γιλ. κοιλὰ ἀμμοσιδήρου, πληρώωνων εἰς τοὺς ἐργάτας διὰ μὲν τὸν ἀμμοσιδηρὸν 6--8 γρόσια τὸ κοιλὸν [ὑπολογιζόμενον πρὸς 80 ὀκ.] διὰ δὲ τοῦ ζυλάνθρακος 6--8 γρόσια τοῖς 1/10 ὀκάσι, τὰ δὲ λοιπὰ κατηδάφισε. Ἐξήγαγε δὲ ἐτησίως ἕκαστον σαμμακοβίον ὑπὲρ τὰς 40 γιλ. ὀκ. σιδήρου. Διετῆρει προσέτι καὶ τρεῖς χυτοσιδηρεῖα, εἰς ἃ κατηγαλίσκετο ἴσων ποσῶν ζυλανθράκων καὶ ἀμμοσιδήρου καὶ τὸ μέγα χυτοσιδηρεῖον ἡ ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ πληρὸν τῆς εξαγωγῆς χυτοσιδήρου κατεσκευάζοντο καὶ σφαιροὶ τηλεβόλων, ἀπῆται δὲ ἐτησίως 700—800 γιλ. ὀκ. ζυλανθράκων καὶ ἀνάλογον ποσὸν ἀμμοσιδήρου.

μκοβίου, μὴ δυνάμενοι πλέον ν' ἀπολαμβάνωσι τὰ ἀμύθητα ἐξ αὐτῆς κέρδη, ἐγκατέλειψαν τὸ Σαμμακοβίον μετοικίσαντες ἄλλοι μὲν εἰς Κων/πολιν, ἄλλοι δὲ εἰς Βλαχίαν.

Τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ Ταχῆρ πασσᾶ ἐγένετο αἴτιον τῆς μεγίστης μὲν, ἀλλ' ὀλιγοχρονίου δυστυχῶς ἀκμῆς τοῦ Σαμμακοβίου. Κυρίως ἐφρόντισε τὴν ὑπερόσπισιν τῆς καταπιεζομένης ἕμέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν προϋχόντων Σαμμακοβιτῶν ἐργατικῆς τάξεως τοῦ τε Σαμμακοβίου ὡς καὶ τῶν πέριξ χωρίων. Προσλαβὼν ἅπαντας εἰς ὑπηρεσίαν τῶν σιδηρωρυχείων καὶ μισθοδοτῶν ἐπαρκῶς ἀπέδωκεν αὐτοῖς πλήρη ἐλευθερίαν, ἐνῶ πρότερον ἐργάζοντο δίκην εἰλώτων. Ἀπληγόρευσε αὐττηρῶς πᾶσαν γεωργικὴν ἢ ἄλλην αὐτῶν ἐργασίαν. Ἐπιτηδείους τινὰς ἐργάτας ἀπέστειλε διὰ κυβερνητικῶν ἐξόδων εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα ἐργαζόμενοι ἐν τοῖς σιδηρωρυχείοις ἐπὶ τινα ἔτη προσελαμβάνοντο ἀκολούθως πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐνταῦθα τῶν ἐκεῖ συστημάτων. Ἡ κτηνοτροφία ἀφέθη ἐλευθέρᾳ ἀπαλλαγείσα δ' αὐτοκρατορικῷ μάλιστα διατάγματος παντὸς φόρου διὰ τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ Σαμμακοβίου πρόβατα· καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ ἐργάται ἀγοράζωσιν εὐθηνῶς, ἐκ τῆς πληθύς τῶν προβάτων, τὰ ἀναγκαιοῦντα πρὸς ἐνδυμασίαν αὐτῶν ἔρια. Ἐνεκ τῆς ἀσυδοσίας τῶν κτηνοτρόφων πλείστοι τοιοῦτοι Βούλγαροι ἐκ τῆς γείτονος ἐπαρχίας Τυρνοβου μετώκισαν εἰς Σαμμακοβίον.

Διευθύνων τὰ σιδηρωρυχεῖα ταῦτα ὁ Ταχῆρ πασσᾶς διώκει καὶ ἀπάσας τὰς ἀπὸ τοῦ Αἰμωνίου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Βισπόρου παραλίους ἐπαρχίας, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων ὑπεχρεοῦντο νὰ μεταφέρωσιν εἰς Σαμμακοβίον τὰ δέκατα τῶν γεννημάτων αὐτῶν πρὸς διατροφήν τῶν ἐργατῶν. Ἐπλήρωνον δὲ προσέτι καὶ ἰδίον τινα φόρον ἀγκιουλὲ παρασῆν καλούμενον, πρὸς μεταφορὰν τῶν σφαιρῶν εἰς Νυζᾶδαν⁽¹⁾.

1. Ἐπίκειν τότε Σαμμακοβίον εἰς τετράγωνον ἀπόστασιν παρὰ τῷ Θυνιακῷ κόλπῳ.

Μετὰ τὸν Ταχῆρ πασσαῖν, ὅστις διετέλει, ὡς ἔφθηνεν εἰπόντες, διευθυντῆς τῶν ἐργοστασίων καὶ διοικητῆς τῶν περὶ ἐπαρχιῶν μέχρι τοῦ 1840, ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις εἰς τὸν ἐκ τῶν ἐν Βιζύῃ ἐγκαταστάτων ἐπισήμων ὀθωμανῶν Ἀχμέτ Τζεμῆλ ὀγλοῦν καὶ μετ' αὐτὸν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Φεράτ βέην.

Ἐπὶ τῆς εὐκλεοῦς δὲ ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ βασιλείας τοῦ Σουλτάν Μετζήτ γενομένων πλείστων μεταρρυθμίσεων ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει τοῦ κράτους, ἤρθη καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν ἐργοστασίων διοικήσεως τῶν περὶ ἐπαρχιῶν, ἐστὲλ-
 λετο δὲ ἐκ Κωνσταντινῶν πάλιν διευθυντῆς μόνον τῶν σιδηρωρυχείων βέης τις ἢ πασσαῖς, ἡ δὲ πολιτικὴ διοίκησις καὶ αὐτοῦ τοῦ Σαμμάκοβίου ἀνετέθη τῇ ὑποδιοικήσει Βιζύης, γενομένης ἤδη ἔδρας ὑποδιοικητοῦ (καϊμακάμ), εἰς ἣν ὑπήγοντο καὶ αἱ λοιπαὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ κωμοπόλεις καὶ χωρία.

Οἱ διευθυνταὶ ὅμως οὗτοι τῶν σιδηρωρυχείων ἀντικαθιστάμενοι συνεχῶς καὶ ἕνεκα τῶν μικροτάτων παραπόνων τῶν ἐργατῶν δὲν εἶχον τὴν δραστηριότητα καὶ ἐπίβλεψιν τῶν προκατόχων αὐτῶν. Ἐκ τούτου δὲ αἱ πλείσται καταχρήσεις τῶν ὑπαλλήλων αἱ παραβλεπόμεναι ἀφ' ἐνός, καὶ ἡ ὁσημέραι αὐξάνουσα Εὐρωπαϊκὴ παραγωγή τοῦ σιδήρου, καὶ ἡ κατὰ συνέπειαν εὐτελεστέρα τιμὴ αὐτοῦ, ἀνθαμιλλωμένου καὶ κατὰ τὸ εἶδος πρὸς τὸν Τουρκικόν, ἐπέφερε τὴν παρακμὴν τῶν σιδηρωρυχείων.

Τῆς καταναλώσεως ὅθεν τοῦ σιδήρου ἐπαισθητῶς ἐλαττουμένης κατηργήθησαν τὰ λοιπὰ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐπικρατείᾳ σιδηρωρυχεῖα, ἐλειτούργει δὲ μόνον τὸ τοῦ Σαμμάκοβίου κλονούμενον μέχρι τοῦ 1860, ὅτε διὰ τῆς ἐπιστηρίζεως τοῦ Χαλλῆ πασσαῖ, γέροντος νουνεχοῦς καὶ εὐνοουμένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ἀπεφασίσθη, ἵνα προαγάγῃσι τὸ μόνον ἑναπολειφθὲν ταῦτο σιδηρωρυχεῖον δι' ἐρμογῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν συστημάτων καὶ δι' ἐντονωτέρας ἐπιβλέψεως καταστήσωσιν ἐφάμιλλον πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ σιδηρωρυχεῖα.

Πρὸς τοῦτο ἐμισθώθησαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως δύο σπουδαῖοι μηχανικοὶ ἐξ Ἀγγλίας, ἠγοράσθησαν δὲ καὶ μετεφέρθησαν δι' ἁδρῶν ἐξόδων εἰς Σαμμοκίβιον μηχαναὶ ἐντελεστέρου εἶδους τῶν εὐρωπαϊκῶν σιδηρωρυχείων. Γενομένης δὲ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν καὶ ἀναδιοργανώσεως τῶν σιδηρωρυχείων, ἐξαχθέντος μάλιστα καὶ σιδήρου καλλιτέρου καὶ συμφορωτέρου, ἀπεφασίσθη προσέτι καὶ ἡ μεταφορὰ τῶν ἐν τῷ ἐν Ἐπταपुरγίῳ κυβερνητικῷ ἐργοστασίῳ μηχανῶν ἐκεῖσε καὶ νὰ κατὰστῆ τοῦτο πλήρες σιδηρουρυγιῶν ἐργοστάσιον. Ἐὰν σχέδια ὅμως ταῦτα μετετρέπησαν μετ' ὀλίγον καὶ τὰ σιδηρωρυγεῖα Σαμμοκίβιου διετέλουν λειτουργοῦντα μέχρι τοῦ 1875, ὅτε καὶ καταργηθέντα ὡς ἀσύφορα καὶ ἄχρηστα τῇ Σ. κυβερνήσει μεγίστην ὑλικὴν παρὰκμην τοῦ Σαμμοκίβιου ἐπέφερον.

Μετὰ τὴν κατάργησιν αὐτῶν ἡ ἐργατικὴ τάξις ἐπέδθη εἰς τὴν γεωργίαν, ἥτις ὀλίγον εὐδοκίμει, ἕνεκα τοῦ ἀμμώδους καὶ ἄρεινοῦ τῆς χώρας καὶ εἰς τὴν ἀνθρακοποιίαν, ἐξ ἧς κατ' ἀρχὰς ἕνεκα τῶν ἐν τοῖς παραθαλασσίαις μέρεσιν ἐκτενῶν ἀσπῶν καὶ ἔλκροδῶν τελῶν, ἱκανοποιημένη ἐπαρκῶς, παρημέλησε τὴν διαφύλαξιν τῶν οἰκοδομῶν καὶ ὑλικῶν τῶν ἐργοστασίων. Ταχέως ὅμως οἱ κάτοικοι Σαμμοκίβιου ἠσθάνθησαν τὴν ἐκ τῆς κατάργησεως αὐτῶν ἐπαισιθητὴν αὐτοῖς ζημίαν, διότι σήμερον οὐδὲν ἱκανοποιοῦνται ἐκ τῆς μικρῆς γεωργίας καὶ ἀνθρακοποιίας καὶ οὔτε τὰ πρὸς διατροφήν αὐτῶν ἐπαρκῶς νὰ πορισθῶσι δύνανται. Πολλάκις δὲ θὰ μετῴνιστευσον ἐκ Σαμμοκίβιου, ἐὰν δὲν διετρέφετο παρ' αὐτοῖς ἐλπίς βεβαία περὶ ἀναστυπώσεως τῶν σιδηρωρυχείων ὑπὸ τῆς Σ. Κυβερνήσεως ἢ προχωρήσεως αὐτῶν εἰς ἑταιρίαν.

Ὁ ἐκ Βιζύνης ἐρωώμενος ἀοίδιμος Γ. Βιζυηνός πλείστα προσεπάθησεν ἐπὶ τέσσαρα κατὰ συνέχειαν ἔτη (1881-1885) ἐνεργήσας πρὸς σύστασιν ἑταιρίας δι' ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν. Μετὰ πολλῶν δὲ σπουδαίων μηχανικῶν καὶ διευθυντῶν μεταλλείων, Ἀγγλων, Γάλλων καὶ Ἑλλήνων ἀφίκετο πολλάκις ἐν Σαμμοκίβιῳ

πρὸς ἐξέτασιν τῶν μεταλλείων, ἐξ ὧν ὁ σπουδαῖος Ἄγγλος μηχανικός Benton Symons περιηγήθεις μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξετάσας λεπτομερῶς τὰ εἶδη τῶν μετάλλων, τὴν θέσιν, τὴν ἔκτασιν, τὰς διαφορὰς ἐκ τῆς θαλάσσης ἀποστάσεις κλπ ἐξέδωκεν ἀγγλιστὶ εἰς ἴδιον φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον «τὰ μεταλλεῖα μικροῦ Σαμμακοβίου», ἐν ᾧ περιγράφει αὐτὰ ἐκτενῶς μετὰ τῶν ἐγχωρίων ὀνομάτων τῶν διαφορῶν μερῶν, ὡς καὶ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν ἐξοδῶν, ἐπισυνάπτων ἐν τέλει καὶ τοπογραφικὸν αὐτῶν χάρτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἡ ΑΠΟ ΤΗΣ
ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΟΙ ΕΝ ΜΗΔΕΙΑ ΚΑΙ ΒΙΖΥΗ
ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΣΑΝΤΕΣ

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἐπαρχίας ἢ τε Βιζύη καὶ ἡ Μήδεια διετήρουν τὸν Μητροπολιτικὸν αὐτῶν θρόνον. Ἡ ἐπαρχία Μηδείας τῷ 1623 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀνθίμου ἡνώθη μετὰ τῆς Σωζουπόλεως, ὁ δὲ μητροπολίτης αὐτῆς ἐλέγετο Μηδαιοσζουπόλεως, ἐπ' ὀλίγον ἁμῶς διετέλεσαν ἠνωμέναι. Τῷ δὲ 1682 ἐπὶ

2. Ὀνομάζεται μικρὸν Σαμμακόβιον ἢ Σαμμακόβιον Θράκης πρὸς διαφορὰν τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ ὁμωνύμου πόλεως· τουριστὶ δὲ λέγεται Σαμακοβτζούκ.

τῆς πατριαρχείας Ἰκκώβου ἠνώθησαν ἀμφοτέραι αἱ ἐπαρχίαι Βιζύης καὶ Μηδείας καὶ οὕτω διατελοῦσι μέχρι σήμερον.¹

Ἡ δὲ Ἀγαθόπολις τῷ 1760 ἀποσπασθεῖσα τῆς Ἀδριανουπόλεως, προήχθη εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἀκολούθως εἰς Μητρόπολιν, ἐν ἣ ὁ Πατριάρχης Κωνυπόλεως Ἀνθιμος ὁ Ε' ἀρχιεράτευσεν ἀπὸ Νοέμβριον τοῦ 1815—1821², τῷ δὲ 1829 ἠνώθη μετὰ τῆς ἐπαρχίας Σωζουπόλεως, διὸ καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἀμφοτέρων καλεῖται Μητροπολίτης Σωζουγαθουπόλεως.

Ἀναφέρονται δὲ ἐν τῷ συνταγματικῷ Χρυσάνθου τῷ ἐκδοθέντι ἐν ἔτει 1715 ὁ μὲν Βιζύης 46ος τῇ τάξει, τιτλοφορούμενος ὑπέρτιμος μόνον· ὁ δὲ Μηδείας 47ος. Ἐν δὲ τῷ συνταγματικῷ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῷ 1855 ἀναφέρεται ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας 46ος τῷ δὲ 1862 41ος. Ἐν τῷ νεωτάτῳ δὲ συνταγματικῷ τῆς Μ. Ἐκκλησίας τῷ 1897 ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας ἀναγράφεται 36ος τῇ τάξει τιτλοφορούμενος ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος Μυύρης θαλάσσης³.

Ἀρχιερατευσαντες δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν μὲν τῇ Μηδείᾳ, ἀναφέρονται αἱ ἐξῆς ἀρχιερεῖς⁴.

Θεοφάνης, ὅστις ἐστὶ γνωστός ὡς συγγραφεὺς καὶ ὡς φίλος τοῦ Γενναδίου Σχολαρίου, μεθ' οὗ διετέρηε καὶ ἐπιστημονικὴν ἀλληλογραφίαν, πρῶτον μέγας ρήτωρ ὢν τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἀναφέρονται πρᾶ μὲν τῷ Κ. Σάββα,

Λόγος πρὸς τὸν πανευγενέστατον κ. Γεώργιον Ραοῦλ ἀποβχλόντα τὸν παμφίλτατον αὐτοῦ υἱὸν Μιχαήλ.

Πρὸς τὸν αὐτὸν Ραοῦλ περὶ φιλαπτωχείας.

Ἐπιστολαὶ πρὸς δικήρους.

1. αὐτὸ θε σελ. 651

2. αὐτὸ θε σελ. 695.

3. Μελισ. ἡ Θεράκη καὶ αἱ Σχρύντα Ἐκκλησίαι.

4. Ἐκ τῶ ἐν τῷ Γ' τόμῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καταλόγῳ τῶν μητροπολιτῶν Βιζύης ὑπὸ Μ. Γεδεών καὶ Ι. Κηπουρίδου.

Παρά δὲ τῶ κ. Μ. Γεδεών, ἑσάσαρες ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ κατὰ φιλοσόφῳ καὶ μίξ αὐτοῦ φιλοσόφῳ πρὸς αὐτόν.

Δύο λόγοι ἐν τῷ χειρογράφῳ τῆς Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης τῶν Ἱεροσολύμων, ἐξ ὧν ὁ ἕτερος ἐπιγράφεται αὐτοῦ Μητροπολίτου Μηδείας πρὸς τοὺς νομίζοντας ἐκφυγῶσιν ὅθεν οἱ λοιμώδεις ἀέρες μεταπνεύσει διασώζονται λόγος ἀπὸ εἰκνῶν κακῶς φρονούντας.

Καὶ ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Φαναρίῳ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Γάβρου ὑπάρχει ἐπιστολὴ Γεννηδίου τοῦ Σχολαρίου πρὸς τὸν Μηδείας Θεοφάνην ἀπερὶ τοῦ καιροῦ τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστολῆς τῆς ψυχῆς εἰς τὸ ἔμβρυον ἐν τῇ μήτρᾳ καὶ λόγος αὐτοῦ ἀπερὶ τοῦ πότε πέμπεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸ ἔμβρυον. »

Ἰωακείμ, ὅστις ὑπεγράφη ἐν τῇ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1565 καθαιρέσει τοῦ Πατριάρχου Ἰωάσαφ τοῦ Β'.

Παρθένιος, ἐπὶ τῆς Πατριαρχίας Μητροφάνους 1580 ἐν Πατριαρχικῇ ἐγκυκλίῳ φαίνεται ὑπογεγραμμένος μετὰ τὸν Τραϊανουπόλεως Νικάνορα αὐτοῦ Μηδείας Παρθένιος. » Γαβριὴλ μητρολίτης Μηδείας ἀναφέρεται ἐν τῇ «νομικῇ συναγωγῇ» ἐκλεγείς ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μαθθαίου τοῦ Β' κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1601, ἀρχιερατεύσας δὲ ἄχρις Ὀκτωβρίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

Ἀρσένιος, οὗτος ὑπὸ τῶν ἐπαρχιωτῶν ζητηθεὶς ἐξελέγη τῇ 14 Δεκεμβρίου 1062 ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Β', ἀφῆκε δὲ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1623.

Θεοδόσιος μητροπολίτης Μηδείας καὶ Σωζουπόλεως ἀναφέρεται χειροτονηθεὶς ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ τοῦ 1623 ἀπεσύρθη τοῦ θρόνου τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1636 Κυρίλλου τοῦ ἐκ Βεροῖας Πατριάρχου, συνεπέλα σκανδάλων τινῶν ἀναφυνέντων μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ Ὁρθοδόξων.

Ὁ Θεοδόσιος ὦν συνοδικὸς ἐν Κωνσταντινίῳ τῷ 1624 ἐκύρωσε

μετ' άλλων τῶ περι τῆς ἐν Δημητσάνῃ μονῆς τοῦ φιλοσόφου συγγί-
λων, ἐν χειρογράφῳ ἀπκντῶσι καὶ τὰ ἐξῆς ποιήματα αὐτοῦ.

Ἐπιτάφιον εἰς τὸ κελλίον

Μηδεῖοσωζοπόλοιο ἦν ἀνδρῶσι Θεοδόσιοιο
πληχμένου σκηνῆ ἀτρέμας ἔζομένου
ἕξ ἑκατὶν δέκα τέτταρα καὶ ἐν πρὸς χιλίους τε
μουνοχιῶνος τε ἐννάτη ἰσταμένου.

Ἰνδικτιῶνος θ'

Περὶ κατισκευῆς δωμάτων ὑπ' αὐτοῦ

Δώματα Θεοδόσιος Μηδείας τεύχτο ταυτὶ
νεύθεν ἀζυγέων ξυξείνουσῆς φίλης
τῶν δ' ἐξ Καππαδοκίης οὗτος τέκτων Μιχαὴλ ἦν
χιλίαι γε ἕξ ἑκατὸν καὶ δέκα τέτταρα τ'(θ) ἕξ.

Ἰνδικτιῶνος ιε'

Ἢ δ' ὄροφῃ τῆς κάμνουσι ξυνη πάσι πέλει

Δεῦρ' Ἰτ' ἀδελφοί μου εὐχόμενοι Κυρίω.

Τρίτον νόων ἐπώνυμον δόμος φέρει

ἀίροντα χεῖρας πρὸς Θεόν οὗτος βλέπει.

Παρθείης τε περιώνυμος ἐνθάδε ναιετᾶ θύτης

μέλπων τῆ Χριστῆ ἕνον ἐπιστέριον.

Μητροφάνης διεδέξατο κατὰ τὰ τέλη ὀκτωβρίου τοῦ 1636 ἐπὶ
Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Πακαλείας τῆν Θεοδόσιον, ἴσως ἐπ' αὐτοῦ ἔχω-
ρίσθησαν πάλιν αἱ τῆ 1623 ἐνωθεῖσαι μητροπόλεις Σωζουπόλεως
καὶ Μηδείας, διότι τῆ 23 Μαρτίου 1648 ἐξελέγη νέος Μητροπο-
λίτης Σωζουπόλεως ὁ Μητροφάνης.

Χριστόφορος, ὅστις ἀπέθανε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1656, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ὑπομνήματι τῆς ἐκλογῆς τοῦ Νικηφόρου, ἐκλεγέντος κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1656.

Δανιήλ, ἐξελέγη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1662 ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ Νικηφόρου.

Λαυρέντιος, ἐξελέγη τῇ 9 Ἰουνίου 1674 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Παρθενίου Δ'. διαδεξάμενος τὸν ἀποβιώσαντα Δανιήλ.

Μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύσαντα μέχρι τοῦ 1682 ἠνώθη ἡ μητρόπολις Μηδείας, ὡς εἴρηται, μετὰ τῆς Βιζύης, ἐν ᾗ ἀρχιερατεύσαντες ἀναφέρονται.

Διονύσιος μητροπολίτης Βιζύης ἀναφέρεται παρὰ Στεφάνῳ Γεραχίφ ἐν τοῖς ἐπὶ τοῦ Ἰερεμίου τοῦ Β'. ἰδίᾳ κατὰ τὰ 1575 — 1578 ἀκμάσαι λογίσις κληρικῶς.

Κύριλλος, διάδοχος Ἰωσὺς τούτου, ἀναφέρεται παρὰ Κ. Σάθα, καταριθμούμενος ἐν τοῖς ἐπὶ Ἰερεμίου τοῦ Β'. ἀκμάζουσι μητροπολίταις.

Λαυρέντιος, ἄγνωστον πότε ἐχειροτονήθη, παρητήσατο τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1616.

Ἄνθιμος, ἐπίσκοπος ὧν Τυρολόης καὶ Σερεντζίων, ἐξελέγη διαδεξάμενος τὸν Λαυρέντιον ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Τιμοθέου τοῦ Α'. ἀπέθανε δὲ κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας τοῦ 1631.

Δαμασκηνός, μόλις ἀναφέρεται ἐν τῇ νομικῇ συναγωγῇ. Ἦν πρότερον μέγας ἀρχιεπίσκοπος τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ ἐξελέγη μητροπολίτης Βιζύης τῇ 8ῃ Μαρτίου 1631 ἐπὶ Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως (ὑπογράφεται ὅς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ἐπιτιμῷ τῶν ἐν Ζακύνθῳ διαδραματισάντων τῷ 1632 Κ. Σάθα).

Γρηγόριος, ἐξελέγη κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ μηνὸς Μαρτίου 1648.

Δανιήλ, καθήρεθη¹ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1671 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Δ' τοῦ Μουσελίμη.

Κοσμάς, ἀναφέρεται ἐπὶ Μεθιδίνου τοῦ Γ' τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας, ἀπέβιω κατὰ μάτιον τοῦ 1674.

Γεράσιμος, ἐξελέγη τῇ 14 Μαρτίου 1674, διάδοχος τοῦ Κοσμά ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Γερασίμου Β' τοῦ ἀπὸ Ἰουρόβου.

Ζαχαρίας, μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου Β' τοῦ Ἀκαρῶνος ἀκμασάντων ἀριθμούμενος πιθανῶς ἦν διάδοχος τοῦ Γερασίμου, ἐγεννήθη ἐν Καστανιᾷ τῶν ἀγράφων μαθητῆς γενόμενος Εὐγενίου Γιαννούλη τοῦ Αἰτωλοῦ. ἔζη ἐν ἄρχαίς τοῦ 17 οὐ αἰῶνος.

1 . Ἀπόσπασμα καθαιρέσεως τοῦ Δανιήλ, ἐκ τῆς σωζομένης ἐν τῇ ἐνομηκῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ 6' κώδικι τοῦ Κριτίου . «
 Ἐπειδὴ τρυγαροῦν καὶ ὁ χρηματίας μητροπολίτης Βιζύης κακοΔανιήλ, ἐξεναντίας ἐπορεύθη τῆς νευμισμένης ὁδοῦ, καὶ τῶν ὄρων ἐξεκυλίσθη τῆς Εὐαγγελικῆς ποιμαντορίας, οὐ μόνον γὰρ τὴν ἐξουτοῦ ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ ἰδίου θείνου ποιμνίου οὐκ ἔγνω κατὰ τὸ γένος αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδ' ὡς μισθωτῶν ἑαυτὸν ἔδειξε κλέπτῃς δ' ἀντικρυς ἐφάνη καὶ ληστῆς, ὅστις οὐκ ἄλλως εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων εἰσέρχεται εἰμὴ κλέψαι καὶ θῦσαι καὶ ἀπολέσαι, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, καὶ μικρὸν διατρέψας εἰς τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ ταύτην μητρόπολιν ἀνεχώρησεν ἀποδράς λάθρα, μηδενὸς γινώσκοντος καὶ κατέλιπε τὸ ποιμνιον αὐτοῦ ἔρημον καὶ παρεωραμένον καὶ ἀπροστάτετον καταφρονήσας τῆς πνευματικῆς προστασίας καὶ ὑπεύθυνον ἑαυτὸν καταστήσας ταῖς κανονικαῖς ποιναῖς· καὶ γὰρ ὁ 11ος κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἱερᾶς συνόδου φησὶν «ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος παρὰ γνώμης τοῦ ἰδίου μητροπολίτου ἀναχωρῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἀπόβλητος γενέσθω καὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀξίας» κατ' αὐτὰ καὶ ὁ 11ος τῆς α' καὶ 6' ἀγίας συνόδου κανὼν ἀπορρίνεται αἰεὶ τις ἐπίσκοπος τῆς ἰδίας ἀμελείῃ πσίμνης καὶ μήτε νόσφῃ ἢ βσιλικῇ ἢ πατριαρχικῇ κελεύσματι κατεχόμενος ἀναχωρήσει, τῆς τοῦ ἐπισκόπου τιμῆς καὶ ἀξίας παντελῶς ἀλλοτριούσθω». Τούτου χάριν κατὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνους καθαιρεῖται τελεία καθυπεβάλομεν αὐτὸν καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας ἀλλότριον ἀνεδείξαμεν κτλ.

Ίωακείμ, τούτου σώζεται ἐπιστολὴ πρὸς Χρῆσανθον Ἱεροσολύμων γραφθεῖσα τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 1717. Ἐν τῷ α'. Κώδικι τοῦ Κριτίου εὑρηται ἡμιτελής κηλίξεις τοῦ Ίωακείμ Βιζύης, ἴσως αὐτοῦ τούτου ἐν ἐγγράφῳ δὲ τοῦ 1718, ὅπερ μόνος ἐκ τῶν ἐπὶ Ἱερεμίου τοῦ Γ'. ἀπολυθέντων σώζεται ἐν τοῖς Πατριαρχικαῖς κώδικειν ὑπογράφεται καὶ ὁ Βιζύης Ίωακείμ. Ἀγάπιος, μακρῶνας ἑαυτὸν τῶν μεριμνῶν τῆς ἐν Βιζύῃ ἀρχιερατείας περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου 1762 γενόμενος Μητροπολίτης Χίου.

Γεράσιμος, ἐξελέγη τῇ 28 Φεβρουαρίου 1762. Οὗτος ἦν Κύπριος τὴν πατρίδα, παιδείας καὶ λόγων εὖ ἤκων ἀνεδέξατο τὴν διεύθυνσιν τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας περὶ τῷ 1766—1770. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1783 προήχθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον Νικομηδείας ἄχρι τοῦ 1791 ὅτε ὁ Πατριάρχης Νεόφυτος ὁ Ζ'. αὐτὸν μὲν Νικομηδείας Γεράσιμον ὑπαγαγὼν εἰς Δέρκων ἀντικατέστησε, ἀπέδωκε δὲ τὴν Νικομηδείαν τῷ Μελετίῳ τῷ δὲ 1794 προήχθη ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Δέρκων ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀὸ κύρ Γεράσιμος ὁ Κύπριος χρηστὰς ἐπανατέλλας ἐλπίδας διὰ τε εὐμάθειαν καὶ τρόπον ἀρεσκον καὶ ἡσύχιον, ὄν ἐν πολλαῖς καὶ διαφόροις καιροῖς καὶ προσώποις ἐξήσκητο.

Ἱερώνυμος, ἐκ Κύπρου ὢν, ἀκολούθως δὲ Μητροπολίτης Νικομηδείας, ὅστις ἔζη ὅτε ὁ Δαπόντες ἔγραψε τὸν Ἱστορικὸν κατάλογον (1784), ἐν ᾧ ὁ Ἱερώνυμος Βιζύης ἐπικαλεῖται ἀπίσημος διὰ μάθησιν.

Περθίνιος, ἀνφέρεται παρὰ Σεργίῳ Μακρῶϊ ζήσας ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου, ὅστις διορίσας αὐτὸν ὅπως ἔξαρχος ἀπέλυθη εἰς Πελοπόννησον καὶ τὰ πρὸς εἰρήνην συμβουλεύσῃ τοῖς κατοίκους, περὶ τὰ μέσα τοῦ 1792, ἀπειθήσαντα ἔπαυεν.

Δανιὴλ, ἐξελέγη τῷ 1793 κατὰ Φεβρουάριον πρώην ἐπίσκοπος Σεβαστείας διατελῶν, ὁ συμπήξας τὸν κώδικα ἐν Μη-

δαίχ. (1) ἐγεννήθη ἐν Πάτρῳ ἔνθα ἐδιδάχθη τὴν ἐγκύκλιον παι-
 δευσιν καὶ ἐπεδύθη εἰς τὴν μελέτην τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἑλ-
 λήνων φιλοσόφων, τεκμήριον τῆς οἰασοῦν ἐπιδόσεως αὐτοῦ· λιπὼν
 ἡμῖν ἐπιστολὴν ἐπαινετικὴν τοῦ κατὰ Ὁκέλλου βιβλίου, ὅπερ
 συγγράψας ὁ μέγας τῆς αὐλῆς Βλαχίης Ἰωάννης Τζανέτης ἐξέ-
 δωκεν ἐν Βιέννῃ τῷ 1787 Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστὶ· ἡ τοῦ Δα-
 νιὴλ ἐπιστολὴ προτάσσει τοῦ βιβλίου. Ὁ Δανιὴλ ἐδίδαξεν ἐν
 τῇ Σχολῇ τῆς νήσου Λέρου πρῶτος τὰ Ἑλληνικὰ μαθήματα ἔτι
 ἐν ἱερομονάχοις τελῶν, ὕστερον δὲ ἀπεσύρθη. Εἰς Κων)πόλιν ἐλ-
 θὼν μετάρχητο τὸν διδάσκων ἐν τοῖς προέχουσιν οἴκοις, ὑπ'
 ὧν ἀγαπώμενος διετέλει· αὐτῶν δὲ προστασίᾳ καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐπι-
 στήμων φαναριωπισῶν ἐχειροτονήθη μὲν ἐπίσκοπος Σεβαστείας
 προήχθη δὲ εἰς τὴν Μητρόπολιν Βιζύης. Ὁ Ἰωάννης Σακελιῶν ἐ-
 γραψε πλήρη βιογραφίαν τοῦ ἐπισήμου τούτου ὀρχιερέως.

Νεόφυτος, διεδέχθη αὐτὸν χειροτονηθεὶς τὸν Ἰανουάριον τοῦ
 1813, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἐν Μηδαίᾳ κώδικι τοῦ Δανιὴλ, ἀρχι-
 ἐράτευσε δὲ μέχρι τοῦ 1816, ὅτε κατὰ Μάρτιον ἐξελέγη ὁ
 Ἰωσήφ, ἱρχιερατεύσας μέχρι τοῦ 1819.

Ἰερεμίας ἐξελέγη μετ' αὐτόν, ἐκ Καλύμνου ὀρμώμενος προή-
 χθη τῷ 1821 εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον τῶν Δέρκων, παυ-
 θείς δὲ ἀκολούθως ἐξόριστος ἀπέθανεν ἐν Ἱερουσαλῆμ τῷ 1824.
 Τούτου ἀναφέρεται ἐν τῷ ἐν λόγῳ κώδικι καὶ τὸ ἐξῆς ἐπι-
 γράμμα, (2)

Ἰερεμίας ὁ κλεινὸς νήσου Καλύμνου γόνος,
 γενόμενος ἀρχιερεὺς Βιζύης εὐδαιμόνως,
 νὰ τρέξω μὲ ἐβίασε διὰ δυσθᾶτων τόπων,

(1). Ὁ ἐν λόγῳ κώδικι διατηρούμενος ἐν τῇ Μητροπόλει Μηδαίας ἀπω-
 λέσθη δυστυχῶς πρό τινων μόλις ἑτῶν.

(2). Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ὑπάρχει καὶ ἐπὶ τῆς ἐμπρὸ σθεν τῆς Μητρο-
 πόλεως Μηδαίας ἀνεγερθείσης ὑπ' αὐτοῦ, ὡς φαίνεται, βρύσεως.

Δέομαι οὖν πρὸς Ἐπιφάνιον Θεὸν τὸν πεντεπόπτην,
ὅπως ἀκούσω παρ' αὐτοῦ ἐκείνης τῆς λαμπρᾶς φωτὸς
τὸ αὐτὸ δούλε ἀγαθὲ πιστὲ καὶ οἰκονόμῃ
εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου.

1830 Σεπτεμβρίου 3

Γρηγόριος ὁ Χτος, ἐξελέγη κατ' Αὐγουστον τοῦ 1837 μητρο-
πολίτης Βιζύης· μετετέθη δὲ εἰς τὴν μητρόπολιν Χίου τῇ 27 Σε-
πτεμβρίου 1855 ἔνθα καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1856 κατ' Ἀπρίλιον·
ἐπ' αὐτοῦ ἐκτίσθη ἡ μητρόπολις Βιζύης. Οὗτος ἐφρόντισε καὶ περὶ
πολλῶν ἄλλων τῶν τὸ ποιμνιον αὐτοῦ ἀφροδύντων, ἰδίᾳ ὅμως
περὶ τῆς προαγωγῆς τῶν γραμμάτων συστήτας ἑλληνικὰς σχολὰς
ἐν ταῖς κυριωτέραις κωμοπόλεσι τῆς ἐπαρχίας, τῇ Βιζύῃ, Μηδείᾳ
καὶ Σαμνακοβίῳ.

Ματθαῖος, ἀρχιεπίσκοπος τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας χρημα-
τίσας, προεχειρίσθη τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1855 καὶ ἐπαύθη περὶ
τὰς ἀρχὰς τοῦ 1862 συνεπέεικ παραπόνων τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ.
Ἐπ' αὐτοῦ ἐκτίσθησαν αἱ σχολαὶ Βιζύης καὶ ἀνευρέθη ὁ ἐν Μη-
δείᾳ λαξευτὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου, παρ' ᾧ τῇ φροντίδι αὐτοῦ
ἀνηγέρθη καὶ Μονή.

Πλάτων, ὁ ἀπὸ μεγάλου Πρωτοσυγγέλου προαχθεὶς εἰς μητρο-
πολίτην Βιζύης, ἐξελέγη τῇ 27 Φεβρουαρίου τοῦ 1862 καὶ ἀρχιε-
ρατεύσας μέχρι τοῦ 1877 ἀπέθανεν ἐν Κων)πόλει.

Κωνσταντῖος, ὁ ῥέκτης οὗτος ἱεράρχης ἦν Νικομηθεὺς τὴν πα-
τριδα, ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη διετέλεσεν ἐπίσκοπος Ἐλενουπόλεως ἐπὶ τοῦ
Νικομηδείας Διονυσίου, τῇ προστασίᾳ τοῦ ὁποῦ τοῦ 1877 προε-
χειρίσθη εἰς μητροπολίτην Βιζύης· ἐτελεύτησε δὲ ἐν Κωνσ)πόλει
συνοδικὸς τὸ δεύτερον ἤδη ἀπὸ τῆς εἰς μητρόπολιν προαγωγῆς
του τῇ 17 Ἰουλίου 1889, τὸ 56ον τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγων· τῇ
πρόφρονι φροντίδι καὶ προτροπῇ αὐτοῦ συνέστησαν ἐν ταῖς τρισὶ
κωμοπόλεσιν ἀδελφότητες, περὶ ὧν ἔσεται λόγος ἐφεξῆς.

Ιερόθεος ἐκ Νισύρου, ἀπὸ μεγάλου Πρωτοσυγγέλου καὶ οὗτος ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Βιζύης κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1889, μέλος συνοδικῶν τῆς παρούσης συνοδικῆς περιόδου διατελών.

Περιλαμβάνει δὲ ἤδη ἡ ἐπαρχία 27 χωρία τὰ ἑξῆς.

Βιζύη	μετὰ στεφάνων	360
Σαρακίνα	»	195
Σοφίδαί	»	290
Κρούνερον	»	230
Τσόγγαρα	»	140
Πινκκῆ	»	198
Ἁγ. Ἰωάννης	»	148
Ἁγ. Γεώργιος	»	165
Τσακιλῆ	»	85
Καβάκη	»	22
Σεράϊον	»	165
Μαγγρωτίσσα	»	195
Χάσβουγα	»	165
Μουσελήμ	»	16
Τοπτση-κιοῦ	»	72
Γιοβαλῆ	»	128
Ἁχμέτ βέη	»	175
Σατῆ κιοῦ	»	130
Μεσηνῆ	»	72
Τσιφλικοῦ	»	210
Σαμμακόβιον	»	500
Τρουλιὰ	»	165
Ἁγ. Στέφανος	»	70
Ἰάτρος	»	100
		<hr/>
		3,996

Ἐκ μεταφορᾶς		3,996
Μήδεια	μετὰ στεφάνων	248
Ὀργᾶς	»	170
Ἀκτζήμι	»	42
	Τὸ ὅλον στεφαν.	<u>4,456</u>

Σημ. Πλὴν τῶν τριῶν Βουλγαροφώνων χωρίων, Τσόγγαρα Πινηκῆ καὶ Γιάτρος ὑπάρχουσι προσέτι περὶ τὰς 50 οἰκογένειαι Βουλγαρικαὶ ἐν Σαμμυκοβίῳ, 30 ἐν Σαρακήνῃ καὶ 40 ἐν Ἀγ. Γεωργίῳ ἀνεπιβράττοι ὅμως τοῦ σχίσματος, ἐν δὲ Τσόγγαρα ὑπάρχουσιν ἰδίᾳ 80 οἰκογένειαι σχισματικαί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

**Πολιτικὴ διαίρεσις, πληθυσμὸς,
αἱ κυριώτεραι Κωμοπόλεις.**

Πολιτικῶς ἡ ἐπαρχία ἀπετέλει μίαν ὑποδιοίκησιν (καζάν) τὴν τῆς Βιζύης μέχρι τοῦ 1879, ὅτε ἡ Μήδεια, οὕσα ὡς εἴρηται, ὑποδιοικητικὸν διαμέρισμα (Ναχιγιές) ὑπὸ ἔμμισθον μουδίρην, προήχθη εἰς ὑποδιοίκησιν. Διατελοῦσι δὲ ἤδη ἀμφότεραι αἱ Κωμοπόλεις αὗται οὕσαι ἔδραυ ὑποδιοικητοῦ, τοῦ μὲν τῆς Βιζύης β΄. τάξεως, τοῦ δὲ τῆς Μηδείας γ΄., ἔχουσαι καὶ πρωτοδικεῖα.

Καὶ ἡ μὲν ὑποδιοίκησις Βιζύης περιλαμβάνει τέσσαρα ὑποδιοικητικὰ διαμερίσματα, ἐξ ὧν ἐν ἔμμισθον τὸ τοῦ Σεραίου καὶ τρία ἄμισθα τὸ τοῦ Σκεπαστοῦ, Σοριδῶν καὶ Χασβουγῶν ὑπὸ τὸν ἐξῆς πληθυσμὸν.

Πληθυσμὸς τῆς ὑποδιοικήσεως Βιζύης

Θέσις	ἀπόστασις		Χωρία	κἄτοικ	ὄθωμιν	ἀθίγγ.
	ἐκ τῆς πρωτ.			ὄμογεν.		
			Βιζύη	2500	1000	
ΒΔ	ὥραι	2 1/2	Σοριδαί	2000		
Δ	»	3	Κρυόνερον	1600		
ΒΔ	»	3	Σαρακίνα	1400	200	160
ΒΔ	»	4	Σκεπαστόν	2000		
Β	»	2	Ἄγ. Ἰωάννης	1000		
ΒΑ	»	3	Πινακά	1500		
Α	»	1 1/2	Ἄγ. Γεώργιος	1200		
Β	»	3 1/2	Ἰάτρος	750		
Α	»	2	Τσακλή	600		
ΝΑ	»	4	Σεράϊον	1000	1000	300
ΝΑ	»	4	Γιοβαλή	1000		
Ν	»	1	Χατθουγά	1200		
ΝΑ	»	1	Μαγριώτισσα	1500		
ΝΔ	»	2	Τοπισήκιοι	600		
Α	»	3	Καβατζίλι	150		
Ν	»	1 1/2	Μουσελήμ	100		
Α	»	1	Γατταταρλή		150	
ΝΔ	»	1 1/2	Παζαρλή		150	
ΝΔ	»	1	Τσιμμπάσκιοι		150	
ΒΔ	»	2	Σοριλάρ τσεπέλ		150	
Ν	»	4	Ὄσμανλή		200	
ΝΑ	»	4	Σιανλή		200	
Α	»	6	Μανούκα κιπίρ		1500	
ΝΑ	»	5	Γκιτσιλέρ		150	
»	»	5	Τσικνύργιουρτ		300	
				2000	5300	460

Θέσις	ἀπόστασις		Χωρία	κάτοικ. όμογεν.	όθ. μαρ	ἀθήγγ.
	ἐκ τῆς πρωτ.	ώραι				
	ώραι	6	Καπ. Μπουναρ	2000	5300	460
NA	»	4	Ακ μπουναρ	400	160	
NA	»	2 1/2	Σοφλάρ όθᾶ		200	
NA	»	2	Καραπουρτζέκ		350	
NA	»	4	Κετση-κιοϊ		100	
N	»	3	Όθᾶ ταταρλή		200	
A	»	4 1/2	Έντρῆ κιοϊ		150	
»	»	5	Μανούνα σιγήρ		300	
A	»	5	Κιούν γκιορμέζ		250	
A	»	5	Γσαίλα		200	
NA	»	4	Μπειάζ κιοϊ		300	
NΔ	»	2	Μπακτσέ όερέ		200	
NA	»	3	Τσουβενλή		150	
A	»	5	Ντεμιρλέρ		200	
NA	»	6	Καρλή κιοϊ		200	
N	»	6	Μπαγτσέ άγῆλ		150	
όλικός	πληθυσμός		Άγίρκιοϊ		200	
				δυ.	20100	ό.8610
						άθ.460

Σημ.— Ἡ στατιστικὴ αὕτη, ὡς μὴ πηγάζουσα ἐκ Κυβερνητικῆς ἐνεργείας δὲν δύναται μὲν νὰ φέρῃ χαρακτηρὰ ἐπίσημον, οὐχ ἥτιον ὅμως ἐξετέθη μετὰ πάσης δυνάμεως ἐκρυβείας. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐπὶ τῆς ἀναγραφομένης στατιστικῆς τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐν τῇ ἀιστοριογεωγραφικῇ περιγραφῇ Μελισσηνοῦ τῷ 1881 ἀναφέρονται μόνον 14 χωρία Ὁθωμανικὰ, τὰ δὲ λοιπὰ συνκρίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ Βουλγαρίας μεταναστῶν κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα.

Ἡ δὲ ὑποδιοίκησις Μιδείας περιλαμβάνει ἐν ὑποδιοικητικῶν διαμερίσμα ἄμισθον τὸ τοῦ Σαμμακιβίου ὑπὸ τὸν ἐξῆς πληθυσμὸν

Πληθυσμὸς τῆς ὑποδιοικήσεως Μηδείας

Θέσις	ἀπόστις	ἔκ τῆς πρωτ.	Χωρία	κάτοικ. ὁμογεν.	ἄλλων	ἀθλιγ.
ΒΔ	ῶραι	9	Μήδεια	2000	200	
»	»	10	Σαμμακόβιν	4000		
Ν	»	1	Τρουλιὰ	1200		
Δ	»	3	Ἀκζύμη	300		
ΒΔ	»	3	Ὀργὰς		200	
ΝΔ	»	3	Χαμητιέ		400	
			Σουλτάνβακτσέ			
ὅλικός	πληθυσμός			ε.8800	800	0

Σημ. — Τὰ τελευταῖα δύο ὀθ. χωρία συγκρίσθησαν ἐσχάτως ὑπὸ τῶν ἐκ Βουλγαρίας προσφύγων.

Χωρία προσέτι τινὰ τῆς ἐπαρχίας ὑπάρχουσι πολιτικῶς εἰς ἑξ. τέρας ὑποδιοικήσεις, ἐξ ὧν τέσσαρα ἴτιοι ἡ Μεσηνή, Σατῆ-κιοῦ Τσιφλικ-κιοῦ, καὶ Ἀχμέτ-βέη ὑπάγονται τῇ ὑποδιοικήσει Λουλέ-Βουργαζίου, ἐν, ἥτοι ὁ Ἄγ. Στέφανος, τῇ ὑποδιοικήσει Ἄγα-θουπόλεως, καὶ τὸ χωρίον Ταδγγαρα τῇ διοικήσει 40/ Ἐκκλησιῶν.

Αἱ ἐπιστημότεροι ἤδη Κωμοπόλεις τῆς ὑποδιοικήσεως Βιζύης εἰσὶ·

Βιζύη (τουριστὶ Βιζε) πρωτεύουσα τῆς ἐμωνύμου ὑποδιοικήσεως καὶ τῆς ἐπαρχίας, κεῖται ἐν γραφικωτάτῃ θέσει καὶ ὑψηλῇ ἐπὶ μετημβρινῆς τινοῦ κλιτύος τοῦ πρός Α. καθικνουμένου μ. Αἴμου, δεσπόζουσα τῆς εὐρείας καὶ γονιμωτάτης πεδιάδος τῆς διαρροεμένης ὑπὸ δυτικωτέρων τοῦ Ἐγγίνου πηγῶν, αἵτινες πολυπληθεῖς ἀναβλύζουσι κατὰ μῆκος τῶν ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως χθιαμαλῶν καὶ καταρύτων ὑπαρειῶν. Ἡ σημερινὴ πόλις Βιζύη εἶναι ἐν μέρει ἐκτισμένη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας, ἥτις φάνεται ὅτι μετὰ τὴν κατάκτησιν κατεστράφη ἄρδην ἐκ πυρκαϊῆς ἴσως, διότι. πλὴν τῶν εἰς τεμένη μετὰβληθέντων ναῶν αὐτῆς καὶ τινων πύργων καὶ τειχῶν, οὐδὲν ἔχουσι βυζαντινοῦ ἀνατομῆ-

ματος μένει ὄριον, πλεῖστα ὅμως ἀρχαία κτίρια καὶ διάφορα μνημεῖα ἀνευρίσκονται καθ' ἑκάστην ἐκ τυχαίων ἀνασκαφῶν, ἐξ ὧν, κατὰ Μελισσηνὸν, δύναται νὰ κληθῆ ταμεῖον ἀρχαιοσύνης καὶ νὰ καταστῆ ἀντικείμενον ἀρχαιολογικῆς μελέτης. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε γεωργοί, ἀμπελοουργοί καὶ κτηνοτρόφοι ἀποζῶντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν προϊόντων τῆς χώρας, ἐλλείψει πρὸς τὴν θάλασσαν συγκοινωνίας.

Σοφῖδαι (1) (τουρ. Ἐβρεντζίκ) εἰς τὰς ὑπαρξείας πετρώδους βουνοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι τέκτονες, μυλωνοὶ καὶ τινες γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι. Καίεσσι πρὸ δεξιάς ἢ περικαλλῆς καὶ πλουσιωτάτη αὐτῶν Ἐκκλησία α" Ἀγ. Γεωργίου» ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων φιλοτίμῳ πάνυ συνδρομῇ τῶν κατοίκων περικαλλεστάτη καὶ πάλιν,

Κρυόνεραι (τουρκ. Σογούτζακ) εἰς τὰς ὄχθας ποταμίου τινὸς ἐν μέσῳ δύο ἐκατέρωθεν βουνῶν, ὡς φωλεὰ στρουθίων ἐν μέσῳ φυλλωμάτων, κατὰ τὴν ἔκθεσιν περιηγητοῦ τινος ἡ ὀνομασία αὐτῶ φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἐκ τῶν πολλῶν καὶ δροσερῶν ὑδάτων. Εἰς δεκτάλεπτον ἀπόστασιν πρὸς Β. τοῦ χωρίου ὑπάρχει ὀπή τις, ἐξ ἧς διέρχεται ὑπογείως ἄφθονον ὕδωρ καλούμενον «Κρυονέρι». Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοί, ἀνθρακοποιοί, ἰατροποιοί καὶ τινες εἰς

(1) Ἡ ὄραία αὕτη Κομπίπολις, ὡς ἀνέγνωμεν ἐν τινι Ὁθ. αὐτῆς ἐγγράφῳ κατὰ τὴν τετραετῆ ἐνταῦθα διδασκαλίαν μου, ἦτο ὑποστατικὸν καλούμενον «Ἐργασὶν Τσιφλιγῆ» πρὸ τριῶν δὲ αἰώνων συνήκισθη ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀκμαζούσης τότε Κομπίπόλεως Ἁγ. Γεωργίου, καλούμενι τουρκιστὶ Ἐβρεντζίκ, ὅθεν καὶ ἡ συνήκισθεῖσα κώμη ἐκλήθη Ἐβρεντζίκ (μικροὶ Ἐβρεντζί) Σοφῖδαι δὲ ἐκλήθη κατὰ τινος ἐκ τῆς παρ' αὐτῇ ἀρχαίας κώμης Σοφιδάρ, κατοικουμένης ἤδη ὑπὸ Ὁθωμανῶν μεταναστῶν, ἢ πιθανῶς ἐκ τῆς πρότερον ὑπὸ Σοφιδῶν (*) κατοχῆς τοῦ ἐν αὐτῇ ὑποστατικοῦ.

(*) Σοφῖδαι ἐκαλεῖτο τάξις τις Πεσοῶν

λατομίαν μικρῶν μυλοπετρῶν ἐνταῦθα· διακρίνονται δὲ ἐπὶ φιλο-
πονίᾳ καὶ φιλοξενίᾳ.

Σκεπαστόν (τουρκ. Ἰντζέ-κιοῦ) κεῖται εἰς τὰς ὑπαρείας ὕψη-
λῶν κορυφῶν τοῦ μ. Αἰλίου. Ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται τῷ μη-
τροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως. Εἶνε ἡ πλουσιωτέρα καὶ ἐμπορικω-
τέρα Κωμόπολις τῆς ὑπεδιοικήσεως Βιζύης. Κατὰ πᾶσαν Κυρια-
κὴν γίνεται ἐν αὐτῇ ἀγορὰ δημοτικῶν ἐκ τῶν περίξ χωρίων.
Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοὶ κτηνοτρόφοι καὶ ἀμαξοποιοί. Ἐν αὐ-
τῇ ὑπάρχουσιν ἐξ ἀρχαῖαι ἐκκλησίαι «Ταξιάρχης» αἴθρ. Ἁθ-
νάσιος» αἴθρ. Νικόλαος» αἴθρ. Ἰωάννης» αἴθρ. Γεώργιος» καὶ
«Παναγία» ἔχουσι τοιχογραφίας τινὰς καὶ κτισθεῖσαι κατὰ τι-
νας ὑπὸ ἐξοριζομένων ἐπισήμων κληρικῶν ἐν τῇ εἰς δεκάλεπτον
ἀπόστασιν πρὸς Β. αὐτῆς κειμένη ἡδὴ μονῇ (1) τοῦ Παναγίου Τά-
φου «Ἁγία Παρασκευῆ», ἣτις ἄλλοτε ἔκειτο ἐν αὐτῇ τῇ Κω-
μοπόλει.

Σαρακήνα, ἡ ἀρχαία Σεργέντση. Αὕτη μόνη ἐκ τῶν τῆς
ἐπαρχίας ἀρχαίων Κωμοπόλεων διασώζει ἐκκλησίαν βυζαντινῆς
ἐποχῆς «Ἁγία Παρασκευῆ», ἐν ἣ τελεῖται λειτουργεῖα καὶ ἐτέ-

(1) Ἡ μὲν αὕτη ἤμαθεν ἐπὶ βυζαντινῶν κατέργουσα πλήστους ἀγρούς
καὶ δάση, ἐν οἷς ἐτρέφοντο πολυπληθεῖς ἀγέλαι βωῶν καὶ προβάτων τῆς
μονῆς καὶ διατηροῦντα πᾶλλοις μοναχοῦς· κατὰ τινὰς καὶ ἐξώριστοι τινὲς ἀρ-
χιερεῖς ἀπεπέμφθησαν ἐνταῦθα, εἰς οὓς ἀποδίδεται ἡ κτίσις τῶν ἐν λόγῳ ἐκ-
κλησιῶν. Ἀνεγνωρίσθη δὲ καὶ μετὰ τὴν κατάκτησιν καὶ πλεῖστα μάλιστα
προνόμια παρεχωρήθησαν μεθ' ἧν συνικιζόμενοι ἦδη πρὸ αὐτῆς ἐκ τῶν
περίξ χωρίων ἐκτίσαν τὸ Σκεπαστόν, μετὰ τὴν κτίσιν τοῦ ὁποίου περιωρίσθη-
σαν τὰ ἔσοδα τῆς μονῆς, καταληφθέντων τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν δασῶν αὐτῆς
ὑπὸ τῶν καπνικῶν. Καταστραφείσης δὲ ἐκ καιρικῶν περιστάσεων, ἐκτίσθη
τὸ ἐν τῇ νῦν θέσει μονῆριον πρὸ 35 ἐτῶν μόλις διατηροῦν ἕνα μοναχὸν ἐκ τῶν
δλίγων ἐναπολειφθέντων ἀγρῶν, εἰρισκόμενον ἡδὴ ἀπὸ θετίας ὑπὸ τὴν διεύ-
θυνσιν τοῦ Παν. πρωτοσυγγέλου κ. Γερθεῖου Ζωγραφοπούλου Βιζυηνοῦ, κα-
θηγομένου ἐν αὐτῷ καὶ ὀρισθέντος ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Νικοδήμου.

ραν τῆς «Παναγίας» κατεφημιμένην. Κατὰ τὴν 15ην Αὐγούστου ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς νεοδημήτου αὐτῆς ἐκκλησίας τελεεῖ ἐπίσημον πανήγυριν, εἰς ἣν προσέρχονται πλῆθος προσκυνητῶν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε γεωργοί, κτηνοτρόφοι, ἀμπελοουργοὶ καὶ ἀμαξοποιοί.

Μαχηριώτισσα κεῖται ἐν τῷ μίσῳ τῆς πρὸς Ν. τῆς Βιζύης ἐκτεινομένη· περικύβητος ἐκλήθη οὕτω ἐκ Βιζαντινῆς εἰκόνης «Παναγίας Μεγαριώτισσας» κομισθείσης ἐνταῦθα, κατὰ πρόχρισίν τινα, πρὸ τῆς ἀλώσεως, ἔνθα ἐτίσθη καὶ μονή, περὶ ἣν μετὰ τὴν κακίστην μετακίσησιν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων ἀπετέλεσαν τὴν σημερινὴν κώμην, ἣτις διατηρεῖ εἰσέτι τὴν ἀρχαίαν τῆς μονῆς ἐκκλησίαν δικαζώουσαν καὶ ἀρχαίως τοιχογραφίαν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον γεωργοί.

Ἅγιος Ἰωάννης τὸ μικρὸν τοῦτο καὶ ὠρχίον χωρίον κείμενον ἐντὸς καλλίδος ἀμαξίζει πρὸς βρέφους κοιμώμενον ἐν λίανφ' κατάρρυστο ὅτι ὑπὸ ἀθήνων ὕδατων καλύπτεται πανταχόθεν ὑπὸ γλόφῃς. Παρὰ τῷ χωρίῳ τούτῳ εἰς ἀπόστασιν ἐνός τετάρτου ὑπέρχει ὑπόγειον ἄνετρον ἔχον εὐρεῖαν ἔκτασιν καὶ ὕψος τριῶν σχεδὸν πήχεων, κοινῶς λεγόμενον «Ἀερούσταλῆ» ἢ «Νεροσταλῆ» ἔνωθεν τοῦ ὀπίσθου ἐκ χαράδρας κατὰ σπηλαιῶν ἢ καὶ ἐν ἀφρονίῳ ἐνόησε, ὅτι ὕδωρ θεωρούμενον ὡς ἰαμακτικὸν καὶ μετ' εὐλαθείας διέρχονται οἱ ἀσθενεῖς ἐκ τῆς πρὸ αὐτῶ ὁπῆς πρὸς Ἴασιν. Οἱ κάτοικοι εἶνε γεωργοὶ καὶ ὑλοτόμοι.

Ἐκ δὲ τῆς ὑποδικιχέσεως Μηδείας ἐπίσημότεραι Κωμοπόλεις εἶνε,

Μάδεια πρωτεύουσα τῆς ὑποδικιχέσεως περὶ τῆς πόλεως καὶ ἡ πλουσιωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα Κωμόπολις τῆς ἐπαρχίας. Ἐξωθεν τῶν κατεφημιμένων διατελούντων ἀρχαίων αὐτῆς τειχῶν ὑπέρχει ἀρχαίον τέμενος κατερειπωμένον, ἢ κτίσις τοῦ ὀπίσθου ἀποδίδεται εἰς Σουλτὰν Σελίμ τὸν Α'. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς

εἶνε ναῦται, ἀλιεῖς καὶ ἔμποροι . Περὶ τῶν ἀρχαίων ἐν αὐτῇ μνη-
μείων ἴδε κεφ. ΙΒ'.

Σαμμακοβίον ἡ μεγαλειτέρα Κομόπολις τῆς ἐπαρχίας. Εἰς
ἡμῶρον ἀπόστασιν Δυτικῶς αὐτῆς ὑπάρχει μονήδριον τοῦ Ἁγίου
'Ιωάννου τοῦ Προδρόμου μετ' ἐκτενοῦς ἄλλους, ἀνήκον εἰς τὴν Κω-
μόπολιν Σαμμακοβίου, εἰς ἀπόστασιν δὲ ἐνὸς τετάρτου ΒΔυτι-
κῶς αὐτῆς ὑπάρχει ἐξοχικὴ ἐκκλησίαι τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἐν μέ-
σῳ τῶν ἀμπελώνων, πέριξ τῆς ὁποίας ἀνευρίθησαν ἀρχαῖα νομί-
σματα, πίθου παρμέγιστοι καὶ τάφοι ἀρχαῖοι, ἐξ ὧν εἰκάζεται
ὅτι ὑπῆρχεν ἀρχαία τις κομόπολις . Οἱ κάτοικοι εἶνε γεωργοί,
ἀνθρακωποιοί, κτηνοτρόφοι, διενεργοῦσι δὲ καὶ μικρὸν ἔμποριον ξυ-
λανθράκων, ἔχοντες ἐπίνοιον τὸν Ἁγ. Παῦλον, ἐνθα ὑπάρχει πε-
ρίφρμον ὑποστατικὸν τοῦ Ν. βάρ. πασσαί, κατέχον ὑπὸ ἰδιοκτησίαν
τοῦ ἐκτενῆ δάση, ἐξ ὧν ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον ὄκ. ξυλάνθρακες
μεταφέρονται ἐτησίως εἰς Κωνσταντοπολιν, ὡς καὶ καυσόξυλα καὶ
οἰκοδομήσιμος ξυλεῖα. Βορειότερον τοῦ Ἁγ. Παύλου εἰς τετράω-
ρον ἀπόστασιν τοῦ Σαμμακοβίου κεῖται ἡ Νυάδα ἔχουσα περὶ
τάς 30 Ὀθωμ. οἰκίας κτισθεῖσας μετὰ τὸν βωσσοτουρκικὸν πό-
λεμον τοῦ 1877-78 ἐκ μεταίκων τῆς πλησίον κώμης Κορφοκο-
λύμπας. ¹ Πρὸ αὐτῆς κεῖται καὶ ὁ Θυμακὸς λιμὴν ἀσφαλῆς πε-
ριλαμβάνων περὶ τὰς 50 πλοῖα, ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Θυμακίς, ἣν
καὶ Ζαγορᾶ καλεῖ ὁ Μελέτιος καὶ ἧς σώζονται ἐρείπια τείχους
καὶ πύργου. Παρὰ δὲ τῆς ἀρωτηρίῳ τοῦ Θυμακοῦ λιμένος, ὁ-

1. Αὕτη εἰς τριῶρον ἀπόστασιν ΒΑ τοῦ Σαμμακοβίου κειμένη κατε-
κεῖτο ὑπὸ ὁμογενῶν κατὰ τὸ πλεῖστον καλουμένη Κρουρακιάδῃ ὡς ἐν ἀ-
ποκένιρῳ μέρει κτισθεῖσα, περὶ δὲ τῆ 1829 οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν αὐτῇ ὁμο-
γενῶν μετώκισαν ἐν Τρουλιᾷ αὕτη δὲ κατελαμβάνετο ὁσημέραι ὑπὸ Ὀθω-
μανῶν, διετηροῦντο ὁμοῦ καὶ πάλιν οἰκογένεαί τινες ἔχουσαι καὶ ἐκκλησίαν,
ἣτις ἐκάθη τῆ 1877-78 μετὰ τῆς κώμης, ἧς εἰ μὲν κάτοικοι μετώκισαν εἰς
Νυάδα, αὕτη δὲ συνφάσθη ὑπὸ μεταναστῶν ἐκ Βουλγαρίας.

περ Κοβοτονιά υπό του Μελετιίου λέγεται και εν τῷ ἀνήγερται φάρος, κείται πλουσία κώμη τῆς ἐπαρχίας Ἀγ. Στέφανος, υπαγομένη, ὡς εἴρηται, πολιτικῶς τῇ υποδιοικήσει Ἀγαθούπολεως ὡς και ἡ Νυάδα. Παρ' αὐτῇ δὲ ἐκβάλλει και ὁ ὑπὸ του Στραβωνος ἀναφερόμενος ποταμός Ἀεθρος και Ἀρίστιβος (Ῥεόβι).

Τρουλιὰ εἰς ὠραίαν ἀπόστασιν πρὸς Β. του Σαρματιβίου ἐπὶ λαμπρᾶ θέσεως. Αὕτη ἤκμαζε πρὶν τῆς κτίσεως του Σαρματιβίου κατέχουσα τὰ μέχρι τῆς Θουριακῆς ἀκτῆς δάση και ἀγρούς, ἐν οἷς, πλὴν τῶν πολυπληθῶν ἀγελῶν ζώων, ἀπερ διέτρεφον, ἐκκλιέρον ἰδίᾳ και τὸ λινον, ἐξ οὗ ἐξήγαγον ἔρθνον λινέλαιον ἐν τῷ ἐν αὐτῇ ἐπὶ λινελαιουτριβείους (μπερζιχανάδες), ὧν οἱ λιθι ὑπάρχουσιν εἰσέτι εἰς διάφορα μέρη ἐντὸς τῆς κώμης. Πέριξ αὐτῆς ὑπῆρχον και χωρία τινὰ καταγεγόμενα ἰδίᾳ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν χαλκοῦ και σιδήρου, ὡς ἐκ παραδόσεως λέγεται και ἐκ τῶν ἀνακρινόμενων εἰς πλείστα μέρη σωρῶν σωριῶν κατὰ δὴλον γίνονται τὰ χωρία ταῦτα μεταγενέστερον μετόικισαν εἰς Τρουλιάν, ὅτε και εὗρεταν ἔκτασιν εἴχε' πλείστα ὅμως ἐπαθε ὑπὸ τῶν Χιρτζελιδῶν πολλὰς λεηλατηθεῖσα και πυρποληθεῖσα. Τῷ δὲ 1820 περὶ τὰς 50 οἰκογένειαι μετηνάστευσαν εἰς Γαλάζιον τῆς Ῥουμανίας, ἔνθα και χωριστὴν συνοικίαν ἀπετέλεσαν. Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοί, κτηνοτρόφοι και ἀθηρακοποιοὶ ἔχοντες ἐπίνειον τὴν Νυάδαν.

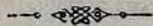
Ὅργα, ἡ κώμη αὕτη ἐκκλείτο, κατὰ παράδοσιν, Παράκκιλα ἢ Παρακίλη ἀμαζύουσα ἐπὶ Βυζαντινῶν και ἔχουσα εὗρεταν ἔκτασιν, ὡς ἐκ τῶν ἀνευρισθέντων εἰς πλείστα μέρη ἑρειπίων ἐκκλησιῶν και θεμελίων οἰκιῶν εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἔξω τῆς ἡδὴ κώμης καταφίνεται. Καταστραφείσης δὲ ἐξ ἐπιδημιῆς ἔμειναν μόνην 17 οἰκίαι, ἐξ ὧν προήχθη ἡ σημερινὴ κώμη. Μετεκλήθη ὄργα κατὰ τινὰς μὲν ἐξ Ἀρχιερέως τινὸς παθόντος τι ἐνταῦθα και ὀργισθέντος, κατ' ἄλλους, δὲ ἐνεκα τῶν ἐν μικρᾷ αἰτίας ὀργίζο-

μένων κατόικων καὶ ἐκφερόντων σιλεχῶς ὕβρεις καὶ βλασφημίας κατὰ τῶν Ἀγίων μάλιστα ἐνεκὰ τῆς ἀπλοϊκότητος καὶ ἀμαθείας τῶν, ἀπόδειξις δὲ τούτου ὅτι διχτηροῦσιν εἰσέτι καὶ τὰ ἀναστενάρια, περὶ ὧν ἔσεται λόγος ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ. Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοὶ καὶ ἀνθρωποποιοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἐκ δὲ τῶν πολιτικῶς εἰς ἑτέρας ὑποδοικήσεις ὑπαγομένων Κωμοσπόλεων τῆς ἐπαρχίης ἐπισφραγίσθαι εἶνε.

Τσόγγαρχ εἰς τετράωρον ἀπόστασιν Ν. Δ. τῆς Βιζύνης· κατωκείτο κατ' ἀρχάς, κατὰ ἐκπαράδοσεως λέγεται, ὑπ' ὀθωμανῶν, κληθεῖσα οὕτω ἐκ τοῦ ἐπιθέτου τοῦ πρώτου φαίνεται οἰκιστοῦ αὐτῆς Τσόγγα ἢ Τσόγγαρχα Ἀναχωρησάντων ὁμῶς τῶν Ὀθωμανῶν πρὸ δύο περίπου αἰώνων ἐξ ἀγνώστου αἰτίας συνώκηθη ὑπὸ Βουλγαροφώνων ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, ἐμμενόντων τῇ Ὀρθοδοξίᾳ μέχρι τοῦ 1880, ὅτε τινὲς ἐξ αὐτῶν τῇ ἐνεργείᾳ βουλγαρικῆς προπαιχνίας προσερρήθησαν τῇ ἐξαρτίᾳ, τῶν περισσοτέρων μὴ συγκατατεθέντων πρὸς τοῦτο· δι' ὃ ἀνερῆθη ἔρις περὶ τῆς ἐκκλησίας κατεχομένης ὑπὸ τῶν Ὀρθόδοξων, ἧς συνέπεια ὑπῆρξεν ἡ πυρπόλησις αὐτῆς ὑπὸ τῶν σχισματικῶν κατὰ τὴν νύκτα τῆς 8ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1881. Καὶ οἱ μὲν Ὀρθόδοξοι ἀνήγειραν καὶ πάλιν αὐτὴν ἐκ βάρων μετὰ ἓν ἔτος, οἱ δὲ σχισματικοὶ ἔκτισαν ἑτέραν μὲ θόλον, ἣτις διατελεῖ εἰσέτι ἡμιτελής. Καταχίνονται δὲ εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἀχμέτ-βέη εἰς πεντάωρον ἀπόστασιν πρὸς Ν. τῆς Βιζύνης· ἐκλήθη οὕτω, κατὰ παράδοσιν, ὑπὸ στρατηγοῦ τινος Ἀχμέτ-βέη, ὅστις πορευόμενος εἰς ἐστρατεῖαν καὶ πῶν ἐνταῦθα ἐκ διαουοῦς πηγῆς ὕδατος, τοσοῦτον κατηυχαριστήθη, ὥστε ἠῤῥατο ἂν ἦθελεν ἐπικρατῆσαι ἐκ τοῦ πολέμου ἐβλαβῆς τὰ κτίσθη ἐνταῦθα χωρίον. Ἐπικρατῆθῶν δὲ, ὡς ἠῤῥήθη, ἔκτισε κατ' ἀρχάς ἑπαυλίαν, εἰς ἣν συφικίζοντο βαρληθὸν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων καὶ ἀπετέλεσαν τὴν σημερινὴν κώμην. Οἱ κάτοικοι γεωργοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ἐκπαιδευτικὴ κατάστασις.

Ἦ ἐκπαιδευσις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μέχρι τοῦ 1840 ἦτο λίαν περιωρισμένη, ἐν ταῖς κυριωτέραις Κομποπόλεσιν ὑπῆρχον γραμματοδιδασκαλεῖα, ἐν οἷς ἀνεγνώσκοντο ἡ Ὀκτάηχος, τὸ Ψαλτήριον καὶ ὁ Ἀπόστολος. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης ἐπὶ τῆς ἑρχιερατείας τοῦ ἀοιδίου Γρηγορίου Μητροπολίτου Βιζύης, τῇ πρόφρονι καὶ δραστηρίῳ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ συνέστησαν ἐν ταῖς τρισὶ κυριωτέραις κομποπόλεσι τῆς ἐπαρχίας Βιζύη, Μηδεία καὶ Σαρμακιθίῳ ἑλληνικαὶ σχολαί, ἐν αἷς ἑλληνομαθεῖς τινες διδάσκαλοι ἐδίδαξαν (1) κομποπόρως. Ἐπὶ δὲ τοῦ βεκτου Μητροπολίτου Κωνσταντίνου καὶ ἀδελφότητες, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, συνεστήθισαν, ἐν αὐταῖς σκοπὸν ἔχουσαι τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἐνθάρρουνσιν τῆς ἐκπαιδευσεως, δυστυχῶς ὅμως, πλὴν τῆς ἐν Βιζύῃ αἱ λοιπαὶ ἐπ' ὀλίγον διετηρήθησαν. Καὶ ἐν μὲν τῇ Βιζύῃ συνέστη κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῦ μητροπολίτου Πλάτωνος ἡ « φιλοπρόοδος ἀδελφότης », ἥτις ἀκολουθῶς ἔπαυσε λειτουργεῖσα ἐπὶ τινα ἔτη συνεπιεῖ τῶν ἐπὶ τοῦ πολέμου ἐπελθόντων δεινῶν. Ὁ δὲ διαδεξάμενος τοῦτον Κωνσταντίος ἀνε-

1. Ἐν μὲν τῇ ἐλ. σχολῇ Βιζύης ἐδίδαξαν ὁ Δαβὶδ Γανωχωρίτης, ὁ Γ. Μπαλάνος, ὁ Γ. Ἰωαννίδης. ὁ Α. Πεττανῆς, ὁ Σ. Χουρμουζιάδης, ὁ Σ. Ἰωαννίδης, ὁ Α. Ἀλεξιάδης ἐκ Σκεποῦ καὶ ἄλλοι τινεῖς· ἐν δὲ τῇ ἐλ. σχολῇ Σαρμακιθίου ὁ Ἐπιφάνης, ὁ Τριανταφυλλίδης. ὁ Γ. Μπαλάνος ὁ καὶ ἐν Βιζύῃ διδάξας, ὁ Γ. Θεῶς, ὁ Εὐστράτης Γανωχωρίτης, ὁ Βασίλειος Μαυροφειδής, ὁ Γ. Χριστοφίδης ἐπὶ τῷ ἀκαμάτῳ ζήλῳ τοῦ ὁπίου καγῶ ὀφείλω τὰς μικρὰς μου γνώσεις καὶ ὁ Π. Μ. Κύρκου. Ἐν δὲ τῇ Μηδείᾳ ὁ καὶ ἐν Βιζύῃ διδάξας Ἰ. Ἰωαννίδης, ὁ νῦν ἐν Ἀθήναις πρόεδρος τῆς Θερακικῆς ἀδελφότητος κ. Κουρτίδης, ὁ Γ. Θεῶς κλπ.

σύστησε καὶ πάλιν τὴν φιλοπρόσδοον ἀδελφότητα ὑπὸ τὴν ἐπι-
 νυμλίαν « Ὅβη », ἣτις ἐξήκολουθεῖ μέχρι σήμερον, ἔχουσα ὑπὲρ
 τὰς 500 λίρας κεφάλαιον, ἐξ ὧν τὰς μὲν 200 εἰς ὁμολογα, τὰς
 δὲ 300 εἰς κτήματα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐκ βάρων
 ἀνεγερθέντος παρθενχωγείου.

Ἐν δὲ τῷ Σαρμακοβίῳ συνέστη μὲν ἐν Κων)πόλει ὑπὸ τῶν
 παρεπιδημούντων Σαρμακοβιτῶν ἡ φιλόμουσος ἀδελφότης αὐτο-
 πνοιασ τῷ 1885, διαλυθεῖσα ὅμως, ὡς μὴ ὄφελε, μετὰ τινα ἔ-
 τη πρόσφερε τὸ ὑπέρικτο τέλιρον αὐτῆς κεφάλαιον εἰς τὴν ἐκ
 βάρων ἀνεγερσιν τῶν Σχολῶν Σαρμακοβίου

Ἐν δὲ τῇ Μηδείᾳ ταυτοχρόνως τῆς τοῦ Σαρμακοβίου συνέστη
 καὶ διελύθη ἡ φιλόμουσος ἀδελφότης αὐτονομιασ, ἣς τὸ πλεῖστον
 τοῦ κεφαλαίου διαμένει εἰσέτι εἰς τινὰς ἀνομομένους τὴν πληρω-
 μὴν, ἀδιαφοροῦντος καὶ τοῦ μητροπολίτου τὴν εἰσπραξιν καὶ
 χορηγησιν αὐτοῦ εἰς κοινωφελῆ τινα σκοπὸν. Εὐχῆς δὲ ἔργον
 ὅτι ἦτο καὶ ἡ πρὸς ἀκούστικσιν τῶν διαλυθέντων τούτων σωμα-
 τείων, ἐνέργεια τοῦ μητροπολίτου.

Ἡ ἤδη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκπαίδευσις, καίτοι ποθητὴ παρ' ἅπασιν
 ἤμιστα ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κοινοτήτων. Καὶ
 ἡ μὲν Βιζύη, μετ' ὅλην τὴν οἰκονομικὴν καχεξίαν τῶν κοινοτικῶν
 αὐτῆς, πλεῖστα ἀπὸ τινῶν ἤδη ἐτῶν καταναλισκούμενα εἰς τὴν ἐκ
 βάρων ἀνεγερσιν περικαλλεστάτης ἐκκλησίας, ἡ διατηρεῖ ἀπὸ
 διετίας ἤδη οὐχὶ καλῶς κατηρητισμένην Ἀστικὴν σχολὴν μετὰ
 προσωπικοῦ ἐκ τριῶν διδασκάλων καὶ νηπισπαρθενχωγέτου μετὰ
 μιᾶς παρθεναγωγῆς καὶ βουλοῦ. Ἐξοδεύουσι δὲ ἐτησίως περὶ τὰς
 150 λίρας ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς « Ἀγ. Γεώργιος » καὶ ἐκ
 θεατρικῶν τινῶν παρεκτάσεων, τοῦ νηπισπαρθενχωγείου διατη-
 ρουμένου ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος. Φιτώσι δὲ ἐν μὲν τῷ ἀρρεναγω-
 γεῖῳ 100 μαθηταί, ἐν δὲ τῷ νηπισπαρθενχωγείῳ 60.

1. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεγείρεται ἐπὶ τῶν ἐρείπων βυζαντινῆς ἐκκλη-
 σίας τιμαμένης ἐπὶ τῇ μηνίμῃ « Παναγίας Εὐαγγελιστρίας ».

Ἐν Σαμνακοβίῳ ἀνεγερθεῖται ἐκ βάρων τῷ 1893 αἱ ἐτοιμόρ-
ροποι κατιστάται σχολαὶ ἐκ τοῦ ὑπερεκπαινεταλίου, ὡς εἴρηται,
κεφαλαίου, τῆς διαλυθείσης ἀδελφότητος «Συμπνοίας» καὶ ἐξ ἰ-
δίας συνδρομῆς τῶν κατοίκων, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ τῶν ἐν Κων/
πόλει παρεπιδημούντων ἀξιοτίμων Σαμνακοβιτῶν τῇ δραστηρίῳ
ἐνεργείᾳ τοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀόκνως ἐργαζομένου κ. Εὐαγγέλου
Κωνσταντινίδου, ὡς καὶ ἐκ τῆς γενναίας δωρεᾶς τοῦ χειμνήστου Ζεύ-
γους Γεωργίου καὶ Ἑλένης Κυριαζῆ, αἵτινες ἐπαικοδόμησαν αὐ-
τὰς καὶ διὰ ἐκ 50 εἰκοσαφράγκου ἐτησίως ἐπιχορηγήσεως, κατηρ-
τίσθησαν πρὸ τετραετίας, ἡ μὲν τῶν ἀρρένων εἰς ἀστικὴν σχολὴν
μετὰ προσωπικοῦ ἐκ τριῶν διδασκάλων, ἡ δὲ τῶν θηλέων εἰς νη-
πιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς καὶ μόνης νηπιοπαρθεναγωγοῦ ἀνε-
παρκῶς ἐλλείψει πόρων. Δαπανῶνται ἐτησίως ὑπὲρ τὰς 150 λίρας
ἐκ τοῦ ταμεῖου τῆς ἐκκλησίας, (1) Ἄγ. Θεόδωρος καὶ τῆς ἐν λό-
γῳ δωρεᾶς. Φοιτῶσι δὲ ἐν μὲν τῷ ἀρρεναγωγείῳ 100 μαθηταὶ
ἐν δὲ τῷ νηπιοπαρθεναγωγείῳ 80.

Ἐν Μηδείᾳ διατηρεῖται εἰσέτι Ἑλληνικὴ Σχολὴ μεθ' ἐνὸς δι-
δασκάλου καὶ δημοτικὴ ἰδίᾳ, ὡς καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ
μιᾶς νηπιοπαρθεναγωγῶς, ἐν αἷς φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰ 100 ἄρρενα καὶ 50
θηλέα. Ἐξοδούουσιν ἐτησίως περὶ τὰς 100 λίρας ἐκ τοῦ ταμεῖου

(1.) Ἡ ἐκκλησία Σαμνακοβίου εἶχεν ἐντόκως εἰς διαφόρους περὶ τὰς χι-
λίαις λίρας, ἐξ ὧν εἰσπραττέτο διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν κατὰ καιροῦ ἀρχιερέων
τὸ εἰς κάλυψιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν σχολῶν ἀπαιτούμενον ποσόν. Ἀπὸ
τῆς ἐλεύσεως ὅμως τοῦ νῦν μητροπολίτου Βιζύης κ. Γεροθέου κατεβλήθη μὲν
πᾶσα παρ' αὐτοῦ δυνατὴ προσπάθεια πρὸς εἰσπραξίν τοῦ περισσοτέρου καὶ
μᾶλλον ἀσφαλετέρου ἐκ τοῦ ρηθέντος κεφαλαίου, παρὰ τὰς ἄλλας ὅμως κτι-
νοτικὰς ἀνάγκας καὶ αὐτὸ τὸ τῶν σχολῶν ἔτοιμόρροπον (μὴ ἀνεγερθέντων
εἰσέτι) ἐν δευτέρᾳ μιᾶς θείας, κατεξώδευσεν αὐτὰς εἰς ἀνέγερσιν μεγάλου προ-
ποῦ, κατ' αὐτὸν μητροπολιτικῶς μετᾶρον, ἐπὶ πεπαλαιωμένης μὲν ἐπιδεχο-
μένης ὅμως ἐπιδόρωσιν Μητροπόλεως, ἐν ᾗ διαμένει ἐπὶ εἰς μῆνα κατ' ἔτος.

τῆς Ἐκκλησίας ἁ' Ἀγ. Ἀνδρέας» καὶ ἐκ μικρῶν διδάκτρων. Δύ-
ναται δὲ ἢ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μᾶλλον εὐποροῦσα αὕτη Κομόπολις
ἐπὶ τὸ βέλτιον νὰ καταρτίσῃ τὰς σχολὰς αὐτῆς ὁμοιοῦσα.

Τὰ δὲ λοιπὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν
ὡς πρὸς τὴν ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν εἰς τρεῖς κατηγορίας. Εἰς
μὲν τὴν πρώτην ὑπάγονται τὰ χωρία, Σοφιδάι, Κρούονρον, Σαρα-
κήνηα, Ἀχμέτ-βέη, Τσόγγυρχ, Γιουβελῆ, Τσιφλικιεύ, Σεράιον, Μαγ-
κρῳότηα, Ἀγ. Ἰωάννης, Ἀγ. Γεώργιος καὶ Τρουλιζ, ἅτινα δικ-
τηροῦσι δημοτικὰς σχολὰς μεθ' ἑνὸς διδασκάλου πληρωομένου
ἐξ 20—25 λιρῶν ἑτησίως ἐκ τοῦ ταμείου τῶν Ἐκκλησιῶν ἢ καὶ
μικρῶς τῶν κατοικῶν συνδρομῆς. Ἐν δὲ τῇ Σαρακήνηα καὶ νηπι-
οπαρθεναγωγείον συνέστη ἀπὸ τοῦ ἤδη ἀρχομένου σχολικοῦ ἔτους,
ὅπερ ἀξιομιμητὸν τυγχάνει. Φοιτῶσι δὲ ἐν αὐτοῖς ἐξ 20—50
μαθηταί, πλὴν τῆς Σχολῆς Σοφιδῶν ἐπαριθμούτης ὑπὲρ τοὺς 100.
οἱ ἀξέπαινοι δὲ ὄντως Σοφιδῶται μεθ' ὅλην τὴν οικονομικὴν τῶν
κοινοτικῶν αὐτῶν κηχεξίαν, εἰς ἣν περιῆλθον ἐκ τῆς πυρπολή-
σεως τῆς ἱερᾶς αὐτῶν Ἐκκλησίας, προσέλαβον ἐρέτος ἐν τῇ σχο-
λῆ τῶν καὶ δεύτερον προσωπικόν, ὅπερ ἐπάναρχος καθίστατο.

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπάγονται τὰ χωρία Πινακᾶ,
Ἀσθουγᾶ, Τοπτσῆ κιόι, Μεσηνῆ, Σατῆ κιόι, Τσακλῆ, Ὁργᾶς
καὶ Ἀγ. Στέφανος, ἅτινα στερούμενα σχολῶν δικτηροῦσιν ἐν τῷ
νάρθηκι τῶν Ἐκκλησιῶν γραμματοδιδασκαλεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι
15—25 μαθηταί καὶ δαπανῶσιν ἑτησίως 12—20 λίρας ἐκ δι-
δάκτρων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Εἰς δὲ τὴν τρίτην κατηγορίαν ὑπάγονται χωρία τινὰ ὡς τὸ Ἰ-
άτρος, Καβατζίκ, Ἀκζύμι καὶ μουσελίμ. ἅτινα στεροῦνται παν-
τελῶς διδασκάλου.

Ἐπὶ ἄλλοις δὲ ἐν γένει ἐν μὲν τῷ τμήματι Βιζύης διδασκαλοὶ
24, μαθηταί δὲ περὶ τοὺς 900, ἐν δὲ τῷ τῆς Μηδείας διδάσκα-

λοι 10 και μνητηκι περι τους 420, συμπεριλαμβανομένων και των θηλέων.

Ἐκ τῆς ἐκτεθείσης ἐκπαιδευτικῆς κατασκευῆς τῆς ἐπαρχίης καταρχίνεται ὅτι αὕτη, ἂν καὶ οὐχὶ ἐν τοῖς σπαργάνοις, ἀλλ' ὅμως νηπιάζουσα ἔτι εὐρίσκειται, ἰδίᾳ δὲ ἡ τῶν θηλέων ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἐν τοῖς χωρίοις. Καίτοι δὲ παρὰ πάντων ὁμολογεῖται ἡ οὐχὶ ἀνητηρὰ τῶν σχολῶν κατάστασις, οὐδεμίᾳ ὅμως μέριμνᾳ ὑπὲρ αὐτῶν καταβάλλεται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων καὶ ἰδίᾳ, ὡς μὴ ὤφειλε, τῶν κατὰ καιροῦ Μητροπολιτῶν. Καὶ παρ᾽ αὐτῆς μὲν προέδοσθε ἀπὸ τῆς ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ ρηνομένης ἐκθέσεως⁽¹⁾ τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας τῷ 1877, αὕτη ὅμως ὀφείλεται μὲλλον τῇ ὁσημέραι ἀναπτύξει τῶν κοινοτήτων.

Πρὸς ἐπιδιόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων σχολικῶν τῆς ἐπαρχίης τολμῶ ἵνα ἐκθέσω τὴν ταπεινὴν γνώμην μου.

Καὶ κατὰ πρόωτον μὲν ὡς ἀπόλυτον ἀνάγκην φροῶ τὴν ἐφαρμογὴν ὁμοιομέρου προγράμματος ἐν τε ταῖς κυριώτεραις κομποπόλεσιν ὡς καὶ ἐν αὐταῖς τοῖς ἔνθα καὶ μόνον διδάσκαλον διαιτηροῦσι χωρίοις καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκδοθέντος Πατριαρχικοῦ προγράμματος· διότι τὸ νὰ διδάσκη

(1). Ἡ ἐνλόγη ἐκθεσις ἐν τῷ τοῦ Συλλόγου περιοδικῷ τοῦ 1877 ἀπαντῶσα ἔχει οὕτω, «Ἡ περιφέρεια Βιζύης ἔχει 17 χωρία. Ὁ ὀλίγος πληθυσμὸς τῶν οἰκογενειῶν ἀναβαίνει εἰς 2, 400 ὃ δὲ τῶν μαθητῶν εἰς 777. Ἡ δὲ περιφέρεια Μηδείας περιλαμβάνουσα πλὴν τῆς Κομοπόλεως ταύτης καὶ τὸ Σαμμακοῦτον ἀριθμοῦν 800 οἰκογενείας τὸ Ὅργας, τὸ Ἀκζῆμι, τὴν Τρουλιὰν καὶ ἕτερα μικρὰ χωρία ἔσγατα πάντων ἐν τῷ καταλόγῳ ἀριθμηθέντα ἔχει συνολικὴν οἰκογενείαν μὲν Ἑλληνικὰς 1685 μαθητὰς δὲ 195. Διὰ τὸν βῆμα ὅσον τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ Μηδείας οὐχὶ εὐχέρηστον ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν ἀνεγκαζόμεθα δυστυχῶς νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὡς ὀρθὸς τὴν παρ᾽ αὐτῆς τοῦ ἐν Ραιδεστῷ συλλόγου, ἰσχυρίζομένου ὅτι ἡ ἐν Βιζύῃ φιλοπόδοτος ἀελοῦρη μετὰ τινος ὑπερβολῆς ἔσπευτε νὰ ἐπαινήσῃ τὸν ζῆλον τοῦ Ἀγίου Βιζύης περὶ πᾶν ἄλλο, ὡς λέγει ἡ τοῦ Ραιδεστείου Συλλόγου ἐκθεσις, ἢ περὶ τὰ τῆς ἐκπαίδευσως ἀσχολουμένον.»

ἕκαστος διδάσκαλος κατ' ἰδιόρρυθμον πρόγραμμα καὶ ἐν πολλοῖς μάλιστα χωρίοις νὰ ληνοῖται τί ἐστὶ πρόγραμμα, ἥκιστα λυσitelές εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν Σχολῶν καθίσταται.

Δεύτερον τὴν σύστασιν ἐν μὲν ταῖς τρισὶ κυριωτέροις Κομοπόλεσι, Βιζύῃ, Σαμνακοβίῳ καὶ Μηδείᾳ ἐκτατάκτων μὲν τοῦλάχιστον Ἀστικῶν σχολῶν τῶν ἀρρένων καλῶς διωργανισμένων καὶ μετ' ἐπαχοῦς προσωπικοῦ διδασκάλων κεκτημένων τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα καὶ πείραν, τετρατάκτων δὲ δημοτικῶν τῶν θηλέων μεθ' ὁμοιομόρφου προγράμματος, ἵνα κατατάσσωνται ἐν ταῖς ἀνωτέροις τῶν ἀρρένων τάξεσιν αἱ βουλόμεναι ν' ἀκολουθήσωσι τὰ μαθήματα αὐτῶν μαθήτριαι. Καὶ τὴν σύστασιν τετρατάκτων δημοτικῶν σχολῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς Κομοπόλεσι καὶ χωρίοις ὁμοιομόρφων, ὅσον οἶον τε, καὶ τούτων ἵνα αἱ ἐκ τῶν εὐπορούντων ἀποστελλόμενοι ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς περ' αὐτοῖς Κομοπόλεως, κατατάσσωνται ἐν ταῖς ἀνωτέροις τάξεσι. Λίαν δὲ κατακρητέον θεωρῶ τὸ σύστημα, καθ' ὃ ἐν τισὶ χωρίοις μεθ' ἑνὸς καὶ μόνου διδασκάλου ἢ πρὸς ἐπίδειξιν αὐτοῦ ἢ χάριν παιδῶν τινῶν τῶν προχόντων παραμελεῖται ἢ τῶν κατωτέρων τάξεων τακτικὴ διδασκαλίη πρὸς διατήρησιν Β' καὶ ΣΤ', ἔστιν ὅτε, τλξεως.

Τρίτον ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐπιβληθενομένου προγράμματος νὰ γίνηται τῇ συντόμῳ ἐπιβλέψει τοῦ Μητροπολίτου, ὅστις κατὰ τὰς ἐνιαυτίους ἐξετάσεις τῶν σχολῶν τῶν τριῶν τοῦλάχιστον Κομολεων νὰ παρευρίσκηται αὐτοπροσώπως, μεθ' ὀριζομένης δὲ ἐξετατικῆς ἐπιτροπῆς, παρχηρῶν ἐν ἑκάστῳ μαθηματι τὴν τε μετ' εὐτυνευδησίαις ἐργασίαν τῶν διδασκόντων καὶ τὰς τυχόν ἐλλείψεις ἐπὶ τῇ ἐφαρμογῇ ταῦ ἐν λόγῳ προγράμματος ἐκφέρει τὰς ἐπὶ τούτοις κρίσεις του. Ἐν δὲ τοῖς χωρίοις ν' ἀποστέλληται ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐξετάσεις, ὅστις παρκαλουθῶν αὐτὰς ἐκφέρει τὰς ἐπὶ τε τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ καθ' ἐπιβληθενομένου προγράμματος καὶ τῆς εὐτυνευδητοῦ ἐργασίας ταῦ διδασκάλου γνώ-

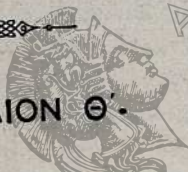
μας αὐτοῦ τῷ ἀρχιερεῖ. Ἐν γένει ὁ μητροπολίτης ὀφείλει νὰ ᾖ ἡμέτερος τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ καθόλου ἐκπαιδευτικῆς δράσεως καὶ φροντίξῃ πρὸς προαγωγὴν αὐτῆς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, ὅπερ, κατὰ δυστυχίαν ἐλλείπει μέχρι τοῦδε.

Τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον μέσον προαγωγῆς, ὅπερ καὶ κυριώτατον, θεωρῶ τὴν σύστασιν ἐφορείας τακτικῆς, οὐχὶ ἀριστίνδην ὡς τὸ κατὰ καιρὸν ἀρχιερεῖ ἰδίᾳ δοκεῖ, ἀλλ' ἐκλεγομένης διὰ πλειονοψηφίας τῶν κατοίκων ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον καὶ συνισταμένης ἐξ ἐνὸς πρεσβέρου, γραμματέως καὶ δύο ἢ τριῶν μελῶν, εἰς ἣν διὰ πρακτικοῦ, ὑπογεγραμμένου πρὸς αὐτῶν καὶ ἐπικεκυρωμένου ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ὀρίσονται τὰ καθήκοντα, ἅτινα ὀφείλει ν' ἐκλάβῃ ἢ ἐν λόγῳ ἐφορεία ἢ τὴν καθ' ὠρισμένας ἡμέρας ἐπισκεψῆν τῶν σχολῶν, τὴν ἐν τακτικῇ καὶ ἀτάκτοις συνεδριάσει συσκεψῆν ὑπὲρ αὐτῶν, τὴν συμφωνίαν τῶν καταλλήλων προσωπικῶν, τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν σχολῶν, τὴν διχείρισιν τῶν πόρων αὐτῶν κλπ. κατ' ἔτος δὲ νὰ γίνωνται αἱ ἀρχιερεῖσαι καὶ ἐκθέτωνται λεπτομερῶς αἱ διάφοροι πράξεις, λογαριασμοὶ καὶ ἰσολογισμοὶ τῶν σχολικῶν ὑπὸ τοῦ γραμματέως. Ἐν δὲ ταῖς τρισὶ χωροπόλεσι νὰ συστηθῇ ἰδίᾳ δημογεροντία ἐκ τῶν γεροντοτέρων καὶ εὐυπολυπτοτέρων κατοίκων, ἣτις, προσδρευόντος τοῦ μητροπολίτου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ νὰ σκέπτηται καὶ ἀποφασίζῃ περὶ τῶν διχρήρων Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων καὶ διχρήρων μετὰ τῶν κατοίκων καὶ τῶν ἐπέριξ χωρίων, νὰ ἐπιβλέπῃ δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῶν Σχολῶν Ἐφορείαν καὶ ἐν περιπτώσει διαφωνίας αὐτῆς ἢ λήξεως τοῦ ὀρισθέντος χρόνου συγκαλοῦσα γενικὴν τῶν κατοίκων συνέλευσιν προβαίνη εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῆς.

Διότι δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιωπῇ ὅτι τό γε νῦν ὑφιστάμενον σύστημα τῆς ὑπὸ μόνου τοῦ ἀρχιερέως καὶ τινῶν τῶν περὶ αὐτὸν ἀριστίνδην ὡς εἴρηται ἐκλογῆς ἐφορείας, ἢ μᾶλλον ἐφο-

ριακῆς βραχυλωνίας (διότι ἀναμίζοι αὐτοὶ καὶ ἔφοροι καὶ Δημογέροντες καὶ ἐπίτροποι ὄντες, οὐδεμίαν δὲ συναίσθησιν τῆς ταυτότητος τοῦ εἰς ὃ ἀνήκουσιν ὀρφικίου ἔχοντες, οὐχὶ μόνον οὐδέποτε ὑπὲρ τῶν Σχολῶν συνεδριάζουσιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν κλίμακα αὐτῶν ἀνέρχονται ποτε, μόνον δὲ κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν διδασκάλων ἕκαστος ἐννοεῖ καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ εὐνοουμένου του ἢ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ μὴ κατὰ τὰ νεύματα αὐτοῦ βραδίζοντος), ὁποῖων διενέξεων, ἀτοπημάτων καὶ ἀκαίρων κομματισμῶν οἷτιον καθίσταται, ὧν δυστυχῶς εὐμοιροῦσι κατ' ἔτος αἱ κοινότητες καὶ αὐτῶν τῶν μικροτέρων χωρίων, ἀπόδειξις ἡ ὁσημέρην ἠθικὴ καὶ ὕλική τῶν κοινοτήτων κατὰπτωσις.

—◆◆◆—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἐπίσημοι Ἄνδρες.

Οἶκος Ξενοκρατῶν. Οἱ ἀειμνηστοὶ ἀδελφοὶ Ξενοκράται Ἀθανάσιος, Θεόδωρος καὶ Κωνσταντῖνος ἐγεννήθησαν ἐν Σαμμάκωβι ἐκ γονέων πτωχῶν μὲν ἀλλ' εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων, Κωνσταντῖνου καὶ Ἑλένης καλουμένων, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ὁ μεγαλειότερος αὐτῶν Ἀθανάσιος ἐλθὼν ἐν Κωνστανπόλει προσεκολλήθη παρὰ τινι σισυροράπτῃ, παρ' ᾧ καὶ ἐκμαθὼν τὴν τέχνην προσελήφθη ἀκολουθῶν ὑπὸ τοῦ τότε ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας ἐν Βουκουρεστίῳ ὡς τοιοῦτος ἐν τῇ ἡγεμονικῇ αὐτῆ. Προαχθεὶς ἐνταῦθα προσέλαβε καὶ τοὺς ἐτέρους ἀδελφοὺς αὐτοῦ, οἵτινες ἐπιδοθέντες εἰς τὸν κερδῶν Ἐρμῆν διὰ τῆς ἀκαμάτου φιλοπονίας αὐτῶν ἀπέκτησαν καὶ περιουσίαν ἱκανὴν καὶ μεγίστης προσέτι τιμῆς καὶ ὑπολήψεως ἡξιώθησαν οὐχὶ διὰ τὰ

πλούτη, ἀλλὰ διὰ τὴν φρόνησιν, τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὸν πατριωτισμόν, ὃν ἐδείξαντο, μεταχειρισθέντες τὰ πλούτη τῶν ἐπ' ἀγαθῶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει. Ὑπὸ τοσαύτης δὲ φιλογενείας καὶ φιλανθρωπίας ἐνεφροῦντο, ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ μένωσιν ἐν ἀγαμίᾳ ἅπαντες, ὅπως μᾶλλον χρήσιμοι τῷ ἔθνει καταστῶσι διὰ τῆς εἰς ἀγαθοεργίας ἀφιερώσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν. Ἰὰς πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ἐν γένει ἀγαθοεργίας τῶν μεγαθύμων τούτων ἀνδρῶν μαρτυροῦσι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ θὰ μαρτυρῶσιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὰ ἐν Βουκουρεστίῳ ἀνεγερθέντα καὶ ἐξ ἰδίου αὐτῶν κληροδοτήματος συντηρούμενα αἱνοκράτεια νοσοκομεία (Spitalul Xenocrat), τὸ ἐν Μεσολογείῳ Ξενοκράτειον Παρθενωγωγεῖον, αἱ πρὸς διάφορα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα πασίγνωστοι εἰσφοραὶ καὶ πλείσται ἄλλαι γενναῖαι δωρεαί, δι' ὧν προσηκόντως κατετάχθησαν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν Μεγάλων Ἑθνικῶν εὐεργετῶν.

Καὶ πρὸς τὴν γενέτειραν δὲ αὐτῶν πατρίδα πλείστην φιλοπατρίαν ἰδίᾳ ἐπεδείξαντο διὰ τῶν πλείστων ἐν αὐτῇ δωρεῶν αὐτῶν. Πλὴν τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτῆς Ἐκκλησίᾳ ἀφιερωμάτων, οἷον χρυσοκεντήτων ἱερατικῶν στολῶν, ἱερῶν ἀμφίων, μεγάλου ἐπιχρύσου πολυκανθῆλου, οὐτινας αἱ πέριξ κανθῆλαι ἀνάπτονται κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ ἑορτήν, ἡ δὲ μεσαία καλεῖται ἀκσίμητος «πρὸς θυσίαν τοῦ ἐν τριάδι ὑμνουμένου θεοῦ» κατὰ τὴν ἐν τῷ δωρητηρίῳ αὐτῶν ἐγγράφῳ (2) αὐτόγραφον θέλησιν, καὶ πολλῶν ἄλλων

1). Μόνον τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Εἰρήνην παραλαβόντες ἐκ Σαμμακοβίου ὑπάνδρευσαν ἐν Βουκουρεστίῳ.

(2). Τὸ ἐπὶ μεμβράνης ἐγγράφον αὐτῶν διατηρούμενον ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σαμμακοβίου ἔχει ὡς ἐξῆς: « Ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Βλαχίας Ξενοκρατικὴ οἰκογένεια, χάριν τῆς πρὸς τὰ θεῖα εὐλαθείας κινουμένη ἀφιερῶ τῇ ἐν Σαμμακοβίῳ τῆς

χρηματικῶν δωρεῶν κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας Σαμμακοβίου (1) τῷ 1836, ὡς καὶ τῆς γείτονος κώμης Τρουλιᾶς, εἰς πτωχοῦς, εἰς ἀποκατάστασι ὄρφανῶν κορασιῶν κλπ. ἐνεχοροῦντο προσέτι ὑπὸ τῆς ιδέας, ἵνα καὶ ἀνώτερα ἐκπαιδευτή-

Θράκης (παραλίχ Κωμοπόλει τοῦ Εὐξείνου Πόντου) ἱερᾶ Ἀνατολικῆ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τιμωμένη τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, ἐν ἀργυροῦν κεχρυσωμένον ἐπτάφωτον κανδύλιον, ζυγίζων ὀκάδας, ὀκτώμισι, τὸ ὅποιον θέλει κρεμασθῆ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θόλου τῆς ἐκκλησίας καὶ θέλει καίει ἀκοίμητον, ἀπτόμενον ἐν μὲν ταῖς Κυριακαῖς καὶ λοιπαῖς ἑορταῖς ἅπαντα τὰ ἐπτὰ κανδύλια, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις ἀπάσαις τὸ ἐν μέσῳ μόνον πρὸς θυσίαν τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου Θεοῦ, πρὸς χάριν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ τῆς πρεσβείας τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου. Ἔσεται δὲ εἰς μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων γονέων καὶ συγγενῶν καὶ ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ὑγείας καὶ εὐημερίας τῶν ζώντων. Μενεῖ δὲ αὐτὸ τὸ ἐπτάφωτον κανδήλιον ἐν ταύτῃ τῇ ῥηθείσῃ ἱερᾶ Ἀνατολικῆ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Σαμμακοβίου εἰς αἰὲ ἀναπόσπαστον καὶ ἀναφαιρέτον ἐν ὁλοκληρίᾳ, ὡς ὑπάρχει, ὃν τῷ Θεῷ ἀφιερωμένον, ὥστε οὐδεὶς κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἐπ' οὐδεμιᾶ προφάσει ἢ αἰτίᾳ εἰχθρήποτε, ἢ λόγῳ ἀνάγκης κατεπειγούσης, ξένος ἢ συγγενής, δὲν δύναται νὰ τὸ ἀφαιρέσῃ ἐκ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας οὔτε ἀκέραιον οὔτε τὸ παρμικρότερον μέρος αὐτοῦ, διότι ὁ τοιοῦτος ἔσεται ἀσυγχώρητος παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ καταδιωγμένος ἐν παντὶ καιρῷ παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἱερέων ἐπιτρόπων τε καὶ λοιπῶν πατριωτῶν

(124) Περὶ δὲ τῆς κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας Σαμμακοβίου χρηματικῆς δωρεᾶς τῶν αὐδῶν ἀνδρῶν εἴρηται

ρια ἀνεγείρωσιν ἐν τῇ πατρικῇ αὐτῶν οἰκίᾳ. Τὸ ἔθνωφελές τοῦτο καὶ μεγαλεπήβολον σχέδιον τῶν μεγάλων πατριωτῶν ἔμελλε νὰ ἐπιδράσῃ σπουδαιῶς, οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν τοῦ Σαμμακοβίου, ἀλλὰ καὶ τοῦ περίξ Ἑλληνισμοῦ διότι ὡς ἱερόσυλος. Προικίζεται δὲ αὐτὸ τὸ κανδήλιον καὶ μὲ γρόσια τουρκικὰ κατ' ἔτος τριακόσια ἀριθ. 300 παρὰ τῆς ἡμῶν ἀδελφότητος διὰ τὸ καιόμενον ἐν αὐτῷ ἔλαιον, ὅπως τοιουτοτρόπῳ καλῇ ἀκοίμητον ἀπροφασίτως, περὶ τῶν ὑπῆλων αὐτῶν γροσίων θέλωμεν δώσῃ ἰδιαιτέραν διαταγὴν, τὸ πῶς καὶ πότε καὶ ἕως πότε νὰ λαμβάνωνται. Τὸ παρὸν ἔγγραφον δίδεται τῇ ἡμετέρᾳ ὑπογραφῇ καὶ τῇ σφραγίδι καὶ θέλει διατηρεῖται ἐν τῇ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ ἀσφαλῶς εἰς αἰῶνα τῶν ἀπαντα, πρὸς γινῶσιν τῆς παρουσίας καὶ ἐπερχομένης γεναιᾶς.

Συναποστέλλονται δὲ ἅμῳ μὲ τὸ κανδήλιον καὶ τρεῖς στολαὶ ἐρῶν ἀμφίων ἐκ στόφης χρυσῆς μ' ὄλων τῶν ἐν αὐταῖς ἀναγκάλων, τὰς ὁποίας θέλου ἐνδύονται εἰ ἱεροῖς λειτουργοῦντες ἐν τῷ ναῷ πρὸς δόξαν Θεοῦ».

Τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πρώτῳ σωτηρίῳ ἔτει ἐν Μηνί Ἰουλίῳ

ὑπογρ. Θεοδώρου Ξενοκράτους ὑπογρ. Α. Ξ ὑπογρ. Κ. Ζ.

(Τ. Π.)

(Τ. Π.)

ἐν τῷ ἀρχαίῳ κώδικι τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σαμμακοβίου ἡ ἐξῆς ἐπιστολή. αὐτῷ Πανιερότῳ καὶ Θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ Ἀγίῳ Βιζύης Κυρίῳ ἡμῶν Κυρίῳ Κοσμᾷ τῷ Πανσεβάστῳ ἡμῶν κατὰ πνεῦμα πατρὶ καὶ δεσπότῃ προσκνητῶς. Τὴν ὑμετέραν πανσεβαστον ἡμῖν Πανιερότητα ἡὑπερεπῶς προσκυνοῦντες τὴν πανίερον αὐτῆς δεξιὴν πανευλαβῶς κατασπαζόμεθα.

Ἀμφότερα τὰ ἀπὸ τῆς δ' τοῦ ἐνεστῶτος ἀποσταλέντα ἡμῖν σεβαστὰ εὐχετικά της μεθ' ὅσης πλείστης ἡλικῆς ἡμῶν ὑποκλί-

τὸ Σαμμακὸβιον εὐρισκόμενον εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἁγ. Ῥωμύλλας, ὃν δὲ κέντρον πολλῶν περίξ Κωμοπόλεων καὶ πλείστων βουλγαροφώνων χωρίων ἐπηρεαζομένων ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἤθελε καταστῆ ἡ φωτογόνος λαμπὰς τοῦ περίξ ὁμογενοῦς στοισεως κομισάμενοι ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν, ἀξιοθέντες τῶν πατρικῶν αὐτῆς ὀλοφύχων εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, καὶ πλήρη χαρᾶς ἄμα καὶ ἠλικῆς εὐγνωμοσύνης, διὰ τε τὴν κατ' εὐκληρίαν ἀπολαυσιν τῆς ποθητῆς ἡμῶν πατρίδος ταιούτου σεβαστοῦ καὶ φιλοκάλου ποιμένου, καὶ διὰ τὸν διακαῆ καὶ ἐνθερμον ζῆλον αὐτῆς πρὸς τε τὴν ἀνέγερσιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας καὶ τὴν σύστασιν τῆς σχολῆς καὶ ἀποκατάστασιν πρὸς φωτισμὸν καὶ ἐκπαίδευσιν τῆς ἐν τῇ φιλῇ ἡμῶν πατρίδι φιλομαθοῦς νεολαίας· δὲν λείπομεν ν' ἀποδώσωμεν τὰς πρὸς τὴν σεβαστὴν ἡμῶν εὐεργέτιδα Πανιερότητα ταπεινὰς ἡμῶν εὐχαριστήσεις, ἐξαιτούμενοι Θεοθεν, ὅπως ὁ τῶν ἀγαθῶν παροχὸς Κύριος ἐπιδοψιλεύσῃ Αὐτῇ ζῶν ἐπιμύηστον καὶ πᾶν ἐφετὸν καὶ σωτηριώδες πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἀπαρτισμὸν, οὐ μόνον αὐτῶν τῶν θεαρέστων ἔργων, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἄλλων ἀμοιρεῖ ἡ φιλῇ πατρίς καὶ ἀποδέχεται, ν' ἀπολαύσῃ ἀπὸ ἕνα τοιοῦτον φιλόκαλον καὶ ζήλωτὸν ποιμένα, υἱὸς ἡ σεβαστῆ ἡμῶν Πανιερότης. Ἐπομένως ὑπήκοοι οἱ εὐπειθεῖς δούλοι τῆς εἰς τὴν πατρικὴν αὐτῆς παραινέσιν καὶ προτροπῇ καὶ αὐθόρμητοι ἄλλως ἐκ πατριωτικῷ χρέους πρὸς τὸν ἔρανον τῶν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ θεοῦ ναοῦ ἀπαιτουμένων ἐξόδων, δὲν λείπομεν νὰ συνεισφέρωμεν καὶ ἡμεῖς δεκαπέντε χιλιάδας γρόσια, τὰ ὅποια ἀποστέλλομεν διὰ πολίτης μας ἐντεῦθεν εἰς βάρους τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κυρίου Ἰωάννου Φάχρη καὶ υἱῶν, μὲ διορίαν 45 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ θέλει γείνη φροντίς διὰ νὰ συναχθοῦν ἐν καιρῷ, παρακαλοῦντες νὰ γείνη σὺν Θεῷ καὶ δι' εὐχῶν τῆς ἡ ἐναρξίς μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι κατὰ τὸν θερμὸν καὶ ἐπίμονον αὐτῆς ζῆλον ἔσεται ὅσον οὐπω καὶ τὸ τούτου αἴσιον πέρας, καὶ ἐπιποθοῦντες καὶ ἡμεῖς νὰ ἰδῶμεν τὴν ἐκπεράτωσιν του ὅσον ἔνεστι

χείου, διατελούντος ἐν παχυλοτάτῃ ἀμυθείᾳ ἑλλείψει ἀνωτέρων παρ' αὐτοῖς σχολείων, ἐὼν καὶ αὐθις ἡ μητροπολιτικὴ ἀδράνεια ἀφ' ἐνός καὶ ἡ μικροφιλοτιμία τῶν τζορπατζιδῶν, ὡς σύνθητες, ἀπαιτούντων παραλόγῳ ἰσχυρισμῶ τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς πρωϊμότερον κατὰ τὸν ἐγκάρδιον πόθον μας.

Ἐν τούτοις ἐγνωμεν καὶ τὰ σημειούμενα ὑμῶν περὶ τῆς μεινάσης εἰς τὴν φιλότατην ἡμῶν αὐταδέλφην Χρυσῆν, * καὶ ἀνεψιὸν μας Ἰωσήφ, ** περιουσίας τοῦ μακαρίτου γαμβροῦ μας Κωνστατῖνο καὶ ἀπορήσμεν ἄκρως διὰ τὴν παρ' ἐλπίδα ἀποληφθεῖσαν μικρὰν αὐτοῦ κκτᾶστασι, ἐνῶ καὶ ἐκ φήμης καὶ ἐκ πληροφορίας βεβαίως μᾶς ἦτο γνωστὴ ἡ σημαντικὴ τοῦ περιουσία καὶ ἐσχάτως ἤδη φάνεται πολλὰ διάφορος, μ' ὅλα ταῦτα μένομον ὑπόχρεσι εἰς τὴν πατρικὴν αὐτῆς προστασίαν καὶ συνδρομήν, καὶ εἰς τὴν ἐνδειχθεῖσαν περιθάλψιν τοῦ ἐνδοξοτάτου Μουδῆρ Ἀχμέτ ἀγᾶ Τζεμὴλ ὀγλοῦ καὶ ἡγεμόνος, πρὸς τὸν ὁποῖον στέλλομεν εὐχαριστήριόν μας μεχτοῦπι τουρκιστί καὶ παρακαλιῦμεν νὰ ἐγγειμισθῇ τῇ ἐνδοξότητι τοῦ διὰ τῆς αὐταδέλφης μας διὰ νὰ δεῖξῃ καὶ ἡ ἰδίᾳ καὶ διὰ τούτου τὴν εὐγνωμοσύνην της πρὸς τὴν εὐδιάθετόν του προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπαλλαττόμενος καὶ ὁ δοῦλος της Θεόδωρος ἀπὸ τὰς ἐδῶ ἀσχολίας καὶ ὑποθέσεις μου, ἐλπίζω καὶ νὰ κινηθῶ ἐντεῦθεν σὺν Θεῷ καὶ δι' εὐχῶν της πρὸς τὰ αὐτόσε, διὰ νὰ τὴν προσκυνήσω καὶ προσωπικῶς, καὶ τότε ἐν τῷ ἐρχομῶ μου θέλου διατεθῆ βελτιώτερον πόσον τὰ συγγενικά μας αὐτὰ συμφέροντα, ὅσον καὶ ἄλλα μερικώτατα, ἀνήκοντα εἰς τὴν πατρίδα μας Θεοῦ βοηθοῦντος. Ἄναμένομεν εὐχετιῆν αὐτῆς ἀπόκρισιν ἐξαγγελτικὴν ἅμα τῆς τιμαλφούς ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγείας καὶ δηλωτικὴν τῆς παραλαβῆς

* Ἐτέρα ἀδελφὴ τῶν ἀιδίμων ἀνδρῶν ὑπανδρευθεῖσα ἐν Σαμμοκεσίφ. ** Γιὸς τῆς Χρυσῆς καὶ πατὴρ τῶν ἐν Βουκουρεστίφ ἐριτίμων κκ. Νίνκας Χάιτα Μελβίνας καὶ Κλεοπάτρας Ι. Ξενοκράτους.

τῶν ἐν λόγῳ Σχολῶν ὅπου αὐτοῖς ἐδόκει, δυσαρεστήσασα τοὺς ἀπαθίμους ἄνδρας, δὲν μετέβαλον τὴν γνώμην αὐτῶν.

Ἦν Ἰούλιος τοῦ 1872, ὅτε, παρουσιασθείσης ἐπιτροπῆς Σαμμοκοβιτῶν ἐνώπιον τοῦ ἐκ Κων)πόλεως διερχομένου ἀειμνήστου Κ. Ξενοκράτους, ὑπεδέχθη αὐτὴν εὐμενῶς καὶ ἀκολουθῶς ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν ἀνγχώρησίν του κτευρωδίσει αὐτῶν, ἐξέφρασκεν αὐτοῖς, ὅτι διὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἀνταποκριτοῦ αὐτοῦ κ. Π. Κωνσταντινίδου ἤθελε ἀνχγγεῖλῃ αὐτοῖς τὰ περὶ ἐν Σαμμοκοβίῳ σχέδιά του. Συμφώνως τῇ ὑποσχέσει ἔγραψε πρὸς τὸν ἐν λόγῳ ἀνταποκριτὴν αὐτοῦ ὅπως ἀποστείλῃ εἰς Σαμμοκοβίον ἀρχιτέκτονα πρὸς καταμέτρησιν τοῦ χώρου τῆς πατρικῆς αὐτοῦ οἰκίας καὶ τῶν πέριξ πρὸς ἀνέγερσιν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων. Τελεσθεῖσθαι τῆς ἐντολῆς ταύτης καὶ ἀποσταλείσης αὐτῷ τῆς ἐκθέσεως τοῦ καταμετρηθέντος χώρου, διὰ τοῦς, ὡς ἐβημεν εἰπόντες, λόγους παρητήθη ἢ ἀνέγερσις, ὅτε καὶ ἀπέθανεν ὁ (1) ἀειμνήστος ἀνὴρ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1876.

Ἐν τῇ ἐπισήμῳ αὐτοῦ διαθήκῃ οὐδὲν μὲν διέλαθε περὶ τῆς γενετήρας αὐτοῦ πατρίδος, κατὰ τινὰ ὅμως ῥοιμανικὰ φύλλα ἐν

τῶν πεμπομένων γροσιῶν ταῦτα ἠικῶς. Τὰ δὲ πανίερα αὐτῆς ἐτη εἶεν θεόθεν πλεῖστα καὶ σωτήρια, αἱ δὲ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι ἀρωγαὶ ἡμῖν ἐν βίῳ παντί.

Τῆς ὑμετέρας παυσέπτου ἡμῖν Πανιερότητος ταπεινοὶ κατὰ πνεῦμα ἡῖοι καὶ εὐπειθεῖς δοῦλοι.

(ὑπαγρ.) Θεόδ, Ξενοκράτους

1 Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μεγαθίμου ἀνδρὸς τελουμένου μνημοσύνου ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναφ̄ συλλειτουργούντων τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχῇ ἐπὶ τὰ μητροπολιτῶν τῇ 12 Δεκεμβρίου 1876, ἐξεφανήθη ὑπὸ τοῦ νῦν Φιλιππουπόλεως Φωτίου ὁ ἐξῆς ἐπίμνημότμος λόγος, ἐν ᾧ ἐξαίρονται κάλλιστα αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ.

ταῖς τελευταίαις ἡμέραις τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐν παραρτήματι τῆς διαθήκης ἐξέθετο τὴν ὑστάτην αὐτοῦ θέλησιν περὶ τῆς ἰδίας

«Παραγιώτατε Δέσποτα,

α'. Πίστις εἰς Θεόν, ἕως τῆς πατρίδος καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, ὡς ἀκτινοβόλοι ἐστὶν ἐκπέμπουσαι πολλὰς τὰς λαμπροδύνας χριστιανικῶν καὶ κωνωνικῶν ἀρετῶν, ἐλκύουσι τὴν προσοχὴν μου, πρυθιμεμένου νὰ πλέξω τὸν ἐπιτίφριον στέφανον τοῦ Κωνσταντίνου Ξενοκράτους, ὑπὲρ οὗ σήμερον ἡ ὑμετέρη Παναγιώτης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἀγιωσύτης καὶ ἱερᾶς συνόδου αὐτοκλήτως ἐπιτελεῖ πατριαρχικὸν μνημόσυνον. Ἀλλὰ, ἐν ῥήτορες δεινοὶ καὶ τῆς τέχνης εἰρέται, κελούμενοί ποτε παρὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν πόλεως ἵνα δηλώσωσι λόγῳ τὴν ἀρετὴν τῶν πεσόντων ὑπὲρ πατρίδος ἐν τῷ πολέμῳ, μὴν μὲν ἔχοντες νὰ ἐξυμνήσωσιν ἀρετὴν, τὴν φιλοπατρίαν, εὗρισκον τὸν πάντα χρόνον ἀνεπαρκῆ, πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν, τί ἠδύνατο νὰ κατωρθώσῃ ταπεινὸς ἱεροκῆρυξ μόνις πρὸ δύο ἡμερῶν κληθεὶς ἵνα ἐξυμνήσῃ οὐχὶ φιλοπατρίαν ξηρὰν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ καὶ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν ἀφροσιωμένην καὶ συμπάθειαν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἰλαρὰν καὶ ἀνυπόκριτον; Τί ἠδύνατο δὲ νὰ εἶπῃ, ἐὰν καὶ περισσότερος ἐνυπῆρχε χρόνος, καὶ ἐνικυπὲς ὀλόκληρος, ἀφοῦ τὸ ἀδαμάντινον σύμπλεγμα πίστεως καὶ φιλοπατρίας καὶ κοινῆς ἀγάπης συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς ἓν μόνον πρόσωπον, καὶ ἐκάστη τούτων συμφιλοτιμεῖται καὶ σπουδάζει νὰ φανῇ τῆς ἄλλης προέχουσα καὶ κυριωτέρα; Καὶ λοιπὸν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ κλείσωμεν τὸ στόμα; Πλοῦτος ἀγαθῶν καὶ εὐεργεσιῶν πλουθὺς θὰ ἐπιβάλωσι σιωπὴν, διότι ὁ λόγος δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ ἀκριβῶς τὰς ἀρετὰς τοῦ εὐφημουμένου; Καὶ ὑπάρχει μεγαλύτερος ἔπαινος τοῦ νὰ νικᾷ τῶν κατωρθωμάτων τὸ μέγεθος τὴν δύναμιν τοῦ λόγου; Μικρὰν λοιπὸν τοῦ νὰ προξενήσῃ εἰς ἐμὲ δειλίαν ἢ δυσχέρεια τῆς ἐπιχειρήσεως,

αὐτοῦ πατρίδος, ὡς καὶ περὶ τινῶν ἐν Κων) πόλει λησμονηθέντων συγγενῶν του.

ἔτι μᾶλλον μὲ παρορμᾶ εἰς τὴν ἐκφώνησιν τοῦ προκειμένου ἐπιταφίου, καθόσον τοσοῦτον μεγαλείτερος ἀποβαίνει ὁ ἔπαινος, ὅσῳ περισσότερον ὑπολείπεται τῆς πραγματικῆς ἀξίας τοῦ ἐπικινουμένου.

β'. Πίστις εἰς Θεόν. Οὐδὲν σορῶτερον καὶ οὐδὲν γλυκύτερον ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἀπὸ τὴν ζῶσαν εἰς Θεὸν πίστιν· διότι ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις ἡ πίστις αὕτη γίνεται πρόξενος μεγάλων εὐεργεσιῶν, εἰς δὲ τὰς δυστυχίας ἀνυψαὶ τὸ φρόνημα καὶ στρέφει τοὺς ὀρθοκλμούς τῶν ὀπαδῶν τῆς εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς παγκοσμίου σωτηρίας, ὅστις, τελεωθεὶς διὰ πημάτων, ἐγένετο τὸ αἰῶνιον πρότυπον ἀκρας ὑποταγῆς καὶ πεποιθήσεως εἰς τὸ θέλημα τοῦ ὑψίστου. Τὴν ἀναντίρρητον ταύτην ἀλήθειαν κηρύσσει μὲν γενικῶς ἡ ἱστορία τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀποδεικνύει δὲ ἐιδικώτερον ἡ ἱστορία τοῦ ἡμετέρου γένους. Τὸ ἔθνος ἡμῶν μόλις διασῶσαν τὸ σκάφος τῆς ὑπάρξεώς του ἀπὸ τρομερῶν ναυάγιον, εἰ καὶ ὅλον τὸ πολύτιμον φορτίον ἐλευθερίας καὶ δόξης ἔρριπεν εἰς τὴν ἀγρίαν θάλασσαν τῶν περιστάσεων, διετήρησεν ὅμως ὡς πυξίδα ἀσφαλῆ αἰ ἱερὰν περικυκλωθεὶς τὴν πίστιν· ἡ πίστις ἐρώτιζεν αὐτὸ, πεσὼν εἰς τὸ σκοτάδι τῆς ἀμαθείας· ἡ πίστις παρεμβύθει αὐτὸ εἰς τὰς συμφοράς· ἡ πίστις ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυά του, τῷ ἐνέπνεε καρτερίαν καὶ φρόνησιν· ἡ πίστις παρήγαγε τὰ ἔθνικὰ ἐκεῖνα προπύργια, τοὺς μεγάλους ἡμῶν πατέρας, οἵτινες ἐκρέμασαν μὲν τὰ ὄργανά των εἰς τὰς ἰτέας τοῦ ὀρητικοῦ ποταμοῦ τῶν καταστροφῶν, οὐδέποτε ὅμως οὐδαμῶς ἐπαυσαν ψάλλοντες τὰς ᾠδὰς τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς οὐχὶ ἀλλοτρίας, ἀλλοτριθείσης ὅμως κατὰ τὰς ἀνεμνηνέτους βουλὰς τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ. Τοιούτων μεγάλων προγόνων ἀπόγονος, τοιούτων πατέρων υἱὸς ὁ Κωνσταντῖνος Ξενοκράτης, δὲν ἔμελλεν ἢ ν' ἀκολουθήσῃ πιστῶς τὰ ἔχνη τῶν γεννητῶν του. Θηλάτης ἀπὸ τοῦς γα-

Ἡ περὶ τῆς πατρίδος, ὑπέρτατη θέλησις τοῦ ἀοιδίου ἀνδρὸς ἔμεινε νεκρὰ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ὅτε κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1886 πορευθεὶς εἰς Βουκουρέστιον ὁ ἐκ τῶν ἑξιοτίμων ἡμῶν πατριωτῶν κ.

νεὺς αὐτοῦ μετὰ τοῦ γάλακτος τῆς σαρκὸς καὶ τὸ γάλα τῆς εὐσεβείας, ἐν τῇ εὐτελείᾳ διήνησε τὸ μικρὸν στάδιον τῆς ζωῆς του καὶ ἐν εὐσελείᾳ παρέδωκε τὸ πνεῦμά του εἰς τὸ Θεόν, ἀφίεις εἰς τοὺς ἐπιζῶντας πολλὰ τὰ δείγματα τῆς ζωῆς αὐτοῦ πίστεως, πολλὰς δὲ καὶ τὰς ἀφορμὰς νὰ εὐλογῶσι τὸ ὄνομά του αἱ ἐπερχόμενοι γενεαί. Ποῖα τὰ δείγματα καὶ αἱ ἀφορμαὶ αὗται; Δύο μόνον λαμβάνομεν ἐνταῦθα ὡς κυριώτερα καὶ δεσπόζοντα τῶν ἄλλων τὴν ἄκραν φιλοπατρίαν καὶ τὴν κοινὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, αἵτινες ὡς ἀκριβῆ κάτοπτρα ἀπινδαλματίζουσι πιστῶς τὴν εἰκόνα τοῦ Κ. Ξενοκράτους.

γ'. ἔρωσ τῆς πατρίδος, "Ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ πίστις καὶ θρησκευτικὴ μὀρφωσις χωρὶς ἀκοῆς, τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Παῦλος διδάσκει καὶ ἡ παρατήρησις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μαρτυρεῖ. Τῷ ὄντι ὁ ἄνθρωπος καθὼς γεννᾶται γυμνὸς τὸ σῶμα, οὕτω γυμνὸς γεννᾶται καὶ τὴν ψυχὴν. Αἱ ἐν αὐτῷ φύσει ὑπάρχουσαι νοεραὶ καὶ ἠθικαὶ ἱκανότητες δέουσι ν' ἀνεπτυχθῶσιν ἔξωθεν διὰ διδασκαλίας ὁρθῆς καὶ παραδειγματῶν ἐναρέτων, ἄλλως τὰ θεσπέσια ταῦτα δῶρα συμπνίγονται ἀπὸ τὰς ἀκάνθους τῆς ἀμαθείας καὶ τῶν προλήψεων. Πρὸς ἐπίτευξιν ὅμως τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ ἀπαιτεῖται ἡ ὑπαρξὶς διδασκάλων μεμορφομένων, ἡ ἕδρισις παντοδαπῶν σχολῶν, ἐργαστηρίων τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἀνάπτυξις κοινωνικῆ ἐλευθερίας εἰς τὸ σκέπτεσθαι καὶ εἰς τὸ πράττειν, καὶ συνδρομὴ πολλῶν ἄλλων ἠθικῶν κεφαλαιῶν. Ὅλα δὲ ταῦτα δὲν ἀπαντῶσιν εἰμὴ εἰς τόπον, ἐνθα ὑπάρχει εὐνομία, ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ τάσις εἰς τὴν πρόοδον· εἰς τοιαῦτον τόπον ὡς εἰς μέγα πανδιδασκῆριον φωτίζεται ὁ νοῦς διὰ τῆς ἀ-

Εὐάγγελος Κωνσταντινίδης καὶ ἐπισκεφθεὶς τὸν κληρονόμον καὶ ἐκτελεστήν τῆς διαθήκης, γαμβρὸν δ' ἐπὶ τῇ ἀνεπιζῶν αὐτῶν Ἑλένη ἀειμνηστον Γ. Κυριαζῆν, ὅστις μέγιστον ἐνδιαφέρον ἔδειξε ὑπὲρ

ληθείας καὶ ἐξαγνίζεται ἡ καρδία διὰ τῶν πράξεων τῆς ἀγαθῆς θελήσεως. Ὅποια ἄρα τιμὴν, ὅποια εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται εἰς τοὺς ἀειδήμους ἐκείνους ἄνδρας, οὔτινες, συντελέσαντες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐγένοντο οὐ μόνον εὐεργέται τῆς πατρίδος, ἀλλὰ τύπος ἀκραιρῆς τῆς φιλοπατρίας ; Ἐνταῦθα δὲ δυνάμεθα νὰ θαυμάσωμεν ἐπαξίως τὸ φιλόπατρι τοῦ Ξενοκράτους· διὰ τοῦ αἵματος καὶ τῶν ιδρώτων, διὰ τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς ἠθικῆς συνδρομῆς καὶ τῶν χρημάτων, διὰ παντὸς ἐν γένει θεμιτοῦ μέσου προσεπάθει νὰ φανῇ φιλόπατρις· νέος ἐξέθηκε πλειστάκις τὴν ζωὴν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας, γέρον ἔδαπάνη μέγα τοῦ πλοῦτου τοῦ μέγιστου ὑπὲρ τῆς εὐκλείας τῆς πατρίδος του. Φιλοξενούμενος εἰς ξένην χώραν, ἔνθα ἔτιμα τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, δὲν ἐσκέπτετο εἰμὴ διὰ τῆς φιλόπατρης αὐτοῦ πατρίδος τὸ μεγαλεῖον. Τοῦτο ἦν ὁ ἱερός πόθος τῆς καρδίας· τοῦτο τὸ διηνεκές μέλημα τοῦ νοός· τοῦτο ἐγλύκανε τὰς πικρίας τοῦ βίου· τοῦτο ἐνεψύχου αὐτὸν εἰς τὰς παντοειδεῖς ἐθνικὰς συνδρομὰς καὶ θυσίας. Καὶ ἀπλῆ ἡ ἀνάγνωσις τῆς διαθήκης τοῦ ἀειδήμου χωρὶς τινος ἄλλης περὶ αὐτοῦ εἰδήσεως, ἀρκεῖ νὰ πείσῃ ἕκαστον ὅτι μέγας πατριωτισμὸς ἐφλόγιζε τὰ στέρνα τοῦ Ξενοκράτους.

δ'. Ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Ὅποια δέ τις ὑπῆρξε καὶ ἡ φροντίς αὐτοῦ πρὸς περίθλαψιν τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀνακούφισιν τῆς πτωχείας ; Εὐγενὴς καρδίαν, δὲν ἠδῆνατο αὐτὴ μὲν νὰ ἐντροφεῖ εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ πλοῦτου, καὶ οἱ ἄλλοι νὰ φλογίζωνται εἰς τὴν κάμινον τῆς στερήσεως ἢ τῆς ἀρρωστίας. Ἐὰν τὸ ἐθνικὸν μας νοσοκομεῖον ἐνέγραψεν ἤδη μεταξὺ τῶν μεγάλων αὐτοῦ εὐεργετῶν καὶ τὸ πολῦτιμον ὄνομα τοῦ Ξενοκράτους, τὸ ἰδιοσυτήρητον νο-

τῶν ἐκπαιδευτηρίων Σχμμυκοβίου ἐξετάσας λεπτομερῶς τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν κατάστασιν, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ διαβεβαίωσιν ὅτι ληφθήσεται πρόνοια περὶ αὐτῶν. Κατὰ τὴν εἰς Κων)πόλιν δὲ μετὰ καιρὸν ἄφιξιν τοῦ ἀειμνήστου ζεύγους Γεωργίου καὶ Ἑλένης Κυριαζῆ, παρουσιασθείσης αὐτοῖς ἐπιτροπῆς Σχμμυκιῶτων καὶ τυ-

σοκομεῖτον αὐτοῦ εἰς Βουκουρέστιον θὰ ἴσταται αἰωνίως ζῶσα στήλη τῆς συμπαθείας αὐτοῦ πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, ἔλεγχος δὲ πικρὸς τῶν σκληροκαρδίων καὶ τῶν ἀσπλάγγων. Ἀλλὰ, μήπως προνοῶν διὰ τὸ σῶμα, ἡμέλει καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῶν ὁμοπίστων καὶ ὁμοσυνῶν αὐτοῦ;

Καὶ ἀλλοχού μὲν ἄλλα ἐνταῦθα δὲ ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς σύλλογος, ἡ ἀδελφότης Ξηροκόνη καὶ ἡ Θεολογικὴ τῆς Χάλκης σχολή, αἱ ἀκροπόλεις αὐταὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας, εὖρον ἐν τῇ πρωσάπῃ τοῦ Ξενοκράτου, ἱκανὸν ἀντιλήπτορα. Καταλείπων πάντα ταῦτα τὰ ἱερὰ καθήκοντα, ἔνθα εὐρημήτωσι τὸν ἄνδρα ὅσον ἕκαστον ἔχει δυνάμειως ἢ εὐχαριστίας ὡς μαθητῆς τῆς θεολογικῆς σχολῆς, ἐκφράζω σήμερον παρηρησία ἐκ μέρους τῶν σημαθητῶν μου τὴν ἀρχὴν ἡμῶν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν γενναίαν συνδρομήν, ἣν τὸ φιλότιμον τοῦτο τέκνον τῆς ἐκκλησίας ἐποιήσατο εἰς τὴν θεολογικὴν σχολήν, τὸ ἱερὸν τοῦτο καὶ μοναδικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς θεολογίας ἐνδιαίτημα, δι' ὃ δικαίως δύναται νὰ κυχηθῆ τὸ ἡμέτερον γένος εἰς τὰς προσευχὰς καὶ δεήσεις καὶ ἱλαστηρίους πρὸς Θεὸν θυσίας, μετὰ τὰ σεπτὰ ὀνόματα τοῦ ἀπαρχμύλλου πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ ἀθανάτου τὸ κλέος Τυπέλλου, θέλομεν μνημονεύη εὐλαβῶς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ξενοκράτου. Οὐδέποτε θέλομεν λησμονήσει τὴν πρὸς τὸ γένος καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς συμπάθειαν, καὶ ἐν εὐγνωμοσύνῃ καρδίας θὰ παραρωμῶμεν τοὺς ὁμογενεῖς νὰ λέγωσι μεθ' ἡμῶν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ, τοῦ μεγάλου ἔθνικοῦ εὐεργέτου, αἰωνία ἡ μνήμη, αἰωνία ἡ μνήμη!

χούσης εύμενοῦς ὑποδοχῆς ἀπεφασίσθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου τοῦ αειμνήστου Κ. Ξενοκράτους, ἦτοι ἡ ἐν τῇ πατρικῇ αὐτῶν οἰκίᾳ ἀνεγερσις ἀνωτέρων σχολῶν. Κατεμετρήθη καὶ πάλιν ὁ χώρος καὶ ἐστάλη ἡ ἔκθεσις εἰς Βυκουρέστιον, πρὸς μεγίστην ὄμως καὶ πάλιν δυστυχίαν τῆς πατρίδος προσβληθεὶς ὁ ἀοιδίμος Γ Κυριαζῆς ὑπὸ δεινῆς ἀσθενείας ἐπὶ τριετίαν κατατροχούτης αὐτόν καὶ κλονιζούσης τὴν υἰεὶν του, δὲν ἠδύνατο νὰ σκεφθῆ καὶ πράξῃ τι περὶ αὐτῆς, ὡς ὁ ἴδιος ἐξέφρασε κατὰ τὴν εἰς Κων)πολιν ἄφιξίν του τῇ 1890. Πληροφορηθεὶς ὄμως τὴν γιγνομένην τότε ἐκ βάρων ἀνεγερσιν τῶν Σχολῶν Σαμμακοβίου προσέφερεν ἐξικοντάλιρον συνδρομὴν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὑπεσχέθη τὴν συντήρησιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ εἰς Σαμμακοβίον ἀπεφάσισεν, ἵνα πληρέστερον ἐκ τοῦ σύγγυου γνωρίσῃ τὸ τε Σαμμακοβίον καὶ τὰς ἀπολύτους τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτοῦ ἀνάγκας. Ἀλλὰ φαίνεται καὶ πάλιν ἄτεγκτος δαίμων ἐβρόντησεν ἵνα τὸ πολύτιμον Σαμμακοβίον ἀνακουρισθῆ διότι κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1893 ἀποθνήσκει ὁ μεγάλθυμος ἀνὴρ καὶ ἡ ἀοιδίμος σύζυγος καὶ κληρονόμος αὐτοῦ Ἑλένη ἀφιχθεῖσα εἰς Κων)πολιν κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1893 ἠρέσθη εἰς τὸ νὰ προσφέρῃ συνδρομὴν ἐκ 50 εἰκοσαφράγκων πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν Σχολῶν, ἀναγγείλασα συγχρόνως καὶ τὴν προικοδοτήσιν αὐτῶν δι' ἑτησίαν ἐπιχορηγήσειω ἐκ πενήτηκοντα εἰκοσαφράγκων πρὸς τὸ παρόν.

Ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα ὠνόμασεν αὐτοὺς μεγάλους εὐεργέτας, ψηφίσασα ἵνα κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων γίνηται ἐτήσιον Ἀρχιερατικὸν μνημόστυνον ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν κεκοιμημένων ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ξενοκρατῶν καὶ ὑπὲρ εὐημερίας τῶν ζώντων ὠνόμασε δὲ καὶ τὸ διὰ τῆς αὐτῶν συνδρομῆς ἀνεγερθὲν κατὰ τόπλεϊστον καὶ διὰ τῆς ἐν λόγῳ προικοδοτήσεω; συντηρούμενον παρθενῶγειον «Ἑλένειον». Καὶ ἐτέραν δὲ συνδρομὴν ἐκ 50 εἰκοσαφράγκων ἀπέστειλεν εἰς Σαμμακοβίον ἡ ἀοιδίμος Ἑλένη ὑπὲρ τῶν πα-

θόντων ἐκ τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς τοῦ 1894, ἀποτερωσάσης ὁλόκληρον συνοικίαν, ἤτοι ὑπερ τὰς 50 οἰκίας.

Ἀποθανούσης δὲ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1897 καὶ τῆς αὐδίου Ἑλένης διατελεῖ ἤδη κληρονόμος ἡ ἐν Βυυκορυστίῳ διαμένουσα ἀνεψιὰ καὶ θετὴ αὐτῶν θυγάτηρ εὐγενεστάτη δεσποσίνη Κλεοπάτρα Ξενοκράτους Κυριαζῆ. Καὶ αὕτη ἐξ αἰσθήματος φιλογενείας πρὸς τὴν γενέτειραν τῶν ἑαυτῆς προγόνων ἐμπνεομένη μέγιστον ἐνδιαφέρον δεικνυσιν ὑπὲρ αὐτῆς, οὐ μόνον πληρώνουσα τεκτικῶς τὴν ἐτήσιον τῶν Σχολῶν ἐπιχορήγησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐξήσιν αὐτῶν ὑπισχυομένη. Μετὰ χρηστῆς δὲ ἐλπίδος προσμένει ἡ πατρίς τὴν συνέχισιν τῶν πρὸς αὐτὴν ἀγαθοεργιῶν καὶ γενναίων δωρεῶν τῶν ἀειμνήστων αὐτῆς θείων Ξενοκρατῶν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μεγαλεπήθολου αὐτῶν σχεδίου.

Γεώργιος Μ. Βιζυηνός. Ὁ ἀτυχῆς οὗτος ποιητῆς καὶ φιλόσοφος ἐγεννήθη ἐν Βιζύῃ τῷ 1858 ἐκ γονέων Μιχαὴλ καὶ Δεσποίνης. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν τοῖς σχολείοις Βιζύης μετέβη μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς Κων]πολιν, ἔνθα ἐμάνθανε τὴν ῥηπτικὴν. Ἐρχων ὁμως ζῆλον πρὸς τὴν σπουδὴν κατώρθωσε νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολὴν, ἐν ᾗ μεγίστην φιλομάθειαν ἐπεδείκνυε καὶ ἰδίαν ἐπίδοσιν ἐν τῇ ποιήσει. Ἐνταῦθα δημοσιευθέντων τῶν «παιητικῶν αὐτοῦ πρωτολείων» δαπάνη Γ. Χασιώτου, ωροσληφθεὶς ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ μεγαθύμου Γ. Ζαρίφη ἐστάλη εἰς Γερμανίαν, ἐνθ' ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του καὶ ἐκδύς τὴν ἐπὶ ὕψησις ἐνάκσημον αὐτοῦ διατριβὴν «τὸ καλὸν παρὰ Πλωτίῳ» ἔλαβε διδακτορικὸν πτυχίον, Ἐλθὼν δὲ ἐν Ἀθήναις διέπρεψεν ἐφ' ἱκανὰ ἔτη ὡς ὕψηλότης τῆς (ἱστορίας τῆς) φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἀθήνησι ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἐσχάτως δὲ καὶ ὡς γυμναστής τῶ ἐθνοποιῶν τοῦ αὐτόθι Ἑλληνικοῦ θεάτρου Λ. Κορομηλᾶ, καταγεύμενος ἐνταυτῷ εἰς αἴην οὐγγραφὴν πλείστων ἐξμέτρων τε καὶ πεζῶν, Μεταξὺ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ διακρίνε-

ται κυρίως ὁ Κόδρος ἐπικόν ποιήμα βραβευθέν κατὰ τὸν Βουτσιναῖον ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1874 καὶ ἐκδοθὲν ἐν Ἀθήναις τῷ αὐτῷ ἔτει. Τὸ ἔπος τοῦτο συγκείμενον ἐκ δέκα ῥαψωδιῶν, ἐξ ἑκάτὸν τριάκοντα καὶ δύο στροφῶν δεκαστίχων καὶ ἑτι χιλίων τριάκοντων εἰκοστίχων ὑπόθεσιν ἔχει κυρίως τὴν εἰς Ἀθήνας κἀθηδὸν τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ τὸν αὐτοπραΐρετον θάνατον τοῦ φιλοπάτριδος Κόδρου, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ὁ ποιητὴς παρενέειρε καὶ ἑρωτικὴν τινα σκηνὴν μεταξὺ Μένδοντος καὶ Θελιχώρας, εἶναι σπουδαιοτάτη ὑπ' ὅλας τὰς ἐποφεῖς, ἡ δὲ πολὺπλοκος αὐτῆς διασκευὴ ἀναδείκνυσι τὸν Κόδρον δεύτερον τῇ τάξει μετὰ τὴν Ἀβλάδων τοῦ Α. Σούττου διαφυστοπέρες πρὸς τὴν δημιουργικὴν φαντασίαν. Πεζὰ δὲ συγγράμματα αὐτοῦ διακρίνονται, τὸ καλὸν παρὰ Πλωτίνῳ, ἐμπειρικὴ ψυχολογία, Περὶ καλλιτεχνίας κ. λ. π.

Κατεγίνετο λοιπὸν στιχοῦργῶν τὸ ἀπλάτι τῆς Βασιλοπούλας ἀλλὰ καθ' ἣν ἐσπέραν ἐτέλειτο ἡ ἐφεσπερὶς τοῦ Φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσῶ» κατὰ τὴν ἀποτρόπιον ἐκείνην καὶ ἀποφράδα νύκτα τῆς φιλολογικῆς πανδαισίας, ὁ ἀτυχὴς ποιητὴς μόλις ἤδη συμπληρώσας τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἀριστούργημα καὶ ἀναγινώσκων αὐτὸ μετὰ στόμφου καὶ ρυθμικῆς, ὡς αἰέποτε ἁρμονίας, αἴφνης ἀπολέσας τὰς φρένας καὶ ἀρπάσας τὸ ὑπερένωθεν τῆς κλίνης αὐτοῦ ἀνηρητημένον πολύκροτον ἀπεπειράθη ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' εὐτυχῶς ἀπετρέπη ὑπὸ συμπαθοῦς τινος φίλου τυχαίως ἀναβαλόντος τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀπαίσιον καὶ σπαραξικάρδιον ἐκείνην στιγμὴν. . . τὴν δ' ἐπιούσαν μετηνέχθη εἰς κἀθηδὸν τι καὶ ζυφερὸν δωμάτιον τοῦ Δρομοκαϊτείου φρενοκομείου, ἔνθα καὶ διέμεινεν ἐπὶ ὀλόκληρον τριετείαν. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ οἴκτου καὶ φρικώδους ἐκείνου φρενοκομείου δικτελῶν ὁ πικρῶρον ποιητὴς ἐξηκολούθει στιχοῦργῶν ποιήματα, ἅτινα λαμβάνοντες παρ' αὐτοῦ οἱ συγχάκις αὐτὸν ἐπισκεπτόμενοι φίλοι ἐδημοσίεον διὰ τῶν ἐγγυρῶν

φύλλων. Καί οὕτω λοιπὸν ἡ εὐφράνταστος ἐκείνη κεφαλὴ, ἡ ἔξο-
χος ἐκείνη μεγαλοφυΐα, καὶ τοὶ περακμιχτάσασ καὶ ἀποσυντεθείσασ
ἐξηκολούθει ὁμως παραγάγουσα· καὶ τὴν παραγωγὸν δύναμιν τῆς
ἐνεργείας αὐτῆς μαρτυρεῖ τὸ πανύστατον αὐτοῦ ἔργον «τὸ νεραϊ-
δοφίλημα», (1) ὅπερ οἶωνει ἀκύκνειον ἄσμα» ὀλίγον τι πρὸ τοῦ
θανάτου αὐτοῦ, κορυθαντιάσασ ἤδη καὶ ἔνθους γενόμενος καὶ χρο-
ρεῦων συνάμα κατὰ τὸν Ἑρκειὸν ρυθμὸν ἔψαλλεν ἐν τῇ ἐξάψει
τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ παραφροσύνης. Ἀπέθανε δὲ τῇ 15 Αὐ-
γούστου 1896.

(1) Τὸ πῆμα τοῦτο συνιστάμενον ἐξ εἴκοσι στροφῶν καὶ 125 στίχων
ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ ἐξ. ἱατροῦ κ. Ν. Βασιλειάδου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 4 τῆς
γ'. περιόδου φυλλαδίου τῆς «Φιλολογικῆς Ἠγῆς».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 'Ι.

Ἄρχαῖα ἔθιμα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διατηρουμένων ἀρχαίων ἔθιμων τὸ μᾶλλον ἀξιοπεριέργον καὶ κατακριτέον ἐνταυτῷ εἰδωλολατρικόν ἐναπομεῖναν ἔθιμον εἶνε τὰ ἀναστενάρια, ἢ νεστενάρια, μεγίστην ὁμοιότητα ἔχοντα μὲ τὰς ἀρχαίας ὀργιαστικὰς ἱεροτελεστίας τῶν Θορκῶν καὶ Ἑλλήνων, τὰς πανηγυριζομένας ἐπὶ τῶν ὄρεων τῆς Θορκῆς εἰς τιμὴν τοῦ Σαβαζίου ἢ Διονυσίου (Βάκχου).

Αἱ ὀργιαστικαὶ αὗται ἱεροτελεστίαι ἐκχριστιανισθεῖσαι μετ' ἄκρας εὐλαθείας τελοῦνται διατηρούμεναι ἐν ταῖς χωρίοις τῆς ἐπαρχίας Ὀργὰς, Ἰάτρος, Ἀγ. Στεφάνω, Ἀγ. Ἰωάννη, Πινακῆ. Μετὰ μεγαλειτέρας ὁμως παρατάξεως ἐορτάζονται ἐν τισὶ χωρίοις τῆς γείτονος ἐπαρχίας Σωζουαγαθοπόλεως καὶ ἰδίᾳ ἐν Κωστῇ⁽¹⁾ ἔνθα ἐπὶ ὀκτὼ κατὰ συνέχειαν ἡμέρας τελοῦνται τὰ ὄργια ταῦτα τῶν ἀναστεναρίων κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, καθ' ἃς ἀπαγορεύεται πᾶσα ἄλλη ἐργασία ἢ ἐνασχόλησις τῶν κατοίκων.

Ἐγκεῖται δὲ ἡ τελετὴ αὕτη τῶν λειψάνων τῆς εἰδωλολατρείας κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν περιφορὰν ἀνὰ τὰς ἀγυαῖς καὶ οἰκίας τοῦ χωρίου ἁγίων εἰκόνων τῇ συνοδείᾳ τυμπάνου μετ' ἀσκαύλου (γκάϊτας) ἢ λύρας κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου ἢ κατ' ἐπίσημόν τινα πανηγύριν. Αἱ εἰκόνες αὗται, ἔχουσαι κάτωθεν λαβίδα πρὸς κράτησιν καὶ ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν καλυμμάτων προσηρησμέναις ἀλύσει μετὰ κωδῶνων, φυλάττονται ἐν τισὶ μὲν χωρίοις ἐν ἰδίῳ οἰκήματι κονάκι ἢ σπήτι τοῦ παπποῦ καλουμένω, ἔνθα καὶ τ' ἀναστενάριον συνέρονται συ-

1 Παραποτάμιος Κωμόπολις εἰς τετράωρον ἀπόστασιν δυτικῶς τοῦ Βασιλικῶ.

χνάκεις καὶ συνεδριάζουσι, προεδρεύοντος τοῦ ἀρχιαναστενάρη (ἀναστενάρμπαση), ἐν ἄλλοις δὲ χωρίοις ἐντὸς τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας. Πρὸ τῶν φερόντων τὰς εἰκόνας ἀναστεναρίων προπορεύεται τις ἀσκεπῆς κρατῶν λαμπάδα ἀνημμένην καὶ θυριατῆριον πῆλινον, παρακολουθοῦσι δὲ ἅπαντες οἱ κᾶτοικοι τοῦ χωρίου ἀμφοτέρων τῶν φύλων εὐλαβῶς καὶ μετὰ σεβασμοῦ· ῥάβδος δὲ ἐπαπειλεῖ πάντα τυχὸν ξένον περιφρονῶντα αὐτὰ ἢ δεικνύοντα σημεῖα ἐμπαίγμου.

Κατὰ τὴν περιοδείαν τινὰς τῶν ἀναστεναρίων ἀπιάνει ὁ Ἅγιος κατὰ τὴν αὐτῶν φράσιν, δηλ. ἐκ τῆς ἐνθουσιώδους ἴσως εὐλαβείας ἢ καὶ ἐξ ὑποκρισίας, ὡς καὶ γὰρ ὀφθαλμοφανῶς ἀντελήφθην, ἐξαλλοὶ γενόμενοι καὶ κορυβαντιῶντες ἄρχονται χορεύοντες μετὰ τῶν εἰκόνων, πηδῶντες καὶ φωνασκοῦντες τὸ ἔχ ! ἔχ ! ἔχ ! εἶτα πίπτουσι κατὰ γῆς ὡς λιπὸθυμοὶ γυναῖκες θυμιῶσιν αὐτοὺς κειμένους ἐπὶ τινα λεπτὰ ἐκτάδην, ἀκολουθῶς δὲ δι' ἐπιθέσεως τῶν εἰκόνων ἐπ' αὐτῶν ἀνιστάμενοι ἄρχονται καὶ πάλιν πηδῶντες καὶ χορεύοντες ἐνθουσιωδῶς ἐπαναλαμβάνοντες τὸ ἔχ ! ἔχ ! ἔχ ! μετὰ πάσης δυνατῆς φωνῆς. Ἀναπτομένης δὲ κολουσιαίας πυρᾶς ἐπὶ τῆς κεντρικωτέρας πλατείας τοῦ χωρίου εἰσπηδῶσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν φλογῶν γυμνόποδες καὶ χορεύουσι ἐπὶ τῶν ἀνημμένων ἀνθράκων. Καὶ γυναῖκες δὲ ἀναστενάρια γίνονται, ὡς πιάνει ὁ ἅγιος καὶ ἀρπάζουσαι εἰκόνας συγχορεύουσι μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ πυρᾷ φωνασκοῦσαι, ἕως οὗ μεταβάλωσι τοὺς ἀνθράκας εἰς τέφραν· ἐκ δὲ τῆς ἐνθουσιωδῶς ταχείας κινήσεως αὐτῶν οὐδὲ ὅπως βλάπτονται ἐκ τῶν ἀνημμένων ἀνθράκων, ἐφ' ὧν χορεύουσι, ἀποδίδοντες τοῦτο εἰς τὴν διαφύλαξιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν εἰκόνων, μεθ' ὧν συγχορεύουσι καὶ τοῦ ἁγίου.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἐν τισὶ χωρίοις οἱ ἀναστενάριοι λαμβάνοντες τὰς κωδωνοφόρους εἰκόνας περιέρχονται εἰς τὰς οἰκίας πρὸς ἀποδιώξιν δῆθεν παντὸς κακοῦ ἐξ αὐτῶν. Παρακολου-

θούσι δὲ καὶ τὰ ὄργανα τύμπανον μετ' ἀσκαύλου ἢ λύρας καὶ πληθους τῶν κατοίκων, χορευόντων ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἰδιόρρυθμόν τινα κύκλιον χορὸν παρὰ ταῖς οἰκίας, ἐν αἷς εἰσέρχονται οἱ ἀναστενάριοι, συνακολουθούμενοι καὶ ὑπὸ θυμιατοφόρων τινῶν γυναικαρίων. Ἐν ταῖς οἰκίαις ἀφοῦ περιέλθωσιν ὅλα τὰ δωμάτια ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἐναποθέτουσι τὰς εἰκόνας εἰς μέρος τι καὶ πίνουσι ῥακίον, τὸ σύνηθες ποτὸν τῶν ἀναστεναρίων· ἐν τισὶ δὲ οἰκίαις πρὸς τιμὴν αὐτῶν παραθέτουσι καὶ τράπεζαν, προσφέρουσι δὲ καὶ χρηματικὴν τινα δωρεάν (1); αὐτοῖς.

Ἢ εἰς τὰς οἰκίας περιοδεῖα τῶν ἀναστεναρίων ἐν τισὶ χωρίοις διαρκεῖ ἐπὶ μίαν ἡμέραν, ἐν ἄλλοις δὲ ἐπὶ 3 καὶ 4, περιφερομένων νυκθημερὸν καὶ ἀνταλλάσσομένων ἐπὶ τῇ κοπώσῃ τινῶν· οὔτε δὲ κατὰ τυχούσαν Κυριακὴν ἢ ἐπίσημον ἑορτὴν διακόπτουσι τὴν περιοδεῖαν ταύτην ἵνα ἐκκλησιασθῶσιν, ἀλλ' ἅπαντες ἐγγενεὶ μάλλον θεάρεστον θεωροῦσι τὴν παρακολούθησιν ταῖς ὁργίαις τῶν ἀναστεναρίων, ἢ νὰ παρευρεθῶσιν ἐν τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ. Μετὰ τὴν διεκπεραίωσιν τῆς περιοδείας ταύτης περιέρχονται εἰς τὰ ἐν ἄλλεσσιν ἕξω τῆς χώρας ἁγιάσματα, ἅτινα ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ ἀγιάζουσι ποιοῦντες ἐν αὐτοῖς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ διὰ τῶν

(1) Χρηματικὰς προσφοράς οὐκ ὀλίγας λαμβάνουσιν οἱ ἀναστενάριοι καὶ ἐκ τῶν ἀσθενῶν, οἵτινες, ἀντὶ προσκλήσεως ἱερέως, ὡς συνήθως ἐν τοῖς χωρίοις, ὅπως δι' ἁγιασμοῦ ἢ παρακλήσεως ἐπικαλεσθῶσι τὴν θείαν ἀντίληψιν, προστρέχουσι εἰς τὸν ἀρχιαναστενάρην. Οὗτος δὲ, προσποιούμενος αὐτοῖς ἐρώτησιν δῆθεν πρὸς τὸν ἄγιον, ἀπαντᾷ συνήθως· ὅτι ἕνεκα ταξίματος ταύρου ἢ χρηματικοῦ τινος ποσοῦ (ἀναλόγου τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς) τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ πάππου των ἐπῆλθεν αὐταῖς ἡ ἀσθένεια καὶ θέλουσι θεραπευθῆναι διὰ τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ, οἷτοι δὲ προθύμως προσφέρουσι αὐτὸ πρὸς θεραπείαν. Ἐχουσι δὲ ἐν ἰδίῳ ταμείῳ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσόν, ἐκ τῶν προσφορῶν τούτων, ἐξ οὗ ἀγοράζουσιν ἔλαιον καίόμενον εἰς τὰς κανδήλας τῶν εἰκόνων, ἐπισκευάζουσιν αὐτὰς καὶ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς ἀγοράζοντες θυσιάζουσιν ἕνα ἢ τρεῖς ταύρους, ὧν τὸ κρέας διανέμεται.

λαβίδων τῶν εἰκόνων. Παρ' αὐτοῖς δὲ συχνάκις ἀναπτομένης πυρᾶς πρᾶρχονται καὶ τὰ ἐκ τῶν συνεορταζόντων τυχὸν γειτόνων χωρίων ἀναστενάρια, μεθ' ὧν συγχορεύουσι μετὰ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τῆς πυρᾶς, χαίροντος ἐπὶ τῇ συναντήσει τῶν ἁγίων τῶν δύο χωρίων. Τελευταῖον περιέρχονται πέριξ τὴν κώμην διασταυρούντες τὰς ὁδοὺς, ὅπως μὴδὲν κακὸν εἰσέλθῃ ἐν αὐτῇ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Ἐπισπράγισμα δὲ τῆς τελετῆς γίνεται δι' ἐπισήμου καὶ πάλιν χοροῦ τῶν ἀναστεναρίων ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ πλατείᾳ τῆς κώμης μετὰ τῶν εἰκόνων καὶ κυκλίου περὶ αὐτὴν χοροῦ τῶν κατοίκων ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Ἐν τοῖς χωρίοις, ἐνθα διατηροῦνται τὰ ὄργια ταῦτα τῶν ἀναστεναρίων, οἱ ἄνθρωποι εἰσὶν ἄπλοῖ, ἀμαθεῖς, κατεχόμενοι ὑπὸ δεισιδαιμονίας ἕνεκα τῆς ἀπαιδεύσεως των, διότι ἡ ἐκπαίδευσίς λίαν παραμελεῖται, τινῶν τῶν χωρίων τούτων παντελῶς στερουμένων, ὡς εἴρηται, διδασκάλων. Ἀποτελοῦσι δὲ οἱ ἀναστεναριοὶ ἰδίην τινὰ αἵρεσιν, ἕτινες σπανίως ἢ καὶ οὐδέποτε ἐκκλησιάζονται, οὐδέποτε ἐξομολογοῦνται, οὔτε τῶν ἁχράντων μυστηρίων μεταλαμβάνουσι, δὲν παρακολουθοῦσιν ἐκφραξάν νεκροῦ, δὲν κείρουσι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, οὐδὲν σέβας καὶ πίστιν τῇ ἱερᾷ ἡμῶν θρησκείᾳ ἀποδίδουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον τῷ ἀρχιναστεναρῆ πρὸς ὃν καταφεύγουσιν ἐπὶ υἱοδῆποτε παθήματι, ὅπως ἐρωτήσῃ τὸν ἅγιον, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω· καὶ τινες μὲν τούτων διάγοντες βίον σώφρονα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὡς ἅγιοι θεωροῦνται καὶ ὀνομάζονται, χλωμοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἕνεκα τῆς λιτῆς διαίτης των καὶ σκεπτικοὶ ὄντες, πολλοὶ ὅμως τούτων ζῶσιν ἀκολάστως. (1).

---

(1) Πολέονα περὶ ἀναπτεναρίων ἰδὲ τὴν περὶ τούτων ἰδίην πραγματείαν τοῦ Α. Χουρμουζιάδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Ἄρχαῖα μνημεῖα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ.

Πλείστα ἀρχαῖα μνημεῖα καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν ἀπαντῶσιν, οἷον σπήλαια λελατομημένα καὶ νοοί, τάφοι, ἐπιγραφαί, ἀνάγλυφα, ἀγάλματα, γήλοφοι καὶ φρούρια, ἅτινα περιγράφοντες κατωτέρω ἐκθέτομεν καὶ πᾶσαν δυνατὴν ἱστορικὴν περὶ αὐτῶν περιλήψιν.

Σπήλαια καὶ νοοί. Ταῦτα ἐλατομοῦντο κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας μ. χ. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε οἱ ἐν ταῖς ρωμαϊκαῖς ἐπαρχίαις χριστιανοὶ καταδιωκόμενοι ἀπηνῶς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς ἀχανοῦς αὐτοκρατορίας ἡγεμόνων καὶ διοικητῶν ἠναγκάζοντο ἕνα εἰς τὰ ὑπὸ γῆν σπήλαια καὶ ἄντρα ἢ εἰς ἄλλα τεχνητὰ ὑπόγεια τελῶσι τὰς ἱεράς αὐτῶν συναῖξεις. Τὰ καταφύγια ταῦτα τῶν Χριστιανῶν εἶνε γνωστά ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα κρύπται. (1)

Τοιαῦται κρύπται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ὑπάρχουσι παρὰ ταῖς δύο ἀρχαῖαις καὶ ἐν τῷ Χριστιανισμῷ Κωμοπόλεσι, Βιζύῃ καὶ Μηδείᾳ. Καὶ ἐν μὲν Βιζύῃ φαίνονται εἰς δεκάλεπτον ἀπόστασιν πρὸς Β. αὐτῆς ἐν τῇ θέσει. Ἄσμα καγιά (κρεμαστῶ βράχῳ) λελαξευμένα ἐντὸς βράχου καὶ ἔχουσαι πανάρχαια σημεῖα τοῦ σταυροῦ ἐγχεραγμένα ἐπὶ τῶν τοίχων, ἐφ' ὧν διεκρίνοντο, καθὰ λέγουσι, καὶ ἀγιογραφίαι τινές. Παρ' αὐταῖς δὲ ἐκτίσθη, κατὰ παράδοσιν τινα, ἐπὶ Βυζαντινῶν καὶ ἐπίσημος Μονὴ τοῦ σταυροῦ, ἐνθα πλείστοι

1. Ἐκκλ' ἀλήθεια ἔτος ιη΄.

ἀναχωρηταὶ καὶ θεόληπτοι ἄνδρες ἐγκαταλιμπάνοντες τὴν τύρβην τῆς κοινωνίας ἐμόναζον.

Ἐν δὲ τῇ Μηδείᾳ ὑπάρχουσι πρὸς Ν. πλεῖστα λελαξευμένα σπήλαια, ἅτινα ἐχρησίμευσαν πιθκῶς ὡς κατοικίαι τῶν ἀρχαίων Θρησκῶν. Ὡς κρύπται δὲ προφικῶς ἐχρησίμευον εἰ ἐκατέρωθεν αὐτῆς ἀνευρεθέντες λαξευτοὶ ναοί, ἐξ' ὧν ἐν τῷ βορειοδυτικῶς αὐτῆς εἰς δεξιόκλιτον ἀπόστασιν ἀξιοθαυμάστῳ ναῷ τῷ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Νικολάου (1) τιμωμένῳ τελοῦντες, φαίνεται, τὰς ἱεροτελεστίας αὐτῶν καὶ μετὰ τὴν ἐπεληθοῦσαν γαλήνην ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, εὐρύνετο ὁσημέρῳ, λαξευόμενος ἐντέχνως ὑπὸ μοναζόντων θεολήπτων ἀνδρῶν, διὸ καὶ «Κεραθεόκτιστος», κατὰ περὶ ἄρσιν, ἐκλήθη ἐκ τοῦ κέρου (δυνάμει), Θεοῦ κτισθεὶς καὶ μετεσκευάσθη εἰς ἐπίσημον λαξευτὸν ναόν, ἔχοντα εὐρέα διαμερίσματα προνάου, κυρίως ναοῦ, γυναικωνίτου, ἱεροῦ ἐκ παχέων στύλων τοῦ, ἐν τῷ λελαξευταί, βράχου, καὶ ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ αὐτοῦ ἀγίασμα, εἰς ὃ κατέρχεται τις διὰ τινῶν βαθμίδων. Ὁ δὲ πρὸς Ν. οὐχὶ μακρὸν τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ Λεβήνου (Καζαί τερε) παρὰ τῷ γνωστῷ ἀγίασματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνακαλυφθεὶς μικρὸς λαξευτὸς ναῦσκος, ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν αὐτῷ κοιλοτήτων πλήρων ὀστέων, δηλοῦται ὅτι ἐχρησίμευε ὡς νεκρικὸν ὑπόγειον. Ταῦτα δὲ ἐν ταῖς ἀρχαίαις τοῦ Χριστιανισμοῦ χρόνοις, κρύπταις συνεχόμενα, ἦσαν προωρισμένα εἰς ταφήν τῶν χριστιανῶν,

Τάφοι. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βιζύης παρὰ τῷ χειμάρρῳ Τράχχι, ἔνθα ἐγένετο ἀνασκαφὴ πρὸς ἐξαγωγήν λίθων ἐπὶ τῇ οἰκοδομῇ τῆς νεοδημητίου ἐκκλησίας, μεταξὺ καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων, ἀνευρέθη

137. Ὁ ναὸς οὗτος ὡν-πλήρης ἀμύμων καὶ λιθρίων, ἄγνωστος δὲ, πλὴν τοῦ ἀγίασματι, εἰς ὃ κατέρχοντο δι' ὁπίης, ἀνακαλυφθεὶς ἐξεχώθη τῷ 1854-55 καὶ ἐνεκαινίσθη τῷ 1856.

καὶ τάφος τετράγωνος Βυζαντινῆς, ὡς εἰκάζεται, ἐποχῆς. Ἐντέ-
χως ἐκτισμένος μετὰ θόλου ἀνωθεν παριστῶντος εἰκόνα κεχρωμα-
τισμένην ἀνδρὸς ἐπισήμου κρατοῦντος δόρυ ἐν τῇ δεξιᾷ τὴν δὲ ἀ-
ριστερὰν ἔχοντος ἐπὶ τῆς λαβῆς ξίφους, φαίνεται τάφος ἐπισήμου
ἐν αὐτῇ ἄρχοντος. Ἐντὸς τῆς τάφου ἀνευρέθη σταυρὸς ἀργυροῦς
μετὰ θυμιατηρίου καὶ πῆλινος λύχνος ἀρχαίου σχήματος. Πρὸς
Δ. δὲ τῆς Βιζύης ἐν τῇ θέσει Ἔκ τοπρὰκ (λευκὸν χῶμα) ὑπάρ-
χουσι νεκρικὰ τινα ὑπόγεια.

Ἐπιγραφαί. Πλείστα ἐπιγραφὰ ἀνευρέθησαν ἐν τῇ Βιζύῃ καὶ
τοὺς πέριξ αὐτῆς, ἐξ ὧν αἱ μὲν ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου ἐ-
φθάρησαν καὶ αὐδεῖαν ἱστορικὴν περιληψὴν δύναται τις νὰ ἐξαγά-
γῃ, οὐκ ὀλίγαι δὲ καὶ ὑπὸ διαφόρων περιηγητῶν μετεκομισθῆσαν.
Ἐκ τούτων ὑπάρχει ἄρχαία ἐπιτύμβιος ἐπιγραφὴ ἐν Σεραίῳ ἐπὶ
τετραγώνου λίθου, χρησιμεύοντος ὡς αὐδὸς πρὸ τῆς νοτιοῦ θύρας
τοῦ ἐν αὐτῷ ναοῦ τῆς Παναγίας, ἐφ' οὗ διακρίνονται τὰ ἑξῆς:

ΛΑΛΛΑ ΠΟΥΚΛΑΥΣ ΔΕΚΤΡΟΙΣ ΥΠΟΔΕΝΕΟΙΣΙΝ
ΠΡΗΘΟΣ ΚΕΙΜΠΙΑΝΤΟΤΕΚΑΠΕΝΕ ΤΙ ΙΙ
ΩΣ ΠΣΟΣΩ ΟΝΙΣΣΑΙ ΕΙΔΕΜΙ ΒΙΟΤΟΙΟ
ΙΔΟΤΕΣ ΕΙΣ ΤΟ ΘΑΝΕΙΝ ΩΣ ΜΕΤΡΟΝ ΟΥΚΕΧΩΝ
ΙΥΝ ΠΟΙΟΥ ΓΕΙΛΟΙ ΠΑΝΙ ΕΥΔΑΜΙΣΑΔΟΚΙ . . . Ω
ΙΙ ΙΙ. Κ. ΓΗΝ . . . . .

Ἐπιγραφαὶ δὲ τινες ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῆς ἀναγλύφων.

Ἀνάγλυφα. Ἐπὶ μαρμάρου ὕψους 1,09 πλάτους 0,87 παρίστα-
ται γυνὴ κρατοῦσα ἐν τῇ δεξιᾷ ζυγόν, τὸν δὲ ἀγκῶνα τῆς ἀρι-
στερᾶς στηρίζουσα ἐπὶ κίονος κάτωθεν τοῦ ὁποίου ὑπάρχει τρι-
χῶς. Ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου τούτου διακρίνονται τὰ ἑξῆς:

Γ' ΙΟΥΛΙΟΣΤΝΙΕΝΟΥΣ . . . ΙΕΡΑΡΧ-ΟΝ ΕΥ

ΘΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ Ε.

ΠΙΤΥΧΩΝ ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Σημ. Τὸ τὴν Θέμιδα παριστάνον ἀνάγλυφον τοῦτο ἀνευρεθὲν παρὰ τῶν νῦν διοικητηρίῳ Βιζύης ἀνάγεται προφανῶς εἰς τοὺς Ρωμαίκοὺς χρόνους, ἀνατεθὲν ἴσως ὑπὸ τοῦ μετὰ τοῦ Ρόμμητάλκου συμπολεμήσαντος στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων Γαίου Ἰουλίου Κρόκου, οὗτινος καὶ ἑτέρα ὁμοία ἐπιγραφή ἀνευρέθη (ιδὲ κεφ. Ε'. σελ. 26.)

Ἐ Μεσηνῆ ἀνευρέθησαν τὰ ἐξῆς ἀνάγλυφα, δωρηθέντα τῶν ἐν Ραιδεστῶ Ἱερικῶν Συλλόγῳ. (1)

α'. Περὶ τράπεζαν, ἐφ' ἧς ὑπάρχουσι σκευὴ φέροντα ἐδώδιμα κἀθηται γυνὴ τις ἐπὶ ἕδρας καὶ παρ' αὐτὴν κατακέκλινται δύο ἄνδρες, φαίνεται δὲ καὶ σκευὸς ἐφ' οὗ ἐξέρχονται φλόγες. Ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου τοῦτου ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή,

ΠΑΠΑΣ ΔΟΡΖΙΝΘΗ ΔΟΡΖΙΝΘΗΣ

ΑΙΝΕΣΙΑΔΑΜΟΤΦΡΩΔΕΣΑΔΟΡΖΙΝΘΗ

β'. Ἐπὶ κιονοκράνου κεφαλῇ βούς, παρ' αὐτῇ δὲ φαίνεται κεφαλὴ τις ὁμοιάζουσα τῇ τῆς Μεδούτης.

γ'. Γυνὴ κροθιμένη ἐπὶ ἕδρας παρὰ τῇ ὁποῖα ἕτανται δύο λέοντες.

Ἐν Ἀσβουγῶ ὑπάρχει ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου μαρμαρινὸν ἀνάγλυφον μήκους 0,67 πλάτους 0,46 καὶ πάχους 0,16 παριστάνον ἵππέα ἔχοντα ἐνώπιον αὐτοῦ γυναῖκα ἐνδεδυμένην χλαμύδα καὶ κρατοῦσαν ῥάβδον.

[Ἐν τῇ ἐν Ἀχμέτ βέῃ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς ἐκκλησίας ἐντετείχισται λίθος σχήματος ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου μήκους 0,33 καὶ πλάτους 0,55, ἐφ' οὗ ὑπάρχει ἀνάγλυφον παριστάνον ἵππέα ἔχοντα ἐνώπιον αὐτοῦ τρεῖς πεζοὺς ἐστραμμένους πρὸς αὐ-

(1) Ἱστοριογεωγρ. περιγραφή Μελισσηνοῦ.

τὸν καὶ ἓνα ὀπίσθεν αὐτοῦ. Ἀνάγλυφον προσέτι παριστάνον τρεῖς γυναῖκας ἰσταμένας ὀρθίας καὶ κρατούσας τοὺς ὤμους ἀλλήλων εὐρεθὲν ἐν Βιζύῃ ἐδωρήθη τῷ Θρησκευτῷ συλλόγῳ Ῥαιδεστοῦ μετὰ τῶν ἐξῆς ἀγαλμάτων. (1)

Ἀγάλματα. Ἀγαλμάτιον ὀρειχάλκινον παριστάνον ἄνδρα πωγωνοφόρον μετὰ στεφάνου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, γυμνὴν ἔχοντα τὴν χλαμύδα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, ὃν κρατεῖ ὑψωμένον πρὸς τὰ ἄνω καὶ διὰ τοῦ δακτύλου δεικνύει τι, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ φαίνεται κρατῶν ῥόπαλον ἢ σκῆπτρον. Ἀγαλμάτιον ὀρειχάλκινον πκριστάνον δύο παλαιστὰς πωγωνοφόρους γυμνοῦς ὧν ὁ εἷς κρατεῖ τὸν ἕτερον ἐκ τῶν ὀπισθίων περιτρίγγων αὐτὸν περὶ τὴν ὀσφύν, οὗτος δὲ φαίνεται προσπαθὼν ν' ἀποσπάσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἔλλειπει δὲ τοῦ μὲν ἐνὸς παλαιστοῦ ἡ ἡμίσεια κνήμη τοῦ ποδός, τοῦ δὲ ἑτέρου οἱ δύο πόδες.

Ἐντὸς τῆς Μητροπόλεως Βιζύης ὑπάρχουσι προσέτι τὰ ἐξῆς ἀγάλματα.

Κεφαλή μετὰ διχδήματος ἀνευρεθεῖσα τῷ 1885 ἐκ τυχαίας ἀνασκαφῆς.

Κεφαλή γυμνὴ γυναικεία καὶ ἑτέρᾳ κεφαλῇ ἠκρωτηριασμένη, ἧς σώζονται οἱ ὀφθαλμοὶ μετὰ τῆς ῥινός.

Κορμὸς γυναικὸς καλλιτεχνικῶς ἐπέξεργασμένος μετὰ χλαμύδος, οὗτινος ἔλλείπουσιν ἡ κεφαλή, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες.

Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ δικαστηρίου Βιζύης ὑπάρχει μαρμαρίνον βᾶθρον βωμοῦ στρογγύλον, ἐπ' οὗ ὑπάρχουσιν ἐγγεγλυμμένοι τέσσαρες ἔρωτες αἵροντες ἐπ' ὤμων μεγαλοπρεπῆ καὶ πολυάνθημον στεφάνην ἐλικοειδῶς περὶ τὸ βᾶθρον φερομένην, δι' ἧς στεφανοῦσι κεφαλὰς κερασφόρους ταύρων καὶ κριῶν ἐτοίμων πρὸς θυσίαν· εἰσὶ δὲ λίαν ἐντέχνως ἐπέξεργασμένοι.

(1) αὐτόθι.

Τὰ πλείστα τῶν ἀγαλμάτων, ἀναγλύφων καὶ λοιπῶν ἀρχαιοτήτων Βιζύης ἀνευρίσκονται ἐν τῇ θήσει Τσο μλεκτοσῆ τεπέ (λόφος κεραμείως), ἐν ἣ φκίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἀρχαῖος τις ναὸς ἢ μουσεῖον ἴσως ἐπὶ βυζαντινῶν.

Γήλοφοι. Οὗτοι παρὰ τὰς ἀρχαίας καὶ ἐπὶ βυζαντινῶν ἀκμασάσας κωμοπόλεις τῆς ἐπαρχίας ἀπαντῶντες, ἀνήκουσι, κατὰ τὸν Μόρτμαν, ὅστις καὶ τυμβολόφος αὐτοῦς ἀποκαλεῖ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς 4ης μέχρι τῆς 7ης α. Χ. ἑκατονταετηρίδος, κατ' ἄλλους δὲ καὶ μεταγενεστέρως. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον τάφοι ἐπισήμων ἀνδρῶν, ὡς ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν αὐταῖς ὁσῶν δηλοῦται, ἕτεροι δὲ ἐχρησίμευον, φαίνεται, καὶ ὡς προφυλακὰ κατὰ τοὺς διαφόρους κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν πολέμους. Ὑπάρχουσι δὲ περὶ τὴν Βιζύην 32 γήλοφοι, ἐξ ὧν ὁ ὑψηλότερος «Γκιζὸς τεπές (λόφος ὀρθαλμοῦ)» καλούμενος ἔχει ὀρίζοντα ἐκτεινόμενον μέχρις ἀμφοτέρω τῶν θαλασσῶν τοῦ τε Εὐξείνου καὶ τῆς Προποντιδος, ἐχρησίμευε δὲ κατὰ τινὰς ὡς σκοπιὰ καὶ ἐξήτουν ἐξ αὐτοῦ ἐπικουρίας διὰ συνθήματος ἐκ τῶν παρακειμένων φρουρίων κατὰ πᾶσαν ἐπιδρομὴν.

Ἔτεροι προσέτι γήλοφοι ὑπάρχουσι ἀνατολικῶς τοῦ Ἀχμέτ βέη εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν τέσσαρες· νοτιοανατολικῶς τοῦ χωρίου Τοπτοσῆ-κιοῖ εἰς ἀπόστασιν τριῶν τετάρτων περὶπου ὑπάρχουσι τέσσαρες· πρὸς Δ. τοῦ χωρίου Σατῆ-κιοῖ εἰς δεκάλεπτον ἀπόστασιν ὑπάρχουσι ἐξ καὶ παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Καραβιζύη ἐν τῷ ὑποστατικῷ τοῦ Πολυχρόν ὄγλου τέσσαρες.

Φρούρια. Ταῦτα, ὡς ἐλέχθη ἐν γ. κεφαλαίῳ, κτισθέντα κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527) ἀκολούθως δὲ καὶ ὑπ' ἄλλων βασιλέων ἵνα καταφεύγωσιν οἱ κάτοικοι τῶν πλησίον χωρίων κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς, εὔρηται εἰς πλεῖστα μέρη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ κατερημιμμένα Κάστρα καλούμενα ἐν ἀποκρήμνοις, ὡς εἴρηται, βουνοῖς. Ὑπάρχουσι δὲ περίξ τοῦ Σαμμακοβίου

τρία, ἐξ ὧν δύο πρὸς Α. τὸ μὲν εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ κωμοπόλει Ἕλληνας, τὸ δὲ εἰς τρίωρον ἀπόστασιν· καὶ ἓν πρὸς Δ. εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μεταλλείοις. Ἔτερα φρούρια ὑπάρχουσι προσέτι εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν ΒΔ τῆς Τρουλιᾶς ἐπὶ ὑψίστης κορυφῆς καλουμένης «Μεγαβοῦνι» ἐξ' οὗ ἀπροσδιόριστος ὄριζων σχηματίζεται μέχρι τῆς Μαύρης θαλάσσης, εἰς τρίωρον ἀπόστασιν τῆς ἀρχαίας Θυιάδος παρὰ τῷ βουλγαρικῷ χωρίῳ Πλάτσα, εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν ΒΔ τοῦ Σκεπαστοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Μαχγιᾶ καὶ ἕτερον ἀπέναντι αὐτοῦ ἐν τῇ θέσει Τσάβλα μπαϊρῆ καὶ ἕτερον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Μαχγιᾶ, εἰς τρίωρον ἀπόστασιν πρὸς Ν. τῆς Μηδείας ἐν τῇ θέσει «Ἄπαρτές» ἐνθα καὶ ὑπόγεια λελατομημένα σπήλαια εὑρηνται καὶ ἕτερον εἰς ἑξωρον ἀπόστασιν ΒΔ αὐτῆς παρὰ τὸν Πλησιόν ποταμὸν καλούμενον Κατρίτση.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἐκ Μηδείας εἰς Ὀργὰς ἀγούσης ὑπάρχουσι λελατομημένα πλείστα σπήλαια καλούμενα «χυλιάνδρον» διότι ἐχρησίμευον, κατὰ τινα παράδοσιν, ὡς κατοικία χιλίων ἀνδρῶν, κατὰ τινὰς μὲν, ληστευόντων τὰ περίε, κατ' ἄλλους δὲ φυλάκων. Εἰς ἡμίωρον δὲ ἀπόστασιν ΝΑ του Σαμμακοβίου φαίνονται τὰ εἰρηπία τοῦ μεγάλου κυβερνητικοῦ χυτοσιδηρείου. (Δουκιούμ χανέ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Τὸ κλίμα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑγιεινὸν καὶ εὐχάριστον, μόνον ἐν τοῖς περαλλοῖς ἐπιπολάζουσι κατὰ τὸ θέρος ἐλώδεις πυρετοὶ ἕνεκα τῶν παρ' αὐτοῖς ἐλῶν. Ὑγιεινότατον καὶ λίαν εὐχάριστον ἰδίᾳ εἶνε ἐν Βιζύῃ καὶ ταῖς περὶ τὴν Κωμοπόλιν, ἐν αἷς ἄφθονα καὶ διαυγέστα ὕδατα ὑπάρχουσιν.

Τὸ ἔδαφος πρὸς Ν. καὶ Δ. τῆς Βιζύης εἶνε πεδινὸν καὶ λίαν εὐρροον, ἀρδευόμενον ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν ἐκβαλλόντων εἰς τὸν Ἑρμύνην. Πρὸς Β. δὲ καὶ Α. ὄρεινόν, ἐκτεινομένων τῶν ὄρεων τοῦ μικροῦ Αἴμου, ἅτινα ὑψηλοτέρως κορυφὰς ἔχουσι παρὰ τῇ Σκεπαστῇ τῆν τοῦ Μαγγιᾶ καὶ Καρχμᾶν (ὑψ. 800 μ.), περὶ τοῦ Σαμμοκοβίου τῆν τῆς Ἁγίας Μαρίνης πρὸς Δ, τῆς Βέβας πρὸς Ν. καὶ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου πρὸς Β. (ὑψ. 370 μ.) καὶ παρὰ τῆν Βιζύην τῆν τοῦ Καρακοτσᾶ (ὑψ. 100 μ.) καὶ Β Α. ἐτέραν κορυφὴν (ὑψ. 430 μ.) καὶ τῆν τοῦ καρατεπέ Ν Α. (ὑψ. 480 μ.). Παρὰ δὲ τῇ παραλίᾳ σχηματίζονται κοιλάδες, αἵτινες, ἀρδευόμεναι ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν πηγῶν τῶν κορυφῶν τούτων σχηματιζομένων ποταμῶν ἐγκαταλιμπανόντων πλεῖστην ἰλὸν κατὰ τὰς ἐκ τῶν βροχῶν πλημμύρας, καθίστανται λίαν γόνιμοι καὶ εὐφορώτατοι εἰς ἀφθονοὺς ἰδίᾳ παραγωγῆν ἀραβοσίτου καὶ φασόλων.

Ἐκ τῆς εὐρροῦς πεδιάδος τῶν περὶ τῆν Βιζύην χωρίων ἀφθονος γίνεται ἐξαγωγή δαμιτρακῶν μεταφερομένων εἰς Παιδεστόν· ἐκ

δὲ τῶν παρὰ τοῖς ὄρεσι χωρίων ἐξάγεται καὶ ξυλεία οἰκοδομήσιμος καὶ καύσιμος ὕλη, μεταφερόμενα εἰς Ῥαιδεστόν, 40/Ἐκκλητίας καὶ Λουλέ Βουργάζ, ἔτι δὲ διάφορα τῶν ἀμαξῶν χρειώδη οἶον, ἄξονας, ἀψίδας, ἄροτρα κλπ. μεταφέρονται εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Θράκης μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Κων/πόλεως, ἰδίᾳ ἐκ τῶν κατοίκων Σκέπαστοῦ καὶ Σαρχκλήνης· ἐνταῦθα δὲ ὡς καὶ ἐν Σαμμακοβίῳ ὑπάρχουσι καὶ σκνιδοποιεῖα ἐργαζόμενα δι' ὕδατος.

Ἐκ δὲ τῶν παρχλίων μερῶν τῆς ἐπαρχίας ἐξάγονται κατ' ἔτος ἄφθονοι ξυλάνθρακες καὶ καυσόξυλα, μεταφερόμενα εἰς Κωνσ]πολιν, ὡς καὶ οἰκοδομήσιμος ξυλεία. Καὶ ἐκ μὲν Μηδείας καὶ τῶν παρ' αὐτῇ λιμένων ἐξάγονται ἐτησίως ἐκ κυβερνητικῶν δασῶν (μηρῆ) καὶ ἰδιοκτητῶν (χουσουστῆ) περὶ τὰ ἐξ ἑκατομμύρια οκ. ξυλανθράκων, μεταφερομένων εἰς Κων]πολιν διὰ τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῆς πλοιαρίων. Ἐκ δὲ τοῦ ἐπινείου Σαμμακοβίου Ἀγ. Παύλου καὶ τῶν παρ' αὐτῷ μερῶν περὶ τὰ τρία ἑκατομ. καὶ ἄριετὰ καυσόξυλα· ἐκ δὲ τῆς Νυκίδας καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ λιμένος περὶ τὰ ἐξ ἑκατομμ. καὶ ἐξ Ἀγίου Στεφάνου ἐν περίπου ἑκατομ. Ἐν τοῖς παρχαλίοις γίνεται προσέτι καὶ ἄφθονος ἀλιεῖα ἰχθύων καὶ ἰδίᾳ παλαμίδων, σκόμβρων καὶ τσίρων, πρὸς ἄγρην τῶν ὁποίων θέτουν ἐν ἐπικαίροις θέσει δίκτυα ἀπόχασα καλούμενα, ἀντὶ ἴσως ὑποχὰς ἢ ἐποχὰς, ὡς ἐν ὠρισμένη ἐποχῇ τεθειμένας, τουρκιστὶ δὲ ταλιάνιχ ἐκ τοῦ τάλιχ—τύλιχ. Ὑπάρχουσιν ἐν Μηδαίᾳ τέσσαρες ὑποχαὶ καὶ μία ἐν τῷ Θυνηκῷ λιμένι ἀνήκουσά τισι Σαμμακοβίταις καὶ τισι Ὀθωμανοῖς ἐκ Φαναρχίου τοῦ Βοσπόρου.

Καὶ ἡ κτηνοτροφία δὲ εὐδοκίμετ' ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν ἣ ἵπλην τῶν ἐν ταῖς παρχαλίαις νομαίς, κατὰ τὸ πλεῖστον, διατρεφόμενων πολυπληθῶν ἀγελάων βοῶν, βουβάλων καὶ χοίρων, καὶ πρόβατα προσέτι καὶ αἰγες διατρέφονται καθ' ὅλας ἐν γένει τὰς χώρας αὐτῆς. Μεταλλεῖα δὲ ἵπλην ἵπλην τῶν, ὡς εἴρηται, πέριξ τοῦ Σαμμακοβίου

οὐχὶ ἐν ἐνεργείᾳ μεταλλείων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, ἀνεκαλύφθησαν
προσέτι ἐσχάτως δυτικῶς αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μεταλλεῖσι
καὶ διάφορα ἄλλα μέταλλα, ὧν ἐνεργεῖται παρὰ τινῶν ἢ λήψεις,
προνομίου καὶ σύστασις ἑταιρίας πρὸς ἐκμετάλλευσιν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

= 911 =

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δημώδη ἄσματα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ·

Τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀδόμενα εἰσέτι ὑπὸ τῆς γεωργικῆς τάξεως δημώδη ἄσματα εἰσι κατὰ τὸ πελετιστον βυζαντινῆς ἐποχῆς. Παριστώσι δὲ τὰ μὲν τούτων τὴν γυναικειαν ἀφρασίωσι κατὰ τὰς μακρὰς στρατιωτικὰς θητείας τῶν συζύγων καὶ συζυγικὰ τινὰ ἐπακόλουθα, τὰ δὲ διαφόρου ἐρωτικῆς σκηνῆς, ἄλλα συγκινητικὰ καὶ ἄλλα ἐν γάμοις ἀδόμενα.

Α'. Τῶν θητευσμένων·

I. Ἡ πενθερά.

Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μικρὸς ὁ μικρὸ Κωνσταντῖτος ὅπου μικρὸς παδρεύθηκε μικρὸς γυναικὰ πῆρε, τὸν Μάϊ ἐγεννήθηκε, τὸν Μάϊ ἐβαπτίσθη, τὸν Μάϊ τὸν ἤλθε μῆνυμα στὸν πόλεμο νὰ πάγη· τὸν βάθιο ⁽¹⁾ του καλύβωνε νύκτα μὲ τὸ φεγγάρι, βαζ' ἀσημένια πέταλα μαλαματέτιες λόθρες, καὶ ἡ καλὴ ⁽²⁾ τὸν ἔλεγε ἀπὸ τὸ παραθύρι.

- Ἐσὺ διαβαίνεις Κωνσταττῆ, ἐμένα ποῦ μ' ἀφήτης;»
— Πρῶτα σ' ἀφίνω|σ' τὸν Θεὸ, κ' ὕστερα σ' ἄγιος ὄμιλος
»φίνω σε κ' ὀλοῦστέρα στὴν καρδιακιά μου μάνα.
»Μάνα μου μάνα μου γλυκιά μάνα μου ζαχαρένια,
»διαβαίνω καὶ σ' ἀφίνω ἄγιά, σ' ἀφίνω τὴν καλή μου,
»σ' ἀφίνω τὴν μικροῦλα μου γυναικὰ τὴν δική μου.

1, ἄλογον 2 σύζυγος.

»ὅπως ἐμένα ἄρης παιδί, νάῃρης καὶ τὴν καλή μου,
 »νάῃρης τὴν ὁμορφουλά μου γυναῖκα τὴν δική μου.»
 Ὅσο νὰ πῆ ἔχετε ἄγιά, σαράντα μίλια πῆρε,
 κι' ὅσο νὰ ποῦνε στὸ καλὸ, ἄλλα σαράντα πέντε.
 Ἀκόμ' ὁ λόγος τοῦ βασιῆ, κ' ἡ πιλογιά κρατιέται,
 ἀπὸ τὸ χέρι τὴν κρατεῖ στὸ βερβεριδὸ (¹) τὴν πάγει,
 παν' στὸ σκαμνὶ τὴν κάθισε, κι' ἀνδρῖκια τὴν ξυρίζει,
 τὴν δίνει δέκα πρόβατα καὶ κεῖνα ψωριασμένα,
 τὴν δίνει καὶ τριὰ σκυλιὰ καὶ κεῖνα λυσσασμένα,
 τὴν παραγγέλνει στὰ γερά, γερά τὴν συντυχαίνει.
 — Θὰ πάγης πάνου ἴστα βουνά, ἴστα ἀψιλοκορφήατα,
 »ποῦνε τὰ κρύα τὰ νερά κι' ὁ δροσερός ὁ ἴσκιος, κ'
 »κι, ἂν δὲν τὰ κάνης ἑκατὸν κι' ἂν δὲν τὰ κάνης χίλια
 »καὶ τὰ σκυλιὰ ἑβδομῆντα διὸ στοὺς κάμπους (²) μὴ
 κατέβης.»

Πέρνει καὶ πάγει σ' ἴστα βουνά τὰ δάκρυα φορτωμένη.
 — Ἐλα Χριστὲ καὶ Παναγιὰ με τὸν μονογενῆ σου
 »εἰς τὸ βουνὸ π' εὐρίσκουμαι νὰ σώσῃ ἡ εὐχή σου»
 Ἀρνάδ' ἀρνάδα γέννησε, ἀρνάδα πέντε δέκα,
 γέννηκάν χίλια πρόβατα, χίλια καὶ πεντακόσια,
 καὶ τὰ σκυλιὰ ἑβδομῆντα διὸ στοὺς κάμπους ἑκατέβη
 Ἀνάμεσα σὲ διὸ βουνά, μέσ' ἕνα σταυροδρόμι,
 βλέπ' ἕνα νηὸ πού ἔρχεται καὶ τὴν ἐσυντυχαίνει.
 — Καλημερνῶ σε λιγερῆ — Καλῶς τὸν Κωνσταντῖνο»
 — Πιανοῦ εἶνε τὰ πρόβατα μαλαμοβραχιολάτα,
 »πιανοῦ εἶνε καὶ τὰ σκυλιὰ τ' ἀσημοκυρτανάτα ;»
 — Τοῦ Κωνσταντῖνου τοῦ μικροῦ τοῦ μικροΚωνσταντῖνου
 »ὅπου μικρὸς πανδρεύθηκε, μικρὸς γυναῖκα πῆρε,
 κεινοῦ εἶνε τὰ πρόβατα μαλαμοβραχιολάτα
 »κεινοῦ εἶνε καὶ τὰ σκυλιὰ τ' ἀσημοκυρτανάτα»

1. κορβόν . 2. πεδιάς.

- Καὶ ποῦ μὲ ξεύρεις λιγερὴ ποῦ εἶμ' ὁ Κωνσταντῖνος;
- Ἐγὼ σὲ ξεύρω Κωνσταντῆ, γιὰτ' εἶσαι ἰδικός μου,
- » τὴν μάνα σου παρήγγειλες τὴν καρδιακιά σου μάνα

(Ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἄνω)

- Τὴν πῆρε καὶ πιγαίνουσι σ' τὸ σπῆτι τὸ δικό του
βρίσκει τὴν μάνα ποῦ κρατεῖ, σ' τὴν ἀγκαλιά της βόκα
- Καλῶς τὸν γιόκα μ' π' ἔρχεται, τὸν γιό μου τὸν μονάχο»
  - Μάνα μου ποῦν ἢ γυναῖκα μου, ποῦνε καὶ ἢ καλὴ μου,
  - » ποῦνε ἢ ὁμορφουλά μου κι' ἢ ἀγαπητικὴ μου ;»
  - Ἀπέθαν' ἢ γυναῖκα σου, ἀπέθαν' ἢ καλὴ σου.
  - Ποῦνε μάνα μ' τὸ μνημα της νὰ πάγω νὰ τὴν κλαύσω ;»
  - Τὸ μνημα της χορτάρισε καὶ γνωρισμὸ δὲν ἔχει.

2. Ὁ νηόγαμβρος.

- Τὸν Μάϊ ἀμπέλι φύτευε, τὸν Μάϊ σταφύλι κάνει,
τὸν Μάϊ τὸν ἦλθε μῆνυμα σ' τὸν πόλεμο νὰ πάγη,
ἦταν τρίο μεριὸ γαμβρός, δώδεκα χρόνια σκλάβος,
σ' τὴν θάλασσα τὸν πῆρανε, ναῦτη μέστ' αὐτὰ καράβια,
στὸ πέλαγ' ἀρμενεύσανε, στὸ πέλαγ' ἀρμενοῦνε,
κι' ἐκεῖ ποῦ ἀρμενοῦσανε, στάθηκε ἢ φεργάδα (1)
κι' ὁ ναύκληρος τοὺς ἐρωτᾷ, ὁ ναύκληρος τοὺς λέγει.
- Πῶς εἶνε π' ἀναστέναξε καὶ στάθηκ' ἢ φεργάδα ;
  - » σὰν ἦν' ἀπ' τοὺς ναύτας μου νὰ τὸν ἐκάνω σκλάβο,
  - κι' ἂν ἦν ἀπὸ τοὺς σκλάβους μου νὰ τὸν ἐξεσκλαβώσω
  - Ὁ Κωνσταντῆς 'νεστέναξε καὶ στάθηκ' ἢ φεργάδα.»
  - κι' ὁ ναύκληρος τὸν ἐρωτᾷ καὶ τὸν ἐσυντυχαίνει.

(1) πλοῖον.

- Ξένε μ' πεινᾶς, ξένε μ' διψᾶς, ξένε μ' ρούχο σὲ λείπει ; »
 — Ούτε πεινῶ, οὔτε διψῶ, κι' οὔτε ρούχα μὲ λείπει, —
 » τὰ χρόνια γένηκαν ἑπτὰ, στὸν τόπο μου δὲν πῆγα,
 » κ' ἔψες εἶδα ἴστων ὕπνο μου, ἴστων ὕπνο ποῦ κοιμούμουν,
 » δι πατοῦν τὸ σπῆτι μου καὶ πέρνουν τὴν καλή μου. »
 — Πᾶνε, καλέ μ' στὸν τόπο σοῦ καὶ πάρε τὴν καλή σου.
 τὸν βάθιο του ἐσέλωσε (1) μὲ δέκαοκτῶ κολάνια (2)
 πηδᾶ καὶ καβαλίκευσε σὰν τὸ γοργὸ πουλάκι,
 στὸν δρόμο ὅπου πῆγαινε, στὴ στράτα ποῦ πηγαίνει,
 εὐρίσκει ἕνα γέροντα σ' τ' ἀτίπτ' ἀνὰ λισκέυη, (3)
 — Καλιμερνῶ σε γέροντα » Καλῶς τὸ παλικάρι. »
 — Τينوῦ ν' αὐτὰ τὰ κλίματα, τينوῦ ν' αὐτὸ τ' ἀμπελῆ ; »
 Τῆς ἐρημιᾶς τῆς κουρκουλιᾶς τοῦ Κωσταντῆ τοῦ γιοῦ τοῦ
 » ποῦ ἔταν τριὸ μερὶδ γαιβρός δώδεκα χρόνια σκλάβος
 » καὶ τώρα τὴν καλίτσα του, μᾶς τὴν ἐπέρνει ἄλλος ». —
 — Παρακαλῶ σε γέροντα ἀλήθεια γὰ μὲ δώσης,
 » τάχα θὰ φθάσω στὴ χαρά, θὰ φθάσω καὶ ἴστω γάμο ;
 » πάγω καὶ γὼ συμπεθερός, εἶμαι προσκαλεσμένος. »
 — Σὰν ἦν ὁ μαῦρος σου γοργὸς στὰ ἔμβα τσ' ἐκκλησίας,
 » κ' ἂν ἦν ὁ βάθιος σου βαρὺς στὰ ἔβγα τσ' ἐκκλησίας. »
 Σ' τὸν δρόμο ὅπου πῆγαινε, στὴ στράτα ποῦ πηγαίνει,
 βλέπει τὴν μάνα ποῦ πλενεῖ καὶ ἀσπροσαπουνίζει.
 — Καλῶς τὰ κάνει ἡ γρηά, καλῶς τὰ σαπουνίζει,
 » τينوῦ ν' τὰ ρούχα ποῦ πλενεῖς καὶ ἀσπροσαπουνίζεις ; »
 — τῆς ἐρημιᾶς τῆς κουρκουλιᾶς τοῦ γιοῦ τοῦ Κωσταντῆ τοῦ
 » ποῦ ἔταν τριὸ μερὶδ γαιβρός, δώδεκα χρόνια σκλάβος
 » καὶ τώρα τὴν καλίτσα μου μᾶς τὴν ἐπέρνει ἄλλος »
 — Παρακαλῶ σε πῆς μὲ το, τὸ τί ὦρα θὰ φθάσω. »

1. ἔθεσε τὸ ἐρίππιον . 2. λωρία . 3. σκάπτει.

- Ἄν ἦν ὁ βάθιος γρήγορος στὰ ἔμβα το' ἐκκλησίας
 » κι' ἂν ἦν ὁ βάθιος σου ἀργός στὰ ἔδγα το' ἐκκλησίας.»
 Ἦτον ὁ βάθιος γρήγορος τοὺς ἔφθασε στὰ ἔμβα,
 ὁ βάθιος του χλιμήτρισε, ' κι' ἄκουσε ἡ καλή του,
 — Σταθῆτε ψάττες μὴ ψάλτε, παπάδες παραπίσου,
 τ' ὁ βάθιος ποῦ χλιμήτρισε, σὰν τοῦ καλοῦ μου μιάζει.»
 Δῶκε τὸν βάθιο του σφικτὰ, στὴν ἐκκλησιὰ ἐμδαίνει,
 τὸν βάθιο του χαμήλωσε καὶ τὴν καλέ τ' ἀρπάζει.

3 Συζυγική πέπτες.

- Κάτου σ' ταῖς ἐβδομοῦντα διὸ 'κκλησιῶς, στῆς δάφνης τὸ
 πατάμι
 κοράσια σιοῦσαν κ' ἐπλυναν κοράσιμ σιοῦν καὶ πλύνουν
 τοῦ ῥηγ' ὁ γιὸς ἐρχόμενος ἀπὸ τοῦ σεφερειοῦ (²) του '
 μιὰ κόρη ἐδιισταύρωσε σ' τὴν ἀργυρῆ λεκάνη
 καὶ τὴν ἐπιλογίθηκε, κι' αὐτὸν τὸν λόγον λέγει.
 — Κορή μου δὲν πλυνεῖς κ' ἐμὲ τὸ κορφομάνδνιλό μου ;»
 — Τώρα, ξένε μ' δουλιὰ ἔχω, χαρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου.»
 — Κορή μ' σὰν ἔχετε χαρὰ, γιὰ δὲν καλνᾶ; κ' ἐμένα .»
 — Νὰ σὲ καλέσω ξένε μου, καὶ ποῦ θὲ νὰ καθίσεις; »
 — Μέσα σ' τοὺς πέντε σ' ἀδελφούς, σ' τοὺς δέκα σ' ἑξαδέλφους
 » κι' ἂν ἦσ' ἀκόμ' ἐλεύθερη, ἐγὼ θὲ νὰ σὲ πάρω. »
 — ἔχω ἄνδρα σ' τὴν ξενιτιὰ τώρα δώδεκα χρόνους,
 » οὔτε γραῖμμα μὲ ἔστειλε, οὔτε γραῖφήμὲ στέλνει. »
 — Κόρη μ' ἐγὼ εἶμ' ἄνδρας σου, ἐγὼ εἶμ' ὁ καλός (°) σου.»
 — Σὰν ἦσαι σὺ ὁ ἄνδρας μου δεῖξέ με τὴν ἐλῆά σου. »
 καὶ σὰν τὴν εἶδε τὴν ἐλῆὰ πέφτει στὴν ἀγκαλιά του
 — ἔσὺ εἶσαι ὁ ἄνδρας μου, ἐσὺ εἶσ' ὁ καλός μου.»

1. ἐχρημέτητε. 2. πόλεμος. 3. σύζυγος.

4. "Ομοιον.

Κάτου σ' τὸ Δαρνοποταμὸς καὶ σ' ταῖς σαράντα βρύσες,
 τρακοσι' ἀρχόντοι κάθονταν καὶ χίλια παληκάρια,
 ἐκεῖ ποῦ τρωῖν' καὶ πίνανε κι' ὀποῦ συγνοκερνούσαν
 τοῦ κύρ Δαχτάνι ὁ γιὸς περνᾷ τ' ἄξιο παληκάρι,
 τὸν ἴσκιο ἴσκιο πήγαινε, τὸν ἴσκιο ἴσκιο πάγει,
 μὴ τὸν 'σχημίστη κονιαρτὸς μὴ τὸν μαυρίση ὁ ἥλιος,
 'πὸ μακρυὰ τοὺς χαιρετᾷ, 'πὸ μακρυὰ τοὺς λέγει·

—Κλησπερνῶ σας ἀρχόντοι καὶ σᾶς τὰ παληκάρια,
 σ' τὸν δρόμο ὅπου πήγαινε σ' τὴ στράτα ποῦ πηγαίνει
 τὴν κόρη συναντάμωστε στὴ βρύσι ποῦ γεμίζει.

—Κορὴ μου δίχτυρε νερό νὰ πιῶ καὶ γώ κι' ὁ βάθιος».·
 σαράντα στάμνια δίχτυρε, σ' τὰ μάτιχ δὲν τὴν εἶδε
 κι' ἄλλα σαράντα τέσσαρα, κ' εἶδέ την δακρυσμένην.

—Τ' ἔχεις κορὴ μ' καὶ θλίβεσαι καὶ εἶσαι λυπημένη;»

—'Ἐχω ἄνδρα σ' τὴν ξενιτιχ, τώρα δώδεκα χρόνους».

—Γιὰ πές με πῶς εἶν' ἄνδρας σου καὶ θὰ σέ μαρτυρήσω».

—Λεπτὸς ἦταν σὲν τὸ βεργί, χυτὸς σὲν τὴν λυμπάδα,

—καὶ μαζέει σὲν κ' ἐλόγου σου καὶ σὲν τὴν ἀφεντιχ σου»·

—Κορὴ μ' ὁ ἄνδρα, σ' πέθκενε, κορὴ μ' ὁ ἄνδρας; σ' θάφτηκε,

κατὰ μάτιχ μου τὸν ἴδασι, τὰ χέριχ μου τὸν θάψην,

—καὶ τὸν ἐδάνεισα πανί, κ' ἤλθχ νὰ μὲ τὸ δώσης».

—Σὲν τὸν ἐδάνεισες πανί, διπλὸ νὰ σέ τὸ δώσω».

—Καὶ τὸν ἐδάνεισα κερί, κ' ἤλθχ νὰ μὲ τὸ δώσης».

—Σὲν τὸν ἐδάνεισες κερί διπλὸ νὰ σέ τὸ δώσω».

—Καὶ τὸν ἐδάνεισα φιλί, κ' ἤλθχ νὰ μὲ τὸ δώσης».

—Σὲν τὸν ἐδάνεισες φιλί πᾶνε νὰ σέ τὸ δώση».

—'Ἐγὼ κελή μ' εἶμ' ἄνδρας σου, ἐγὼ εἶμ' ὁ κελὸς σου».

—Πές με σημάδια τοῦ σπητιοῦ, κ' ὕστερα νὰ πιστεύσω».

- Έχεις μὴλιχὸ σ' τὴν πόρτα σου καὶ κλῆμα στὴν αὐλή σου,
καὶ μέσα σ' τὸ μεσόσπητι, χρυσὸ κανδῆλι φέγγει».
- Διαβάτης 'σουν καὶ πέρασες, γειτόνοι σὲ τὸ εἶπαν,
»πές με σημάδιχ τοῦ κορμιοῦ κ' ὕστερα νὰ πιστεύσω».
- Έχεις ἐλῆχὰ σ' τὸ μάγουλο, ἐλῆχὰ σ' τὴν ἀμασχάλη,
κ' ἀνάμεσα στὰ στήθη σου ἥλιος καὶ τὸ φεγγάρι».
- Ἐσύ εἶσαι ὁ ἄνδρας μου, ἐσύ εἶσ' ὁ καλὸς μου.

Β'. Ἐρωτικί.

5. Αἱ μάγισσαι.

- «Ἐν ὄμορφῳ ῥηγόπουλο, ἔν ἄξιῳ παλῆκάρι
μιά κόρη ὄμορφ' ἀγαπᾷ μὰ κείνη δὲν τὸ θέλει,
ἐξόδιχσε σ' τὴν πόρτα της, ἐνὶχ πύργους λογάρι,
τοὺς ἔζη πύργους μάλαμα τοὺς τρεῖς μαργαριτάρι,
σ' τὰ μάτιχ δὲν τὴν κύτταζε, σ' τὰ μάτιχ δὲν τὴν εἶδε·
Μιχ Κυρικῆ, μιχ λαμπερὴ μιχ πῖσημο ἡμέρα,
ἄλλαξε καὶ στολίσθηκε σ' τὴν ἐκκλησιχ νὰ πάγη,
κ' ὁ νέος τὴν ἀντάμωσε σ' τῆς ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα,
τοῦ νιοῦ ἡ καρδιχ συχνοκτυπᾷ τὴν κόρη συντυχαίνει,
— Κόρη μ' ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ σὲ πάρω».
- Μὰ αὐτὴν τὴν γῆν τοῦ περπκτῶ, τὴν ἐκκλησιχ π' ἐμβαίνω
»μὰ τὸν στειροὸ τοῦ προσκυνῶ, ἐσένα δὲν σὲ πέρνω».
- Κ' ἐκεῖνος σᾶν τὸ ἤκουσε βαριά τὸν κακοφάνη,
πέρνει καὶ πάγ' σ' τὴ μάνα του δακρυοφορωμένος·
σ' τὴ στράτα τοῦ ἐπήγαινε στὸ δρόμο τοῦ περπάτα,
διὸ μάγισσες ἀντάμωτε μάνα καὶ θυγατέρα,
κ' ἡ μάνα πλογήθηκε σ' τὴ κόρη της καὶ λέγει.
- Βλέπεις κορὴ μου μ' αὐτὸ τὸ νηὸ πῶς πάγει φλομωμένος
»μιχ κόρη ὄμορφ' ἀγαπᾷ, μὰ ἡ κόρη δὲν τὸν θέλει

- ημόνον ἄς τὴν μαγεύσωμε τὸ νηὸ αὐτὸν νὰ πάρῃ».
- Τὴν μάγευσαν ὡς τὸ πρῶτ, κι' ἀπ' τὸ πρῶτ ὡς τὸ βράδι
- Πᾶνε καλέ μ' σ' τὸ σπῆτι σου, πᾶνε στὴν κάμαρὶ σου
 ἀναψὲ τὸ κανδῆλί σου καὶ βάλε λίγο λάδι,
 κι' ἄρησ' τὴν πόρτα σ' ἀνοιχτὴ ν' ἄλθῃ κι' αὐτὴ τὰ βράδι.
- Δὲν εἶδ' ἀμάρτυρα σ' τὸ γιολό, κερὰ βίχ σέ λειβάδι,
 δὲν εἶδα κόρη ὁμορφῆ νύκτα μὲ τὸ φεγγάρι.»

6. Τὸ φίλημα.

- Ἐφές ποῦ ἦσαν γιόκα μου, ποῦ ἦσαν καλέ μου,
 καὶ πάντεχα⁽¹⁾ καὶ δὲν ἦλθες, καθόλου δὲν ἐφάνης;»
- Μαχέ μ' λέγα νὰ μὴ σ' τὸ πῶ, νὰ μὴ σ' τ' ἐμολογήσω,
 καὶ τώρα ποῦ μ' ἐρώτησες ὅλ σ' τὴ ζυμολογήσω.
 Ἐφές παγώνιχ ἐπιανν καὶ ἀντίπροψες τριγώνιχ,
 κατόησα κι' ἐμκαγείρευσα κι' ἔκκνν μιὰ τυχθέρνν⁽²⁾
 ὠλόξανθες ἐκάλεσα καὶ ὄλο μυρομάτες,
 ὠδες φιλι ταῖς γύρεψα καὶ ὄλες φιλι μὲ δῶκκν
 καὶ μιὰ μικρὴ μελαγχρινὴ ζητῶ καὶ δὲν μὲ δίνει·
 καὶ ἐγὼ τὴν καταράσθηκα σ' τὰ βρόχιχ μου νὰ πέση.
 κρέιχνν τὰ βρόχιχ σ' τὸ γιολό τὰ ξώβεργα σ' τοὺς κάμπους,
 κρέιχνν καὶ τὴ χρυσῆ θελιά σ' τὴ βρούση ποῦ γεμίζει,
 κπάγω σ' τὰ βρόχιχ δὲν ἦνε στὰ ξώβεργα καὶ ὄχι
 κπάγω καὶ σ' τὴ χρυσῆ θελιά, τὴν βρίζω πιασμένην,
 κἔσκυψα καὶ τὴν φίλησα Αὐγούστου μιὰ δευτέρα
 καὶ μόνιζε. τὸ στόμα μου σαράντα μιὰ ἡμέρα».

γεννησιμότητα

(1) πείθεινόν. 2. τραπέζι

7. Τὸ δαχτάνι.

Τόσα καὶ τόσα σάββατα καὶ μύριες Κυριακάδες,
κόρη δαχτάνι ἔπλεκε, κόρη δαχτάνι πλέκει,
τὸ ἔπλεξε τὸ ἔκτισε μὲ ρίζα φούντωσέ το,
τὸν ἄνδρα της δὲν τῶδωκε, τὸν φίλο της τὸ δῶκε,
καὶ ὁ καλὸς ὁ φίλος της κι' ὁ ἀγαπητικὸς της,
παν' στ' ἄρματα τὸ ἔβαλε καὶ σ' τὸ χορὸ χορεύει,
ἔπῃρε δίπλα τὸ χορὸ κι' ἐφάνη τὸ δαχτάνι,
κι' ὁ ἄνδρας σὺν τὸ κύτταξε βαρὴν τὸν κακοφάνη,
κι' εὐθύς ὀπίσω γύρισε σ' τὸ σπῆτι του πηγαίνει.

— Μωρὴ σκύλα μωρὴ ἄνομη Ἑβραίας θυγατέρα.

» τόσα καὶ τόσα σάββατα καὶ μύριες Κυριακάδες
» ὅλο δαχτάνι ἔπλεκες καὶ ποῦνε τὸ δαχτάνι ; »

— Τί νὰ σέ εἶπω ἄνδρα μου τί νὰ σ' ὁμολογήσω ;
» κατ' σ' τὸ γιγλὸ κατέβηκα, κάτου γιγ νὰ τὸ πλύνω,
» ἢ θάλασσα φούρτουίνισε καὶ πῆρε τὸ δαχτάνι,
» ἐπῆρέ το καὶ πῆγέ το καὶ πάγει σ' τὰ πελάγη. »
Εὐθύς ὀπίσω γύρισε σ' τὸ φίλο της πηγαίνει,
τὸ φίλον της τὸν ἐρωτᾷ ποῦ τῶρε τὸ δαχτάνι,

— Ἐγὼ ψαρά παιδι εἶμαι καὶ τοῦ ψαρά τὸ γγόνι,
» πῆρα τὸ καμακάκι μου καὶ πάγω νὰ ψαρεύσω,
» σ' τὴ πρώτη μου τὴ καμακιά ἔπικσα ἓνα ψαράκι,
» ἔσχισα τὴν κοιλίτσά του κι' εὐρῆκα τὸ δαχτάνι.

8. Ἡ κατάρα.

Καλογρηὰ τραγουδῆσε ἐφῆς βραδὺ σ' τὴ κλίνη,
ὄλα τὰ δένδρα μάρανε κι' ὄλα τὰ ξερριζώνει,
κι' ἓνα μικρὸ καλὸ δένδρι ξερριζωμὸ δὲν ἔχει,
κι' ὁ Κωνσταντῆς τὴν ἄκουσε ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι.

— Πῶς εἶν' αὐτὴ ποῦ τραγουδεῖ γυναῖκα νὰ τὴν πάρω ; »

- σᾶν τ' ἄκουτ' ἡ Καλογρηχᾶ, βραχὰ τὴν κακοφάνη,
 τὸν ῥάσσον της πετροβολᾶ· καὶ τὸν σταυρόν της φίνει·
- Σύρε σταυρὲ μ' σ' τὴν ἐκκλησιᾶ, ῥάσσε μου στ' ἄγιον βῆμα,
 καὶ σεῖς κομβολογάκιχ μου εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μνήμα·
 » γιὰτὶ ἐγὼ θὰ πανδρευθῶ, τὸν Κωνσταντῆ νὰ πάρω .
 αὐτὸν Κωνσταντῆ τὸν μάργελο, τὸν ψεύστη τὴν διαβάτη
 νόπου μ' ἐπεριγέλασε, γυναικίχα νὰ μὲ πάρη
 καὶ τὴν γύρισε καὶ λέ, πού μ' εἶδε ποῦ μὲ ξεύρει,
 » θέλω νὰ τὸν καταρκοθῶ καὶ πάλιν τὸν λοποῦμαι.
 » ἢ νὰ τὴν ῥίξω στὴν Θεὸ ποῦ κάνει δίκιχ κρίσι,
 » μόνον ἂς τὸν καταρκοθῶ καὶ νᾶ μὴ τὸν λυποῦμαι,
 » Ἄπ' ἀψηλὰ ποῦ κἀθετα νὰ ῥαγισθῆ νὰ πέση,
 » σπαθιὰ μαχίριχ ναῦρεθοῦν νὰ κάτσουν σ' τὴ καρδιά του,
 » πέντε γιχτροὶ γιὰ νὰ βρεθοῦν καὶ δέκα μαθητάδες
 » καὶ δεκακτώ γραμματικοὶ νὰ πλύνουν τοὺς γιχράδες,
 » καὶ ἴω διαβάτης νὰ γενῶ π' ἐκεὶ γιὰ νὰ περάσω,
 » καλῶς τὰ κἀνετε γιχτροὶ καλῶς τὰ πολεμάτε,
 » σᾶν κόφτουν τὰ νυττέρια σας, κόρτετε μὴ λυπᾶσθε,
 » καὶ ἴω ψιλὸ πκνὶ φκίνω, σκράντα πέντε πῆχες,
 » τικὶς δέκα δίδωταις ξαντὸ, ταις δέκ' ὀκτὼ γιὰ φτίλι,
 » καὶ τ' ἄλλο τὸ ποδόλοιπο, τ' ἄλλα νὰ λιῆ νὰ δεινῆ.»
 καὶ κεῖνος πιλογήθηκε κι' αὐτὸν τὸν λόγο λέγει·
- Μωρ' ἄνομη μωρ' ἄπιστη ἐδρέσσας θυγατέρα,
 » δὲν εἶχε κρίσι νὰ μὲ πᾶς, κριτῆ γιὰ νὰ μὲ κρίνης,
 » μόνον μὲ καταράσθηκες πολὺ νὰ μὲ παιδεύης ; »

9. Ὁ σκανδαλισμὸς τοῦ ἡλέου.

Τοῦ Κωνσταντίνου ἡ ἀδελφὴ ἡ πολυαγαπημένη
 ψιλὰ φαίνει, ψιλὰ κάμνει καὶ σύρμα μασουρίζει,

σ' τοὺς οὐραεοὺς τὸ διάζουνταν, σ' τοὺς κάμπους τὸ τυλίξει,
κι' ἀνάμεσα σ' τῆ θάλασσα βίζ' ἀργαλιὸ καὶ φάνει,
μὲ τετρακόσχη κάρουλα, μ' ἐξήντα διὸ σαῖτες,
μὲ δώδεκα ξυλόχτενα μὲ δέκαοκτὼ πατήτριες,
κελαδισμὸς τοῦ καρουλιοῦ κι' ὁ χτύπος τῆς σαίτας,
τὸν ἦλιο ἐσκανδάλισε καὶ σιέκ' σκανδαλισμένος,
κι' ἀργεὶ νὰ πάγ' στὴ μάνα τοῦ ἀργεὶ νὰ βασιλεύση,
κι' ἡ μάνα τοῦ τὸν ἐρωτᾷ, κι' ἡ μάνα τοῦ τὸν λέγει·
— Πούτουν γιέ μου κι' ἀργήσες, κι' ἀργεὶς νὰ βασιλεύσης ;
»μὴ ἡ ἀργατιὰ σὲ ὑστερεῖ, μὴ ἡ ἀργατιὰ σὲ κράτει ;
— Μάνα μ' λέγα νὰ μὴ σ' τὸ πῶ νὰ μὴ σ' τ' ὁμολογήσω,
»καὶ τώρα ποῦ μ' ἐρώτησες θὰ σ' τὸ ἁπολογίσω
»τοῦ Κωνσταντίνου ἡ ἀδελφῆ ἡ πολιγαπαημένη,

(ἐπαρταλαμβάρονται τὰ ἄνω.)

10, 'D ξένος.

Βουλιούμαι μὴ βουλιούμαι διὸ, βουλιούμαι τρεῖς καὶ πέντε,
βουλιούμαι νὰ ξενητευθῶ, νὰ πᾶ νὰ γένω ξένος,
ὁ νοῦς μου λέγει μὴ πάγεις κι' ὁ λογισμὸς μου πᾶνε,
πᾶνε καὶ πάλι γύρισε πᾶνε καὶ πάλι ἔλα,
νὰ παραγγείλης τὰ βουνὰ νὰ πῆς καὶ τρεῖς κλεισοῦρες,
— βουνά μου μὴ χιονήσετε, κλεισοῦρες μὴ κλεισθῆτε.»
καὶ τὰ βουνὰ προήκουσαν καὶ ἐχρυσιμωνήσαν
καὶ ἡ κλεισοῦρες κλείσανε κ' ἔμειν' ὁ ξένος ἔξω,
πιάσε τὸν βᾶθιο ὡς τ' αὐτίχ τὸν νηρὸ ὡς τὸ ζουνάρι,
ἔμειν' ὁ ξένος σ' τὴν ξενητιά, πάντα σταῖ ξένα λείπει,
ἀπὸ καιροῦ θλίψ κ' ἔρχεται τὰ χιόνια χιονισμένος
κ' ἡ κόρη τὸν ἐκύτταξε τὴν μάνα τῆς τὸ λέγει·

- Μάνα μ' ὁ ξένος ἔρχεται τὰ χιόνια χιονισμένος.»
- Κορή μου στὶὰ δὲν ἔχουμε τὸν ξένο τί τὸν θέλουμε.»
- Μανά μ' ὁ ξένος ἔρχεται ὄγρὸς καὶ παγωμένος. »
- Κορή μ' φαγὶ δὲν ἔχουμε τὸν ξένο τί τὸν θέλουμε.ι. »
- Μανά μ' τὸ περδικάκι μου φθάνει ἐμὲ καὶ κείνον. »
- Κορή μ' στρώμα δὲν ἔχουμε τὸν ξένο τί τὸν θέλουμε.»
- Μάνα μ' τὸ στρωματάκι μου φθάνει κ' ἐμὲ καὶ κείνον.»

II Τὸ Δρασίδι.

- Ὅσ' ἀψηλὸς ὁ οὐρανὸς κι' ὅσο ἡ θάλασσα βαθιά,
 τόσο πανὶ ἐδιέζουνταν ἡ κόρη σ' τὴν αὐλή της,
 κι' ὁ Κοντογιὸς περνᾷ π' ἐκεῖ κι' αὐτὸν τὸν λόγον λέγει:
- Φαίνεις κορή μ' καὶ διαζεσαι καὶ μένα δὲν θυμάσαι. »
  - Ἐγὼ καλέ μου σ' ἔγραψα ἐπάνω σ' τὸ πανὶ μου.»
 κ' ἡ μάνα της σὰν τ' ἄκουσε, βαρὶὰ τὴν κακοφάνη,
 τρι' ἀδελφάκιχ σύνταξε, τὸ βράδι σ' τὴν αὐλή της,
 τῶνχ παινᾷ τὰ ρουχά της, τ' ἄλλο τὴν ὀμορφιά της,
  - Μὴ τὴν παινᾷ τὰ ρουχά της μηδὲ τὴν ὀμορφιά της,
 πτ' ὁ Κοντογιὸς ὁ μάργελος μαργελεμέν' τὴν ἔχει.»
 τὸ τρίτο τ' ὀλούτερο τραβίζει τὸ μαχαῖρι
 μέσ' τὴν καρδιὰ τὴν κτύπησε καὶ τὴν ἐμαχαιρώνει·
 κι' ἐκείνη σὰν ἀπέθνησκε αὐτὸν τὸν λόγον λέγει:
  - Θέλω νά μ' ἀπερᾷσητε π' τοῦ Κοντογιὸς τὸ σπῆτι.»
 Ὁ Κοντογιὸς σὰν τ' ἄκουσε, βαρὶὰ τὸν κακοφάνη
 καὶ τὸ μαχαῖρι ἔβγαλε, κι' ἀτός του μαχαιρώνει·
 τοὺς πῆραν καὶ τοὺς ἔθαψαν τοὺς δύο σ' ἓνα μνήμα,
 ἴστῆς νέας φύτρωσε μηλιὰ, ἴσ τοῦ νέου κηπαρῦσι
 κοντολιγάζει ἡ μηλιὰ φιλαῖ τὸ κηπαρῖσι
 κι' ἀπ' τὰ κοντολιγίσματα αὐτὰ τὰ λόγια βγαίνουν·
  - Ὅπῃ ἀγαπιῶνται ζωντανοὶ φιλιῶνται πεθαμένοι.»

Γ. Συγκριητικά

12. Ἡ Ἀρετή.

Μιὰ μάνα μιὰ καλὴ μάνα ἀπ' ταῖς καλαῖς ταῖς μάναι
 ποῦ εἶχε τοὺς ἐνὶ τοῦς γιούς, τὴν Ἀρετὴ μονάχη
 μέσα στὰ σκότ' τὴν ἔλουε, σ' τ' ἄστρα καὶ στὸ φεγγάρι,
 καὶ μέσθ' σ' τὸν αὐγερινὸ πλέκει τὰ πλόκαμά της·
 προξενητάδες βγήκανε, 'πὸ μέσα ἀπ' τὴν πόλι
 ῥωτοῦσι καὶ ξαναρωτοῦν, ποῦ ν' αὖρουν τέτρα κόρη,
 ἐδῶ ποῦ κατχέγουμε, ἐδῶ 'χει τέτρα κόρη·

ὄλα τ' ἀδέλφια δὲν στέργουν, κι ὁ Κωνσταντῖνος στέργει
 — Δέξε μ' νὰ δώσωμαι, τὴν Ἀρετὴ σ' τὰ ξένα,
 » ποῦμαι καὶ γὼ πραγματευτὴς νὰ πγαίνω νὰ κονεύω».

Ἦλθεν ὁ χρόνος δίσεκτος, χρόνος δυστυχημένος
 κι' ἀπέθαναν οἱ ἐνὶ οἱ γιὰ κι' ἀρρώστησεν ἡ μάνα,
 ἦλθε τὸ ψυχασάββατο ποῦ κλαῖν' τοὺς πεθαμμένους
 γονατιστὴ ἡ μάνα των ἔρχεται σ' τὸ μνημόρι,
 σ' ὄλα τὰ μνηματ' ἔκλαιε, σ' ὄλα παρηγοροῦνταν
 σ' τοῦ Κωνσταντῖνου τοῦ μικροῦ παρηγοργιὰ δὲν ἔχει,
 σ' τὸ μνημα τοῦ μικροῦ τῆς γιοῦ ἔβγαζε τὰ μαλλιά της,

— Ἀνάθεμά σε Κωνσταντῆ καὶ μυριανάθεμά σε,
 » πῶ μ' ἔκαμες κ' ἐδώκαμε τὴν Ἀρετὴ στὰ ξένα.
 Κι' ὁ Κωνσταντῆς σὺν τ' ἄκουσε, βαρῆ τὸν κακοφάνη
 κούει τὸ μνημα νὰ βογγᾷ καὶ βαρυναστανάζει·

— Σῶπα μανούλα μου μὴ κλῆς τὴν Ἀρετὴ θὰ φέρω.
 Κιουβούρι (1) κάνει ἄλογο, τὸ σάββανό του σέλα (2)
 καὶ τὰ κιουβουροκάρρια του, πέτχλα σ' τ' ἀλογόν του.

(1) νεκροκράβατον. 2 ἐπίπριον

- Σ' τὸν δρόμον ὅπου πήγαινε, στὴ στράτα ποῦ πηγαίνει,
 κούει τυμπάνιχά νὰ βρυντοῦν, ζορνάδες ὅπου παίζουν,
 ἐκεῖ βλέπει τὴν Ἀρετὴν εἰς τὸν χορὸν ποῦ ἦταν
 σακάντας γύρουσ' ὁ χορὸς κι' ἡ Ἀρετὴ τὸν σέφνει.
- Καλησπερῶ σε Ἀρετὴ — Καλῶς τὸ μαργελλάκι»,
 — Δὲν εἶμι γὼ μαργελικός, μὲν' εἶμ' ὁ Κωνσταντίνος». —
 — Σὺν ἦσαι σὺ ὁ Κωνσταντῆς τ' ἄξιό παληκάρι,
 » ποῦ εἶνε τὰ ξανθὰ μαλλιά, καὶ ἡ χρυσῆ σου χιόπη ; »
 — Ἐνὶ χρονοῦς εἶμ' ἄρρωστος καὶ δεκαπέντε μῆνες
 ἔπεσ' ἡ χρυσῆ χιόπη μου καὶ τὰ ξανθὰ μαλλιά μου»,
 — Ἄν ἦται σὺ ὁ Κωνσταντῆς, ἐδῶ πιθὼν γυρεύεις ; »
 — Ἴλλ' Ἀρετὴ στὸ σπῆτι μὰς κ' ἡ μάνα μὰς σέ θέλει ». —
 — Καὶ σὺν μὲ θέλει γιὰ καλὸ, ν' ἀλλῶ μ' αὐτὰ ποῦ εἶμι,
 » καὶ σὺν μὲ θέλει γιὰ κακὸ, νὰ βάλω μαῦρα ν' ἀλλῶ ». —
 — Ἡ γιὰ καλὸ ἢ γιὰ κακὸ, ἔλα μ' αὐτὰ ποῦ εἶσαι». —
- Σ' τὸν δρόμον ὅπου πήγαιναν, στὴ στράτα ποῦ πηγαίνουν
 κούει πουλιὰ νὰ κελαδοῦν, πουλιὰ γιὰ νὰ τὸ λέγουν
- Πιὸς εἶδε νέα ζωντανὴ μὲ νιὸ ἀποθαμμένον». —
 — Φοβοῦμι σε κύρ Κωνσταντῆ, μιάζεις σὺν πεθαμμένον». —
 — Περπάτα, ἀδελφοῦλα μου, μὴν κούρης τὰ πουλάκια». —
 Ἐπῆγαν καὶ καικέλισαν σ' τὴ μάνας των τὸ πῆτι.
- Σὺν ἦνε ζένος νὰ διαβῆ, δικός μου ν' ἀλλῶ πᾶνω
 » κι' ἂν ἦν' ὁ πικροχάρωντας γὼ ἄλλο γινὼ δὲν ἔχω». —
 — Δὲν εἶν' ὁ πικροχάρωντας μὲν' εἶν' ἡ Ἀρετὴ σου». —
 Ὅστε νὰ διῆ τὴν Ἀρετὴ ἔσβυσεν ἡ πνοή της,
 κι' ὥστε νὰ ἰδῆ τὸν Κωνσταντῆ ἐβγῆκεν ἡ ψυχὴ της.

13. Ὁ Γιαννακῆς.

Διώχνεις με μάνα μ' διώχνεις με, κι' ἀλήθιχα πρωτοδῶξ με,
 » δὸς με τὴν εὐλογία σου δὸς με καὶ τὴν εὐχὴ σου,
 » κι' ἐγὼ αὖθι θέ νὰ διαβῶ ἀπὸ τὰ χελιδόνια

- νὰ λείψω χρόνους δώδεκα καὶ μῆνας δεκαπέντε,
 νὰ ἄλλῃ ἡμέρα τ' ἀγ. Γεωργίου τὸ μέγα παναγῆρι,
 νὰ πᾶς μανέ μ' στὴν ἐκκλησίαν νὰ πᾶς νὰ προσκυνήσης·
 νὰ ἰδῆς τοὺς νηοῦς νὰ ἰδῆς ταῖς νηαῖς νὰ ἰδῆς τὰ παλληκάρια
 νὰ ἰδῆς καὶ τὸ στασίδι μου μαυροσκοτεινιασμένο.
 »τότε μᾶνα μ' νὰ πικραθῆς διαβάτες νὰ ξετᾶζης
 — «Μὴν ἴδατε τὸν γιόκα μου, τὸν γιό μου τὸν Γιαννάκη;»
 »καὶ τὰ πουλιὰ θὲ νὰ βρωτᾶς καὶ θὰ βαριξετᾶζης·
 — «Πουλιὰ μου ὅπου τρέχετε καὶ ἀψηλοπετᾶτε,
 μὴν ἴδατε μὴ κούτατε τὸν γιό μου τὸν Γιαννάκη,
 »τὸν γιό μου τὸ μοναχογιό, τὸ γιό μου τὸν μονάχο;
 »κ' ἓνα πουλί χρυσὸ πουλί τοῦ κάμπου χελιδόι
 ἐκεῖνο τὸν ἀντάμωσε σὲ πράσινα λειβάδια,
 μαῦρα πουλιὰ τὸν τρώγανε κ' ἄσπρα τὸν τρισυρίζουν,
 κ' ἓνα χρυσὸ καλὸ πουλί, πὸ μακευὰ κυττάζει·
 — Φᾶτε πουλιὰ τὸ σῶμα μου, τ' ἀνδρειωμένο σῶμα
 »κ' ἀφήσετε τὰ μάτια μου καὶ τὸ δεξιὸ μου χεῖρ
 »νὰ γράψω μὴ ψιλὴ γραφὴ, νὰ στείλω τ' ἀρεντοῦ μου,
 »νὰ τ' ἀναγνῶν' ὁ ἀφέντης μου νὰ κλαίῃ ἢ μανέ μου,
 »νὰ τ' ἀναγνῶν' ἢ μᾶνα μου νὰ κλαῖν οἱ ἀδελφοί μου,
 »νὰ τ' ἀναγνῶν' οἱ ἀδελφοὶ νὰ κλαῖν αἱ ἀδελφές μου,
 »νὰ τ' ἀναγνῶν' αἱ ἀδελφές νὰ κλαῖνε οἱ γειτόνοι·

14. Τὸ στοίχρωμα. (1)

Τρεῖς ἀδελφάδες εἴμαστε κ' αἱ τρεῖς χαριτωμένες
 ἢ μὴ κρατεῖ τὸ Δούναι, ἢ ἄλλη τὸν Πετρίτη,
 ἢ τρίτη ἢ ὀλούτερη τῆς τρίτης τὸ γεφύρι

(1) τὸ φρονεῖν ἀνθρώπων πρὸς στήριξιν αἰκοδομήματος κατ' ἐπικρατίαν· ἄν ποτε δεισιδαιμονίαν.

- χιλίαι μαστόροι δούλευαν καὶ χίλια μαθητάδες
 ὅλη μερίτσα δούλευαν, τὸ βράδι ἐκρημοῦσε
 πουλί πῆγε καὶ κῆθιτε σ' τοῦ μᾶστορι τὸν ὦμο,
 δὲν κελαδοῦσε σᾶν πουλί, οὔτε σᾶν χελιδόνι,
 μόν' κελαδοῦσε κ' ἔλεγε μ' ἀνθρώπινη λαλίτσα·
- Σᾶν δὲν στοιχίωσεν ἄνθρωπο γεφύρι δὲν στεργιῶνει
 μόνον τοῦ πρωτομάστορη τοῦ πρώτου τὴν γυναίκα
 »κι' ὁ μᾶστορης σᾶν τ' ἄκουσε βχρητὸν τὸν κακοφάνη
 τὸν μαθητὴν του ἔστειλε νά πᾶ νά τὴν φωνάξῃ·
- Σῆκω κ' ἔλα μαστόρισα κί ὁ μᾶστορης σε θέλει»
- Καὶ τί μὲ θέλ' ὁ μᾶστορης τώρα αὐτὴ τὴν ὥρα ; »
 »καὶ σᾶν μὲ θέλῃ γιὰ καλὸ νά βάλω τὰ χρυσᾶ μου
 »καὶ σᾶν μὲ θέλῃ γιὰ κακὸ, γιὰ νά μαυροφορέσω»
- ἦ γιὰ καλὸ ἦ γιὰ κακὸ ἔλα μ' αὐτὰ πού εἶσκα
- Καὶ τί μὲ θέλεις μᾶστορη τώρα ὅπου μὲ κραζεις ; »
- Τὸ δακτυλίδι μ' ἔπεσε μέσα σ' ἐπτὰ καμάρες· »
- Ἐπαρε τὸ ζουνάρι μου τὸ σαρανταπηχάτο
 »καὶ δέστε με π' ἀμάσχαλα μέσα κατέβαστέ με»
 Τράβα μαστόρι τράβα με τράβα με πκραπίνω
 »ρῆκα τὸ σπῆτι μ' ἀνοικτὸ καὶ τὰ ψωμιὰ σ' τὸ φουῦνο
 » καὶ τὸ σάλ¹ μου τὸ παιδί, στὸ λίκι καὶ κοιμάται»
- Τὸ σπῆτι σου θὰ σφελιχθῇ καὶ τὰ ψωμιὰ θὰ ξέβου
 »καὶ τὸ σάλ¹ σου τὸ παιδί, ἄλλη μάνα θὰ κάνῃ.»

15. Ὁ ἐν πλοίῳ θάνατος.

Ὁ Κωνσταντῆς ἀρρώστησε ὁ μικροΚωνσταντῆνος,
 ὁ Κωσταντῆς ἀρρώστησε μέσα εἰς τὸ καράβι,
 δὲν εἶν' κανεὶς σ' τὴ θάλασσα τὸν Κωσταντῆ νά βλέπῃ,
 ὁ μάγειρας τὸν κῦτταζε κι' ὁ μάγειρας τὸν βλέπει
 μὴ Κυριακῇ ἀπ' τὸ πρῶτ' φωνάζει καὶ τοὺς λέγει·

(1) μωρόν.

— τραβήτέ με νά σηκωθῶ, βάλτε με νά καθήτω,
 »φέρετε καὶ τὴ χάρτα μου νά διῶ τί θὰ τραβίξω,
 »σ' αὐτὸ τὸ δένδρο τ' ἀψηλὸ καὶ σ' τὸ ἑφτακορφάτο
 »ἐκεῖ θὰ πᾶ ν' ἀράξωμε ἐκεῖ θὲ νά σταθῶμε·
 »ρίξτε δεξιὰ τὰ σίδηρα, ζερβὰ τὸ παλαμάρι
 »καὶ μεσ' τὴ μέσ' τοῦ καραβιοῦ ἄγκυρα τὴ μεγάλη,
 »νά βγῆ ὁ μοῦτσος γιὰ νερὸ κι' ὁ μάγειρος γιὰ ξύλα,
 »ναῦγουν καὶ τὰ νευτόπουλα, νά σκάψουν ἕνα μνήμα,
 »φραδὶ φραδὶ γιὰ νά σκαφῆ μακριὰ νά μὲ χωρέση,
 »κι' ἀπ' τὴ δεξιὰ μου τὴ μεριὰ ἀφήστε παραθύρι,
 »νά 'μβαινοβγαίνουν τὰ πουλιὰ τὰ μαῦρα χεληδόνια,
 »νά 'μβαίν' ὁ ἥλιος τὸ πρωὶ νά μβαίν' τὸ μεσημέρι,
 »καὶ μέσθ' τὰ μεσάνυχτα νά 'μβαίῃ τὸ φεγγάρι·
 »ἂν πᾶτε καὶ σ' τὴ μάνα μου μὴν πῆτε πῶς ἐτάφην,
 »μρον' πῆτε πῶς πανδρεύθηκα τῇ γῆ γυναίκα πῆρα. »
 βάλαν τὴν πλάκα πεθερᾶ τὴ μαῦρη γῆ γυναίκα
 καὶ τὰ ψαράκια τοῦ γιγλοῦ γειτόνι κ' ἐξαδέλφια.

Δ. Ἐργάμοις ἀδόμητα.

16. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς νόμφης.

Κόρη καθοῦνταν κ' ἔφαινε κατ' σπῆς αὐλῆς τὴ θύρα,
 κι' ὁ ἥλιος τὴν ἐχαιρετᾶ κι' ὁ ἥλιος τὴν ἐλέγει·
 — Μιχλμχτένιο τ' ἀργαλιὸ καὶ φιλῆσαι τὸ χτένι,
 »κι' ἀγγελικὸ 'νε τὸ κορμὶ ποῦ κάθεται καὶ φαίνει. »
 κ' ἡ κόρη πιλογήθηκε καὶ τὸν ἐσυντυχαίνει·
 — δικό μου εἶνε τ' ἀργαλιὸ δικό μου καὶ τὸ χτένι,
 »αδικό μου 'νε καὶ τὸ κορμὶ ποῦ κάθεται καὶ φαίνει. »
 — Φαίνεις κόρη μ' καὶ τραγουδεῖς, φαίνεις καὶ μασουρίζεις,

- » μὰ τὸν ἀγοῦρον (1) π' ἀγαπᾶς, ἄλλοῦ τὸν προξενούνη
 » καὶ σένα στέλνουν μῆνυμα νὰ πᾶς νὰ στεφανώσῃς. »
 Μεταπατεῖ τὸ πάτημα καὶ τῆ σαίτα βίχνει,
 — Ἦχεις κορὴ μ' καὶ θλίβεται καὶ βχιρικαστενάζεις ; »
 — Μανά μου τὸν υἱόκα σου ἄλλοῦ τὸν προξενούνη,
 » καὶ μένα στέλνουν μῆνυμα νὰ πᾶς νὰ στεφανώσω,
 » μὲ τί καρδίᾳ μὲ τί ψυχῇ μὲ τί χέρι καὶ πιάσω
 » μὲ τί ποδόχοια νὰ σταθῶ τὰ στέφανα ν' ἀλλάξω ; »
 καὶ ἐκείνη πιλογήθηκε καὶ αὐτὸν τὸν ἴλογον λέγει·
 — Σήκω, κορὴ μ' καὶ πῆγινε νὰ μὴ κκοκαρδίση,
 » κάμε τὰ στέφνα ἄργυροῦ καὶ τὰ κερὶ ἄσημένια,
 » βάλε τὰ ψέφια τοῦ γικλοῦ βάλε τὰ τατωφόρι,
 » βάλε καὶ τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ βάλε τὰ πανωφόρι,
 » βγαῖτες πᾶρ' ἀπὸ μπροστὰ βγαῖτες τὸ κατόπι
 » βγαῖτες καὶ ἀπ' τὰ πλάγια σου καὶ πᾶς νὰ στεφανώσῃς. »
 βάνει τὸν ἥλιο πρόσωπον καὶ τὸ φεγγάρι στῆθη,
 καὶ τὸ χρυτὸ ἀύγερινὸ διαμάντι δακτυλίδι,
 πῆρε βγαῖτες πὸ μπροστὰ βγαῖτες τὸ κατόπι,
 'πολεῖ ὁ δρόμος; λούλουδα καὶ ἡ ἐκκλησία μὸσχο,
 πκαῖς τὴν εἶδε καὶ ἔσφαλε, δικάος δὲν κανονάρχα,
 καὶ τὰ μικρὰ ψαλτόπουλα ἔχασαν τὰ χαρτιά τους,
 καὶ ἡ κορὴ πιλογήθηκε καὶ αὐτὸ τὸν λόγον λέγει
 — ψάλλε παπᾶ πῶ; ἔψαλλε; δικάει πῶ; κανονάρχος
 » καὶ σεις μικρὰ ψαλτόπουλα εὐρήτε τὰ χαρτιά σας,
 » παπᾶ σὲν ἦτε χριστιανός, σὲν ἦτε βαπτισμένος,
 » παρὰ γυρε τὰ στέφανα πρὸς τῆ συντεκνοπούλα,
 » κάμε τῆ νύμφη παρὰ νυμφη, γιὰτὶ μαλλιά δὲν ἔχει
 — Μαλλιά καὶ μαλλιρόβότανα τὰ ἔχω σ' τὴν αὐλή μου,
 » νένια σκαβόττα σὲν λουθῶ καὶ ἐγὼ μαλλιά θὰ κάνω.

(1) νέον·

17. **Ο ἀκάλεστος.**

Ἄρχοντου γιὸς κάνει χαρὴν, κάνει καὶ παναγήρι
ὄλο τὸ κόσμον κάλεσε, κι' ὄλο τὸ ψυχολόγι,
κι' ἔναι φτωχὸ καλόγερο κείνον δὲν τὸν καλένει,
πέρνει καὶ πᾶγ' μονάχος τοῦ, πέρνει καὶ πᾶγ' ἀτό; του.
ἦλθε ἡ ὥρα τοῦ παστοῦ ὁποῦ κερνοῦν τὴ νύμφη,
ἕνας τὴν κέρασε φλουρί, κι' ἄλλοι τὴν δίνει γρόσι,
καὶ ὁ φτωχὸς καλόγερος πολὺ μαργαριτάρι,
κι' ὄλοι τὸν ἐζήλεύσανε κι' ὄλοι τὸν ἐρωτοῦνε.
— ἐσὺ φτωχὲ καλόγερε 'πό ποῦν' ἐ δούλευσίσ σου ; »
— Ὅσ' ἄστρα νε σ' τὸν οὐρανὸ, ὅσα πουλιὰ σ' τὸ κάμπου,
» ὅσα ψαράκια σ' τὸ γιὰλὸ, ὅλα 'νε πραγματικὰ μου. »

ΤΕΛΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Αἱ ἐν Βουκουρεστίῳ.

Ἡ Σεβαστὴ Δέσποινα Φωτεινὴ Ἰ. Ξενοκράτους Σωμ. 30 Ἠ
Κυρία Νίνα Φ. Χάιτα Σωμ. 10

Οἱ ἐν Μαγγάλια.

τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ι. Κ. Καρούτσου
ἐκ Νέου Βασιλικοῦ.

Ἰωάννης Γεωργιάδης Α. Ἀργυρόπουλος Χρήστος Καραβαττά-
κης Στέργιος Γεωργίου Ν. Χατζῆ Γεωργίου Ἱερεὺς Μ. Ἀλβανό-
πολος ἐκ Σχμυακίου Κωνσταντῖνος Πριτζόπουλος Κωνσταντῖνα
Στέφανο; Μ. Πικπαδόπουλος Γεώργιος Εὐθυμιάδης.

Οἱ ἐν Κων)πόλει.

Ὁ Βιζύης Ἱερόθεος Σωμ. 4 Ὁ Παμφίλου Μελισσηνός 2
Κωνσταντῖνος Δυδόπουλος 2 Γ. Πατρικόπουλος ἱατρός 2 Νικό-
λαος Πασχαλίδης ἐκ Βαβᾶ ἐσκή 2

Τῆ εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Εὐαγγέλου Κωνσταντινίδου
Χρῆστος Νικολαΐδης Σωμ. 30 Εὐχγ. Κωνσταντινίδης 20
Ι. Δ. Τοιράγγελος καὶ Α. Σερραφειμίδης 10 Θεολόγος Κων-
σταντινίδης 10 Κωνσταντῖνος Σπανδωνῆς ἐκ Σιλυβρίας
2 Νικόλαος Α. Τζιβανόπουλος 2 Γεώργιος Ι. Μουτε-

κόλαος Ι. Γιαννάκογλου Ἰκνέος Γ. Γανοχωφίτης Μιχαήλ Πιπᾶ
Χαράλαμπος Γεώργιος Κ. Τζάρτου Φίλιππος Ι. Γιαννάκογλου
Δημήτριος Παπαῖ Κωνσταντῆ Κώνστας Κωνσταντίνου Ἀντώνης
Γεωργίου Μιχαήλ Μ. Ραφτόπουλος ἐκ Σκεπαστοῦ Ἰωάννης Δ.
Μπιρπινίδης Δημήτριος Γ. Φριδόπουλος.

Μαθηταί.

Κωνσταντῖνος Γεωργίου ἐκ Σοφιδῶν Κωνσταντῖνος καὶ Ἰωάν-
νης Θ. Τζάρτου Γεώργιος Ν. Γιαννάκογλου.

Οἱ ἐν Ἀγίῳ Στεφάνῳ

Κυριάκος Δ. Μπρινελίδης Γεωργάκης Παναγιώτου Νικόλαος Γε-
ωργιάδης διδάσκαλος καὶ Ιεροψάλτης ἐκ Μηδείας, Πολυχρόνης Ἰ-
ωάννου Στάθης Γεωργίου Σωτήριος Γ. Τρανοῦ Γεωργάκης Δ. Μπ-
ρινελίδης Ἀλέκος Παπαῖ Γαβριήλ Ἰωάννης Β. Κωνσταντινίδης Διο-
γένης Κ. Ρογκυκίδης Μαργαρίτης Εὐγενειάδης.

Οἱ ἐν Σαρακίνῃ,

*Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Χαράλαμπος Μ. Κέρκου
διδασκάλου ἐκ Σαρμακοβίου 1.*

Θεόδωρος Μ. Κατσανόπουλος Παπαῖ Εὐγένειος Μ. Παπαῖ Στε-
φάνου Βιζυηνοῦ Δημήτριος Μ. Ποτούρης Κωνσταντῖνος Γ. Μέν-
τας Χαράλαμπος Χ' Σταμάτη Γεώργιος Θ. Παντολέον Ἀνίστης
Βασιλικοῦ Γιαννάκης Γ. Βασιλακίδης Ι. Χ. Χανίδης Γεώργιος Κ.
Ἀθήρας Σάββας Κυριάκου Χρυσάνθη Ι. Βασιλακίδου Πατίλας Β.
Πατιλίδης Ἐρηνώτα Ι. Βασιλακίδου Κωνσταντῖνος Ἀντωνίου Στα-
νίτσας Κ. Πεπανίδης Μελπομένη Κ. Μέντζ μαθ. Κωνσταντῖνος
Ι. Μακρῆς Κωνσταντῖνος Ι. Πιππαδόπουλος Χαράλαμπος Γ. Κα-

Κ. Λούτατου Παναγιώτης Μ. Μπαλτατζή Κωνσταντίνος Δη-
μητριάδης Ἀντώνιος Βασιλειάδης ἐκ Κερμαστῆς Ἐμμανουὴλ
Π. Οἰκονόμου Χαρίλαος Γεωργιτσίδης ἐκ Σκεπαστοῦ Θεόδωρος Α.
Στογιαννίδης Κωνσταντίνος Β. Βοζικιάδης Ἴπποκράτης Κουγ-
μουτζίδης Γεώργιος Δ. Κουρτζίδης Κωνσταντίνος Χ. Μολλά
Γεώργιος Σ. Σχββίδης Δημήτριος Δ. Πολονίδης Βλάσιος
Παπαδόπουλος ἐκ Μηχανώνας Ἐμμανουὴλ Κροσσῶς ἐκ Μ. Ρεύ-
ματος.

Οἱ ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ τῆς Χαλκηδονοῦσπουδασταί.

Ἀγαθάγγελος Νινόλακης ἱεροδ. Σεβαστιανός ἱεροδ. Ἀριστοτέ-
λης Νικολαΐδης Χαρίλαος Φιλιππίδης Πέτρος Πετρίδης Γεώργιος
Παπαδόπουλος ἐκ Κεφελιχωρίου τοῦ Βισπόρου Δημοσθένης Κω-
σταρίδης Μεγ. τοῦ γένους Σχολῆ Ἀθανάσιος Μακαρίου Πατριαρ-
χεῖα Ἀντώνιος Παρθενίδης Χάλλη Νικόλαος Παπαδόπουλος Ἀ-
γιοταριτικὸν Μετόχιον Ἰωάννης Πανσεληνιαδῆς Πατριρχεῖα.

Νικόλαος Α. Νικολαΐδης ἐκ Σηφιδῶν Γεώργιος Ζησιάδης Χα-
ράλαμπος Γουνάρης.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γρηγορίου Ν. Βαλλίδου 2

Πρχκλῆς Πλατωνίδης 1 Χουρμούζιος Σεϊλόγλου Ξενοφῶν
Ἐμμανουηλίδης Παντελῆς Σαναβίτης Δημήτριος Ἐμμανουηλι-
δης Δημήτριος Χ. Γρηγορίου Νικόλαος Παναγιώτου Σωτήριος
Κουωνῆς Ἐμμανουὴλ Ἰωάννου Εὐστράτιος Τζιρίνης Κωνστ)τίνος
Παναγιωτίδης Σοφικλῆς Τσακμυκίopoulos Γεώργιος Χρυσόστομος
Ράλλης Κωνσταντίνος Ροδοκάνης Χρυσόστομος Σηφίνας.

Οἱ ἐν Ἐπιθάταις

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἐξ. Λέοντος Τζιβαροπούλου ἱατροῦ 1.

Χ. Σάββας Κοντίδης Νικόλαος Ἰ. Ἀθηναγένης.

Οἱ ἐν Σαρόντζι Ἐκκλησίαις

Τῆ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Π. Μουριάδου φαρμακοποιοῦ 1

Ἰατρὸς Θ. Ἀποστολίδης Στέφανος Γεωργιάδης ἐκ Σκοποῦ Β.
Π. Μελανίων Βασίλειος Χρήστου D^e Léon Achejiou Θεόδωρος
Θεοδώρου ἐκ Σαμικκοβίου Μιχαῆλης Θ. Μιχαήλογλου

Τῆ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Πέτρου Α. Παρουτσῆ 1

Κωνσταντῖνος Ι. Κωστῆ Πυλάκης Ι. Πκυλόγλου Βεργῆς Ι.
Ζαχαρᾶς Ἀναστάσιος Χ. Ἰωάννου Ἀθανάσιος Δ. Καλημερίδης
Ἀριστείδης Θεοδοσιάδης Δημήτριος Πικρὰ Δανιὴλ Χαράλαμπος
Ι. Λαμπρίδης Β. Ι. Τζιλβελῆ Νικόλαος Σ. Κασάπη.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Πσπαδοπούλου 1

Π. Χ. Πέτρογλός Σ. Σιμόπουλος Ἰωάννης Ἀναστασίου Ἀλέ-
ξανδρος Ἀθ. Ἀμπατζόγλου Χαράλαμπος Ν. Ἀμπατζίδης Γ.Χ.
Πικρὰ Μιθθαίου ἠπειρώτης Παναγιώτης Μιχαὴλ Γ. Λεμονίδης
Ἀντώνιος Θεοκτιστὸς Νικόλαος Δ. Ζουγρῆς κτηνίατρος.

Τῆ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ὀδυσσεύς Δ. Ἀγαρτζῆ 1

Ἰωάννης Δ. Δραβάνης Ἰωάννης Δ. Ράπτης Ἥλιος Κ. Βα-
φειδῆς Παναγιώτης Β. Ἀρτοποιὸς Μόσχος Κ. Μοσχόπουλος Δια-
μαντῆς Χ. Ἀθανασίου Κομνηνὸς Χ. Λευκίδης Σωκράτης Δ. Κου-
φόπουλος Γεώργιος Εὐγενίδης Κ. Ἀθ. Ναλλίδης Ἀθανάσιος Χ.
Θεοδωρίδης.

Οἱ ἐν Σκοπῶ

Ὁ Οἰκονόμος Πικρὰ Ἰωάννης Δ. Τζουρὸς Ἰατρὸς Α. Ἀλεξιά-
δης Βασιλάκης Ἀνδρεάδης Νικόλαος Πουλιμένου Χαράλαμπος Τα-
λιατουρίδης Ἀνέστης Κωστάκη Περικλῆς Κωστάκη Εὐεπίδης Κω-
στάκη Ἀριστόδημος Κωνσταντῖνου Ἐμμικνουῆλ Ἀνδρεάδης Θω-

μας Τουλουτιάδης Δημήτριος Ἰωάννου Κωνσταντίνος Ἀθανασίου Γεώργιος Παπᾶ Στραβίου.

Οἱ ἐν Γέννη

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ **κ.** Θεμιστοκλέους Γ. Ποσκούρη. 1
Δημήτριος Α. Τσιπούρη Πασχάλης Α. Ἀσημίδης Κωνσταντίνος Δ. Καρτζιζᾶ Ἰωάννης Α. Παπαδόπουλος.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τῆς δεσποσύνης Ἐλένης Α. Μητάκου 1
Ἀνστασία Α. Μητάκου Θεανῶ Ἀγ. Μητάκου Ἀντασία Γ. Ποσκούρη Μαρφείνα Ἀγγελάκη Χαρίκλεια Ἀγ. Καραμανλίδου ἐκ Βουναρ Χισάρ Βύμορφικ Χ. Τσιπούρη Ἐλένη Πιπᾶ Ἀθανασίου Πουλχερία Φράγγουλου Θεόκλεια Ν. **Χ** Γικνάκογλου Χρυσῶ Κ. Καρτζιζᾶ Λουίζα Μ. Ἀλεξοπούλου Μάλαμα Κ. Ἀλεξοπούλου Ζαχαρίνη Δ. Ζαβλιάρη Βεργιώ Ἰωάννου Εὐδοξία Κωστάκη.

Οἱ ἐν Βουναρ-Χισάρ.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ **κ.** Εὐδοξίου Π. Εὐδοξιάδου. 1
Ἀργύριος Α. Πιπᾶζογλου Γεώργιος Α. Νικολάου Ἀργύριος Δ. Κουρτίδης Νικόλαος Κ. Ἀλεξάνδρος Π. Καλλογιάννου (κουρεὺς) Δημήτριος Π. Ἀνδρεάδης Ἰωάννης Ἀποστολίδης.

Οἱ ἐν Τυρολόω.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ **κ.** Ἀντωνίου Ἀνδρέου.

Πολυχρόνης Λιχλιόπουλος ἐκ Τσάντας Θεμιστοκλῆς Βασιλειάδης Ἀντώνης Πέτρογλου Ἀναγνωστήριον Παιδείου «Βισάνθη» 2 Βασιλείος Σωτηριάδης D^e N. P. Bibis Pharmacien Yalasse Poligzoides Ἰορδάνης Ι. Αημιδης.

Οἱ ἐν Βεζύγῃ.

Ἀγαθάγγελος Ἱερομόναχος Ἱερόθεος Ἀγαρτζῆς Ἱεροδιάκονος τοῦ Ἀγ. Βεζύγης Ἀριστοτέλης Οἰκονομίδης Ἀθανάσιος Βασιάδης Ἱεροδ. Δωρόθεος Μανίτσογλου Περικλῆς Κ. Οἰκονομίδης Ἀλέξανδρος Στεργίου Δημήτριος Παπαῖ Σάββα Κωστῆς Μαυρίδης Ἀνέστης Ἱατρός Ἰωάννης Π. κουρεὺς Ἰωάννης Θ. Ῥάπτης Ἀνέστης Παπαῖ Ἰωάννου Ἐμμανουήλ Κ. Ἀμπατζόγλου Μιλτιάδης Ι. Μιχαλάκογλου Χατζῆ Νικηφόρος Στέφανος Θεοδώρου Μηνᾶς Δημητρίου Ἰωάννης Εὐτταθίου Χαράλαμπος Θεοδώρου.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Κ. Οἰκονομίδου.

Κωνσταντῖνος Π. Μποτούρογλου Μ. Ποτούρογλου Ἀθανάσιος Γεωργίου Μιχαήλ Χρήστου Πασχάλης Ἡπειρώτης Γ. Κ. Πενταζῆς Κορίνα Δ. Καρμυζᾶ Ἀθηνόδωρος Σάββα Νεοκλῆς Φωτᾶκη Μαργαρίτης Πουλμένου ἐκ Σοφιδῶν Μιλτιάδης Ἐμ. Χατζόπουλος Πόρτζης Ἐμ. Χατζόπουλος Χατζῆ Κωνσταντῆς Ἀθανασίου Ἰωάννης Εὐγενεῖου Πολυδεύκης Εὐγενεῖου Ἰάκωβος Ἀθανασίου Συμεὼν Δημητρίου ἐκ Κρυονέρου Μιχαήλ Γ. Φράγκος Ἰωσήφ Κ. Κουρεὺς Ἀλέξανδρος Γεωργίου ἐξ Ἀγ. Γεωργίου Ἀθανάσιος Στεργίου Πέτρος Ι. Μιχαλάκογλου Ι. Κ. Βουραζανίδης Γεώργιος Μ. Καλπακτσῆ ἐκ Ἰσακλῆ Γεώργιος Π. Ἀλεξανδρίδης Γεώργιος Δημητριάδης ἐκ Πινακᾶ.

Οἱ ἐν Μηδεῖα

Χ. Κάλφογλου Ἱατρός Δ. Κωνσταντινίδης Κωνσταντῖνος Παπαῖ Στανίστα Σταμάτιος Κιαλίδης Ἰωσήφ Λεκόπουλος Ἀθανάσιος Πατσαλίδης Μηχάηλ Ἀθανασίου Μενέλαος Ἀθανασίου Εὐτράτιος Ἀθανασίου Σταμάτιος Νικηφορίδης Περικλῆς Χρήστου Ἀλίξης Κορωνίδης Θεόδωρος Χ. Κορωνίδης Κωνσταντῖνος Π. Παπαζογλου Ἰωάννης Καίλκης Δημήτριος Ἀντωνίου Ἀχιλλεὺς Κια-

κίδης Ἀνδρέας Κριακίδης Γεώργιος καὶ Ἰωάννης Α. Μακρῆ Σταμάτιος Καρὰ Γεωργίου Πολυχρόνιος Καρὰ Γεωργίου Πρόδρομος Βοζικιάδης Ἰάκωβος Ν. Θωμᾶ Βλάχιος Χρυσάνθου

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἐ.λ. Ἀρσενίου Γ. Μαρούδη διδασκάλου ἐκ Νεοχωρίου Μέτρων Σωμ. 2

Θεόκλητος Γ. Θωμαΐδης διδάσκαλος Σινοπεύς Σωμ. 2 Ἀναστασία Μηχανηλίδου Νικόλαος Κ. Γκαντιδῆς ἐκ Σαμμακοβίου Σωμ. 2 Κλεάνθης Σάββα Σωμ. 2 Δημήτριος Μ. Μαννάκης Κωνσταντῖνος Μ. ὑποδιματοποιὺς Ν. Μηχανηλίδης Δημήτριος Κ. Μά'ιγλου Ἀδελφοὶ Π. καὶ Σ. Ἀνδρέου Σωμ. 2 Ἐπισκέπτης Μ. τέκτων Διαμαντῆς Ἀρχοντῆ Βιζυηνὸς Χρηστάκης Σβαλίγκος ἀρχιτέκτων Ἀκτζιμιώτης Μιχαήλος Καραγιαννίδης ἀγγειοπλάστης Χρυσάνθη Χ. Σβαλίγκου Σταμάτιος καὶ Ἀθ. Παπᾶ Στανίτσα Μιχαήλ Πολ. Ψαρρῶ Ἀθηνάιος Ἐρ. Κασάπη.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἡλίου Γεωργίου 1

Μενέλαος Θ. Κιουρτιδῆς Γεώργιος Π. Ἀρχικλητῆρ Ἀντώνιος Ἀλεξάνδρου Ἀνδρέας Ν. Λιραντζόπουλος Δημήτριος Ποσειδῶν Βιζυηνὸς Ἀνέστης Στ. Κυρικόπουλος Ἰωάννης Μ. Τοπουζιάδης Χαράλαμπος Κωνσταντῖνου Ἰωάννης Θ. Κριακίδης

Οἱ ἐν Σαμμακοβίῳ

Ὁ Οἰκονόμος Παπᾶ Κωνσταντῖνος ὁ Σακελλάριος Παπᾶ Δημήτριος Παπᾶ Ἀλέξανδρος Κ. Κ. Κύρου ἰατρός 2 Ἀθ. Μελιώτης διδάσκ. Θεοδόσιος Ζαχαριάδης διδάσκ. Ἀλέκος Νικολάου διδάσκ. Δημήτριος Παναγιώτου 2 Κωνστ. Νικολαΐδης διευθυντῆς τῶν σχολῶν Σαμμακοβίου Κύρος Νικολαΐδης Θεοδωρῆς Ἰωάννου Εὐάγ. Ἀθηνασίου Χαράλαμπος Δημητρίου Βασιλάκης Θεοδώρου Εὐστάθιος Θ Κριακίδης Θεοδωράκης Φιλίππου Παναγιώτης Ἀντωνίου Κ. Πρημπίδης μουχτάρης Στυλ. Δουκίδης εἰσπράκτωρ Περι-

κλῆς Κ. Αὐθεντόπουλος Ἀνδρέας Παπᾶ Δημητρίου Χαρλάμπος
 Κ. Τωλῆνας Παναγιώτης Δ. Μπαλλαλόπουλος Κωστάκης Γεωρ-
 γίου Κωνσταντίνος Κωστή Περικλῆς Θεόδωρου Θεοδωράκης Βερ-
 γίδης Ἰωάννης Ἀθανασίου Εὐθύμιος Ἰωάννου Παναγιώτης Δ. Τζι-
 βελεικίδης Θωμᾶς Εὐθυμίου Θεοδωράκης Παναγιώτου Γιαννάκης Χρι-
 στάκη Παρρασκευᾶς Παπᾶ Κωνσταντίνου Κώνστας Δ. Ἀλβανός
 Σάββας Ἀθ. Τζιβελεικίδης Κύρκος Μαργαρίτου Νίκος Κ. Ἀλβα-
 νός Βασίλειος Εὐθυμίου Στέργιος Ν. Βασιλακοπούλου Πολυχρόνιος
 Παναγιώτου Ἰωάννης Δ. Κ. Ἀναγνώστου Θεόδωρος Κωνσταντί-
 νου Γεωργάκης Κώστα Δημήτριος Παπᾶ Στανίτσα ἐκ Βελίκας
 Θεοδωρῆς Π. Χαρθαλίδης Νικόλαος Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος
 Ἀνδρέου Νικόλαος Κωνσταντίνου Δήμος Κ. Καζέπη κηπουρός
 Ἰωάννης Τσαμπάζη ἐκ Τρουλιᾶς Δούκας Λακίδης Διογένης Χρη-
 στάκη Ἀσημία Θ. Λακίδου Μαριγώ Α. Ραστῆ Ἀλεξάνδρα Νικο-
 λάου Εἰρήνη Κωνστάκη Εὐθυμία Ν. Δουκίδου Σωτηρία Ἀθ. Μη-
 λιώτη Ἀσημία Δ. Δουκίδου Κλλιόπη Δ. Δουκίδου Μαρία Ἀθα-
 νασίου Σοφία Κ. Κρακίδου Ἀναστασία Εὐθυμίου Εὐδοξία Ἰω-
 ακεῖμ Κατίνα Θ. Λακίδου. Μνητηαί.

Φίλιππος Δ. Δουκίδης Δούκας Βλαχόπουλος Θεοδωράκης Κ.
 Πολυχρονιάδης Νικόλαος Εὐστ. Λασκαρίδης Στανίτσας Γ. Παπα-
 δοπούλου Σάββας Νικολάου Πολυζώης Γεωργίου Στέργιος Ι. Στυ-
 λιανῶ Χρηστάκης Νικολάου Εὐθύμιος Γεωργίου Σάββας Κωνσταν-
 τίνου Κωνσταντῆς Γ. Βουτσόπουλος Εὐθύμιος καὶ Ἰωάννης Α.
 Μουριάδου Δημήτριος Θωμᾶ.

Οἱ ἐν Τρουλιᾶ.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Νικολάου Γεωργίου ἐξ Ἀγίου
 Στεφάνου 2.

Κωνσταντίνος Ν. Δουκίδης Θεόφιλος Κ. Τζάρτου Εὐθύμιος Πα-
 πᾶ Γαβριήλ Κωνσταντῆς Μιχαήλ Γεώργιος Ἰωαν. Βεζεργένης Νι-

Βελλή 2 Μωργαρίτης Δημητρίου ἐκ Σχμυκακιῶν 2 Μιχαήλ
Καλογιαννίδης 2 Θεόδωρος Δημητρίου 2 Αλέξανδρος
Κ. Πετρίδης Β. Πικτικίτης Παναγιώτης Ζαφειρίου Γ. Δ.
Ὀπλοποιῦ Ὀρτακιάτης Β. Θεωδωρίδης Ἰορδάνης Ἀθνα-
σιάδης διδάκταλος ἐκ Σηφιδῶν 2 Δήμος Κ. Βουρτζανίδης
Κωνσταντῖνος Κύρκου ἐκ Σχμυκακιῶν Ἀνώυμος Ἀπόστολος Δο-
βρίδης Κωνσταντῖνος Β. Γεωργιάδης ἐκ Σχρακίνης Νικόλαος
Τσανταλίδης Βασίλειος Μπιστιδης Κωνσταντῖνος Φουντόπουλος
Παναγιῆς Κωνσταντινίδης Γεώργιος Κωνσταντινίδης Μιχαήλ Ἐμ-
μανουηλίδης.

Τῆ εὐγ. φροντίδι τοῦ Ἀποστόλου Γκόβα.

3 Λεωνίδας Χ. Ἰτακίδης Ἰωάννης Χ. Ψακίδης Γεώργιος Ἀντί-
πας Ἰωάννης Κουρμπέτης Δῆμος Κορολόγος Δημήτριος Ν. Ἀ-
μουντζας Νικόλαος Γολοβίνης Ἀχιλλεύς Ν. Μαυρομάτης Χαρά-
λαμπος Βεζεργενίδης 2 Ἀθηνάσιος Δημόπουλος Θωμάς Θε-
οφιλόπουλος Ἰωάννης Χρηστίδης Πολύδωρος Ρ. Δημητριάδης Χρ-
στάλκμπος Δημόπουλος Μέρκος Δημόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Δ. Τσαλίδου φαρμακοποιοῦ. 2.
Κ. Μανθούλης, Α. Βασιλειάδης, Κ. Λαζαρίδης, Βελισσάριος
Μαρόπουλος, Μπαθλιῶς Καραγιαννόπουλος.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Θεοδώρου Δ. Γαρουφαλίδου 1
Σ. Ν. Καβένης.

Τῆ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Θεμ. Μουριάδου 1

Κ. Σπυρίδης Κ. Σκελαρίδης Π. Πιλωρίδης Εὐάγ. Βασιλειά-
δης Χαρ. Φερεντῖνος Σπύρος Ψωμιάδης Ἰωάννης Κροκόδειλος.

Τῆ Εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Ἐλισσαίου Ν. Δουκίδου 1.

Ξενόφων Ν. Δουκίδης Στέρνος Στεφανόπουλος Κωνσταντῖνος
Ἀμουντζας Ἰωάννης Βασιλικῶ ἐκ Σχμυκακιῶν 2 Παναγιώτης

ρχπουλμενίδης Δ. Παπᾶ Γιαννάκου Θεοδωρῆς Ι. Ναλπάντης ἐκ
Σοφιδῶν Νικόλαος Κ. Μαχαιρᾶς Ἀνέστης Ἀνέστη.

Οἱ ἐν Σκεπαστῷ.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μαργαρίτου Κοσμίδου Α.

Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Παπᾶ Παρασκευᾶς Παπᾶ Ἰω-
άννης ἐξ Ὀρτάκιοι ἐφημ. Σκεπαστοῦ Ἀγγελάκης Πολυχρονίου 2
Γεώργιος Π. Τσιμπαλίδης Λεωνίδας Καλογερίδης Χρῆστος Πολυ-
χρονιάδης (ιατρός) Ἀνδρέας Δημητρίου Δημοσθένης Ἐλευθεριάδης
Μόσχος Γεωργίου Ἐλένη Μιχαλάκη Ἐλένη Πασχάλιδου ἐξ Ἀδρια-
νουπόλεως Δημήτριος Ἰωάννου Σοφία Ι. Λογοθετίδου Ι. Ξ. Ξαν-
θόπουλος.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ν. Εὐκλείδου.

Γεώργιος Κ. Λογοθετίδης Ἰωάννης Κ. Λογοθετίδης Κωνσταν-
τῖνος Ν. Εὐκλείδου Ἐλένη καὶ Ἀνθῆ Ν. Εὐκλείδου Ἰωάννης Ἀν-
δρέα Εὐθύμιος Πρήπου Πολυχρόνης Χρήστου ἱατροῦ Δ. Βεργῆ Παν-
δώρα Δ. Βεβεκίδου Ἀνθῆ Χρήστου ἱατροῦ Ἀνθουλιᾶ Πολυχρονίου
Χρυσῆ Χ. Βεβικίδου Ὀλ. Γ. Ι. Τσιμπαλίδου Χρυσῆ Ἀθανασίου
Χρυσάνθη Ἰαννάκη ἐκ Σαρακίνης Ἀννίκα Γ. Χ. Μηχάλη Εὐστρά-
τιος Παπᾶ Ἰωάννου ἐξ Ὀρτάκιοι Θράκης διδάσκαλος καὶ ἱερο-
ψέλτης Ἰωάννης Συμμακοβίτης διδάσκαλος καὶ πρωτοψάλτης.

Οἱ ἐν Σοφίδαις.

*Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μαργαρίτου Σ. Παπαδοπούλου
διδασκαλου.*

Ὁ Αἰδεσιμώτατος Παπᾶ Σάββας δαίδεσ. Χ' Παπᾶ Μιμίκος Βιζυ-
ηνῆς Ἀθανάσιος Σταυρίδης διδάσκαλος Θεόδωρος Ἀποστόλου Σάββας
Σαββόπουλος Θεολόγος Χ' Νικολάου Χ' Ἀνδρέας Κυριάκου ῥά-

πτης Ἀθανάσιος Ἀποστόλου Ἰωάννης Ἀν. Κουρτίδης Κωστώκης
 Δημ. φάπρικαντζής Ἰωσήρ Δ. Παπαδοπούλου Χ΄ Αὐγερινός Κοσμά
 Κωστώκης Ἀθανασίου Γεώργιος Ἀθ. κουρεὺς Δημήτριος Γ. κουν-
 τουρᾶς Νικόλαος Ἐλευθερίου Καριοφύλλης Γ. Βιζυηνός Φωτώκης
 Σωτηρίου ἐξ Ἀβδηλίου Θεόδωρος Στανίτσ Μιχαήλ Γ. Τζιδαμίδης
 Πουλμένος Γ. Τζιδαμίδης Στέφανος Γ. Τζιδαμίδης Ματθαῖος Θεο-
 δώρου Δημήτριος Ἀν. Ξενοδόχος Γρηγόριος Δ. Γρηγορίου ἐκ Σκο-
 ποῦ Δημήτριος Θεοδώρου ἐκ Κρουονέρων Ἀθανάσιος Ζουμπούλη Θεο-
 λόγος Μιχαήλου Δημοσθένης Γ. Τζιδαμίδης Συμεών Χριστοδουλος
 κουντουρᾶς Ἀναγνώστης Γ. Ναλβάντης Παναγιώτης Γ. Ζιγρό-
 πουλος Βατῆμος Ι. Βαταμίδης Πέτρος Ἀνδρέου ἐκ Γιοβαλλή.

Μαθηταί.

Δημήτριος Μ. Μπιτανίδης Σάββας Ι. Παπαγιάννογλου Ἰωάννης Μ.
 Πουλμένου Νικόλαος Ἀθ. Νικολαΐδης Κυριάκος Μιχαήλ Μιχαήλ κουν-
 τουρᾶς Γεωργάκης Δημ. κουντουρᾶς Ἀθανάσιος Ι. Γηλερίδης Ἀνέ-
 στης Σταυρ, Κουκίδης Χαράλαμπος Δ. Βουγόγλου Θεόδωρος Ν.
 Μηνᾶ Νικόλαος Μ. Παπαδοπούλου Σταῦρος Θ. Σταυρίδου Δημή-
 τριος Γ. Μπιτανίδης.

Οἱ ἐν Κρουονέρω.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Στεφανῆ Βαφειάδου. 1

Φώτιος Κ, Βαφειάδης Ἀννίκα Φ. Βαφειάδου Μιχαήλ Δημητρίου
 Γεώργιος Πουλμένου ἐκ Βιζύης Στυλιανός Κωνσταντίνου Ἀθανά-
 σιος Στυλιανού Δημήτριος Μ. Πέτκογλου Παπᾶ Εὐαγγελῆς ἐφη-
 μέσιος Τριαντάφυλλος Γεωργιάδης Δημήτριος Γρηγορίου Χρυσῆ Σ.
 Βαφειάδου.

Οἱ ἐν Ἀχμέτ-βέη.

*Εὐγερεῖ φρονητῖδι τοῦ κ. Περικλέους Σ. Παπαδοπούλου
διδασκάλου ἐκ Σοφιδῶν.*

Παπᾶ Παναγιώτης Παπᾶ Γηχνάκης προϊστάμενος Βασίλειος Ἄρ. Δερμανόπουλος Κοσμάς Χρ. Κοσμίδης Ἀθηνάσιος Παπᾶ Παναγιώτου Δημήτριος Στυλιανίδης ἐκ Σκοποῦ Ἀθανάσιος Β. Ἀμπατζῆς Ζαφείριος Α. διδάσκαλος ἐν Μεσσηνῇ Εὐστράτιος Πολυχρονίου ἐξ Ἀβδηρῶν Κωνσταντῖνος Γεωργίου ἐκ Βουναρ-χιστῶν Νικόλαος Ἰ. Ναλπάντης Δημήτριος Τριαντ. Ναλπάντης Δημήτριος Στεργίου εἰσπράκτωρ Ἀθανάσιος Πέτρου.

Μαθηταί

Κωνσταντῖνος Α. Γανωχωρίτου Ἀντώνιος Ἀλεξάνδρου Εὐστράτιος Δ. Γανωχωρίτου Χριστόδουλος Ἀθ. Τριανταφυλλίδης Γαρυφαλιᾶς Ἀθ. Σιαματιάδου Εὐστάθιος Ἀδάμ. Χαράλαμπος Παναγιώτου.

Οἱ ἐν Τσογγαρά.

Εὐγερεῖ φρονητῖδι τοῦ κ. Δ. Χρ. Πακίδου Μακεδόνας.

Θεόδωρος Ἰ. Καρακισζούγλου Γεώργιος Ἀναγνωστόπουλος Δημήτριος Ἀναγνωστόπουλος.

Οἱ ἐν Εὐκαρύω.

*Εὐγερεῖ φρονητῖδι τοῦ κ. Διογένους Χαραλαμπίδου
ἐκ Σαμριακοβίου.*

Χαράλαμπος Δ. Χαρχλαμπίδης Δέσποινα Α. Χαρχλαμπίδου Πέτρος καὶ Μόδεστος Δ. Χαρχλαμπίδου Χ. Β. Μορφίδης δήμαρχος Νικόλαος Μιχαήλ ἐκ 40 Ἐκκλησιῶν Ἰωσήφ Ἰ. Βεζᾶς

Οἱ ἐν Νέῳ Βασιλικῷ.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Παροσιωτάτου Ἱεροθέου Ζωγραφοπούλου ἐκ Βιζύης.

Σάββας Χατζηγιάνη Γεώργιος Κροκοιθίκης βοηθὸς ὑποδιοικητοῦ Γ. Δ. Καζαριμίδης Θ. Γεωργιάδης Ἀδελφοὶ Ἐ. Ἀφεντούλη Ἀδελφοὶ Μ. καὶ Κ. Καρνούτσοι Nicolaki Artos Meemour Regie à Athopole et Vassilicos Τριχνάκης Καρνούτσος Βασίλειος Κωνσταντίνου Ἀφεντούλης Νικολάου Μ. Π. Κοντὸς Γεωργάκης Σεραφεῖμ Φώτιος Κ. Παπαδοπούλου Ἐλευθέριος Νικολάου.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Κυριάκου Καρνούτσου.

Βαλαμῆς Μακρινόγλου Π Ἰλαμουρόπουλος Χ. Δανιηλόπουλος ἐκ Π. Βασιλικῷ Ἰάγκος Σεραφεῖμ Κυριάκος Τσούντος ἐκ Κωστῆ Ἀχιλλεὺς Σάββας Εὐάγγελος Θ. Σαρρῆς Μπακριώτης Ι. Φρίγγου

Μαθηταί.

Ἰωάννης καὶ Βασίλειος Καζαριμίδαι Ἀλέκος Εὐγενείου Ἀριστομένης καὶ Δέσποινα Παπάζογλου Δέσποινα Γ. Σεραφεῖμ Μαρίας Καρνούστου Φραγκίσκος Σγουρδατοῦ Γεώργιος Γ. Γεωργιάδης Δημήτριος Σταθίλης Μάρθα Θεμιστοκλέους Γεώργιος Μ. Κοντοῦ Περικλῆς Καλογιάννη Σοφία Καρνούτσου.

Οἱ ἐν Π. Βασιλικῷ.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀρστοτέλους Δανιηλίδου.

Ἀθ. Οἰκονομίδης Ἱερεὺς Δανιὴλ Γ. Δανιηλίδου Ἀλ. Κ. Μαρκελῆς Κ. Δημητριάδης Ἰ. Στεφνίδης Ἰ. Ἰωακείμης Κωνσταντῖνος Γερκκόπουλος.

Οἱ ἐν Ἀγαθοπόλει

Εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Π. Μ. Κύρκου διδασκ. ἐκ

Σαμμακοβίου Σωμ. 2

Ὁ Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος Εὐσταθιάδης Ἱερεὺς. Δημητράκης

Α. Τζιβελεκίδης διδάτκαλος ἐκ Σαμμακοβίου. Εὐθύμιος Θεοφνίδης Δημήτριος Κ. Χ. Γεωργίου Ἀμβροσία Βασιλειάδου ἐξ Ἐπιβιτῶν Φιλομήλα Δημητριάδου

Μαθηταὶ

Κωνσταντῖνος Α. Θεοφνίδης Ἀναστασία Α. Θεοφνίδου Ἀντώνιος Εὐθ. Βερβέρη Μάρκος Ν. Μκυρίδης Μάρκος Στυλ. Μικροῦλου Ἄννα Χριστοῦ. Σπρόγλου, Ἀννίκα Χ. Ἀλεξάνδρου Σουλτάνα Κ. Ψωμοπούλου Μελαχροινή Εὐγενεῖου

Τῆ εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Π. Νικολαΐδου Σωμ. 1

Θ. Μιχαηλίδης Δημητριάκης Καλούδη Ν. Γ. Καζάκος Κρουστάλη Γ. Κουλιουτζοπούλου Μάρκος Θεοφάνης Ἄννα Κ. Κερνικὸλα Ἐλισσαῖος Π. Νικολαΐδης Τρανός Δ. Κωραλόπουλος Γεώργιος Εὐθυμιάδης Ἀσκληπιός Ρούσου Γεώργιος Δ. Χ. Γεωργίου.

Οἱ ἐν Κωστή

Εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Δουκά Δ. Δουκίδου διδασ. ἐκ Σαμμακοβίου.

Κυριάκος Σ. Τοῦντος Μιχαήλ Γ. Τοῦντος Κωνσταντῖνος Τ. Δαδάκογλου Δημήτριος Γ. Ἀραβιτζίδης Νικόλαος Τ. Μκυρίδης Χριστάκης Καρχαλιάνης ἐξ Ἀδδημίου Παναγιώτης Μιχαήλου Κωνσταντῖνος Δ. Ἀρχιπυτζίδης Εὐθύμιος Θεοδ. Μούτζελος Γεώργιος Γ. Γαλκχιτιῦ Θεόδωρος Δ. Γαλκχιτιῦ Παναγιώτης Θ. Λιούρου Κωνσταντῖνος Γ. Βουτσῆ Κωνσταντῖνος Δ. Ἀσπρου Γεώργιος Π. Ραπτόπουλος Μιχαήλ Πηπῆ Ἰωάννου Μυρίτος Μ. Μυρίτου Μιχαήλ Ν. Κελεβές Εὐθύμιος Πηπῆ Ἰωάννου.

Οἱ ἐν Πρωδέσφω.

Εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Νικηφόρου Δατηλίδου

Π. Κ. Δουμανόπουλος Ἀστέρας Πουλμένου Κυράκος Μ. Τουλμπουρίδης Γεωργάκης Β. Ρονδέλη.

Οἱ ἐν Πύργῳ τῆς Ἁν. Ρωμυλίας.

*Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ζαφειράκη Ἰωαννίδου
καὶ Ἀποστόλου Μηγαλήλου.*

Ἀντώνιος Ἀθηνάσιου Ζαφειράκης Ζ. Ἰωαννίδης Ἰωάννης Χρυ-
σογέλου Βασιλείου Γκάλγου Γεώργιος Σκαλῆς Ἰωάννης Κόκκινος
Λαντζίδης Νικόλαος Ἀρβανίτης ἐξ Ἀθηνῶν Γεώρ. Σιδερεῖ Χα-
σέρη Πολυχρόνιος Παναγιώτου Θεόδωρος Μπάρλας ἐκ Τριπόλεως
Γεώργιος Μπάρλας Λάζαρος Κ. Μέγας ἐκ Σκεπαστοῦ Παντελῆς
Ν. Κουροπαντελῆ Γεώργιος Κ. Μέγας Κωνσταντῖνος Σ. Βαλσάμη
ἐκ χώρας, Δημοσθένης Α. Ἀναγνώστου ἐκ Σκεπαστοῦ Δημήτριος
Εὐστρατίου Κ. Σ. Τσαβόπουλος ἐξ Ὀργῶν Ἀθηνάσιος Παπαζογλου
Ν. D. Ladafils Γεράσιμος Ν. Βαλσάπουλος Ν. Καραπιπέρης
Λεωνίδας Α. Λαλῆς Διογένης Κουντούρης Δράκος Χ' Βα-
σιλείου Γεωργάκης Μιχαήλου ἐκ Σαμμακοβίτου Θράκης Ἀπόστο-
λος Μιχαήλου Γεώργιος Ν. Ψάλτου ἐκ Μηδείας Δημητρός Μιλιά-
τσου ἐκ Στενημάχου. Ἰωάννης Τσιμπάρης Δημήτριος Γ. Μπογια-
τζῆς Ἰάκωβος Διαμαντόπουλος Βλάσος Λάμπρου Φίλιππος Καρ-
μπάτσα ἐκ Βοδενῶν. Κωστάκις Χ' Ἀρβανίτη ἐκ Μεσημβρίας
Στέργιος Ν. Κιαβουριάδης.

Οἱ ἐν Μεσημβρίᾳ.

Ἀναγνώστης Λασκαρίδης Σωμ. 2 Δημήτριος Χουρμουζιάδης
Μαργαρίτης Κωνσταντινίδης Γεώργιος καὶ Λεωνίδας Χ' Γεωργίου.
Λογοθέτης Χουρμουζιάδης Κλεάνθης Κορνηνός Δῆμαρχος Ἀχιλλεῦ.
Φυτανίδης Γεωργάκης Βαλάση.

Ἐν Ἀδριανούπολει.

Π. Παντελίδης Στέργιος Εὐστρατίου Ἰωάννης Σαμμακοβίτης
Σωμ. 2 Καλιρογ
ναγιοτόπουλος Σ. Πι-
σιλείου Σ. Πι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023415

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς γρ. ἀργ. 5

Διὰ τοὺς μὴ »

» 2 172